Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Homiliarium Pauli Diaconi - Cod. Aug. perg. 19

Paulus <Diaconus>

[S.l.], [9. Jh.]

urn:nbn:de:bsz:31-6704

Visual Library

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

a cg.
XIX

M

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

IN NATALE SCI LAURENTII SERMO BEATI MAXIMI EPI

SCM EST FRATRES AC cō placitum uenerabilem beati Laurentii praecipua de actione ueneremur: cuius radiantibus flammis uicarix in hunc quoq diem toto orbe xpi coruscat ecclesia. Quicum in sede gloriosissimi patriarchae diaconatus fungeretur officio: puritate innocentis uitae fortissimeq mortis triumpho apostolico se consortio copulauit. Nec immerito. cum apostolorum suppare praedicamus: cui & castitas animi leuiticum ministerium dedit & plenitudo fidei martirii contulit dignitatem. Quem uenerabilis xristus romanae urbis arcis est cum sapientiam seuentis mundi per ornamenta superaret & regnis esset caelestibus ditior: uenit ut uideret q eum paterna de morte tristissimum. ita illum spu praesentis compellens se narratur. Noli fili mestus esse. post triduum me sequeris. Vnde apparet carissimum beatum Laurentium non de sacerdotis sui victoria habuisse tristitiam. sed doluisse. quia non etiam ipse mundum cum suo pariter sacerdote uincebat. Noli inquit fili maestus esse post triduum me sequeris. Hoc est noli tristis esse. uelut apud saeculum derelictus. Nam nec te fides sua tua tali morte priuabit. Nulla te de meo transitu quo ego gaudeo perturbet anxietas. quia mox & tu habituris es de tua passione laetitiam. Vere beati Laurentii gloria singularis. quantum de dō suo consecutus est gratiae. ut ei martir de martirio prophaetaret. Quem profuorum praerogatiua meritorum. ante victoria laetificauit. quam pugna terreret. Ergo ut comperit ore sacerdotis & martiris. se quoq omni modis adsumendum congregatis inopum turbis. ecclesiasticum censum religiosa liberalitate diuisit. Quam profundum spiritalis uiri & quam caeleste consilium. ut & egenis consuleret. & multitudine consumente quae dederat. inuenire non possit quod raperet persecutor. Illam nimirum secutus sententiam. qui dispersit dedit pauperibus iustitia eius manet in aeternum. Misericordiae fuit quod alimonam pauperibus

dedit; iustitiae autem quod ut
uir prudentissimus procurauit ne
scorum substantiam auaris
manibus sacrilegus occuparet. et
Iustitia inquit eius manet in aeter
num. et Quomodo non haec eius
aeternum manebit iustitia quod
&sco impleuit opere & gloriosissi
mo martirio consecrauit. et
Hoc itaq; dolore furor gentilis ac
census craticulam continuo parat
ignitam super quam cremandum
Laurentium per membra discin
deret ut indignationis suae
flammas impius ignibus uindicar&. et
Ardet profecto totis uisceribus for
tissimus martir & urtur sed
regnum caeli promissaq; di fideli
mente pertractans refrigerio con
scientiae uictricis exultat. et
Nec poenali flexus incendio est cuius
inpectore insupe rabilis sci spi
flamma feruebat. et Aut numquid
cedere poterat momentaneae cor
poris ustioni cuius fides aeter
num gehennae extinguebat
ardorem. et Superatis itaq;
flammarum ministris omne
mundanae insaniae refrixit in
cendium. et Et ad hoc usq; diabo
lica profecit intentio ut & ur
fidelis addm suum gloriosus ascen
der& & crudelitas persequentiu
cum suis ignibus confusa torpescer&. et

Lxvi JTEM UNDE SUPRA DE
EODEM DIE.

SICUT PA
rum nostrorum
fratres carissimi
non incerta relat
one didicimus
cum uenerabilis
xristus apostolicae
sedis sacerdotio fun
gere tur & scissimo Laurentio
archidiacono ministerio romana
floreret ecclesia inuidia ardente
diaboli aduersus nomen & fidem
xpi flamma durissimae persecu
tionis incanduit. et Atq; ut perni
osius dominicum gregem feralis
bestiae rabies insatiata lamaret
nocendi artifex inimicus per uigi
lis prius molitur custodiam pasto
ris eripere. et Et ideo xristum
ante omnes summum dm sacer
dotem furor gentilis adgreditur.
ut ecclesiastica membra tam uali
do truncata capite uelut muni
mine presidii caelestis amoto.
cruentus persecutor inuader&. et
Sed magnus ille xristus qui commis
sis adō sibi ouibus adfuerat pas
tor interris aderat patronus
ecelo. et Oeniq; scm Laurentium
quasi iam pontificis sui solatio
destitutum ad subeunda sup
plicia manus pagana perquirit.

Quem mirabilis xristus · aduersus
omnia seu entis mundi mala ·
uaticinio prophetici sermonis
armauit · ⁊ Nam cum idem lau
rentius passionem paternam ut
piissimus filius inconsolabili me
rore defleret · xristus praescie
ntia scisps edocente futura
dinoscens aut illi ⁊ Depone om
nem fili demea morte tristitiam ⁊
Nec enim diu mea te contristabit
absentia · post triduum meseque
ris · ⁊ Quo responso mens deuota
percepto indubitatam suscipi
ens optimo abantistite xpi mar
tire ueritatem · nihil magis prae
omnibus curat · quam ut animam
persequentis · que de morte scorpi
contristabat ecclesiam · de preda
ecclesiae · gaudium non haberet ⁊
Inuenit uir prudentissimus · unde
acrius suum possit torquere tor
torem · ⁊ Omnem igitur eccle
siae censum · cuntaq sacri uasa
ministerii · ne ea sacrilegus ma
cularet aspectus · conuocatis in
opum turbis · pia erogatione
distribuit · ⁊ Ut futurus mar
tir · in retributione caelesti ·
pariter & mercede sui sanguinis ·
& tante liberalitatis premio di
taretur · ⁊ Non dubitans & in
semetipso se fidem xpo suo · &
ecclesiasticas opes in pauperibus
seruecturum · ⁊ Propter quod
protinus ad tribunal rapitur
impiorum · uir simplicitate in
nocens · uir tute fortissimus · ⁊
Nihil sane aliud deferens iudican
ti quamuis mentis constantiam ·
& inlesae conscientiae puritatem ·
deuotam do offerens animam ·
& castissimum tradens persequen
ti corpus ad poenam · ⁊ Illud euan
gelicum seruans · ⁊ Nolite time
re eos qui occidunt corpus ·
animam autem non possunt
occidere · ⁊ Excogitatur itaq
in laurentium ferale tormen
tum · ut quimetu mortis non
mouebatur · acerbitate supplicii
frangeretur · ⁊ Sed quem sua
rum confortabat multitudo
uirtutum · non poterat uincere
magnitudo paenarum · ⁊
Paratur ergo craticula igne suc
censa · quae triumphalis marti
ris & animum fatigaret · & cor
pus exureret · ⁊ Sed ignara ueri
persequentium turba · & diaboli
cis obcecata tenebris · non uide
bat quod adustio illa membro
rum · fidelis animi esset & aeterna
purgatio · & corpus quod cor
rumpentibus flammis praesens
uita deserere & · ad incorruptio
nem uiuendi damnata morte
transiret · ⁊ Vere inconparabile

salutaris huius fidei sacramen
tum · quo per tormenta beatitu
do quaeritur & flammis refrige
rium praeparatur · ⁊ Vt ait
patriarcha dauid · uerbis marti
rum dicens · ⁊ Transiuimus per
ignem & aquam · & induxisti nos
in refrigerium · ⁊ Transiebat
per ignem & aquam beatus lau
rentius · cum hinc eum mortifé
ra mundi flammae torreret · hinc
caelestis imrigui uitalis unda per
funderet · ⁊ Transiebat per ig
nem & aquam · cum uim furen
tis incendii · diuini fontis clemen
tia temperaret · ⁊ Ardebat
ergo laurentius · sed uincebat
ignis ille · de quo ait saluator · ⁊
Ignem ueni mittere in terram ·
& quid uolo ut ardeat · ⁊
O nouum mirandumque certa
men · unius eius demque uiri · &
flammis corpus urebatur · & ar
dentis fidei calore · mens ignita
feruebat · ⁊ Sicut loquebantur
adinuicem euangelii illi uiri dicen
euangelici
tes · ⁊ Nonne cor nostrum erat
ardens in nobis in uia · ⁊ Vbi ergo
cor ardet · flammam membra
non sentiunt · ⁊ Vbi xpi ignis ope
ratur · diaboli necesse est · uinca
tur incendium · ⁊ Et ubi dī spīs
feruēt · frigida fit flamma mor
talium · ⁊ Et hinc est carissi
mi · quod triumphum beati lau
rentii totus ubique mundus consona
hodie deuotione concelebrat ·
hinc quod insuperabilem fidem
eius laetior roma miratur ·
Quia radiis aeterni solis accensus
ignem saeculi patienter sustinuit ·
& confidenter euasit ·

LXVII CVIVS SVPRA DE IAD
FESTIVITATE ·

De atissi
mi laurentii
fratres carissi
mi annua
semperque noua
festiuitas · eccle
siam dei iugiter
in gaudia laeti
tiae spiritalis accendit · ⁊
Admonens uniuersitatem creden
tium · ut sicut ille perfecte de
uotionis ardore furentibus non
cessit incendius · ita nos diuer
sarum tribulationum ignis · &
malorum saecularium flamma ·
a xpi societate non moueat · ⁊
Vt ait ille mysteriorum caeles
tium doctor · ac totius uirtutis
exemplum · gloriosissimus paulus · ⁊
Quis nos separabit a caritate xpi ·
Tribulatio · an angustia · an persecu
tio · an fames · an nuditas · an pe
riculum · an gladius · ⁊ Et uere
nullis presentium persecutionū

potest inclinari periculis · qui se
mel promissa omnipotentis di &
aeterna largissimi redemptoris
praemia fide stabili · & inconcus
sa mente concepit ·⁊ Neq enim potest
arduum illud praecelsumq bono
rum immortalium iter · debilis
animus & fides claudа conscende
re ·⁊ Ideo & fortissimum marti
rem incumbentium tormenta
poenarum · & seuissimi persecuto
ris superare flamma nonpotuit ·
quia longe ardentius ueritatis
radius mens eius accensa feruebat ·⁊
Vnde necpotuit de infatigabili eius
pectore · calorem diuinitus infu
sum · corporeus ille & mortaliū
ministratus manibus ignis exclu
dere ·⁊ De hoc ualidissimo xpi
milite · illud credendum est dic
tum · quod ante multa annorum
milia prenuntiatum est per pro
phetam dicentem ·⁊ Et si transeas
per ignem flamma te nonconbu
ra& ·⁊ Ecce enim beatus lauren
tius transiuit per ignem · quo
non adustus inhorruit · sed in
luminatus effulsit ·⁊ Transiuit
per ignem momentaneum atq
terrenum · sed flammā geben
nae perpetuo exurentis euasit ··
Quid hoc beatius uiro quem miseran
tis di dispensante gratia arsit
ne arderet · & ne uereretur xustus
est ·⁊ Quasi nullis esset ignibus
ac supplicius traditus · fuerat
quidem securitas libertatis · sed
nulla extiterat gloria dimican
tis ·⁊ Adhoc enim nos exemplis
atq doctrinis in ecclesia sua
xps erudit · non ut nihil mali
patiamur in mundo · sed ut mun
dum multimoda passione um
camus ·⁊ Cecinit quondam
uarius tribulationibus coarta
tus · ille clarissimus prophetarū
patriarcha daud dicens ·⁊
Concaluit cor meum intra me ·
& in meditatione mea exardes
cet ignis ·⁊ Quam sententiam
etiam uenerabili laurentio
conuenire manifestum est ·
cuius cor tanta infidi xpi mag
na nimitate concaluit · ut dis
pectis proprii corporis crucia
tibus · insanissimo tortori suo
triumphatis eius ignibus letus
inluderet ·⁊ Uere in meditatio
ne eius insuperabilis exarsit
ignis · qui odio perfidie & amore
ueritatis accensus · adpositam
sibi extrinsecus flammam · aut
non sensit · aut uicit ·⁊ Propter
quod carissimi · exultemus & le
temur in dno · nondubitantes
& persecutorem martiris · pro
ignibus quos accendit preparа
ta impius incendia sustinere ·

& ipsum beatissimum martyrem proflamma quam pertulit apud omnipotentem dn incorrupte lucis inluminatione fulgere.

ITEM DE EODEM DIE LIC SCI IVA SEC IOHAN

IN illo temp. Dixit ihs discipulis suis. Amen amen dico uobis. nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit. ipsum solum manet. & reliq.

Lxviii

OMELIA LICTIONIS HUS DIEM BEATI AUGUSTINI EPISCOPI.

AMEN AMEN dico uobis. nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit. ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit. multum fructum adfert. Se autem dicebat. ipsum erat granum mortificandum. & multiplicandu. Mortificandum infidelitate iudeorum. multiplicandum fide populorum. Iam uero exhortans ad passionis suae sectanda uestigia. qui amat inquit animam suam perdet eam.

Quod duobus modis intellegi potest. Qui amat perdet. Idest si amas perde. Si cupis uitam tenere in xpo. noli mortem timere pro xpo.

Item alio modo. Qui amat animam suam perdet eam.

Noli amare ne perdas. Noli amare in hac uita. ne perdas in aeterna uita. Hoc autem quod posterius dixi. magis habere uidetur sensus euangelicus.

Sequitur enim. Et qui odit animam suam in hoc mundo. in uitam aeternam custodit eam.

Ergo quod supra dictum est. qui amat. sub intellegitur in hoc mundo. ipse itaq perdet.

Qui autem odit utiq in hoc mundo. in uitam aeternam ipse custodit eam. Magna & mira sententia. quemadmodum fit hominis in animam suam amor ut pereat. odium ne pereat.

Si male amaueris. tunc odisti. si bene oderis. tunc amasti.

Felices qui oderunt custodiendo. ne perdant amando. Sed uide ne tibi sub repat. ut te ipsum uelis inter imere. sic intellegendo. quod debes odisse in hoc mundo animam tuam. Hinc enim quidam maligni atq peruersi. & in semet ipsis crudeliores & scelestiores homicide. flammis se donant. aquis prefocant. precipitio con

lidunt · & pereunt · ⁊ Hoc xpi non
docuit · immo etiam diabolo prae
ciptium suggerenti · redi retro
inquit satanas · scriptum est non
temptabis dnm dm tuum · ⁊
Petro autem dixit · ⁊ Significans
qua morte glorificaturus erat dm ·
Cum esses iunior · cingebas te & ibas
quo uolebas · cum autem senueris
alter te cinget · & feret quo tu
non uis · ⁊ Vbi satis expressit · non
a se ipso · sed a alio debere occidi · qui
uestigia sequitur xpi · ⁊ Cum ergo
causae articulus ueniet · ut haec
conditio proponatur · aut facien
dum esse contra di praeceptum ·
aut ex hac uita emigrandum · ⁊
Quorum duorum · homo cogatur
alterum eligere · comminante
mortem persecutore · ibi eligat do
dilecto mori · quam offenso uiuere ·
Ibi oderit in hoc mundo animam
suam · ut inuitam aeternam custo
diat eam · ⁊ Siquis mihi ministrat · me
sequatur · ⁊ Quid est me sequatur · nisi
me imitetur · ⁊ Xpi enim pro nobis
passus est ait apostolus petrus · re
linquens nobis exemplum · ut se
quamur uestigia eius · ⁊ Ecce
quod dictum est · siquis mihi mi
nistrat me sequatur · ⁊ Quo fruc
tu · quam merce de · quo premio · ⁊
Et ubi sum inquit illic & minister
meus erit · ⁊ Gratis ametur ·

& operis quo ministratur illi ·
pretium sit esse cum illo · ⁊ Vbi
enim bene erit sine illo · aut quan
do esse male poterit cum illo ·
Audi euidentius · ⁊ Siquis mihi
ministrauerit · honorificabit
eum pater meus · ⁊ Quo honore
nisi ut sit cum filio eius · ⁊ Quod
enim superius ait · Ubi ego sum ·
illic & minister meus erit · hoc
intellegitur expo suisse cum
dicit · honorificabit eum pater
meus · ⁊ Nam quem maiorem
honorem accipere poterit ad
optre tus · quam ut sit ubi est um
cus · ⁊ Non aequalis factus
diuinitati · sed consociatus ae
ternitati · ⁊ Quid sit autem
ministrare xpo cui operi mer
ces tanta promittitur · hoc po
tius debemus inquirere · ⁊
Si enim hoc putauerimus esse
xpo ministrare · ea quae sunt
corpori necessaria preparare ·
aut cenanti cibum coquere uel
ad ponere · uel poculum dare ·
potum q miscere · fecerunt hoc
illi qui potuerunt eum in corpo
re habere presentem · sicut
martha · & maria · quando &
lazarus unus erat ex re cum
bentibus · sed eo modo xpo etiam
iudas perditus ministrauit · ⁊
Nam & loculos ipse habebat ·

& quam uis exeis quae mittebantur sceleratissime furaretur · per illum tamen etiam necessaria parabantur ·7 Hinc est illud quod cum ei diceret dnis · quod facis fac uelocius arbitrati sunt quidam quod cum iusserit propter diem festum necessaria preparare uel indigentibus aliquid dare ·7

Nullo modo igitur debuius ceno di ministris diceret dnis · ubi ego sum ibi erit & minister meus · & si quis mihi ministrauerit · honorificabit eum pater meus · Quo iudam talia ministrantem reprobatum potius quam honoratum uidemus ·7 Vt quid ergo alibi quaerimus · quid sit ministrare xpo · & non potius in istis ipsis uerbis agnoscimus ·7

Cum enim dixit · si quis mihi ministrat · me sequatur · hoc intellegi uoluit · ac si diceret ·7

Si quis me non sequitur non mihi ministrat ·7 Ministrant ergo ihu xpo · qui non sua quaerunt sed quae ihu xpi ·7 Hoc est enim me sequatur · uias ambulet meas · non suas ·7 Sicut alibi scriptum est ·7 Qui se dicit in xpo manere · debet sicut ille ambulauit · & ipse ambulare ·7

Oebet etiam si porrigit esurienti panem · de misericordia facere non de iactantia · non aliud ibi quaerere quam opus bonum ·

Nesciente sinistra quod faciat dextera · Idest ut alienetur intentio cupiditatis · ab opere caritatis ·7

Qui sic ministrat · xpo ministrat ·7

Rectecq illi dicetur · cum uni ex minimis meis fecistis · mihi fecistis ·

Nec ea tantum quae ad misericordiam pertinent corporalem · sed omnia opera bona propter xpm facienis ·7 Tunc enim erunt bona · quo finis legis xpis ad iustitiam omni credenti ·7 Minister est xpi · usq ad illud opus magnae caritatis · quod est animam suam pro fratribus ponere · hoc est enim & pro xpo ponere · quia & hoc propter sua membra dicturus est · cum pro istis fecisti · prome fecisti ·7 O et tali quippe opere · etiam se ministrum facere & appellare dignatus est ubi ait ·7

Sicut filius hominis non uenit ministrari · sed ministrare · & animam suam ponere pro multis ·7

Hinc ergo est unusquisq minister xpi · unde est minister & xpis ·7

Sic ministrantem xpo · honorificabit pater eius honore illo magno · ut sit cum filio eius · nec unquam deficiat felicitas eius · Cum ergo audiris fratres

dnm dicentem ubi ego sum illic
& minister meus erit. nolite tan
tum modo bonos episcopos & cle
ricos cogitare. etiam uos promo
dulo uestro ministrate xpo. ⁊

Bene iuuendo. elemosinas faciendo.
nomen doctrinam q' eius quibus
potueritis predicando. ⁊ Et unus
quisq' etiam pater familias. hoc
nomine agnoscat. paternum
affectum suae familiae se debere
proxpo. & prouita aeterna suos
omnes moneat. doceat. hortetur.
corripiat. impendat beni uolen
tiam. exerceat disciplinam. ⁊

Ita in domo sua ecclesiasticum &
quodammodo episcopale implet
officium. ministrans xpo. ut in
aeternum sit cum ipso. ⁊ Nam
& illam maximam passionis mi
nistrationem. multi ex uestro nu
mero ministrarunt. multi non
episcopi neq' clerici. iuuenes.
& uirgines. seniores cum iuuio
ribus. multi coniugati & coniuga
tae multi patres matresq' fami
lias ministrantes xpo. etiam
animas suas in eius martirio
posuerunt. & honorificante
patre coronas gloriosissimas
receperunt. ⁊

DM IPS CLAR
LIC SCI FUA SIC MAR

In illo temp. Exiens ihs defi
nibus tiri. uenit per sidonem
ad mare galileae inter medios
fines decapoleos. Cetetera.

LXVIII OMILIA DE EAD LECT.

Surdus
ille & mutus quam
mirabiliter cura
tum adno. modo
cum euangelium
legeretur audi
uimus. genus de
signat humanu.
in his qui ab errore
diabolice deceptionis. diuina
merentur gratia liberari. ⁊

Obsurduit namq' homo ab audi
endo uitae uerbo. post quam
mortifera serpentis uerba con
tra dm tumidus audiuit. ⁊

Mutus a laude conditoris effectus
est. ex quo cum seductore conlo
quium habere presumsit. ⁊ Et me
rito clausit aures ab audienda
inter angelos laude creatoris.
quas ad audiendam eiusdem crea
toris uituperationem. sermoni
bus hostis incautus aperuit. ⁊

Merito clausit os a predicanda
cum angelis laude creatoris.
quo duelut ad meliorandum
eiusdem opus creatoris cibue
tur praeuaricationem superbus impleuit.

Et heu miser generis humani
defectus quod in radice uitiorum
germinauit · uitiosius multo
dilatari coepit in propagine ra
morum · ⁊ Ita ut ueniente in
carne dño · exceptis paucis de
iudea fidelibus · totus pene mun
dus a agnitione & confessione
ueritatis · surdus erraret &
mutus · ⁊ Sed ubi abundauit
peccatum · super abundauit
gratia · ⁊ Venit iam q̃ dñs
ad mare galileae · ubi nouerat
egrotare quem sanaret · ⁊ Venit
suae gratia pietatis · ad tumentia
turbida & instabilia gentium
corda · in quibus nouerat esse qui
ad suam gratiam pertinerent · ⁊
Et bene inter medios fines de capo
leos ad mare galileae · ubi egro
tum sanaret uenisse perhibetur
quia relicto ob perfidiam popu
lo qui decalogi mandata acce
perat · ex te ras uenit ad gentes · ⁊
Ut sicut iohannes ait · filios dei
qui erant dispersi · congregaret &
unum · ⁊ Et adducunt
inquit ei surdum & mutum ·
& deprecantur eum ut impo
nat illi manum · ⁊
Quia ipse surdus saluatorem
agnoscere · mutus rogare
ne quibat · adducunt eum
amici · & pro eius salute dño
supplicant · ⁊ Sic nimirum ·
sic in spiritali necesse est curati
one geratur · ut si quis humana
industria ad auditum confessio
nemq̃ ueritatis conuerti non po
test · diuinae pietatis offeratur
aspectibus · atq̃ ad sanandum
eum superne manus flagitetur
auxilium · ⁊ Nec tardat caeles
tis misericordia medici · si in
tenta precantium non haesitat ·
nec deficit oratio · ⁊ Vnde sta
tim subinfertur · ⁊
Quia adprehendens egrotum
ihs de turba seorsum · misit
digitos suos mauriculas · & ex
puens tetigit linguam eius · ⁊
Digitos quippe surdo mauricu
las mittit ut audiat · cum
per dona gratiae spiritalis ·
diu non credentes ad auditum
sui uerbi conuertit · ⁊ Ex pu
ens linguam muti ut loqui uale
at tangit · cum per ministeri
um predicationis · rationem
fidei quam confiteri debeat pres
tat · ⁊ Per digitos namq̃ dñi ·
spsci dona significari · & ipse
docet dicens · ⁊ Si ego in digito
dei eicio demonia · ⁊ Quod ali
us euangelista manifestius po
nit · ⁊ Si ego in spu dei · eicio de
monia · ⁊ Et psalmista ubi ait · ⁊
Quo uidebo caelos opera digito

rum tuorum · Idest indebo scos·
non suae merito uirtutis · sed
tuae munere spis a terrenis
sus pensos · & celesti factos con
uersatione sublimes · ⁊ Sputum
quoq capitis & oris dni uerbum
est euangelii quod exinuisi
bili diuinitatis arcano sump
tum uisibiliter mundo utsana
ri posset & ministrare dignatus
est · ⁊ Notandum sane · quod
dnis prius quam auriculas · lin
guam q sanandi tangere &
egroti · adprehendens eum ·
seorsum duxit de turba · ⁊

Prima namq salutis spes est ·
quem libet · adsuetos uitiorum
tumultus turbasq deserere ·
& sic adsuscipienda sanitatis mu
nera · humiliter caput inclina
re · ⁊ Neq ullatenus saluari
putandus est · quam diu quis
inordinatis moribus adherere ·
super uacuis uerbis delectari ·
turbulentis cogitationibus non
timet deuastari · ⁊ Vt qui mise
rante & adiuuante dno · turbi
dam priscae conuersationis
uitam mutauit · qui inspira
tionem diuinae gratiae corde
concepit · qui uerbo doctrine
caelestis confessionem uere
didicit fidei · restat ut con
festim optata sanitatis gaudia
consequatur · ⁊ Unde bene
postquam de turba segregat
infirmum dnis · post quam digitos
mittit in auriculas post quam
sputo tangit linguam illius ·
sub infertur · ⁊ Suspiciens in
caelum & ingemuit & ait illi · ⁊
Effeta quod est adaperi re ·
& statim aperte sunt aures eius ·
& solutum est uinculum linguae
eius · ⁊ Et recte sanaturus
aegrum dnis · suspicit in caelum
& ingemuit · ut ubi nobis spe
randa salus · & qua conpunctio
nis uel lacrimarum sit deuotio
ne quaerenda acpetenda signi
fic & · ⁊ Suspiciens in caelum in
gemuit · quia nos quos ad celestia
possidenda creauit · longe inter
restria deiectos esse doluit · ⁊

Suspiciens in caelum ingemuit
ut nobisqui ac celestibus gaudiis per
terrena oblectamenta discessi
mus · ad haec pergemitus &
suspiria · insinuaret esse rede
undum · ⁊ Quod autem ait
effeta · Idest aperire · propter
aures dicit sanandas · quas sur
ditas diuina clauserat · sed
ad audiendum iam tactus pate
fecit ipsius · ⁊ Vnde credo ·
mos increbuerit ecclesiae ·
ut sacerdotes illius · his quos
percipiendis baptismi sacra

mentis preparant · prius inter
cetera consecrationis exordia.
de saliuo oris sui · nares tangant
& aures · dicentes effeta ·⁊

Per saliuum quidem oris sui · gus
tum quo initiandi sunt super
ne sapientiae designantes ·
per tactum uero narium · ut
abiectis delectationibus noxiis ·
solum xpi semper amplectan
tur odorem ·⁊ De quo dicit
apostolus ·⁊ Xpi bonus odor
sumus dō · in omni loco ·⁊

Et ut meminerint se iuxta ex
emplum beati iob · donec super
est halitus in eis · & sps dī in
naribus eorum · non loqui iniquitatē
labiis · nec lingua mendacium
meditari debere ·⁊ Porro per
tactum aurium · ut relicto
auditu linguae nequam · audi
ant uerba xpi & faciant ea ·
similes uiro prudenti · qui ędi
ficauit domum suam supra
petram ·⁊ Et unus quisq; nos
trum fratres carissimi · qui
baptisma xpi rite suscepit ·
hoc ordine consecratus est ·⁊

Omnes quidem qui salutare la
uacrum · uel proximo hoc
paschae tempore · uel aliquan
do alias · rite suscepturi sunt ·
ipso sunt ordine consecrandi ·⁊
Vnde multum necesse est ·
ut quod dnis in nobis propicius
abluere & sci ficare dignatus
est · ipsi passim contaminare
& pro nihilo profanare timea
mus ·⁊ Sed & siqui coenum
nequitiae sordidantes incidi
mus · festinemus rursum lacri
marum & penitentiae fonte
mundari ·⁊ Renouemus au
rium puritatem · quam nobis
auditu fidei diuinitus con
stat fuisse conlatam ·⁊

Cauentes illud apostoli · quod
quibusdam exprobrans ait ·⁊

Et a ueritate quidem auditum
auertent · ad fabulas autem
conuertentur ·⁊ Cohibeamus
linguam amaro · quae con
fessione fidei scificata est ;
timeamus in ipsa quabene
dicimus dm & patrem · male
dicere homines qui ad imagi
nem dī facti sunt ·⁊

Qui enim putat se religiosum
esse · non refrenans linguam
suam · huius uana est religio ·⁊

Ecce enim dicitur · qui a aper
te sunt aures eius · & solutum
est uinculum linguę eius
& loquebatur recte ·⁊

Qui ergo recte loqui baptisma
tis nostri tempore didicimus ·
corde credendo ad iustitiam ·
ore autem confessionem

faciendo adsalutem · curandum
summopere est ne post baptis
ma adiusta & noxice uerba
declinemus · 7 Si enim ipso iu
dice adtestante · omne uerbum
otiosum quod locuti fuerint
homines · reddent rationem
deeo indie iudicii · quid putamus
fieri de illis · qui non solum otio
sa · sed & criminosa locuntur · 7
Quin pudicitiae · iactantiae
blasphemie · & quod maxime
d miror quilib&
nimis libet detractionis ser
monibus seruire nontiment · 7
Qui proferunt mendacia testes
fallaces quiseminant inter
fratres discordias · 7
Non solum autem amalis aures ·
linguamq' sat est castigare
loquelis · sinon etiam iuxta
psalmistam · inclinemus aurem
nostram in uerba oris di · si
non os nostrum loquatur sapi
entiam · & meditatio cordis nos
tri prudentiam · 7 Sed & cunc
tos simul interioris exterioris q'
hominis nostri sensus · qui cunc
ti in baptismo abluti sunt ·
oportet mundos bonis operi
bus seruemus · insuper sem
per ornatos · 7 Curato
autem surdo & muto · uidea
mus quid sequitur · 7
s Et precepit inquit illis ne
cui dicerent · 7 Quanto auten
eis precipiebat · tanto magis
plus predicabant · & eo ampl
us admirabantur dicentes ·
s Bene omnia fecit · & surdos
s fecit audire · & mutos loqui · 7
Quare fratres carissimi · haec
acta credamus · nun quid
nam estimandum est quod
unigenitus di filius signum
faciens · & abscondi hoc uolue
rit · & contra uoluntatem illius
sit pate factum inturbas · 7
Nec potuerit silentio signum
tegere si uellet · quod potuit
facere cum uoluit · 7 An forte
nobis exemplum dare uolunt ·
ut uirtutum opera facien
tes · uitium iactantiae per
omnia gloriamq' uitemus
humanam · ne bona nostra
actio · per inanem uulgi fa
uorem supernae retributio
nis munere priuetur · 7
Et tamen sciamus opera nostra
si digna imitatione sunt · nulla
tenus posse celari · sed adutili
tatem fraternę correctionis ·
ipso dispensante pate fieri ·
qui dicit · 7 Non potest ciuitas
abscondi super montem
posita · 7 Et alibi · 7
Quō quae in tenebris dixistis
in lumine dicentur · 7 Et reuera

tta omni modis ita intellegen
da est dominici dispensatio
precepti · quod non ita tamen
dictum quis aestimet · quasi
bona facientes fraternos
cauere debeamus aspectus ·
cum dns dicat · luceat lux ues
tra coram hominibus · ut uide
ant opera uestra bona · sed ut
per opera quae fratribus osten
dimus · non laudem a illis · sed
profectum quaeramus ·

Hoc est enim quod sequitur ·
Et glorificent patrem uestrum
qui in caelis est · Nam qui ea
intentione bona ostendunt
opera ut ipsi solum laudentur ·
non autem ut laudantes in
bono proficiant · neq ut pater
qui in caelis est glorificetur ·
tales sunt nimirum illa ter
ribili increpatione plectendi
qui dicitur · Amen
dico uobis · receperunt mer
cedem suam · Sed & hoc di
cendum : quia si illi uirtutes
dominicas tacere nequeunt ·
quia tacendi preceptum accepe
rant · multo amplius sit nobis
diurnae gratiae praeconiis sem
per insistendum · qui cotidianis
inuicem nos uerbi celestis
alimoniis reficere praecipimur ·

Dicente apostolo iohanne ·
Qui audit dicat · uenit ·
Idest qui gratiam superne aspi
rationis mente concepit · qui
uerbum exhortationis quo utili
ter proximum confortare
ualeat didicit : nequaquam bona
quod nouit silentio abscondat ·
sed ipsum protinus fratribus
aperiendo communicet ·
Si enim ea quae nouimus · benig
ne proximis dicere bona non
neglegimus · aderit ille in quo
sunt omnes thesauri sapientiae
& scientiae abscondit : & quod
nunc ex parte nouimus · ad
perfectum nobis lumen uerita
tis intimare dignabitur ·
Ihs xps dns noster · unigenitus
patris · qui cum eo uiuit & reg
nat · in unitate spsci dei · per
omnia saecula saeculorum · am

IN ADSUMPTI
ONE SCAE MARIAE

LEC SCI EUA SEC IN CAN

IN ILLO TEMPORE

Intrauit ihs in quod dam castel
lum · & mulier quedam martha no
mine excepit illum in domum suam & sq

OMELIA LECTIONIS

EIUSDEM VENERABILIS
BEDAE PRESBI

HAEC LECTIO

frs kmi · pulcherrima ratione dilectionem di & proximi rebus & uerbis designat · ut intellegeualet dilectio uestra · Nam cum intrasset ihs in quoddam castellum · & mulier quedam marcha nomine excepit illum in domum suam · Et huic erat soror nomine maria · quae etiam sedens secus pedes dni · audiebat uerbum illius · Martha autem satagebat · circa frequens ministerium · Duae quippe istae dilecte dno sorores · duas uitas spiritales quibus in presenti hoc saeculo sca exercetur ecclesia demonstrant · Martha quidem actualem · qua proximo sociamur in caritate exprimit · Maria uero contemplatiuam · qua in di amore iugiter suspirare debemus · Actiua enim uita est · panem esurienti tribuere · uerbo sane doctrine nescienti docere · errantem corrigere ad humilitatis uiam superbientem · proximum reuocare · Infirmantis curam gerere · tribulantibus omni deuotione subuenire · Contemplatiua uero uita est · ab exteriori actione quiescere · solo desiderio conditoris inherere · ut nil iam agere corporalis desiderii libeat · sed calcatis terrenis curis omnibus · solo desiderio aduidendam creatoris sui faciem iugiter animus anhelet · Dum autem martha tota intentione in actiua uita desudabat · bene subditur ·

Quae stetit & ait · Dne non est tibi cure quod soror mea reliquit me solam ministrare · Dic ergo illi ut me adiuuet · Ex eorum persona loquitur qui adhuc diuinae contemplationis ignari · solum quod didicere fraterne dilectionis opus · do placitum dicunt · Et ideo cunctos qui xpo deuoti esse uelint · huic mancipari profectuosum esse aiunt · Et bene martha stetisse · maria secus pedes dni sedisse describitur · Quia actiua uita laborioso desudat incertamine · Contemplatiua uero · peccatis & uitiorum tumultibus libera · optata in xpo mentis quiete perfruitur · Et respondens dixit illi dns · Martha martha sollicita es · & turbaris erga plurima ·

Porro unum est necessarium ·

Maria optimam partem elegit · quae non auferetur a ea · Neq; enim bonam partem tantum elegisse dicit mariam · sed optimam · ut etiam pars marthae indicaretur esse bona · Quia actiua uita cum corpore deficit · contemplatiua autem hic inciptur · & in celesti patria perficitur ·

Quiatergo uenerabilem diem adsumptionis beatae dī genetricis mariae celebramus · dignum est utquantum possumus · creatori nostro gratias agamus · quia poenas quas nobis euamater intulit peccando · mariamater & uirgo · abstulit dn̄m xp̄m pariendo ⁊ Et quia eua mundum merore compleuit · mari à abstinendo se a peccatis · non solum nobis exemplum ostendit salutis · sed etiam ipsam nobis laetitiam attulit aeternae felicitatis ihn̄m xp̄m dn̄m nostrum ⁊

Qui non solum mundum peditum liberauit · uerum etiam aeternę uitę gaudia oboedientibus sibi concessit ⁊

Vbi omnium beatorum beatitudo ipse erit · ubi omnes sēi & electi de singulorum felicitate gaudebunt · qui hic aut peractiuam aut per contemplatiuam uitam fideliter illic laborando festinabant ⁊

Pro inde fratres mei quia ualde paucorum est abhuius saeculi curis esse alienos · & ad contemplatiuam uitam semper esse suspensos · oportet ut in actiua nos uita studioso semper exerceamus labore · & quantum dn̄o possumus adiuuante · bonis operibus · aeterna praemia nobis comparemus ⁊

Studeamus sollicite bonis nos moribus adornare · & unus quisq nostrum quod in se prauum deprehenderit corrigat · quod rectum teneat · quod de forma pura confessione conpositat

Et quid sibi cauendum quidue sectandum sit · sollicite consideret · & dn̄i sui precepta infatigabiliter diligat · & efficaciter impleat · Beatitudinem uitae futurae ante oculos mentis suę semper proponat ⁊ Nec prospera huius mundi diligat · nec aduersa pertimescat ⁊

Semperq peropera misericordiae · ad aeternam patriam anhel & · suscipiendo peregrinum · uestiendo nudum · redimendo captiuum · tuendo uiolenter oppressum ⁊ Iugiter se ab omnibus iniquitatibus suis · uera penitentia & confessione pura emundet · & uitam suam bonorum operum fructibus ditet ⁊ Parua est enim uita ista · siue sit bona · siue sit mala · & tamen cum haec uita citius finitur · retributio eius · nullatenus finitur ⁊ Quia sine mercede operum suorum · quisquam nullatenus relinquitur ⁊ Tunc utiq uitę malę mors aeterna · & uitę bonae uita retribuitur aeterna ⁊ Quapropter ut appareat quia uitam aeternam · certissime diligamus · uita bona nobis perseueret in opere · uitam bonam habeamus in testimonio · ut uitam aeternam accipiamus in premio ⁊

Prestante dn̄o nostro ihu xp̄o · cui sit laus & gloria per infinita secula seculorū ⁊

Amen ·

INDECLITONE

SCI IOHANNIS BAPTE SERMO BEATI IOHANNIS EPI:

HODIE NOBIS IOhannis uirtus· herodis feritas cum refertur· Confusa sunt uiscera· corda tremuerunt·⁊ Caligauit uisus· hebuit intellectus· aufugit auditus·· Aut quid constat insensibus humanis· quando perdit uirtutum magnitudinem· criminum magnitudo·· Herodes inquit tenuit iohannem· & alligans posuit cum incarcerem·· Iohannes· scola uirtutum· magisterium uitae· scientiae forma· norma iustitiae·

Virginitatis speculum· pudicitiae titulus· castitatis exemplum·

Paenitentiae uia· peccatorum uenia· fidei disciplina·· Iohannes maior homine· par angelis· legis summa· euangelii ratio· apostolorum uox· silentium prophetarum· Lucerna mundi· praecursor iudicis· xpi metator· dni testis· totius mediator trinitatis··

Et hic tantus datur incestus· traditur adulterio· adicitur saltatrici

Merito ergo confusa sunt uiscera· corda tremuerunt· At uero herodes profanauit templum· sacerdotium sustulit·⁊ Confudit ordinem· temerauit regnum·⁊ Corrupit quicquid erat religionis· quod legis· quod uitae· quod morum· quod fidei· quod disciplinae· perdidit & confudit··

Herodes sicarius inciuis· innobilis latro· insocios populator·⁊

Indomesticos praedo· plebis uiterremptor· occisor filiorum· inextraneos homicida· inpropriis particida· inebrians terram cruore· insiti sanguinis permanebat·⁊

Hinc est quod iohannis sanguinem pium· inpoculo crudelitatis absorbuit

Sed ista lectio iam loquitur·⁊

Herodes inquit tenuit iohannem· & alligauit eum·⁊ Qui uincula soluerit peccatorum· peccatoris uinculis alligatur· ut uincta uenia· locum ueniae non relinquat·⁊

Alligauit eum & posuit incarcere·⁊ herodes tu adulterium facis· & incarcerem uadit iohannes·⁊

Sic iudicat sedens in loco iudicis reus· in loco iudicis innocentiae persecutor·· Rogo· ubi rerum facies· ubi forma· ubi pudor· ubi existimatio publici cognitoris·⁊

Ubi dis· ubi bono· ubi fas· ubi lex· ubi ipsius iura naturae·

Simul omnia sunt herodes· te agente· te iudicante· te iuuente confusa·· Tenuit inquit iohanne

& alligans posuit eum in carcere.
Herodes te petit causa tearguunt
uincla tecarcer accusat. te de
uulgat producta in publicum poe
na. Iohannes iniuriatur causa
custodiae quirequirit. inte inue
nit quod puniat. & in iohanne
quod doleat. Iohannes orbi no
tus famae uirtute cognitus. cae
lebratissimus scitate. dum adtra
hit ad se inquisitores iniuriae.
facit ut tuus cunctis innotescat
incestus. Agit ut te habeat con
fusio publica. quem corrigere
nonualuit. secreta correptio & pri
uata. Herodem iohannes moni
tis non accusatione pulsauit. ut
pote amator castitatis. quem cor
rigere uoluit non perire.
Sed herodes facibus libidinis ar
dens. perire maluit quam redire.
& uxorem fratris inlicite posside
re. & placere captiuis criminum
innocentiae inimicis. Odiosa
fit semper libertas. nam uirtus
contraria uitiosis. Sacri legis
exosa scitas. inimica castitas in
pudicis. Corruptis integritas
paena. luxuriosis aduersa fru
galitas. Crudelibus dura
semper misericordia. impius
pietas non ferenda. Probat
hoc euangelista cum dicit.
Dicebat enim iohannes. Non licet
tibi accipere uxorem philippi
fratris tui. Ecce unde iohannes
offendit. ecce unde herodes furit.
Malos quimonet. offendit. Incur
rit odium. quiarguit criminosos.
Dicebat iohannes quod erat legis.
quod iustitiae. quod erat salutis.
certe quod erat non odit sed amoris.
Ecce qualem consecutus est ab im
pio propietate mercedem.
Uolens inquit occidere eum. timuit
populum. Facile deuitat iustitia
qui in causis. nondum sed homines
formidat. Huic peccandi differt
facultatem. non auferet uoluntate.
Unde etiam quos suspendit a crimi
ne. auidiores reddit ad crimen.
& aestuat animo. quousque perfi
ciat quod cogitat malum.
Solus enim dei est timor. quino
centes corrigit. fugat crimina.
in nocentiam seruat. perpetem
tribuit facultatem. Sed audi
amus ipsum iohannis beatissimi
passionem. Die inquit natalis
herodis. saltauit herodiades filia
eius in medio triclinio. & placuit
herodi & omnibus amicis eius.
& iure iurando pollicitus est dare
ei. quod cumque postulasset. abeo.
At illa praemonita a matre sua.
da mihi inquit in disco caput
iohannis baptiste. Haec est.
mulier antiqua malitia.

quae adam eiecit de paradisi deli
cius. Haec caelestes homines facit
terrenos. haec humanum genus
mersit in infernum. haec uitam
abstulit mundo propter unius
arboris pomum. Hoc malum
quod homines ducit ad mortem.
hoc malum fugit helias propheta.
& cuius lingua clausa facta
est caeli. tamquam reus fugit
a facie mulieris. Haec inue
nit uerum laborem & pressu
ram. quae nunc occidit iohan
nem baptistam. Deicit pue
ritiam. perdit iuuentutem.
inlicit & inquietat emortua
senectutem. Praemonita
inquit amatre sua. da mihi
inquit in disco caput iohannis
baptiste. Libidine aestuans.
miscetur ipsa incestui. extinguit
lucernam mundi. Tunc con
tristatus est rex uehementer.
tamen propter iusiurandum.
& recumbentes. iussit dari.
Misitque & decollauit iohannem.
& adlatum est caput eius indito.
& datu puellę. Puella autem detuli
matri suae. Audistis fratres
quanta nata sit de uoluptate
crudelitas. de libidine impie
tas. adlatum est caput iohan
nis in disco qui salutaria mo
nita dabat incestui.

Mensa migrat in caueam. in hcere
nam uertitur domus. fiunt de
pransoribus expectatores.
Mutatur furore conuiuium. fit
cibus cedes. uinum transit in
sanguinem. Finis adponitur
in natali. in mortu exibetur occa
sus. Conuiuium mutatur
in homicidium. organa uertun
tur in funus. tragoediae perso
nant saeculorum. Intra bestia
nonpuella. quaerit caput am
putare nonsaltare. Discur
rit fera nonfemina. aspargit
iubas per ceruices noncapillos.
an fractibus dilatat membra.
seuitia crescit augmentis.
Fit grandis crudelitate. noncor
pore. & singularis fera. usque
dum capiat praedam. fremit
ore. dentibus frendit.
Ferrum nonsuscipit. sed producit.
Praemonita inquit amatre sua.
O ematris peccato dans mugitum.
abscidit caput. corpus reliquit
truncum. Noua belua. quae
contempta corporis praeda.
caput ipsa truncatura perrasit.
Verum nequis aestimet de tali
bus nos uelle declamare. nos
nondeclamare. sed uoluimus
clamare. ut festiuitatis ues
tre cauta sint gaudia. ues
trorum que natalium laetitia.

teneat inexultatione mensuram.
Epulis uestris interfit xps. in facie
prandeatur auctoris. Honesta
te conuiuium. natura ipsa quae
nos producit honoretur.
Laetitia mensae uestrae. per
tingat adpauperes xpi. Fami
lia uestra. innocentiae tripudio
disciplina. Absit ebrietas.
luxus abstitat. fugetur effusio.
saltatricum pestis. lenocinia
cantorum. uoluptatum fomenta
uentris onera. naufragium men
tis. cum herodiadis conuiuio ab
scidantur. ut praesens gaudium
uestrum. ad laetitiam ueniat
sempiternam. Fratres. hodie
sermonem tulimus in herodem.
quia satis auditor intellegit
quanta sit gloria martyris.
quando miseriam persecutoris
audierit. Verum tamen nos
conuenit scire. quia iohannes
de morte sua natus est. & de
natali suo herodes mortuus est.

Lxxii

ITEM DE EADEM FESTIUITATE CUIUS SUPRA.

Deu me quid agam.
unde sermonis ex
ordium faciam quid
dicam uel taceam. non enim
ego tantum in stupore mentis
factus sum. sed & omnes qui au
dierunt euangelii uocem. & mi
rantur mecum. uel iohannis con
stantiam. uel herodis leuitatem.
uel impiarum mulierum ferinam
dementiam. Quid enim audiui
mus. herodes inquit adprehen
sum iohannem posuit in custo
diam. Quam obrem. propter
herodiadem uxorem philippi
fratris sui. Et reprehenden
dam forsitan leuitatem herodis.
amiserrimis mulieribus induc
ti. quidenim quis dicat. aut quo
modo quis enarret. mulierum
illarum crudelem malitiam.
Equidem existimo. nullam esse
in hoc mundo bestiam conparabi
lem mulieri malae. Sed nunc
mihi de mala muliere sermo est.
non de bona & honesta. Noui
enim multas bonas & honestas.
& ordinatas. in omne opus bonum
promptas. quarum me uitam
commemorare oportet. ad aedi
ficationem audientium. & ad
amorem bonorum excitandum.
mentibus singulorum. Nulla
ergo in hoc mundo bestia simi
lis est mulieri malae.
Quid inter quadrupedia anima
lia leone saeuius. sed nihil
ad hanc. aut inserpentibus
quid dracone atrocius. ne hoc
quidem iuxta mulierem malam.

&linguosam conferri potest.
Nam &leo &draco in malo inferiores sunt. Testificatur huic sermoni meo sapientissimus salomon dicens. Cohabitari leoni &draconi melius est. quam mulierem malam &linguosam.
Et neputes sapientem uirum in ironia hoc dixisse. ex ipsis rebus disce manifestius. Dani belem leones in lacu reuerti sunt. iustum uero illum nabuthae. zezabel interfecit. Caetus ionam inuentre custodiuit. dalila autem samson circumuenit in lecebris. raso etiam capite. deformatum alienigenis tradidit.
Dracones &aspides &cornutae. iohannem baptistam in deserto uiuentem subdita feritate tremuerunt. herodias uero eidem caput abscidit. &tanti uiri mortem in pretium saltationis accepit.

HIC SCI IUA SEC MATHIU

IN illo tempore. Audiit herodes tetrarcha famam ihu. &ait pueris suis. hic est iohannes baptista. &ipse surrexit amortuis. &cetera.

XXIII MELIA VENERABILIS BEDAE PRESBITERI DE EADEM LECTIONE:

NATALEM FRS kmi. beati iohannis diem caelebrantes. oportet ut non solum constantiam passionis illius pia deuotione recolamus. sed &eorum aquibus passus est malitiam. nobis in arma uertamus sceleris.
Tunc &enim scripturis scis utiliter animum intendimus. cum non solas in eis uirtutes ac premia iustorum. uerum &iam uitia uindictamque reproborum. adincitamenta nobis bene agendi proponimus. Hoc siquidem &ipsius dni docemur exemplo. qui ut humane superbiae ceruicem frangat. ac sublime nobis humilitatis iugum imponat. non suae tantum humilitatis formam quam sequamur. insinuat dicens. discite a me quia mitis sum &humilis corde. sed etiam angelicae superbiae deiectionem quam caueamus. admemoriam nobis reuocat dicens. Videbam satanan quasi fulgor cadentem de caelo.
Quatenus non solo nos suae diuinae bonitatis sed &demonicae prauitatis exemplo. ad obseruantiam summae uirtutis accendat. Audiit igitur herodes tetrarcha famam ihu. &ait

pueris suis. Hic est iohannes
baptista. ipse surrexit a mortuis.
& ideo uirtutes operantur in eo.

quidem

Qui bene intellexit mortuum
posse hominem resuscitari adui
tam. bene de resurrectionis
gloria sensit. quiuiuos post re
surrectionem maioris poten
tiae quam mortalis fragilitas
capit futuros esse perspexit.

Sed misere desipuit. qui quod de
homine puro sponte credere
potuit. hoc de dō homine. crede
re. tot miraculis adtestantibus.
tantis praedicatorum praeco
niis consonantibus nulla ratione
consensit. Quare hoc fratres
carissimi. nisi ut nos aperte in
tellegamus. non incredibile re
surrectionis miraculum. sed
praauorum animos ad credendi
gratia peccatis obstantibus
esse praepeditos. maioresque
illi gratias referamus. qui nos
tris cordibus ablato erroris
uelamine lucem ueritatis ape
rire dignatus est. Herodes
enim tenuit iohannem. & alli
gauit eum. & posuit in carce
rem. propter herodiadem
uxorem fratris sui. Dicebat
enim illi iohannes. Non licet
tibi habere eam. Impletum
uidemus in iohanne. quod de illo
angelus zachariae priusquam nas
ceretur praedixit. quia praecede
re ante dnm. in spū & uirtute heliae.

Ambo namque continenter uiuen
tes. ambo habitu inculti. ambo
insolitudine degentes. ambo prae
cones ueritatis. ambo regis &
reginae persecutionem propter
iustitiam perpessisunt.

Ille achab & iezabel. iste hero
dis & herodiadis. Ille ne ab impius
occideretur. igneo curru est
raptus in caelum. iste ne ab impius
uinceretur perfecto martyrii
certamine. spū caelestia regna
petiuit. Angelorum utique
subuectus auxilio. de quibus scrip
tum est. Currus dei decem
milia multiplex milia laetan
tium dnis millis. Et iterum.

Qui fecit angelos suos spos. & minis
tros suos ignem urentem.

Sed quaerit forte aliquis. quisit
iste herodes. qui ue frater eius.
quae etiam herodias. de quibus
sermo est. Herodes iste qui &
iohannem decollauit. & in passio
ne redemptoris nostri pilato
adsensum praebuit. filius est
herodis illius. sub quo dns natus est.

Qui cum post natiuitatem domi
nicam pauco tempore regnaret.
sicut euangelica testatur histo
ria. archelaus ei filius successit

in regnum. Quo cum uix decem
annis potiretur. accusantibus in
solentiam eius iudeis. pulsus est
regno ab augusto. ac perpetuo
damnatus exilio. Deinde au
gustus ut regni iudaici minuere
potentiam. diuisa in quattuor
partes prouincia. quattuor fra
tres archaelai. eidem regende
praefecit. Qui singuli a principi
patu quartae partis. greco ser
mone sunt tetrarchae uocati.
Et quibus filippus. herodiadem fi
liam aretae. regis arabum. ac
cepit uxorem. Quam idem
areta post modum ablatam
abeo dedit herodi. eo quod ipse
maioris esset potestatis & famae.
Factumque est adulterium publi
cum. sicut perfidis causa pereun
di. ita fidelissimo praeconi nostre
redemptionis materia triumphan
di. Qui prohibendo regis iniusta
scelera morte quidem iniusta
muruit plecti. sed post mortis iustum
arege iustitiae cui testimonium
perhibebat. iustem uitae per
ennis coronam accepit.
Dicebat ergo illi iohannes. non licet
tibi habere eam. Et uolens
inquit illum occidere timuit
populum. quia sicut prophetam
eum habebant. Non populus
tantum. sed ipse etiam herodes
iohannem sicut prophetam ha
bebat. teste euangelista marco
qui dicit. Herodes enim metu
ebat iohannem. sciens eum uirum
iustum & sem. & custodiebat eum.
Et audito eo multa faciebat. & li
benter eum audiebat. Seduxit
amor mulieris. eumque in illum
quem sem esse nouerat & iustum.
manus mittere coegit.
Qui quo noluit cohibere luxori
am. ad homicidium reatum prolap
sus est. Minus que illi peccatum
maioris erat causa peccati.
Cui districto di iudicio contigit.
ut propter appetitum adulte
rae. quam detestandam sciebat.
sanguinem funderet & prophetae.
quem do acceptum esse cognouc
rat. Haec namque est illa
diuini dispensatio examinis. de
qua dicitur. Qui noc & noce
at adhuc. Et qui in sordibus
est sordescat adhuc. At con
tra quod sequitur. & sc̄s sēi ficetur
adhuc. ad beati iohannis per
sonam conuenienter aptatur.
qui sc̄s existens sēi ficabatur
adhuc. dum per officium euan
gelizandi. ad martirii palmam
peruenit. Die autem natalis
herodis saltauit filia herodiadis
in medio. & placuit herodi.
Unde cum iuramento pollicitus est

ei dare · quodcumque postulasse
abeo · Tria pariter impiorum
scelera audiuimus · Celebrati
onem natalis infaustam · salta
tionem puellae lasciuam · iura
mentum regis temerarium ·
Quibus singulis oportet nos nata
lia geramus instrui · Nonenim
festis diem nostri natalis inme
moriam reuocare · nonullum
tempus inlecebris indulgere
carnalibus · sed diem potius
exitus nostri debemus lacrimis
precibus accrebris praeuenire
ieunius · Hinc enim uir sa
piens admonet dicens · Inom
nibus operibus tuis memorare
nouissima tua · & in aeternum
non peccabis · Sednec mem
bra nostra quae iam dno con
secrata sunt · lusibus atque inep
tis dare motibus debet · Dicit
namque apostolus · Nescitis
quo corpora uestra membra
xpi sunt · tollens ergo membra
xpi · faciam membra meretri
cis · absit · Vnde & alibi ·
Obsecro per misericordiam di
ut exhibeamus corpora nostra
hostiam uiuentem · sctem · do
placentem · Quantum uero
temeritatem iurandi uitare
debeamus · & ipse in euangelio
dns · & iacobus in epistola sua
doce & dicens · Ante omnia
autem fratres mei · nolite iurare
neque per caelum · neque per
terram · neque aliud quodcum
que iuramentum · Sit autem
sermo uester est est · nonnon ·
ut non sub iudicio decidatis ·
Illo uidelicet iudicio · sub quo deci
dit herodes · ut uel per iurare ·
uel ob periurium cauendum ·
aliud necesse habere & patrare
flagitium · At si aliquid forte
nos incauti iurasse contigerit ·
quod obseruatum scilicet peiorem
uergat in exitum · libere illud
consilio salubriore mutandum
nouerimus · ac magis instante
necessitate peierandum nobis ·
quam prouitando periurio in aliud
crimen gratius esse diuertendum ·
Denique iurauit dauid
per dnm · occidere nabal uirum
stultum & impium · atque om
nia quae ad illum pertinerent
demoliri · sed ad primam inter
cessionem abigail feminae pru
dentis · mox remisit minas ·
reuocauit ensem in uaginam ·
Neque aliquid culpae · se tali peiu
rio contraxisse doluit · Iura
uit herodes dare saltatrici quod
cumque postulasset & ne
periurus diceretur a conuiuis ·
ipsum conuiuium sanguine pollut ·

dum prophetae mortem sal
tationis praemium fecit ·
Nonsolum iniurando · sed & omni
quod agimus · haec est moderatio
sollertius obseruanda : ut si talem
forte lapsum uersuti hostis incide
rimus insidiis · ex quo sine aliquo
peccati contagio surgere non
possimus · illum potius euadendi
aditum petamus · in quo minus
periculi nos perpessuros esse cer
nimus · Iuxta exemplum eo
rum qui hostilibus clausi muris ·
dum euadere desiderant · sed por
tarum omnium accessum sibi
inter dictum considerant · ibi ne
cesse est desiliendi locum eligant ·
ubi muro existente breuiore ·
minimum periculi cadentes in
currant · Sequitur · At illa
praemonita matre sua · da mihi in
quit hic indisco caput iohannis
baptistae · Et contristatus est
rex · Tristitia regis · non ablu
tio est sed confessio sceleris ·
Haec enim est superni iustitia
iudicii · ut plerumque reprobi
& agnoscant · se & fateantur er
rasse · certamque erroris sui
paenitudinem gerant · nec tamen
aberrando quiescant ·
Quatenus eadem confessione ac
paenitentia contra se ipsi testi
monium dent · quia non nescii

delinquunt · dum a peccato quod
culpant · cohibere detrectant ·
Eoque iustius pereant · quo foue
am perditionis quam praeuide
re ualuerunt · declinare neglex
erant · Talis quippe est tri
stitia herodis · qualis peniten
tia pharaonis & iudae · Quo
rum quisque facinora sua post
quam accusante conscientia in
utius prodidit · uecors augmen
tauit · Itaque herodes caput
iohannis petitus · tristitiam qui
dem pretendebat inuultu · quase
ipse damnar & · ostendendo
cunctis liquido quia insontem
nouerat & sem · quem erat neci
daturus · Verum si diligentius
cor nefandum inspicimus · laeta
batur occulte · quod ea petebatur
quae & antea facere sic excusabi
liter posset & disponebat · Quisi
caput herodiadis peter & ur ·
nulli dubium quin illud dare
ueraciter tristis abnuer & ·
Propter iuramentum autem
& eos qui pariter recumbebant
iussit dari · Misit que & de
collauit iohannem in carcere
& allatum est caput eius in disco ·
Indignum quidem natalis suo rex
spectaculum praebuit · qui
conuocatis ad epulas · princi
pibus tribunis · ac ducibus gentis ·

pectandum indisco caput occi
si protulit. Indigni. eque
conuiuae. anpotius inuitatori
suo condigni. equibus nullus
inuentus est. quihominem in
ter festa discumbentium puniri.
qui abadulteris iustum. quiiudi
cem areis. capite plecti uetare.
Praesertim cum rex adsumpta
speci e mestitiae. coactum se
hoc facere protestaretur.
Esseque oportunum quo ortatu
conuiuantium. apromisso scelere
reuocari debere: sinonillum haec
de industria praestruisse cognos
cerent: immo ipsos quoque par
eiusdem sceleris amor inretire.
Sed dignam super nis aspectibus
uirtutem sui certaminis. beatus
praecursor dominicae natiuita
tis praedicationis &mortis often
dit: quiut scriptura ait. &sicora
hominibus tormenta passus est.
spes illius inmortalitate plena
est. Cuius diem natalis
merito festa caelebritate repe
tamus. quem ipse propria pas
sione nobis sollemnem reddidit:
quem roseo sanguinis sui fulgore
decorauit. Merito memori
am illius cumspiritali gaudio
ueneramur. qui testimonium
quod dno perhibuit. martiru
signaculo conclusit. Neque
enim dubitandum est. quia bea
tus iohannes proredemptoris
nostri quem praecurrebat testi
monio. carcerem &uincula susti
nuit: proipso &animam posuit:
cui nonest dictum apersecutore
ut xpm negare. sedut ueritatem
reticere. Et tamen proxpo
occubuit: quia enim xps ipse ait.
Ego sum ueritas: ideo utique pro
xpo. quia prouerritate sanguinem
fudit. Et cui nascituro. prae
dicaturo. baptizaturo: priusnas
cendo. praedicando. ac baptizan
do testimonium perhibebat:
hunc etiam passurum prior ipse
patiendo signauit. Quorum
tamen passiones diuerso ordine
consummari: certa super nae
prouisionis dispensatione gestum
est. Utuidelicet redemptor
noster extra portam ciuitatis.
cuncto adsistente populo. suble
uaretur incrucem: praecursor
uero eius collectis indomum
conuiuii magistratibus atque
optimatibus plebis: misso tan
tum spiculatore. inabdito car
ceris capite truncaretur.
Et quidem congruum uidebatur
ut mysterium dominicae crucis.
decollatus crucei fixus praefigurare iohan
nes. Sed quia idem iohannes
testimonium dno perhibens uebat

illum oportet crescere me
autem minui· hoc est· illum
quem prophetam esse magnū
miramini· xpm dnm ac dn
uerum oportet intellegi·
Me autem quem xpm esse arbi
tramini· non xpm sed esse pro
phetam xpi patebit· Dispa
rem utriusque qualitatem·
dispar modus passionis insinuat·
Non incarnificum potestate con
stitutus· sed celesti ratione pro
uisus· Quia enim iterum
dicit idem iohannes· qui est
de terra de terra est· & de ter
ra loquitur· qui autem de caelo
uenit· supra omnes est· prae
fatam minorationem eius qui
de terra est· decollatio illa in
carcere· & in obscuro patrata
capitis ablatio designat·
Porro crementum eius qui de caelo
uenit· & supra omnes est· illa
in cruce exaltatio quę subdiuo
& omni spectante populo fac
ta est· aperte denuntiat·
Exaltatus quippe in cruce caput
erectum ad caelos tenuit· ma
nus supra terras ad aquilonem
tetendit· & austrum· ut & caeli
se esse dnm· & uniuersam ter
ram· omnesque potestates
aeras suae ditioni subditas·
ipso etiam corporis situ figurat·

Infima crucis ipsius· terrae
abdita penetrabant· ut infe
rorum regnum· passione illius
transfixum· ac destructum
esse signaretur· Regem
hunc esse credentium· scripto
in cruce titulo adstantes he
braei greci & romani legebant·
ut uidelicet eius imperium ap
parere· per omnes gentes esse
dilatandum· Quae apostolus
cuncta breuiter una sen
tentia complectitur dicens·
Factus est aū obodiens usque ad
mortem· mortem autem cru
cis· Propter quod & dī
illum exaltauit· & donauit
illa nomen· quod est super om
ne nomen· Vt in nomine
ihū· omne genu flectatur·
caelestium· terrestrium· &
infernorum· Et omnis lin
gua confiteatur· quia dns
ihs xps· in gloria est dī patris·
O decollato autem iohanne· &
allato capite eius in disco·
Sequitur· Et datum est pu
elle· & detulit matri suae·
Et accedentes discipuli eius
tulerunt corpus· & sepelie
runt illud· Et hoc admi
norationem praecursoris
dni pertinet· quod corpus
eius sepulturae absque capite

datur. Namque ut inec
clesiasticis inuenimus histo
riis. corpus eius incuitate sa
maria quae nunc sebaste uo
catur. caput autem inhierosо
limis humatum est. Decol
latus uero est incastello quo
dam arabiae. quodmacherunta
nominant. Inquibus uide
licet historiis hoc quoque rep
perimus. quod caput eius scis
simum. longo post decollatio
nem tempore. abipso reuela
tum sit duobus monachis ori
entalibus. quiorationis gratia
uenerant hierosoliman.
atque inde inedissam feniceae
ciuitatem perlatum. debi
to fidelium sit honore fre
quentatum. At uero ossa
eius tempore procedente.
desamaria hierosoliman
translata. acmox alexandri
am missa. nunc ibidem inec
clesia quae nominis ipsius est
honore consecrata seruantur.
Quoddiuina prouidentia con
stat actum. ut scilicet perplu
ra loca deportatis beati mar
tiris reliquiis. plura uirtutum
signa fierent. pluresque per
memoriam doctrinae &uite
illius. adfidem acdilectionem
eius quempraedicabat conflu
erent. Inter haec sane con
siderandum est. &adtentius me
moriae commendandum. quo
modo omnipotens dñs electos
dilectosque suos famulos. quos
aduitam regnumque praedes
tinauit aeternum. intantum
inhac uita prauorum patitur
persecutione conteri. tot ac
tantis poenarum mortiumque
generibus consumi. quatenus
per spectis perfectorum uiro
rum passionibus. minus debis
quaenobis forte aduersa con
tigerint doleamus. Acpo
tius discamus omne gaudium
existimare. cum intemptatio
nes uarias incideremus.
Memoria retinentes. quia quem
diligit dñs castigat. flagellat
autem omnem filium quem
recipit. Nam &siprincipa
lis sententia constat. quia in
multis offendimus omnes.
quis tamen nostrum dicere
audeat. beatum iohannem. in
actu. uel dicto. uel habitu. uel
uitu. peccasse. cuius austeri
tatem indumenti. cuius par
simoniam alimenti. euange
lica laudat historia. Cuius
omne quodloquitur. aut ueri
tati testimonium reddit.
aut eos quicontradicunt redarguit.

Cuius opera iustitiae · etiam
qui non amabant · ueneratione
habebant · Quis meus prae
cordis peccato poterat esse
locus · quae & ante natiuitatem
spi sci consecrauit aduentus ·
Quando saltim humanae conuer
sationis intuitu · ualuit auiri tu
tis uia uel admodicum deflecti ·
quitotam abineunte pueri
tia uitam solitarius peregit ·
Et tamen talis ac tantus uir ·
praesentis uitae terminum ·
post longam uinculorum afflic
tionem · sanguinis effusione
suscepit · Ille quiliber tatem
superne pacis euangelizabat ·
ab impius inuincla conicitur ·
Claudituir obscuritate carceris ·
qui uenit testimonium perhi
bere de lumine · Quique
ab ipsa luce quae xpi est · lucer
na ardens & lucens appella
ri meruit · quo innatis muli
erum maior nemo est · ad pe
titionem mulierum turpissi
marum capite plectitur ·
Et ipse proprio cruore bapti
zatur · cui redemptorem mun
di baptizare · cui uocem pa
tris super illum audire · cui
spi sci gratiam meum descen
dentis uidere donatum est ·
Sed nonerat graue · immo leue
ac desiderabile erat talibus
tormenta proueritate tempo
ralia perpeti · quae perpetuis
nouerant remuneranda gaudiis ·
Optabilem habebat mortem ·
quae naturae necessitate me
uitabilis imminebat · confesso
xpi nomine · cum palma uitae
perennis excipere · Vnde be
ne dicit apostolus · quia uobis
donatum est ax po · non solum
ut in eum credatis · sed etiam
ut pro illo patiamini ·
Qui ideo donum esse dicit xpi ·
ut pro illo patiantur electi ·
Quia sicut item dicit · non sunt
condignae passiones huius
temporis · ad super uenturam
gloriam quae reuelabitur
in nobis · Cum ergo tam
eximios regni caelestis here
des · tanta in huius exilio mor
talitatis patiuiderimus · quid
nobis inter haec fratres caris
simi restat agendum · nisi ut
tanto magis humiliemur
in conspectu pii conditoris
& redemptoris nostri · quan
to nos patenter animaduer
timus · dei nec uitae imitatio
ne sequi posse nec mortis ·
Itaque iuxta uocem primi
pastoris · humiliemur sub
potenti manu dei · ut nos exaltet

intempore uisitationis ·
Humiliemur cum iohanne ·
ieiunemus & obsecrationes
faciamus assiduas · exultemus
minus coram hominibus ·
Exerceamur & deficiat paulisper
sps noster · noster utique idest
carnalis & superbus qui solebat
inflari · ut bonę actionis pro
fectibus ante illum crescere ·
& cum illo exaltari ualeamus ·
qui de caelo ad terras uenire
dignatus est · ut nos qui de terra
sumus · subleuar & ad caelos ·
Ihs xps dns noster · qui uiuit
& regnat cum patre in unita
te sps sci ds · per omnia saecula
saeculorum · amen ·

DOM II POST SCI LAU RENTII ·

LEC SCI EVA SEC LVCAM ·

IN illo tempore · Et factum
est dum irent ihs in hierusalem ·
transiebat per mediam sama
riam & galileam · Et cum in
grederetur quoddam castel
lum · occurrerunt ei decem
uiri leprosi · & cetera ·

Lxxiiii

SERMO BED DE EAD LECT ·

Leprosi non absurde intellegi
possunt · qui scientiam uerae
fidei non habentes · uarias doc
trinas profitentur
erroris · Non enim
uel abscondunt imperitiam
suam · sed pro summa peritia pro
ferunt in lucem · & iactantiam
sermonis ostentant · Nulla
porro falsa doctrina est · quae
non aliqua uera inter misceat ·
Vera ergo falsis inordinate per
mixta · in una disputatione uel
narratione hominis · tamquam
uniuus corporis colore appa
rentia · significant lepram
tamquam ueris falsisque
colorum fucis humana corpo
ra uariantem atque maculan
tem · Hi autem tam uitandi
sunt ecclesiae · ut si fieri potest
longius remoti · magno clamo
re xpm inter pellent ·
Vnde & apte subiungitur ·
Qui steterunt alonge · & leua
uerunt uocem dicentes · Ihu
praeceptor · miserere nostri ·
Et bene ut saluentur · ihm prae
ceptorem nominant · Quia
enim in eius uerbis se errasse
significant · hunc saluandi
humiliter praeceptorem uo
cant · Cum que ad cognitio
nem praeceptoris redeunt ·
mox ad formam salutis recur
runt · Nam sequitur
Quos ut uidit dixit · Ite osten
dite uos sacerdotibus · Et fac
tum est dum irent mundati sunt ·

Nullum dns eorum quibus haec
corporalia beneficia praestitit
inuenitur misisse ad sacerdotes.
nisi leprosos. quia uidelicet
sacerdotium iudeorum. figura
erat futuri sacerdotii regalis.
quo dest in ecclesia: quo conse
crantur omnes pertinentes ad
corpus xpi. summi & ueri prin
cipis sacerdotum. Et qui
quis ab heretica prauitate. uel
super stitione gentili: uel iu
daica perfidia. uel etiam scis
mate fraterno. quasi uario
colore per xpi gratiam carue
rit: necesse est ad ecclesiam
ueniat. coloremque fidei uerum
quem acceperit ostendat.
Cetera uero uitia tanquam
ualitudines. & quasi membro
rum animae atque sensuum
per seipsum interius inconsci
entia & intellectu dns sanat &
corrigit. Denique & paulus
uoce dni audita. quid me perse
queris: ego sum ihs quem tuper
sequeris: ad ananiam tamen
missus est. ut illo sacerdotio
quod in ecclesia constitutum est.
sacramentum doctrinae fideq;
percipere: & uerus eius ad pro
baretur color. Non quia
non potest per seipsum dns
omnia facere. nam quis alius

haec facit etiam in ecclesia.
Sed ut ipsa societas congregato
rum fidelium. ad probando in
inuicem atque communicando
uerae fidei doctrinam in omni
bus quae dicuntur uerbis. uel
signantur sacramentis. tamquā
unam speciem uericoloris
obducat. Cornelius etiam
cum elemosinae eius acceptae.
& preces eius auditae illi ab ange
lo nuntientur: propter doctri
ne tamen sacramentorum que
unitatem. ad petrum iubetur
mittere. tamquā illi & suis di
ceretur. Ite ostendite uos
sacerdotibus. Nam & cum
irent. mundati sunt. Iam
enim ad eos uenerat petrus.
sed tamen ipsi nondum accepto
baptismatis sacramento. non
dum spiritaliter ad sacerdotes
peruenerant. Et tamen in
fusione spsci. & ammiratione
linguarum. eorum mundatio
declarata est. Vnus autem
ex illis ut uidit quia mundatus
est. regressus est cum magna
uoce magnificans dm. Et
cecidit in faciem ante pedes
eius. gratias agens. Vnus
iste qui magnificans dm regres
sus est. unius ecclesie deuotā
xpo humilitatem significat.

Qui bene cadens ante pedes dñi
gratias egit. Ille enim uere dō
gratias agit. qui repressis prae
sumptionis suae cogitationibus.
quam in semetipso infirmus sit
humiliter uid&. Qui nihil
sibi uirtutis tribuit. qui bona
que agit. esse de misericordia
conditoris cognoscit. Vnde &
recte subiungitur. Et hic erat
samaritanus. Samaritanus
quippe. interpretatur custos.
quo nomine ille populus aptis
sime significatur. qui gratias
agendo ei a quo accepit. tribuit
omne quod accepit. Quodam
modo cantans illud de psalmo.
Fortitudinem meam ad te cus
todiam. quia tu ds susceptor
meus es. ds meus. misericōdia
eius praeueniet me. Cadit
autem in faciem. quia ex malis
quae se perpetrasse meminit.
erubescit. Ibi enim cadit
homo. ubi confunditur.
Vnde & paulus quasi quibusdam
in facie iacentibus dicebat.
Quem ergo fructum habuistis
tunc in illis. in quibus nunc eru
bescitis. At contra de ascen
sore equi. id est de eo quibus mis
mundi gloria electus est
dicitur. Vt cadat ascensor
eius retro. Rursumque
de persecutoribus dñi scriptum est.
Abierunt retrorsum. & ceciderunt
in terram. Quid est hoc quod
electi in faciem. & reprobi retror
sum cadunt. nisi quod omnis qui
post se cadit. ibi procul dubio
cadit. ubi non uid&. Qui uero
ante se ceciderit. ibi cecidit ubi
uid&. Iniqui ergo quia in uisi
bilibus cadunt. post se cadere
dicuntur. quia ibi corruunt.
ubi quid eos tunc sequatur. modo
uidere non possunt. Iusti uero
quia istis uisibilibus semetipsos
sponte deicunt. ut in uisibilibus
erigantur. quasi in faciem
cadunt. quia timore conpunc
ti. uidentes humiliantur.
Respondens autem ihs dixit.
Nonne decem mundati sunt. &
nouem ubi sunt. Vnum si ad
datur ad nouem. quaedam
effigies unitatis impletur.
Quo fit tanta conplexio. ut ultra
non prōdiatur numerus. nisi
rursus ad unum redeatur. & haec
per infinitatem numeri regula
custodiatur. Nouem itaque
indigent uno. ut quadam uni
tatis forma coagulentur &
decem sint. Vnum autem
non eis indig&. ut custodiat
unitatem. Quamobrem
ut unus ille qui gratias egit

unice ecclesiae significatione
approbatus atque laudatus est.
ita illi nouem quigratias non
egerunt · reprobi effecti · a con
sortio unitatis exclusi sunt · ⁊
I deoque tales innouenario
numero · tamquam inperfecti
remanebunt · ⁊ Et merito
eos saluator quasi ignotos · ubi
sint inquirit · ⁊ Scire enim di
eligere nescire reprobare est · ⁊
Non est inuentus qui redire &
dare & gloriam dō · nisi hic alien
gena · ⁊ Secundum corpus quidem
facile est uidere posse hominem
non habere lepram · & tamen
animi esse non boni · ⁊ Secundum
significationem autem huius mi
raculi · conturbat considerantem
quomodo mundus dici possit in
gratus · ⁊ Sed iam facile est
& iam illud uideri fieri posse ·
ut quisquis in ecclesiae societa
te · doctrinam integram ue
ramque assequatur · & omnia
secundum catholicae regulam
disserat · distanguat · a creatore
creaturam · ⁊ Eoque mani
festetur · uarietate mendacio
rum tamquam lepra caruisse ·
& tamen ingratus sit dō & dnō
mundectori suo · quia elatus
superbia · gratiarum agenda
rum pia humilitate non ster
nitur · ⁊ Similisq; efficitur eis ·
de quibus dicit apostolus · ⁊ Quicum
cognouissent dm · non ut dm magni
ficauerunt · aut gratias egerunt · ⁊
Quod enim dicit eos dm cognouisse ·
ostendit quidem a lepra fuisse mun
datos · sed tamen statim accusat
ingratos · ⁊ Et ait illi · ⁊ Surge
uade · quia fides tua te saluum
fecit · ⁊ Qui deuotus ante dnm
cecidit · surgere & ire praecipi
tur · ⁊ Quia qui infirmitatem
suam subtaliter cognoscens
humiliter iacet · per diuini uerbi
consolationem · surgere ad for
tia opera · & crescentibus cotti
die meritis · ad perfectiora
passim proficere iubetur · ⁊
S i autem fides saluum fecit eum ·
quem ad agendas saluatori &
emundatori suo gratias inclina
uit · ergo perfidia perdidit eos ·
qui de acceptis beneficiis · dō glo
riam dare neglexerunt · ⁊
Quapropter haec lectio superi
ori · ea ratione coniungitur ·
quodibi fidem per humilitatem
augeri debere parabola data
decernitur · hic autem manifes
tius ipsis rebus ostenditur · non
fidei tantum agnitam rationem ·
sed exsecutam fidei operationem
esse · quae saluum faciat creden
tem · d & que gloriam patri quiest
in caelis · ⁊

DOM III POST SCI LAURENTII

LEC SCI EVA SEC MATHEV

IN illo temp. Dixit ihs discipulis suis. Nemo potest duobus dominis seruire. Aut enim unum odiet & alterum diliget. Aut uni adherebit. & alterum contemnet. Non potestis do seruire & mammone &c reliq.

LXXV SERMO VENERABILIS BEDAE PRBI DE EAD LECTION SCDM LUCAM.

NEMO POTEST DUOBUS dominis seruire. quia non ualet simul transitoria & aeterna diligere. Si enim aeternitatem diligimus. cuncta temporalia in usu non in affectu possidemus.

Aut enim unum odiet & alterum diliget. Aut uni adhaerebit & alterum contemnet.

Haec uerba diligenter considerandа sunt. Nam quisint duo domini. consequenter exponit dicens. Nonpotestis do seruire & mammonae. Audiat hoc auarus. audiat qui censetur uocabulo christiano. non posse simul mammonae. hoc est diuitiis. xpo que seruire.

Et tamen nondixit. qui hab& diuitias. sed qui seruit diuitiis.

Qui enim diuitiarum seruus est diuitias custodit ut seruus.

Qui autem seruitutis excussit iugum. distribuit eas ut dominus.

Sed qui seruit mammonae. illi utique seruit. quirebus istis terrenis. merito suae peruersitatis praepositus. princeps huius saeculi adno dicitur.

Ergo aut unum odi& & alterum dilig& ut fieri deb&.

Odi& scilic& diabolum. dilig& dm.

Aut uni adhaerebit. & alterum contemn&.

Adherebit scilic& diabolo. cumquasi eius premia temporalia sectatur.

Contempn& autem dm. nondixit odi&. sed sicut solent minas eius post ponere cupiditatibus suis. qui de bonitate eius adimpunitatem sibi blandiuntur.

Quibus per salomonem dicitur. fili ne adicias peccatum super peccatum. & dicas. miseratio di magna est.

Ideo dico uobis. nolite sollicitiesse animae quid manducetis. neque corpori quid uestiamini.

Ergo quod omnibus natura tribuit. & iumentis ac bestiis hominibus quoque commune est. huius curapenitus liberamur.

Sed praecipitur nobis. ne sollicitisimus quod comedamus. & quia in sudore uultus praeparamus nobis panem. labor exercendus est. sollicitudo tollenda.

Anima plus est quamesca

& corpus quam uestimentum.
Ammon & ut meminerimus multo
amplius nobis dedisse dn̄ quod
nos fecit & conposuit ex anima
& corpore quam est alimentum
atque tegumentum. Vt intel
legas eum qui dedit animam
multo facilius escam esse daturum.
Similiter eum qui corpus dedit
multo facilius daturum esse uesti
mentum. Quo loco quaeri sol &
utrum ad animam cibus iste peru
niat cum anima incorporea sit.
iste autem cibus corporeus.
Sed animam hoc loco proistauita
positam nouerimus. Cuius retina
culum est alimentum istud corpo
reum. Secundum hanc significa
tionem dictum est etiam illud.
Qui amat animam suam perdet
illam. Quod nisi de hac uita acci
perimus quamoport & pro regno
dī perdere quod potuisse marti
res claruit contrarium hoc prae
ceptum erit illi sententiae quad ic
tum est. Quid prodest homini
si totum mundum lucretur. an
mae autem suae detrimentum faciat.
Considerate coruos qui non seminant
neque metunt quibus non est cel
larium neque hōreum & dī pascit
illos. Quod si uolatilia absque
cura & erumnis dī alunt pro
uidentia quae hodie sunt & cras
non erunt quorum anima morta
lis est & cum esse cessauerint semper
non erunt quanto magis homines
quibus aeternitas promittitur di
reguntur imperio.
Quanto magis pluris estis illis.
Idest carius uos ualetis. Quia utique
rationale animal sicuti est homo
sublimius ordinatum est inrerum
natura quam inrationalia sicuti
sunt aues. Quis autem uestrum
cogitando potest adicere ad staturam
suam cubitum unum. Si ergo neque
quod minimum est potestis quid
de ceteris sollicti estis.
Idest cuius potestate atque domina
tu factum est ut ad hanc staturam
corpus uestrum perducere tur eius
prouidentia etiam uestiri potest.
Non autem uestra cura factum esse
ut ad hanc staturam uenir & cor
pus uestrum ex hoc intellegi potest
quod sicure tis & uelitis adicere
unum cubitum huic staturae
non potestis. Illi ergo etiam
tegendi corporis curam relinquite
cuius uidetis cura factum esse
ut tantae staturae corpus habeatis.
Si ergo inquit neque quod min
mum est potestis.
Minimum enim est hoc sed do corpora operari. Qandum autem
erat & iam documentum prop
ter uestimentum sicut datum est

propter alimentum. Itaque
sequitur & dicit. considerate lilia
quomodo crescunt. non laborant.
nonnent. Sed ista documenta.
non sicut allegorica discutienda
sunt. ut quaeramus quid significent corui. aut lilia. Posita
sunt enim. ut de rebus minoribus.
maiora persuaderentur.

Dico autem uobis. nec salomon in
omni gloria sua uestiebatur.
sicut unum ex istis.

Et reuera quae regum purpura.
quod sericum. quae pictura textrium. potest floribus comparari.

Quid ita rub& ut rosa. quid ita
cand& ut lilium. uiolae uero
purpuram nullo superari mutc e.
oculorum magis quam sermonum
iudicium est. Si autem fenum
quod hodie in agro est. & cras in
clibanum mittitur. d̄s sic uestit.
quanto magis uos pusillę fidei.

Cras in scripturis. futurum tempus
intellegitur. Dicente iacob.

Ex audi& me cras iustitia mea.

Et in samuelis fantasmate. phito
nissa loquitur ad saulem. Cras eris
mecum. Et uos nolite querere
quid manducetis. aut quid bibatis.

Notandum quod non ait. nolite
querere uel solliciti esse de cibo
aut potu. aut indumento. sed expres
sius quid inquit manducetis. aut
quid bibatis. Et supra. neque
corpori quid uestiamini.

Vbi mihi uidentur argui qui spreto
uictu uel uestitu communi. lau
tiora sibi uel austeriora praebis
cum quibus uitam ducunt alimenta
uel indumenta. requirunt.

Et nolite in sublime tolli.

Prohibita sollicitudine de alimentis
consequenter ut non extollantur
ammonuit. Primo enim haec
ad necessitatem implendam homo
quaerit. Cum autem haec
abundauerint. incipit & superbire
de talibus. Tale est hoc. ac si euul
ne ratus. qui iacta. quia hab&
multa empla stra in domo. cum
hoc illi bonum est& ut uulnera non
habera. & neuno quidem indiger&
emplastro. Haec enim omnia
gentes mundi querunt. Pater
enim uester scit quo his indigetis.

Verum tamen quaerite regnum di.
& haec omnia adicientur uobis.

Hic manifestissime ostendit. non
haec esse appetenda tamquam
talia bona nostra. ut propter
ipsa debeamus bene facere si quid
facimus. sed tamen esse necessaria.

Quid enim interest inter bonum
quod appetendum est. & necessarium
quod sumendum est. hac sententia
declarauit cum ait. Verum tamen
querite regnum di. & haec omnia

adicientur uobis·⁊ Bonum nostrū
est & hoc appetendum· & ibi finis
constituendus· propter quod omnia
faciamus quae cumque facimus·⁊
Sed quia in hac uita militamus ut
ad illud regnum peruenire possi
mus· que uita sine his necessariis
agi non potest· Adicientur haec
uobis inquit· sed uos regnum dī
quaerite·⁊ Qui enim non ad
dabuntur sed adicientur· profecto
indicat aliud esse quod principa
liter datur· aliud quod super ad
ditur·⁊ Qui a nobis in intentio
ne aeternitas· in usu uero tem
poralitas esse deb&·⁊ Et illud
datur· & hoc nimirum ex abun
dantia super additur·⁊

DOM IIII POST SCI LAURENTII·⁊

LEC SCI EUA SEC LUCAM·

IN illo temp· Et factum est de
incepsit· ibat ihs in ciuitatem quae
uocatur naim·⁊ Et reliq·⁊

LXXVI SERMO UENER BED PRBI DE EADEM LECTION

NAIM CIUITAS EST
galileae· in secundo mi
liario thabor montis·
contra meridiem· iuxta
endor· qui est uicus grandis· in
quarto miliario eiusdem montis
ad meridiem·⁊
Et ibant cum illo discipuli eius·
Et turba copiosa·⁊ Cum autem
ad propinquaret porte ciuitatis·
ecce defunctus efferebatur filius
unicus matris suae·⁊
Defunctus hic qui extra portam
ciuitatis multis est intuentibus
elatus· significat hominem loe tali
criminum funere soporatum·
Eandemque insuper animae mor
tem· non cordis adhuc cubili tegen
tem· sed ad multorum notitiam
per locutionis operisue indicium·
quasi per suae ostia ciuitatis pro
palantem·⁊ Qui bene filius uni
cus matris suae fuisse perhibe
tur·⁊ quia lic& e multis collecta
per sonis· una sit perfecta &
immaculata uirgo mater eccle
sia· singuli quique tamen fideli
um uniuersalis se ecclesiae filios
rectissime fatentur·⁊ Nam
& electus qui lib&· quando ad
fidem imbuitur filius est·⁊
Quando alios imbuit· mater·⁊
Annon mater no erga paruulos
agebat affectu· qui ait·⁊ Filioli
mei quos iterum parturio· donec
formetur xps in uobis·⁊ Portam
ciuitatis qua defunctus effere
batur· puto aliquem defensibus
esse corporeis·⁊ Qui enim semi
nat inter fratres discordias·
qui iniquitatem in excelsum
loquitur· per oris portam extra

hitur mortuus. Quiuident
mulierem adconcupiscendam eam.
per oculorum portam suae mortis
indicia profert. Qui fabulis
otiosis. obscenisue carminibus.
uel detractionibus aurem libenter
aperit. hanc animae suae portam
mortis efficit. Ceterosque qui
non seruat sensus. mortis sibi
ipse reddit aditus. Obsecro dne
ihu. cunctas meae ciuitatis portas.
portas iustitiae facias. Vt ingres
sus meas confitear nomini tuo.
tuaeque maiestati cum ministris
caelestibus eam crebrius inuisenti.
non fetor elati cadaueris occurrat.
sed odor & salus muros illius. & por
tas eius laudatio.

Et haec uidua erat. & turba ciui
tatis multa cum illa.

Viduam esse ecclesiam omnisque anima
que sponsi dni quesui se morte re
demptam meminit agnoscit.

Diuino autem nutu. multa dnm
turba. multa uiduam comitabatur.
ut uiso tanto miraculo multi testes
multi fierent di laudatores.

Quam cum uidisset. misericordia
motus super eam dixit illi. Noli
flere. Desiste inquit quasi mor
tuum flere. quem mox uiuum
resurgere uidebis. Vbi mirifice
nouati dogma confunditur qui
de sua munditia superbe gloriatur.
humilem penitentium mundatio
nem euacuare conatur.

Veramque matrem ecclesiam. de
natorum suorum spiritali extinctione
plorantem spe uite redonande negat
consolari debere. Et pulchre eu
ange lista dnm prius misericordia
motum esse super matrem. ac sic
filium suscitasse testatur.

Vt in uno nobis exemplum imitande
pietatis ostenderet. in altero fidem
mirande potestatis astruere.

Et accessit. & tetigit loculum.

Hi autem qui portabant steterunt.

Loculus in quo mortuus effertur.
male secura desperati peccatoris
conscientiae est. Qui uero sepeli
endum portant. uel immunda de
sideria quae hominem rapiunt
in interitum. uel lenocinia blan
dentium sunt uenenata sociorum.

Quae peccata nimirum dum fauo
ribus tollunt accumulant. peccan
tesque contemptu. quasi aggere
terrae obruunt. De quibus alibi
dicitur. Dimitte mortuos
sepelire mortuos suos. Mortuos
quippe mortui sepeliunt. cum
peccatores quique sui similes alios
nocuo fauore demulcent.

Congestaque pessimae adulationis
mole. ne qua aliquando spe
resurgendi potiantur opprimunt.

Dno ergo loculum tangente. funeris

baioli fleterunt. Quia super
ni formidine iudicii adtacta
conscientia. & carnalium saepe
affluentium uoluptatum. & inuste
laudatium turbam coercens. ad se
ipsam reuertitur. uocantique ad
uitam festina respondit saluatori.

Vnde recte sequitur.

Et ait. adulescens. tibi dico. surge.
Et tre sedit quierat mortuus. & coe
pit loqui. & de dit illum matri
suae. Resid& quippe quierat
mortuus. cum inter na conpunc
tione reuuiescit peccator. Incipit
loqui. cum reducis indicia uitae.
cunctis qui peccatum luxerant osten
dit. Redditur matri cum persa
cerdo talis decreta iudicii. com
muni sociatur ecclesiae.

Accepit autem omnes timor. & mag
nificabant dm dicentes. Quia
propheta magnus surrexit in nobis.

Quanto disperatior animae mors
aduitam reuocatur. tanto plures
eodem corriguntur exemplo.

Vide dauid prophetam. uide apostolum
petrum. Quorum quo gradus
altior. eo casus grauior. Quo autē
grauior casus. eo pietas erigentis
gratior. Quo uero gratior in eis
pietas dni apparuit. eo certior
cunctis penitentibus spes salutis
effulsit. Ut iure omnes qui
audiunt. dicant. Quia dr uisita
uit plebem suam. Non tantum
modo uerbum suum semel in
corporando. sed & iam nostra
hoc. ut suscitari debeamus semper
in corda mittendo.

IN NATIVITATE SCAE MARIAE.

LECT. SCI. EU. SECD. LUCAM.

In illo temp. Exsurgens ma
ria abiit in montana cum festina
tione in ciuitatem iudae.

Omet bedae. eiusdem lectionē.
Require. in ebdomada antena
tale dni.

lxxvii

SERMO. BEATI. AMBRO
SII EPI DIE AD LECT.

Exsurgens autem maria
in diebus illis abiit in
montana cum festina
tione in ciuitatem
iudae. & intrauit in domum
zachariae. & salutauit elisab&h.

Et reliqua. Morale est omnibus.
ut qui fidem exigunt. fidem astru
ant. Et ideo angelus cum abscon
dita nuntiar&. ut fides astruatur.
exemplo senioris feminae ste
rilisque. conceptum uirgini
mariae nuntiauit. ut possibile
dō omne quod ei placuerit asse
rer&. Vbi audiuit hoc maria.
non quasi incredula de oraculo.
nec quasi inter ta denuntio.

nec quasi dubitans de exemplo.
sed quasi laeta prouoto · religiosa
pro officio · festina pro gaudio ·
in montana perrexit. Quo
enim iam dō plena · nisi ad supe
riora cum festinatione conscen
dere? Nescit tarda molimina
sci spi gratia. Discite & uos scae
mulieres sedulitatem · quam preg
nantibus debeatis exhibere cogna
tis. Mariam quae ante sola
in intimis paenetralibus uersa
batur · non a publico uirginitatis
pudor · non a studio asperitas
montium · non a officio prolixi
tas itineris retardauit.

In montana uirgo cum festinati
one · uirgo officii memor · iniuriae
immemor · affectu uigente non
sexu · relicta perrexit in domum.

Oiscite uirgines non carcum cur
sare per alienas aedes · non demorari
in plateis · non aliquos in publico
miscere sermones. Maria in
domo seria · festina in publico ·
mansit apud cognatam suam
tribus mensibus. Et enim quae
propter officium uenerat · in hae
rebat officio. Mansit mensibus
tribus · non quo domus eam delec
tare & aliena · sed quia frequen
tius uideri in publico displicebat.

Didicistis uirgines pudorem
mariae · discite humilitatem.

Venit propinqua ad proximam ·
iunior ad seniorem. Nec solum
uenit · sed etiam prior salutauit.

Oec & enim · ut quanto castior uirgo ·
tanto humilior sit. Nouerit
deferre senioribus · sit magistra
humilitatis · in qua est professio
castitatis. Est causa pietatis ·
est & iam norma doctrinae.

Constituendū est enim · quia supe
rior uenit ad inferiorem ·
ut inferior adiuuetur. Maria
ad elisab & h · xpi ad iohannem.

Deniq; & iam postea ut sēificar &
baptismum iohannis · dni uenit
ad baptismum. Cito quoque ad
uentus mariae · & praesentiae
dominicae beneficia declarantur.

Simul enim ut audiuit salutatio
nem mariae elisab & h · exultauit
infans in utero eius · & repleta est
spūsco. Vide distinctionem · sin
gulorum q; uerborum proprie ta
tes. Vocem prior elisab & h audi
uit · sed iohannes prior gratiam
sensit. Illa naturae ordine audiuit ·
iste exultauit ratione mysterii.

Illa mariae · iste dni sensit aduentum.

Femina mulieris · & pignus pignoris.

Iste gratiam locuntur · illi intus
operantur. Pietatisque mys
terium · maternis adoriuntur
profectibus. Duplici q; mi ra
culo profetant matres · spū par

uulorum. ⁊ Exultauit infans.
repleta est mater. ⁊ Non prius
mater repleta quam filius. sed
cum filius esset repletus spu sco. re
pleuit & matrem. ⁊ Exultauit
iohannes. exultauit & mariae
sps. exultante iohanne repletur
elisa. b&h. ⁊ Mariam tamen
non repleri spu. sed spm eius exul
tare cognoscimus. ⁊ Inconprehen
sibilis enim. incomprehensibiliter
operabatur in matre. ⁊ Et illa
post conceptum repletur. ista
ante conceptum. ⁊ Benedicta tu
inter mulieres. & benedictus fruc
tus uentris tui. ⁊ Et unde hoc
mihi. ut ueniat mater dni mei
ad me. ⁊ Nouit sermonem suu
sps scs. nec umquam obliuiscitur. ⁊
Et prophetia non solum rerum
completur miraculis. sed etiam
proprietate uerborum. ⁊
Quis est uentris iste fructus. nisi ille
de quo dictum est. ⁊ Ecce heredi
tas dni. filii merces fructus uentris. ⁊
Hoc est. hereditas dni fi lii sunt.
qui merces sunt fructus illius.
qui de mariae uentre processit.
Ipse fructus uentris est. flos radicis.
de quo bene prophetauit esaias
dicens. ⁊ Exi & uirga de radice
iesse. & flos de radice ascend&.
Radix enim est. familia iudaeorum.
Virga. maria. flos mariae xps.

Qui ueluti bonae arboris fructus.
nostrae uirtutis processu. nunc
flore. nunc fructificat in nobis.
nunc redintegra corporis resur
rectione reparatur. ⁊
Et unde hoc mihi ut ueniat mater
dni mei ad me. ⁊ Non quasi igno
rans dicit. ⁊ Scit enim esse sci
sps gratiam & operationem. ut
mater prophetae. a matre dni.
ad profectum sui pignoris salute
tur. ⁊ sed quasi non humani hoc me
riti. sed diuinae gratiae munus esse
cognoscat. ita dicit. ⁊ Vnde hoc mihi. ⁊
Hoc est quantum bonum mihi acci
dit ut mater dni mei ueniat ad me. ⁊
Non cognosco meum. unde hoc mihi.
qua iustitia. quibus factis. pro qui
bus meritis. ⁊ Non usitata haec
officia feminarum sunt. ut ueni
at mater dni mei ad me. ⁊ Mira
culum sentio. cognosco mysterium.
mater dni uerbo fetaudo plena est. ⁊
Ecce enim ut facta est uox salutati
onis tuae in auribus meis. exulta
uit in gaudio infans in utero meo. ⁊
Et beata quae credidisti. ⁊
Videt non dubitasse mariam sed
credidisse. & ideo fructum fidei con
secutam. ⁊ Beata inquit quae credi
disti. ⁊ Sed & uos beati qui audistis
& credistis. ⁊ Quaecumque enim
crediderit anima. & concipit
& generat di uerbum. & opera eius

agnoscit. Sit insingulis mariae
anima · ut magnificet dnm · sit
insingulis spis mariae ut exultet
indo. Si secundum carnem
una mater est xpi · secundum
fidem tamen omnium fructus est
xpis. Omnis enim anima accipit
di uerbum · si tamen immaculata
& immunis a uitiis · intemerato cas
timoniam pudore custodiat.

Que cumque igitur talis esse potue
rit anima · magnificat dnm sicut
anima mariae magnificat dnm ·
& exultauit spis eius indo salutari.

Magnificatur enim dnis sicut & alibi
legimus. Magnificate dnm
mecum. Non quo dno aliquid
humana uoce possit adiungi ·
sed quia magnificatur in nobis.

Imago enim di xpis est · & ideo
si quid iustum religiosumq; fecerit
anima · illa imaginem di ad cuius
est similitudinem creata magni
ficat. Et ideo dum magnificat
eam · magnitudinis eius quadam
participatione sublimior fit ·
ut illam imaginem · splendido
bonorum colore factorum · &
quadam aemulatione uirtutis
in se uideatur exprimere.

Magnificat autem anima mariae
dnm · & exultat spis eius indo · eo
quod & anima & spu · patri filioq;
deuota · unum dm ex quo omnia ·
& unum dnm per quem omnia · pio
ueneretur affectu. Sequitur
mariae quo persona melior · eo pro
phetiae plenior. Nec otiosum
uidetur quod & ante iohannem
elisab & h prophetat · & maria ante
dni generationem. Serpunt
enim iam testamenta sa lutis
humanae. Nam sicut peccatum
a mulieribus coepit · ita & iam
bona a mulieribus inchoantur.

Vt f emine quoque muliebria
opera deponentes · infirmitati
renuntient · & anima quae non
hab & sexum ut maria quae nesciit
errorem · religioso imitetur studio
castitatem. Mansit autem maria
cum illa mensibus tribus · & reuer
sa est in domum suam.

Bene inducitur sca maria exhibu
isse officium · & mis ticum nume
rum custodisse. Non enim sola
familiaritatis est causa quod diu
mansit · sed & iam tanti uatis profec
tus. Nam si primo ingressu tan
tus processus extitit · ut ad saluta
tionem mariae exultaret & infans
in utero · repleretur spu sco mater
infantis · quantum putamus usu
tanti temporis · scae mariae · ad
didisse presentiam. Mansit
autem maria cum illa mensibus
tribus. Vngebatur itaq; &
quasi bonus athleta exercebatur

inutero matris propheta ·⁊
Amplissimo enim uirtuseius certa
mine parabatur ·⁊ Denique tandiu
mansit maria quamdiu elisab&h·
pariendi tempus impler& ·⁊
Quod sidiligenter aduertis· inuenies
hoc nusquam positum · nisi ingene
ratione iustorum ·⁊ Denique imple
ti sunt dies utparer& maria· im
pletum est tempus utpareret
elisab&h ·⁊ Impletum est uitae
tempus· cumsci uiri exhoc uitae
curriculo demigrarent ·⁊
Plenitudinem iusti uita hab&·
inanes autem dies sunt impiorum ·⁊

INNATAL SCI CIPRIANI · LXXVIII
SERMO BEA MAXIMI EP·

SCI CYPRIANI FESTI
uitatem sicut omnibus no
tum est hodie celebramus·
&natali sicut dicunt immi
nente uindemiae· natalem eius
martirii procuramus ·⁊ Conue
niunt igitur uota nostra· uel
mundi ·⁊ Mundus uindemiarū
ubertate laetatur· nos passio
ne gaudemus ·⁊ Quae quidem
passio· uindemis conparanda est ·⁊
Sicut enim uuarum expressione
uinum funditur· ita &scorum
martirio uinum uice sanguis
effunditur· nisi quoduua tempo
rales fructus prestat· passio sem
piternos ·⁊ Recte ergo martiriū
uindemis conparatur ·⁊ hab&
enim &ebrietatem suam · ·hab&
&calicem suum· dequo dicit pro
pheta dauid ·⁊ Et calix tuus in
ebrians quam praeclarus est ·⁊
Et ipse dns inpassionis suae extu
constituitusait ·⁊ Pater sipossibile
est· transeat calix iste ame
Et iterum propheta ·⁊ Calicem
salutaris accipiam· &nomen dni
inuocabo ·⁊ Recte inquam calix·
martirio conparatur ·⁊ Quia
sicut calix cumbibitur omnis
humor noxius uim calore decoqui
tur· ita &martirii poculum cum
hauritur· omnes peccatoris feces·
passionis gloria temperantur ·⁊
Vinum ergo quoddam salutare
martirii est· quod cordi laetitiam
prestat· calorem fidei animae
puritatem ·⁊ Vinum plane est
spiritale· deilla uua· quaepro salu
te omnium pependit inligno ·⁊
Sicut enim botrus redditurus
uinum· prius inuinea quadam
naturae arte suspenditur· ita &
xps editurus uinum spiritale mar
tirii· incruce quadam prouiden
tia diuinitatis aptatur ·⁊ Ipse
plane botrus· quemduo explora
tores illi· hoc est hiesunaue &ca
lep filius ieppōnae · infalanga
adfilios israhel· propriis humeris
detulerunt ·⁊ Quodquidemfactum·

iam tunc praefigurabat aduen
tum dñi saluatoris. ⁊ Nambotrus
in falanga suspensus. in cruce
xpi adpensus ostenditur. ⁊ Quo
autem in falanga portantes uuam
duo populi demonstrantur: xpia
nus utiq; uel iudeus. ⁊ Et sicut
mos est portantium. unus praece
dens alter subsequens. ita prior
iudeorum designatur populus.
xpianorum secundus. ⁊ Et sicut
ante cedens non uid& retrorsum.
id semper habens. quadam dorsi
auersione contemnit: qui autem
sequitur. semper id oculis perspi
cit. semper custodit obtutibus.
semper corporis uicinitate potit.
ita ergo iudaeus &xpianus popu
lus. ⁊ Iudaeus enim prior est.
xpm in lege portat &nescit.
&retrorsum eum ponens. quadā
dorsi auersione contemnit. ⁊
Vnde ait propheta. ⁊ Obscuren
tur oculi eorum ne uideant. &
dorsum eorum semper incurua.
Christianus uero sequens populus.
xpm semper oculis aspicit. sem
per custodit obtutibus. &qua
dam graduum suorum uicinita
te complectitur. ⁊ Et quanto
eum ille populus prauo tenere post
se relinquit. tanto eum iste di
recto cursu festinat adtingere. ⁊

LXXVIIII ITEM IN NATAL SCI CYPRIANI CUIUS SUPRA.

IN martirio beatissimi cipriani
fratres kmi uniuersa nobiscum
xpi exultat ecclesia. quam in nom
ne gaudium &caelestis eruditi
one sermonis instruxit. &mu
nere triumphalis sanguinis de
corauit. ⁊ Fuit enim in eo sicut
compertum habemus. &contra
errores diaboli spiritalis sapien
tiae plenitudo. &aduersus per
secutiones mundi: xpiani pectoris
infatigata constantia.
Quis non huius modi uirum quantis
ual& praeconiis prosequatur. cuius
eloquentia inspirata diuinitus.
&ecclesias docuit. &saeculum
confutauit. ⁊ Vere hic mirabilis
atque omnium ubique studis
caelebrandus. quem scitas sacerdo
tem. peritia doctorem. fides
martirem consecrauit. ⁊ Preti
osa inquit dauid inconspectu dñi
mors scorum eius. ⁊ Videte kmi
inquantum uenerabilis cipria
nus. &iam propheticam super
gressus est laudem. cuius incon
spectu dñi. non solum mors sed&
uita extitit pretiosa. ⁊ Morien
do namque proprium xpo sangui
nem dedit: uiuendo nihil omnius
cohortatione fortissima. innume
ros caelo martires adquisiuit. ⁊

Quid hoc clarius sacerdote · qui inter
hominum turbas gloria caelestis
conuersationis emicuit · atq; inter
angelicos coetus · & sua factus est
& aliorum morte conspicuus · ⁊
Iustissime hic cum patriarcha dauid
cantauit dño dō suo dicens · ⁊
Cor meum & caro mea exulta
uerunt indō uiuo · ⁊ Exultauit
itaq; cor eius indō uiuo · cum mo
rientis ac moriturri saeculi uani
tate despecta · totum se diuinis
mancipauit obsequiis · ⁊ Exulta
uit & caro eius indō · quae de hoc
mundo non miseri corruptione
languoris · sed pius pro religione
supplicii consecrata migrauit · ⁊
Hic est ille euangelicus pater fami
lias · proferens de thesauro suo
noua & uetera · qui ueteris noui q;
testamenti unum atq; idipsum
misterium praedicans · ecclesias
xpi locupletissima disputatione
ditauit · ⁊ Incorruptibilis atq;
indefessus illius est hodieq; ther
aurus · qui pecuniam dni sui num
mularius faenerans · cottidie in
corde fidelium · caelestium diuiti
arum scam conquirit usuram · ⁊
Quid igitur fratres tanto speciosi
us uiros cuius hec est regula &
mensura sermonis · ut inter uarias
hominum causas motusq; diuersos
nunc affectione patris · nunc aucto
ritate doctoris · consoletur humiles
superbos comprimat · neglegentes
arguat · increpet infideles · ⁊
Tanto denique decore sacerdotium qui
tamq; suam uir fidelissimus adorna
uit · ut doctrinam suam subsequen
tibus confirmat & operibus · do
minicam illam sententiam
tenens · quid docuerit & fecerit sic
magnus uocabitur in regno cae
lorum · ⁊ Quam magnus hic
quamq; praecipuus in regno caelo
rum est · quem in omnem gloriam
sermo propheticus · uita mirabilis ·
& mors dō deuota sublimat · ⁊
Nec immerito fratres tanto cum ho
nore nominis eius memoria per
amplissima mundi spatia caele
bratur · quia per uniuersum orbem ·
ad firmamentum fidei nostrae ·
& passio eius & doctrina profecit · ⁊

DOM V POST SCI LAURENTII · LEC SCI EVA SEC LVCAM

In illo tempō · Et factum est cum in
traret ihs in domum cuiusdam princi
pis pharisaeorum sabbato manducare
panem · & ipsi observabant eum · ⁊
Et ecce homo quidam hydropicus erat
ante illum · ⁊ Et reliqua ·

SERMO VENERABILIS BEDAE · PRESBITERI · DE EADEM · LECTIONE

YDROPIS MOR
bus abaquoso humore
uocabulum trahit ⁊
Grece enim aqua ydor
uocatur ⁊ Est autē hu
mor sub cutaneus deuitio uesi
cae natus cum inflatione
turgente & anhelitu fetido ⁊
Propriumq; est ydropici quanto
magis abundat humore inordi
nato tanto amplius sitire ⁊
Et ideo recte conparatur ei quem
fluxus carnalium uoluptatum
exuberans adgrauat ⁊ Conpa
ratur diuiti auaro qui quanto
est copiosior diuitiis quibus non
bene utitur tanto ardentius
talia concupiscit ⁊
Et respondens ihs dixit adlegis peri
tos & phariseos ⁊ Licet sabbato
curare at illi tacuerunt ⁊
Quod dicitur respondisse ihs adhoc
respicit quod prae missum est
& ipsi obseruabant eum ⁊ Dns
enim nouit cogitationes homi
num ⁊ Sed merito interrogati
tacent qui contra se dictum quic
quid dixerint uident ⁊ Nam
si licet sabbato curare quare
saluatorem an curet obseruant ⁊
Si non licet quare ipsi sabbato peco
ra curant ⁊ Ipse uero adpreben
sum sanauit ac dimisit ⁊
Pro uida dispensatione dns ante
legis peritos & phariseos ydropi
cum curat & mox contra auaritia
am disputat ut uidelicet per huius
aegritudinem corporis mihi ex
primere tur aegritudo cordis ⁊
Denique post multa disputationis
eius hortamenta subiunctū
est ⁊ Audiebant autem
haec omnia pharisei quierant
auari & deridebant illum ⁊
Ydropicus quippe quo amplius
biberit amplius sitit ⁊ Et omnis
auarus sitim multiplicat quicum
ea quae appetit adeptus fuerit
ad appetenda amplius anhelat ⁊
Et respondens dixit ad illos ⁊
Cuius uestrum asinus aut bos in
puteum cadit & non continuo
extrahet illum die sabbati ⁊
Sic obseruatores sui phariseos con
uincit ut eos dem & iam auaritie
condemnet ⁊ Suos inquit in
sabbato asinum aut bouem aut
aliud quodlibet animal in puteum
decidens eripere festinatis non
animali sed uestrae auaritiae con
sulentes quanto magis ego homi
nem quim multo melior est pecore
debeo liberare ⁊ Congruenterq;
ydropicum animali quod cecidit
in puteum comparauit humore
enim laborabat sicut illam muli
erem quam decem & octo annis
alligatam dixerit & ab eadem

alligatione soluebat conparauit
iumento quod soluitur ut adaquã
ducatur. ⁊ Et bene utroque loco
bouem posuit & asinum. quia sc
pientes quosq; & hebetes. siue ut
supra dictum est. utrumq; popu
lum eos significare sentiamus. ⁊
Eum uidelicet cuius ceruicem iugũ
legis attriuit. atq; eum quemqui
lib& seductor reppertit quasi
brutum animal & nulla ratione
penitus: quo uoluit errore subtraxit. ⁊
Omnes saluator aduenienS satanae
uinculis adstrictos. omnes inimo
concupiscentiae puteo demersos
inuenit. ⁊ Non est enim distinc
tio. ⁊ Omnes enim peccauerunt
& egent gloria dī. ⁊ Iustificati gra
tis per gratiam ipsius per redemp
tionem quae est in xpo ihũ. ⁊
Dicebat autem & ad inuitatos para
bolam. intendens quomodo pri
mos accubitos eligerent. dicens
ad illos. ⁊ Cum inuitatus fueris
ad nuptias. non discumbas in primo
loco. ⁊ Aperta quidem ad literam
est haec admonitio saluatoris.
docens humilitatem non solum
apud dm. sed & iam apud homines
esse laudabilem. ⁊ Sed quo hanc
euangelista non frustra parabo
lam uocat. breuiter intuendum
quid & iam mystice sign&. ⁊
Nuptias appellari xpi & ecclesiae
con iunctionem. multis locis appar&.
E quibus unum est. ⁊ Num quid possunt
filii nuptiarum quamdiu sponsus
cum illis est ieiunare. ⁊ Aliud simi
le factum est regnum caelorum
homini regi. qui fecit nuptias filio
suo. & misit seruos suos uocare inui
tatos ad nuptias. ⁊ Has ergo nup
tias quisquis inuitatus adierit. id est
ecclesiae se membris fidei gratia con
iunxerit. non discumbat in primo
loco. ⁊ Hoc est non se de meritis
gloriando. quasi ceteris sublimior
extollat. ⁊ Et quidem studeat iux
ta alterius loci parabolam. uestes
nuptiali uestitus. hoc est uirtutum
fulgore coruscus apparere: sed ipsa
rum habitum uirtutum. loco deuo
tae humilitatis adorn&. ⁊
Ne forte honoratior te sit inuitatus
abeo. & uenens is quite & illum uoca
uit. dicat tibi: da huic locum. ⁊ Et
tunc incipias cum rubore nouissimũ
locum tenere. ⁊ Honoratiori
post inuitato locum dat ille. qui de
longe suae conuersationis confiden
tia securior factus. et a illorum
qui se in xpo secuti sunt. agilitate
praeitur. ⁊ Et cum rubore nouis
simum locum ten&. quando de aliis
meliora cognoscens. quicquid de sua
operatione celsum sentiebat. humi
liat. dicens cum propheta. ⁊
Egenus sum ego & in laboribus a iuuen

tute mea exaltatus autem humi
liatus sum & confusus. Sed cum
uocatus fueris uade recumbe in no
uissimo loco. Quanto magnus
es inquit. humilia te in omnibus.
Et psalmista gloriatur. humili
atus sum usq quaq dne uiuifica
me secundum uerbum tuum.
Manifeste significans ita se dno pos
se uiuificari. si desuis ipse uirtuti
bus humilia sentire. Vt cum ue
nerit quite inuitauit. dicat tibi.
Amice ascende superius.
Veniens dns. quem humilem inue
nerit. amici nomine beatificans.
superius ascendere precipit.
Quicum que enim humiliauerit se
sicut paruulus. hic est maior in reg
no caelorum. Tunc erit tibi
gloria coram simul discumbentibus.
Pulchre dicitur. tunc erit gloria.
ne nunc quaerere incipias. quod
tibi seruatur in fine. Quia sicut
salomon ait. hereditas ad quam
festinatur in principio. in nouis
simis benedictione carebit.
Potest autem & in hac uita intel
legi. qui in nouissimo loco recu
bens inuenitur. dno uenente
sublimatus. quia cottidie dns
suas nuptias intrat. cottidie
mores. sedes. habitus. conuiuan
tum diiudicat. Et superbos
despiciens. humilibus saepe
tanta sui sps munera prestat.
uteos merito simul discum ben
tium hoc est in fide quiescentiu
coetus unanima admiratione
glorifice. stupensque in auctio
ris sui laudationem prosiliat
dicens. Mihi autem nimis
honorificati sunt amici tui ds.
nimis confortatus est principa
tus eorum. Quia omnis qui se
exaltat humiliabitur. & qui se
humiliat exaltabitur.
Et ex hac conclusione manifeste
clare. praecedentem dni ser
monem tripice intellegendum.
Neque enim mox omnis qui se coram
hominibus exaltat humiliabitur.
aut qui se in conspectu hominum
humiliat exaltabitur abeis.
Sed contrario nonnumquam
qui se uel in apice dignitatis. uel
in alia quae lib. adquirenda glo
ria sublevat. usque in finem ex
altari noncessat. Similiter
& humilis quilib. ac uere can
dus in sua qua contentus est usq
ad uitae terminum mediocritate
perseuerat. Et ideo quia iuxta
ueritatis sententiam. omnis qui
se incaute demeritis alleuat. hu
miliabitur ad no. & qui prouide
se debene factis humiliat. exalta
bitur abeo. Ineundem procul
dubio sensum. praemissus sermo

redemptoris · quo primos innap
tis accubitus quaeri uetat congruit ·

IN MEN VII FER IIII
SIRMO BEATI PAPAE LEONIS ·

Deuotionem fideliū
dilectissimi · nihil est
in quo prouidentia
diuina non adiuuet ·
Siquidem exercendis
adscimoniam mentibus atque
corporibus · ipsa quoque mundi
elementa famulentur · dum die
rum ac mensium distincte uicia
ta resolutio · quasdam nobis pagi
nas aperit praeceptorum ·
Vt quod sacra admonent institu
ta · hoc quodam modo loquantur
& tempora · Vnde cum septi
mum mensem nobis anni recursus
attulerit · non ignoro obseruantiā
uestram ad celebrandum sollem
ne ieunium · spiritaliter incitan ·
Quō experiendo didicistis · quantū
haec praepartetio & exteriora
hominum & interiora purific &
ut cum alicitis abstinetur · facilius
inlicitis resistatur · Continen
tiae autem ratio dilectissimi · non
in sola castigatione corporum
nec in diminutione tantum habetur
escarum · Maiora enim uir
tutis istius bona · ad illam animi
pertinent castitatem · quae non
solum carnis concupiscentias con
terit · sed & iam mundanae sapi
entiae uana contemnit ·
Dicente apostolo · Videte ne quis uos
decipiat per philosophiam · & ina
nem fallaciam · secundum tradi
tionem hominum · Continen
dum ergo est a cibis · sed multo ma
gis a erroribus ieiunandum ·
Vt mens nulla carnali dedita
uoluptati · nullius sit captiua
mendacii · Quia sicut in prae
teritis · ita & iam in nostris diebus
non desint ueritatis inimici · qui
intra catholicam ecclesiam mo
uere audeant bella ciuilia ·
Vt in consensum impiorum dogma
tum · imperitos quosq; ducen
tes · glorientur sibi accrescere ·
quos a xpi corpore potuerint
separare · Quid enim tam ad
uersatur prophetis · tam repug
nat euangeliis · tam denique est
apostolicis rebelle doctrinis · quā
in dno ihū xpo ex maria uirgine
genito · & sempiterno patri in
temporaliter coeterno · unam
ac singularem praedicare natu
ram · Quae si hominis intelle
genda est · ubi est quae saluat
deitas · si tantum modo di · ubi
est quae saluatur humanitas ·
Fides autem catholica · quae om
nibus resistit erroribus · & iam

istas simul impietates refutat.

Quāncens nestorium. diuina ab homine diuidentem: detestans eu chi chen. in diuinis humana uacuantem. Quō ueri dī filius dī uerus. unitatem & equalitatem habens cumpatre & cum spū scō. id est uerus homo esse dignatus. Nec conceptu uirginis matris se iunctus a carne nec partu. Sic humanitatem sibi uniens. ut dī incommutabiliter permanerē.

Sic deitatem homini impertiens. ut eum glorificatione noncon sumerē. sed augerē. Qui enim factus est forma serui. forma dī esse nondefitit.

Nec alter cum altero. sed unus utroque est. Nullis dispensationū uarietatibus fides nostra turbetur. sed siue in miraculis uirtutū siue in contumeliis passionum. & dm quihomo est. & hominem credimus esse quidī est. Hanc confessionem dilectissimi toto corde promentes. impia hereticorum commenta respuite. ut ieiunia uestra & elemosinae nullius erroris contagio polluantur. Tunc enim & sacrificium munda est oblatio. & misericordiae scā largitio. quando hi quista dependunt. quidoperentur intellegunt. Nam dicente dno. nisi manducaueritis carnem filii hominis & biberitis sanguinem eius. nonhabebitis uitam in uobis.

Sic sacrae mense communicare debetis. ut nihil prorsus de ueritate corporis xpi & sanguinis ambigatis.

Hoc enim ore sumitur. quod fide creditur. Et frustra abillis. a quibus contra id quod accipitur disputatur. responde tur.

Dicente autem propheta. beatus qui intellegit. super egenum & pauperem: ille circa inopes uestimentorum & ciborum laudabilis distributor est. quise xpm in indigentibus & uestire nouit & pascere.

Quō ipse ait. Quamdiu fecistis uni ex fratribus meis. mihi fecistis.

Verus itaq; dī & uerus homo. unus est xps. diues in suis. pauper in nostris. Dona accipiens & dona diffundens. particeps mortalium. & uiuificatio mortuorum.

Vt in nomine ihū xpi omne genu flectatur. caelestium terrestriū. & infernorum. Et omnis lingua confitetur. quō dns ihs. in gloria dī patris est. uiuens & regnans cumpatre & cum spū scō in secula seculorum. AMEN.

ITEM IN EADEM FERIA IIII.

LEC SCI EVA SEC MARCV

In illo temp. Respondens unus de tur
ba dixit. ⁊ Magister attuli filium meu
adte habentem spm mutum. Et reliq.

Sermo uener bed prbi de ead lection.

Notandum autem
quod semper loca rebus
congruunt. ⁊ In monte
dns orat. transformatur.
discipulis archana suae maiesta
tis aperit; In inferiora descendens.
turbae occursu excipitur. misero
rum fletu pulsatur. ⁊ Sursum
discipulis misteria regni reserat.
deorsum turbis peccata infideli
tatis exprobrat. ⁊ Sursum patris
uocem his qui sequi se poterant pan
dit. deorsum sps malos ab his qui
uexabantur expellit. ⁊ Quia etiam
nunc pro qualitate meritorum
alius ascendere. alius uero non desis
tit descendere. ⁊ Nam carna
les adhuc & incipientes quasi ma
petens confortat. doc& castigat. ⁊
Perfectos autem. quorum conuer
satio in caelis est sublimius extollen
do glorificat: liberius de eter
nis instruit: & sepe ea que atur
bis ne audiri quidem ualeant doc&. ⁊
Demoniacum autem hunc. quem
descendens de monte dns sana
uit: Marcus quidem surdum
mutumq. matheus uero lunati
cum fuisse commemorat. ⁊

Significat autem eos de quibus scrip
tum est. stultus ut luna mutatur;
qui numquam in eodem statu per
manentes. nunc ad haec: nunc
ad illa uitia mutati crescunt atq
decrescunt. ⁊ Qui mutisunt non
confitendo fidem. Surdi nec
ipsum aliquatenus ueritatis audi
endo sermonem. ⁊ Spumant
autem. cum stultitia tabescunt. ⁊
Stultorum namq & languentium
atq haebetum est. spumas saliua
rum ore dimittere; strident
dentibus cum iracundiae furore
flammescunt. ⁊ Arescunt.
cum otio torpente languescunt.
& nulla uirtutis industria confor
tati enerutter uiuunt. ⁊ Quod
autem ait. ⁊ Et dixi discipu
lis tuis ut eicerent illum. & non
potuerunt: Latenter accusat
apostolos: cum impossibilitas cu
randi. interdum non ad imbecilli
tatem curantium. sed ad eorum
qui curandi sunt fidem referatur.
dicente dno. ⁊ Fiat tibi secundu
fidem tuam. ⁊ Qui respondens
eis dicit. ⁊ O generatio incredu
la. quamdiu apud uos ero? quam
diu uos patiar? ⁊ Non quo tedio
superatus sit mansuetus ac mitis.
qui non aperuit sicut agnus coram
tondente ossuum: nec in uerba
furoris erupit: sed quo insimilitu

dine medici·si aegrotum uideat
contra sua precepta segerere·dicat.
Vrquequo accedam addomum tuā·
quousq· artis perdam industriā·
me aliud iubente· & te aliud per
petrante·. Intantum autem
nonest iratus homim seductio·
& per unum hominem iudaeos
arguit infidelitatis·ut statim in
tulerit·. Adferte illum adme·.
Et adtulerunt inquit eum·.
Et cum uidisset illum·statim sps
conturbauit eum· & elisus interrā·
uolutabatur spumans·. Allatum
dño puerum sps conturbat & e
lidit· quasepe dum conuerti ad
dm post peccata conamur·
maioribus nouisq· antiqui hostis
pulsamur insidiis·. Quod obid
utiq· callidus facit aduersarius·
ut uel odium uirtutis incutiat·
uel expulsionis suae uindicet in
iuriam·. Hinc est enim·ut de
specie transeamus adgenus·quod
ecclesiae scae primordiis tot
grauissima inferebat certami
na persecutionum· quod suo
regno dolebat subito animarū
inlata fuisse dispendia·.
Et interrogauit patrem eius·
quantum temporis est exquo
hoc ei accidit·. Atille ait·.
A binfantia·. Et frequenter
eum & in ignem & in aquas misit·
ita ut eum perderet·. Erubescat
iulianus·quidicere aude omnes
homines absq· ullo peccati contagio
nasci incarne· tamq· innocentes
per omnia·quam fuit adam·quan
do creatus est·. Quidenim habuit
ist e puer·ut abinfantia adaemo
nio uexaretur acerrimo·si non
ullo originalis peccati uinculo
tenebatur·. quem constat nullum
adhuc proprium potuisse habere
peccatum·. Confitetur catho
licus·quia nemo immunis a noxa
primae preuaricationis nascitur.
& inuocet gratiam dī qua liberet
tur de corpore mortis per ibm
xpm dnm nostrum·. Intellegit
scriba doctus in regno caelorum·
in hoc demoniaco a dño curato·
saluationem omnium fidelium
esse designatam· qui originalis
culpae reatu adstricti ueniunt
immundum· nec nisi unus redemp
toris ihu xpi fide sunt & gratia
saluandi·. Quod autem dictū
est·. & frequenter eum & in ignem
& in aquas misit· Maxime hu
manae ue cordiae facinora de
signat·. Ignis namq· ardor·
ad feruorem iracundiae refe
rendus est·. Aqua aduoluptā
carnis·quidissoluere mentem
per delicias solent·. Vel certe
in ignem fertur demoniacus·

quo adulterantium corda succen
sa sunt · & in aquas quae solent ex
tinguere caritatem · ⁊ Sed si quid
potes adiuua nos · miser tus nostri · ⁊
Ihs autem · ait illi · ⁊ Si potes crede
re · omnia possibilia credenti · ⁊
Aptum dns responsum reddit pe
tenti · ⁊ Ipse enim ait · si quis
potes adiuua nos · & dns si potes
inquit credere · possum uos mi
ser tus adiuuare · ⁊ Quia fides
non ficta · omnia quae salubriter
petit · impetrare meretur · ⁊
Cui contra leprosus qui fideliter
clamabat · dne si uis potes me
mundare · congruum suae fidei
accepit responsum · ⁊ Volo · munda
re · ⁊ Et continuo exclamans
pater pueri · cum lacrimis aiebat
dicens · ⁊ Credo · adiuua incre
dulitatem meam · ⁊ Nemo repen
te fit summus · sed in bona con
uersatione · a minimis quisque
inchoat · ut ad magna perueniat · ⁊
Alia namque sunt uirtutis exordia ·
aliud profectus · aliud perfectio · ⁊
Si enim & ipsa fides ad perfectio
nem suam non quibusdam gra
dibus duceretur · iste interroga
tus · an crederet · non respondere ·
Credo dne · adiuua incredulita
tem meam · ⁊ Si enim credebat ·
cur incredulitatem dicebat ·
si uero incredulitatem habere se
nouerat · quomodo credebat ?
Sed quia per occultam inspirationem
gratiae · meritorum suorum gra
dibus fides crescit · uno eodemq
tempore · is qui nec dum perfecte
crediderat · simul & credebat & in
credulus erat · ⁊ Et cum uidere &
ihs concurrentem turbam · comi
natus est spiritui immundo · dicens
illi · ⁊ Surde & mute spis · ego tibi
praecipio · exi a eo · & amplius ne
introeas in eum · ⁊ Comminatio
dni · diuini est uirtus imperii · ⁊
Non autem puero quium patiebatur ·
sed daemoni qui inferebat com
minatus est · ⁊ Quia qui peccante
emendare desiderat · uitium utiq
increpando & execrando deb &
exterminare · sed hominem aman
do refouere · ⁊ Bene autem dns
qui spm immundum expellit ab
homine · simul ne amplius in eum
ingrediatur imperat · quia ille
ueraciter a daemoniaca domina
tione liberatur · qui ad peccata
a quibus semel paenitendo mun
datus est utitur male uiuendo non
reuerti · ⁊ Et exclamans · & mul
tum discerpens exiit a eo · ⁊
Exiturus ab homine spis immundus
discerpsit eum · ac furenti clamo
re terruit intuentes · quia plerumq
diabolus dum de corde expellitur
acriores in eo tempitationes generat

quam priuſ excitauerat quando
hoc quietuſ poſſidebat ⁊
Et factuſ eſt ſicut mortuuſ ita
ut multi dicerent quia mortuuſ eſt ⁊
Ihſ autem tenens manum illius
eleuauit illum & ſurrexit ⁊
Quem hoſtis impiuſ iam fugere
compulſuſ fraudauit ac mortuo
ſimilem reddidit : hunc piuſ ſal
uator mitti ſuae dextere tactu
leuauit ⁊ Quia ſicut uerum ſe
eſſe dm̄ potentia ſaluandi docuit
ita & iam ueram ſe habuiſſe carniſ
naturam more tactuſ humam
declarauit ⁊ Negat namq; ma
nes inſanuſ uera cutem cum carne
indutum fuiſſe : ſed ipſe cum tot
languentes ſuo tactu erexit mun
dauit inluminauit : h aere ſim
illius & ante quam nata eſt &
damnauit ⁊ Et cum introiſ
ſent in domum discipuli eius
ſecreto interrogabant eum
quare nos non potuimus eicere
eum ⁊ Et dixit illis hoc genus
in nullo poteſt exire niſi in orati
one & ieunio ⁊ Dum doc &
apoſtoloſ quomodo daemon
nequiſſimuſ debeat expelli
omnes inſtituit aduitam ⁊
Vt ſcilicet & nouerimuſ grauiora
quaeq; uel in mundorum ſpiri
tuum uel hominum tempta
menta ieuniis & orationibuſ
eſſe ſuperanda ⁊ Ira quoq; dm̄i
cum in ultionem noſtrorum ſe ele
rum fuerit accenſa hoc remedio
ſingulari poſſe placari ⁊ Ieunium
autem generale eſt non ſolum
abeſcis ſed & a cunctis inlecebris
abſtinere carnalibuſ immo ab
omnibuſ uitiorum continere
paſſionibuſ ⁊ Sic & oratio genera
liſ non in uerbis ſolum eſt quibuſ
diuinam clementiam inuocamuſ
uerum & iam in omnibuſ quae in
obſequium noſtri conditoriſ fidei
deuotione gerimuſ ⁊ Teſte apoſ
tolo qui ait ⁊ Semper gaudete
ſine intermiſſione orate ⁊
Quomodo enim quiſ omnibuſ horiſ
atq; momentiſ ſine intermiſſio
ne dm̄ poteſt inuocare ſermoni
buſ ⁊ Sed tunc ſine intermiſſi
one oramuſ cum ea ſolum opera
gerimuſ quae noſ pietate noſtro
commendent auctori ⁊ Quom
mirum ieunio & qua oratione
iuuante dno cunctaſ antiqui
hoſtis debellabimuſ ac propul
ſabimuſ inſidiaſ ⁊

Lxxxiii

VI FER MENSIS SEP TIMI SERMO BEA TI PAPAE LEO NIS :

Apoſtolica inſtitutio dilectiſ
ſimi quae dm̄m ihm̄ xpm̄
ad hoc ueniſſe in hunc mun

dum nouerat · ut legem non solue
re sed implere · ita ueteris testa
menti decreta distinxit · ut quae
dam ex eis sicut erant condita ·
euangelice eruditioni profutura
decerpere · & quae dudum fuerant
consuetudinis iudaicae · fierent
obseruantiae xpianae · ⁊ Quam
uis enim uarietates hostiarum ·
differentiae baptismatum · &
otia sabbatorum cum ipsa carnis
circumcisione cessauerint · ma
nent tamen ex ipsis uoluminibus
& iam apud nos plurima prae
cepta moralia · ⁊ Et cum inde
dicatur diliges dnm dm tuum
ex toto corde tuo · & diliges pro
ximum tuum sicut te ipsum ·
xpo dno docente cognoscimus ·
quo in his duobus mandatis tota
lex pendet & prophete · ⁊ Tantaq;
est sub huius geminae caritatis
edicto · utriusq; copula testamen
ti · ut sine istarum conexione
uirtutum · nec lex quemquam
inueniatur iustificasse nec gratia ·
Illae quoq; partes legalium
mandatorum · quibus quaedam
praecipiuntur ut fiant · quedam
inter dicuntur ut non fiant ·
antique auctoritatis retinent
firmitatem · ⁊ Nec ideo eis euan
gelica putanda ē aduersa perfec
tio · quia & uirtutum studia ad
uoluntaria incitantur aug
menta · & ultiones criminum ·
paenitentiae remediis relaxan
tur · ⁊ Dicit autem dns · ⁊
Nisi abundauerit iustitia uestra
plus quam scribarum & phari
orum · non intrabitis in regnum
caelorum · ⁊ Quomodo uero
abundabit iustitia · nisi super
exaltet misericordia · ⁊ Et quid
tam aequum · quid ue · tam dig
num · quam ut creatura ad imagi
nem & similitudinem di condita ·
suum imitetur auctorem · ⁊
Qui reparationem sei ficationemq;
credentium · in peccatorum re
missione constituit · ut remota
se uertate uindicte · omnique
cessante supplicio · reus innocen
tiae redderetur · & finis crimmu
fieret · origo uirtutum · ⁊ Quod
igitur dilectissimi ex ueteris prae
dicatione doctrinae · ad purificati
onem animarum corporumq;
nostrorum · ieiunium septimi
mensis adsumimus · ñ legalibus
nos oneribus subicimus · sed utili
tatem continentiae quae xpi
euangelio seruit amplectimur · ⁊
Quia & In hoc potest super scribas
& phariseos xpiana abundare
iustitia · non euacu[illegible]ando
legem · sed intellegentiam refu
tando carnalem · ⁊ Nec enim

nostra talia debent esse ieuna·
qualia erant illorum· quibus
esaias propheta spū scō in se lo
quente· dicebat·⁊ Neomenia
uestra & sabbata· & diem magnū
non sustaneo·⁊ Ieunium & ferias
& dies festos uestros· odit anima
mea·⁊ Vnde & dnis ieunandi
formam discipulis tradens·
cum autem ieunatis inquit· noli
te fieri sicut hipocrite tristes·⁊
Exterminant enim facies suas·
ut apparent hominibus ieu
nantes·⁊ Amen dico uobis· per
ceperunt mercedem suam·⁊
Quam mercedem· nisi laudis hu
manae· propter cuius cupidita
tem· iustitiae species plerumq;
praetenditur·⁊ Et ubi nulla
cura est conscientiae· amatur
falsitas famae· ut iniquitas quae
occulta actione arguitur·
mendacii opinione laetetur
Rationabile itaq; sem q; ieunium·
nulla laudis ostentationisq;
iactantia polluatur· nec bonum
suum quisquam fidelium· de
humanis uelit pendere iudicis·⁊
Diligenti dm sufficit ei placere
quem diligit· quia nulla maior
expetenda est remuneratio· quā
ipsa dilectio·⁊ Sic enim ca
ritas ex deo est· ut ds ipse sit cari
tas·⁊ Quod utiq; pius & castius
animus ita gaud& implere·
ut nulla extra ipsum cupiat de
lectari·⁊ Verissimum namq;
est quod ait dnis·⁊ Vbi erit
thesaurus tuus· ibi erit & cor tuū·⁊
Quis autem est thesaurus hominis·
nisi quaedam fructuum eius con
gregatio laborumq; collectio·⁊
Quod enim seminauerit quis·
hoc & metet·⁊ Et quale cuiusq;
opus· talis & questus·⁊ Et ubi
oblectatio fruendi constituitur·
ibi cura cordis obstringitur·⁊
Sed cum multa sint genera diuti
arum· dissimilesq; materiae
gaudiorum· thesaurus cuiq; est
suae cupiditatis affectus·⁊
Quisi de appetitu est terrenorum·
non beatos facit sui participatio
ne sed miseros·⁊ Hi uero quiea
quae sursum sunt sapiunt non
quae super terram· nec pertu
ris intenti sunt sed aeternis· in
illo habent incorruptibiles con
ditas facultates· de quo dicit
propheta·⁊ In thesauris salus
nostra aduenit· sapientia & dis
ciplina & pietas adno·⁊ Hi sunt
thesauri iustitiae· per quos auxi
liante di gratia· & iam terrena
bona· in caelestia transferuntur·
dum multi diuitis aut iuste sibi
relictis· aut aliter adquisitis ad
instrumentum pietatis utuntur·⁊

Cumq; adsustentationem pau
perum quae possunt exubera
re distribuunt · congregantes
sibi manissibiles facultates ·
ut quod addiderunt elemosinis ·
nullis possint subiacere dispen
dis · ⁊ Et digne ibi habeant
cor · ubi habent thesaurum suū ·
quitales diuitias beatissimum
est exercere ut crescant · & non
timere ne pereant · ⁊ Operan
tes igitur dilectissimi quod
bonum est ad omnes · maxime
autem ad domesticos fidei · ⁊
Septimum mensem ab initio
mysticum propter septiformem
spm̄ & ipso sui ordinis numero con
secratum · continentiae fructi
bus deputantes · quarta & sexta
sabbati sollemniter ieiune mus · ⁊

ITEM DE EADEM DIE
LEC SCI IHA SEC LUCAM ·

In illo temp · Factum est in una
dierum · & ipse sedebat docens · & erant
pharisaei sedentes · Et cetera · ⁊

SERMO UENER BID PRBI LXXXIIII
DE EAD LEC ·

Ibi dns̄ sedens do
cuerit quando
scribis & pharisei
consedentibus
paraliticum cura
uit · lucas breui
andi gratia preterit · ⁊

Sed matheus & marcus qui narrant ·
quaestionem facere uidentur; quo
quidem matheus in ciuitate sua ·
marcus in cafarnaum hoc eum
fecisse testantur · ⁊ Que diffici
lius soluere tur · si matheus & iam
nazareth nominare · ⁊ Nunc
uero uel ipsa galilea in qua erat
nazareth · intellegenda est dicta
ciuitas xpi · ad distinctionem
uidelicet regionis transmari
nae gerasenorum · de qua trans
fretando sicut matheus scribit
uenerat galileam · ⁊ Vel certe
ipsa capharnaum ciuitas xpi
est dicta · quam non nascendo ·
sed uirtutibus inlustrando · suam
ipse fecerat · ⁊ Et ecce uiri
portantes in lecto hominem
qui erat paralyticus · & quaere
bant eum inferre & ponere
ante eum · ⁊ Curatio paralitici
huius · animae post diuturnā
inlecebre carnalis inertiam ·
ad xpm̄ suspirantis indicat
saluationem · ⁊ Quae primo
omnium ministris quieam
subleuent & xpō adferant · id est
bonis doctoribus quispem sana
tionis opemq; intercessionis
suggerant indige · ⁊ Qui bene
marco narrante quattuor
fuisse reperiuntur · siue quia
qu attuor euangelii libris ·

omnis praedicantium uirtus·
omnis sermo firmatur·seu
quia quattuor sunt uirtutes·
quibus adpromerendam sospita
tem·fiducia mentis erigitur·
De quibus in aeternae sapientiae
laude dicitur·⁊ Sobrietatem
enim & sapientiam doc& &
iustitiam & uirtutem· quibus
utilius nihil est inuita homini
bus·⁊ Quas nonnulli uersis
nominibus· prudentiam·forti
tudinem· temperantiam·&
iustitiam appellant·⁊
Et non inuenientes quapar te
illum inferrent prae turba·
ascenderunt supra tectum per
tegulas·⁊ Desiderant paraliti
cum xpo offerre· sed turba in
ter posita· ab omni parte reclu
duntur·⁊ Quia sepe anima
post infimi corporis desidiam
addm resipiscens· supernae q
gratiae remedio cupiens
innouari· prisce consuetudi
nis obstaculo retardatur·⁊
Saepe inter ipsas orationis secre te
dulcedines· & quasi suaue cum dno
conloquium· turba cogitationū
inter uenens· aciem mentis ne
xps uideatur intercludit·⁊
Et quid inter haec agendum·non
utiq in infimis exterius quatur be
tumultuantur remanendum·
sed tectum domus in qua xps doc&
ascendendum· id est sacrae scripturae·
sublimitas est appetenda· lex q dm
cum psalmista die noctuq meditan
da·⁊ In quo corrigit enim iuuenior
uiam suam· in custodiendo inquit
sermones tuos·⁊ Et sum miserunt
illum cum lecto· in medium ante ihm·⁊
Parte facto tecto eger ante ihm
submittitur· quī reseratis scripturarū
mysteriis· ad notitiam xpi peruen
nitur·⁊ Hoc est ad eius humili
tatem· fidei pietate descenditur·⁊
Et bene domus ihū tegulis tecta de
scribitur·⁊ quia sub contemptibili
litterarum uelamine· sia dsit qui
reserat & doctor· diuina spiritalis
gratiae uirtus inuenitur·⁊ Quod
autem cum lecto deponitur· signi
ficat ab homine infirma carne ad
huc constituto xpm debere cognosci·⁊
Quorum fidem ut uidit dixit·⁊ Homo·
remittuntur tibi peccata tua·⁊
Hominem dns a paralysi curaturus
primo peccatorum uincula dissoluit·
ut ostenderet eum obnexus culpa
rum· artuum dissolutione damna
ri· nec nisi his relaxatis· membro
rum posse recuperatione sanari·⁊
Sic & illi paralitico quinque pro
baticam piscinam diu notum
aque frustra presto labatur
sanato a dno dicitur·⁊ Ecce sanus
factus es· iam noli peccare·

ne deterius tibi aliquid contigat.
Et bene si cui peccata dimittebantur homo uocatur qui hoc ipsum [illegible] quod homo erat non posset dicere non peccaui. Simul et iam ut ille qui homini dimittebat intellegetur ds. Intuendum sane quanti propria cuiusq; fides apud dm ualeat ubi tanti ualuit aliena, Vt totus homo repente idest exterius interiusq; iam saluatus exsurgere aliorumq; merito aliis relaxarentur errata. Et coeperunt cogitare scribae et pharisei dicentes, Quis est hic qui loquitur blasphemias. Quis potest dimittere peccata nisi solus ds. Verum dicunt scribae quia nemo dimittere peccata nisi ds potest: qui per eos quoq; dimittit quibus dimittendi tribuit potestatem. Et ideo xps uere ds esse probatur quia dimittere peccata quasi ds potest. Verum de testamonium reddunt sed persona xpi negando fallunturur.
Errant itaq; iudaei qui cum xpm et dm esse et peccata dimittere posse credant ihm tamen xpm esse non credunt. Sed multo dementius errant arriani qui cum ihm et xpm esse et peccata posse dimittere euangelii uerbis deuicti negare non audeant nihil omnino tamen dm negare nontamen.

At ipse perfidos saluare desiderans et occultorum cogitationes et uirtute operum dm se esse manifestat.
Respondens enim dixit ad illos. Quid cogitatis in cordibus uestris. Eidem namq; do qui dicit ego sum ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas sapientissimus adorator ait. Tu enim solus nosti corda omnium filiorum hominum.
Eadem ergo inquit maiestate et potentia qua cogitationes uestras intueor possum et hominibus delicta dimittere. Ex uobis intellegite quid paraliticus consequatur. Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua an dicere surge et ambula.
Vtrum sint paralitico peccata dimissa solus nouerat qui dimittebat. Surge autem et ambula tam ille qui surgebat quam hi qui surgentem uidebant ad probare poterant.
Fit igitur carnale signum ut probetur spiritale. Vt autem sciatis quia filius hominis potestatem hab et in terra dimittere peccata.
Si et ds iuxta memoratum esaiae testimonium qui delet iniquitates nostras et filius hominis potestatem hab et in terra dimittendi peccata ergo idem ipse

& dī filius hominis est · ut & homo
xpī per diuinitatis suae potentiā
dimittere peccata possit · & idem
dī xpī per humanitatis suae fragi
litatem pro peccatoribus mori ·
Ait paralitico · Tibi dico surge tolle
lectum tuum · & uade in domum
tuam · Spiritaliter de lecto sur
gere est · animam se a carnalibus
desideriis · ubi aegra quiescebat
abstrahere · Lectum uero tolle
re est · ipsam quoq; carnem per
continentiae frena correptam ·
spe caelestium premiorum · deli
ciis priuare terrenis · Ipse est
enim lectus qui per singulas
noctes lauatur · ad aui d · id est
pro uniuscuiusq; noxae maculis
digno paenitentiae flumine casti
gatur · Sublato autem lecto
domum ire · ad paradisum redire
est · Ipsa est enim uera domus quę
prima hominem suscepit · non iure
admissa sed fraude · tandemq;
restituta per eum qui fraudulen
to hosti nihil debuit · Aliter ·
Sanus qui languebat lectum repor
tat domum · cum anima pecca
torum remissione accepta · adin
ternam sui custodiam · cum ipso
se corpore refert · ne post uenia
quidunde iterum iuste feriatur
admittat · Et confestim sur
gens coram illis tulit in quo iace
bat · & abiit in domum suam magni
ficans dm · & cetera ·
Mira diuinae potentiae uirtus · ubi
nulla temporis inter ueni
ente morula · iussa saluatoris
salus festina comitatur · Merito
qui ad fuerant damnati blasphe
miae iaculis · ad laudem tantę
maiestatis stupentia corda con
uertunt ·

Lxxxv Et in eod mense vii die sabbato ·

Ser bti pap Leonis

Scio quidem dilectissimi plurimos uestrum · ita
mihi quae ad obseruantiā
christianam pertinent
esse deuotos · ut nostris
cohortationibus non in
digeant admoneri ·
Quod enim dudum & tradi
tio decreuit & consuetudo firma
uit · nec eruditio ignorat · nec pie
tas praetermittit · Sed quia
sacerdotalis officii est erga om
nes ecclesiae filios curam habere
communem · id quod & rudibus
prosit & doctis · quos simul dili
gimus pariter incitamus · ut ie
iunium quod nobis septimi
mensis recursus indicit · fide
alacri · per castigationem animi
& corporis celebremus ·
Quamuis enim deminutio cibi ·

carnem propriae uideatur
afficere: nihil tamen corporeis
sensibus uel concedatur uel nega
tur. quod nonsicut adseruientem
ita pertineat adiubentem.

Cum itaq; unus quisq; homo du
plicem in se legem habeat conti
nentiae; nihilq; actionum nostra
rum adsolum corpus. multa
autem adsolum referenda sint
animum: prudenter debemus
aduertere. quamindecens quaq;
iniustum sit. siquod asuperiore
indicitur. abinferiore neglegi
tur. Vt autem mens rationa
bilis salubriter exteriora casti
g&. deb& &iam propria exerce
re ieiunia. Quia nonsolum
carnis desideriis. sed&iã animi
cupiditatibus conuenit repug
nare. dicente scriptura.

Post concupiscentias tuas noneas.
&auoluntate tua auertere.

Ieiunans ergo abhis quaecaro
expetit. ieiun& &abhis quae
male interior substantia concupis
cit. Pessimus enim animae
cibus est. uelle quodnolic& &noxia
cordis delectatio est. quae aut
turpi lucro pascitur. autsuper
bia extollitur. autultione letatur.

Quam uis enim his affectibus mo
tus quoq; corporis seruiant. ad
originem tamen suam cuncta
respiciunt: &ibi censetur qua
litas actionis. ubinuentur initi
um uoluntatis: quam aprauis de
sideriis reuocare. optimum maxi
mumq; ieiunium est. Quia tunc
est edendi abstinentia fructuo
sa. quando exterior parcitas.
atemperantia interiore proce
dit. Celebrãtur igitur dilectis
simi uerum &spiritale ieiunũ:
quod&corpus &animam sui puri
tate sãtific&. Cordis nostri se
cretariimemur. &quibus rebus
aut contristentur aut gaudeant.
iusto discutiamus examine.

Ac siquis amor uanae gloriae. si
quaradix auaritiae. siquod in est
uirus inuidiae. nihil talium am
ma sumat escarum: sed uirtutum
intenta delicias caelestes epulas
terrenae praeferat uoluptati.

Agnoscat homo sui generis digni
tatem. factumq; se adimagnem
&similitudinem sui creatoris
intellegat. Nec itec demise
ris quas perpeccatum illud
maximum &commune incidit
expauescat: ut nonse admiseri
cordiam sui rãparatoris adtol
lat. Ipse enim dicit. sãi estote.
quiasãi sum. Hoc est me intel
legite: &inhis quae mihi displi
cent abstinete. Facite quod
amo. amate quod facio.

Et cum uidetur difficile esse
quod iubeo · adiuuantem recurrite.
ut unde datur praeceptum · pres
tetur auxilium · ⁊ Nonnegabo
opem · qui tribui uoluntatem · ⁊
Ieiunate abaduersis · abstinete
a contrariis · ego sim cibus uester
& potus · ⁊ Nemo quae mea sunt
inefficaciter concupiscat : qui
enim ad me tendit · ex mei parti
cipatione me quaerit · ⁊ His
dilectissimi cohortationibus qui
bus uos ad bona incommutabilia
& ad gaudia mutat aeterna · ple
nae sunt omnes diuinarum pagi
ne litterarum · & hoc nobiscum
agit testamenti utriusq; docti
na · ut imbereamus ueris & conti
neamus auaris · ⁊ Non enim ad
prehendi potest quod promitti
tur · nisi custoditum fuerit quod
iubetur · ⁊ Quid autem iustius
quam ut homo cuius fert imagi
nem · faciat uoluntatem · & per
abstinentiam cibi · ieiun & a lege
peccati · ⁊ Ideo enim ipsa continen
tiae obseruantia · quatuor est
adsignata temporibus · ut in id
ipsum totius anni redeunte
decursu · cognosceremus nos inde
sinenter purificationibus indi
gere · ⁊ Semperq; esse intendū
dum imbuimus uitae uarietate
iactemur · ut peccatum quod
fragilitate carnis & cupiditatum
pollutione contrahitur · ieiunis
atq; elemosinis deleatur · ⁊
Et suriamus paululum dilectissimi
& aliquantulum quod iuuandis
possit prodesse pauperibus · nostre
consuetudini subtrahamus · ⁊
Dilectio proximi · dilectio dī est ⁊
qui plenitudinem legis & prophe
tarum · in hac geminae caritatis
unitate constituit · ut nemo am
biger & dō se offerre · quicquid
homini contulisse · dicente dno
saluatore · cum dealendis iuuan
disq; pauperibus loquerentur · ⁊
Quod uni horum fecistis · mihi fecistis ·

ITEM IN EODEM DIE SAB
MENSIS SEPTIMI
LEC SCI IUA SEC LUCAM ·

In illo temp · ⁊ Dicebat ihs tur
bis similitudinem hanc · ⁊ Arbo
rem fici habebat quidam plan
tatam in uinea sua · & cetera ⁊

LXXXVI OMELIA BEATI GREGORII
PAPAE DE EADEM LEC
TIONE : —

Dns & redemptor
noster per euange
lium suum · aliquan
do uerbis loquitur ·
aliquando rebus · ⁊
Aliquando aliud uerbis · atq;
aliud rebus · aliquando autem
hoc uerbis quod rebus · ⁊

Duas enim res ex euangelio fra
tres audistis: ficulneam infruc
tuosam. & mulierem curuam:
& utriq; rei est pietas impensa.
Illud autem dixit per similitudi
nem: istud egit per exhibitionem.
Sed hoc significat ficulnea in
fructuosa. quod mulier inclina
ta: & hoc ficulnea reseruata.
quod mulier erecta. Dnis uinee
tertio uenit ad ficulneam. & fruc
tum minime inuenit. Et mu
lier quae erecta est. decem &
octo annis fuerat curua.
Hoc autem decem & octo annorũ
numero signatur. quod tertio
dnis uineae ad infructuosam
ficulneam uenisse perhibetur.
Quia igitur praemittendo sum
matim tota perstrinximus.
iam per lectionis ordinem sin
gula disseramus.
Arborem fici habebat quidam
plantatam in uinea: & uenit
quaerens fructum in illa: & non
inuenit. Quid arbor fici
nisi humanam naturam signat.
quid mulier inclinata. nisi
eandem naturam significando
denuntiat. Quae & bene
plantata est sicut ficus. & bene
creata sicut mulier: sed in cul
pam propria sponte lapsa.
neq; fructum seruat operationis.
neq; statum rectitudinis.
Ad peccatum quippe ex uoluntate
corruens. quia fructum obaedien
tiae ferre noluit. statum recti
tudinis amisit. quae addi simili
tudinem condita dum in sua dig
nitate non perstetit. quod plan
tata uel creata fuerat. seruare
contempsit. Tertio dnis uinee
ad ficulneam uenit. quia natu
ram generis humani. ante
legem. sub lege. sub gratia: ex
pectando. admonendo. uisitan
do requisiuit. Dixit ad cul
torem uineae. Ecce anni tres
sunt ex quo uenio fructum quae
rens in ficulnea hac. & non inue
nio. Venit ante legem. quia
per naturalem intellectum.
quid unus quisq; exemplo sui. qua
liter erga proximum agere de
buisset innotuit. Venit in lege.
quia precipiendo docuit. Venit
post legem per gratiam. quia
pietatis suae praesentiam
exhibendo monstrauit.
Sed tamen in tribus annis fruc
tum se non inuenisse conquiri
tur. quia quorundam prauo
rum mentes. nec inspirata lex
naturalis corrigit. nec prae
cepta erudiunt. nec incarna
tionis eius miracula conuer
tunt. Qui uero per cultorem

ficulneae · nisi praepositorum
ordo exprimitur · quidum pre
sunt ecclesiae nimirum domi
nicae uineae curam gerunt ·
Huius enim uineae primus cul
tor petrus apostolus extitit ·
Hunc nos indigni sequi mur in
quantum proeruditione uestra
docendo · deprecando increpando laboramus · Sed cum
magno iam timore audien
dum est · quod cultori uineae
de infructuosa arbore dicitur ·
Succide eam · ut quid & iam
terram occupat · Vnusquisq;
iuxta modum suum in quan
tum locum uitae praesentis
ten& · si fructum bonae ope
rationis non exhib& uelut in
fructuosa arbor terram occu
pat · quia in eo loco in quo ipse
est · & alius operandi occasio
nem negat · Sed in hoc sae
culo potens quilib& si fruc
tum non habet bonae operati
onis · etiam impedimentum
prestat ceteris · Quia qui
cumq; sub ipso sunt · exemplo
pravitatis illius quasi umbra
peruersitatis eius premuntur ·
Stat desuper arbor infructuo
sa · & subter terra sterilis iac& ·
Infructuosae arboris desuper
umbra densatur · & solis radius
ad terram descen dere nequa
quam permittitur · quia dum
subiecti quilibet · patrum
peruersi · peruersa exempla
conspiciunt · ipsi quoque in
fructuosi remanentes · uerita
tis lumine priuantur · & pressi
umbra · calorem solis non acci
piunt · quia inde remanent
adeo frigidi · unde in hoc saeculo
male proteguntur · Sed de hoc
peruerso quolibet & potente ·
pene iam requisitio dō non est ·
Post quam enim se perdidit · quae
rendum solum modo est cur
& alios premit · Vnde bene
eiusdem uineae dnis dicit · ut
quid etiam terram occupat ·
Terram quippe occupat · qui men
tes alienas grauat · Terram
occupat · qui locum quem tenet ·
in bonis operibus non exerc& ·
sed tamen nostrum est pro tali
bus deprecari · Nam cultor
uineae · quid dicat · audiamus ·
One · dimitte illam & hoc anno ·
usq; dum fodiam circa illam ·
Quid est circa ficulneam fodere ·
nisi infructuosas mentes increpare · Omnis quippe fossa
imo est · Et nimirum increpatio · dum mentem sibi demon
strat · humiliat · Quotiens
ergo de peccato suo aliquem

corripimus· quasi exculturae
debito· circa infructuosam
arborem fodimus·⁊ Post fos
sionem uero· quid dicatur audi
amus·⁊ Et mittam cofinum
stercoris·⁊ Quid est cofinus
stercoris· nisi memoria pecca
torum·⁊ Peccata enim
carnis· stercora uocantur·⁊
Vnde & prophetam dicitur·⁊
Conputruerunt iumenta inster
core suo·⁊ Iumenta quippe in
stercore suo conputrescere est·
carnales quosq' in fetore luxuriae
uitam finire·⁊ Nos itaque quo
tiens carnalem mentem de sui
peccatis increpamus· quotiens
ad eius memoriam uitia ante
acta reducimus· quasi infruc
tuose arbori cofinum stercoris
uersamus· ut mec lorum quae
egit recolat· & ad conpunctionis
gratiam· quasi de fetore pingues
cat·⁊ Mittitur ergo cofinus
stercoris ad radicem arboris·
quando prauitatis suae consci
entia tangitur memoria cogi
tationis·⁊ Cumq' se per paeni
tentiam ad lamenta meus exci
tat· cumq' ad bonae operatio
nis gratiam reformat· quasi
per tactum stercoris redit ad
fecunditatem operis radix cor
dis·⁊ Plangit quod fecisse
se meminit· displic& sibi qua
lem fuisse se recolit· intentio
nem contra se dirigit· atq'
ad meliora animum accendit·⁊
Ex fetore igitur ad fructum
reuiuescit arbor· quia de consi
deratione peccati· ad bona se
opera resuscitat animus·⁊
Et sunt plerique quinc repationes
audiunt· & tamen ad paeniten
tiam redire contemnunt· &
infructuosi dō in hoc saeculo
uirides stant·⁊ Sed audia
mus quid ficulneae cultor
adiungat·⁊ Siquidem fecerit
fructum· sin autem in futuro
succides eam·⁊ Quia profecto
qui hic nonuult ad fecundita
tem pinguescere· per increpa
tionem illic cadit· unde iam
surgere per paenitentiam
nonual&· & in futuro succide
tur· quamuis hic sine fructu
uiridis stare uideatur·⁊
Erat autem docens in sinagoga
sabbatis·⁊ Et ecce mulier·
quae habebat spm infirmita
tis annis decem & octo·⁊
Paulo ante iam diximus· quia
hoc trinus aduentus dñi ad in
fructuosam ficulneam· quod
decem & octo annorum nume
rus ad curuam mulierem sig
nat·⁊ Sexto enim die homo

factus est · atq; eodem sexto
die · opera dni cuncta perfecta
sunt Senarius autem nume
rus in trigonum ductus · decem
& octo facit · ⁊ Quia ergo homo
qui sexto die factus est · perfecta
opera hec bere noluit · sed ante
legem · sub lege · atque in exor
dio incho antis gratiae infir
mus extitit · decem & octo
annis mulier curua fuit · ⁊
Et erat inclinata · nec omnino
poterat sursum respicere ·
Omnis peccator terrena cogi
tans · caelestia non requirens ·
sursum respicere non ual &
Quia dum desideria inferiora
sequitur · amentis suae rectitu
dine curuatur · & hoc semper
uid & quod sine intermissione
cogitat · ⁊ Ad corda uestra
carissimi fratres redite · quid
horis omnibus incogitationibus
uestris uoluatis aspicite
Alius de bonoribus · alius de pecu
niis · alius de praediorum am
bitu cogitat · ⁊ Cuncta haec
in imo sunt · & quan do mens
talibus implicatur · abstatus
sui rectitudine flectitur · ⁊
Et quia ad caeleste desiderium
non adsurgit · quasi mulier
inclinata sursum respicere
nequaquam potest · ⁊ Sequit

Hanc cum uidet & ihs · uocauit
ad se & ait illi · ⁊ Mulier dimissa
es ab infirmitate tua · & impo
suit illi manum & confestim
erecta est · ⁊ Vocauit & erexit ·
quia inluminauit & adiuuit ·
Vocat sed non erigit · quandoquidem
per eius gratiam inluminamur ·
sed exigentibus nostris meritis
adiuuari non possumus · ⁊
Plerumq; enim uidemus quae
agenda sunt · sed haec opere non
implemus · ⁊ Nitimur · & infirma
mur · ⁊ Mentis iudicium recti
tudinem conspicit · sed ad hanc
operis fortitudo succumbit ·
Quia animi rum iam de poena pec
cati est · ut ex dono quidem possit
bonum conspici · sed tamen a beo
quod spicitur contingat perme
ritum repelli · ⁊ Vitiata & enim
culpa obligat mentem · ut ne
quaquam surgere possit ad rec
titudinem · ⁊ Conatur & labi
tur · quia ubi sponte diu persti
tit · ibi & cum noluerit coactus
cadit · ⁊ Bene de hac nostra
incuruatione · ex tipo humani
generis per psalmistam dicitur ·
Incuruatus sum · & humiliatus
sum usq; quaq; · ⁊ Con tem
platus quippe quod ad superna
lucem intuendam homo con
ditus fuerat · sed peccatis exigen

tabus foras missus · mentis suae
tenebras portat · superna non
appetit · in infimis intendit · et
caelestia nequaquam desiderat ·
terrena semper in animo uersat ·
& hoc quod de suo genere doluit ·
in se ipso exclamauit dicens ··
Incuruatus sum & humiliatus
sum · usque quaq · Contempla
tionem namq · caelestium per
dens · si sola carnis necessaria
homo cogitare · incuruatus &
humiliatus esset · sed tamen usq
quaq · non esset · Quem ergo
a supernis cogitationibus non solu
necessitas deicit · sed etiam no
luptas inlicita sternit · non solum
incuruatus · sed usque quaq · in
curuatus est · Hinc alius pro
pheta de immundis spiritibus
dicit · Qui dixerunt animae
tuae · incuruare ut transea
mus · Recta quippe stat
anima cum superna desiderat ·
& nequaquam flectitur ad ima ·
sed maligni spiritus cum hanc
in sua rectitudine stare conspi
ciunt · per eam transire non por
sunt · Transire namq · eorum
est · immunda illi desideria
spargere · Dicunt ergo · incur
uare · ut transeamus · Quasi
ipsa se ad ima appetenda non
deicit · contra hanc illorum
peruersitas · nullatenus conua
lescit · et transire per eam
nequeunt · quam contra se rigi
dam in superna intentione per
timescunt · Nos ergo fratres
carissimi · nos uiam malignis
in nobis spiritibus clamus · cum
ad temporalia appetenda cur
uamur · Pudeat ergo terre
na concupiscere · & dorsa mentis
um · ascendentibus aduersarius
praebere · Terram semper
intuetur · qui curuus est · & quo
praemio sit redemptus non
meminit · quia ima quaerit ·
Hinc etiam per mos sen dicitur ·
ut qui gibbo praemitur · nequa
quam ad sacerdotium proueha
tur · & quotquot xpi sanguine
redempti sumus · membra eiusdem
summi sacerdotis efficimur ·
Vnde nobis & perpetuum dicitur ·
Vos autem genus electum regale
sacerdotium · Sed qui gibbum
tolerat · ima semper intuetur ·
a sacerdotio ergo repellitur ·
Quia quisquis solis terrenis in
tentus est · ipse sibi testis est ·
quod membrum summi sacerdo
tis non est · Hinc rursus pisces
qui pennulas non habent · ab
esu fidelis populi prohibentur ·
Pisces quippe qui pennulas
squamarum habent · dare

·: cū terrena con
cupiscimus.

saltus etiam super aquas solent.
Quid ergo pennatis piscibus nisi
electae animae figurantur?
quae profecto sole in caelestis
ecclesiae corpus transeunt.
quae modo uirtutum pennulis
fultae saltis dare per caelestia
desiderium sciunt; ut superna
per contemplationem appe
tant. quamuis in se ipsis ite
rum ex mortali carne rela
bantur. Si ergo iam bona
patriae caelestis agnouimus.
displiceat nobis fratres caris
simi quod curuisumus.
Ponatur ante oculos. mulier
curua. & arbor infructuosa.
Reminiscamur malorum quae
fecimus: mittamus ad radi
cem cordis. cofinum stercoris:
ut tunc in retributionis fruc
tu pinguescat. quod nobis hic
per paenitentiam fetebat.
Et si uirtutum summa opera
ri non possumus. ipso dñ nostro
gaudet lamento. Ex ipsa ei
iustitiae inchoatione place
bimus. qui iniusta quae feci
mus puniimus. Nec mora
erit infletibus. quia tergent
citius transeuntes lacrimas.
gaudia mansura. Per
dñm nostrum ihm xpm qui
uiuit & regnat cum patre
in unitate spsi sci dñs
per omnia saecula saeculorum. am

DOM SEQUENTI.
LIC SCI IUA SIC MATH.

In illo temp. Accesserunt ad
ihm sadducaei qui dicunt non
esse resurrectionem: & inter
rogauerunt eum dicentes. & reliq.

LXXXVII SIRMO UENERABILIS
BEDAE PRBI DE EADEM
LECTIONE. SIC
LUCAM.

Accesserunt quidam
sadduceorum qui
negant esse resur
rectionem. Quae
erant [b] ereses in
iudeis. una pha
riseorum. & al
tera sadduce
orum. Pharisei traditionum
& observationum quas illi de
uterosis uocant iustitiam prae
ferebant: unde & diuisi uocaban
tur a populo. Sadducaei
autem qui interpretantur iusti.
& ipsi uindicabant sibi quod
noverant. prioribus & corporis
& animae resurrectionem
credentibus. confitentibusque
angelos & spsi: sequentes iuxta
acta apostolorum omnia
denegabant. Et interro
gauerunt eum dicentes.

Magister moyses scripsit nobis.
si frater alicuius mortuus fuerit.
habens uxorem. & hic sine filiis
fuerit. ut accipiat eam frater
eius uxorem. & suscit& semen
fratri suo. Vide distantiam
litterae & spi. Iuxta litteram
nubere cogitur inuita. ut de
functa semen excit& fratri. spi
autem magister est castitatis.
Septem ergo fratres erant. &
primus accepit uxorem. & mor
tuus est sine filiis. & sequens
accepit illam. & ipse mortuus est
sine filio. & tertius accepit illa
similiter. & omnes septem. & non
reliquerunt semen. & mortui
sunt. Nouissima omnium.
mortuus est. & mulier.
Qui resurrectionem corporum
non credebant. animas iudican
tes interire cum corporibus.
recte istius modi fingunt fabu
lam. quae delira menti arguat
eos qui resurrectionem asserunt
mortuorum. Potest autem
fieri. ut uere ingente eorum
aliquando hoc acciderit.
In resurrectione ergo cuius eorũ.
erit uxor. siquidem septem
habuerunt eam uxorem.
Turpitudinem fabulę opponunt.
ut resurrectionis denegent uen
tatem. Verum mistice septem

fratres sine filiis. defuncti. re
probis quibusq; congruunt. qui
per totam huius saeculi uitam
quae septem diebus uoluitur.
a bonis operibus steriles existunt.
quibus uirtutum morte misera
praereptis. adultimum & ipsa
mundana conuersatio quam
illi sine uitali opere transegerant. quasi uxor infecunda
transibit. Et ait illis ihs.
Filii saeculi huius nubunt. & tra
duntur ad nuptias.
Cum dns dicat. nolite dare sctm
canibus. neq; mittatis margari
tas uestras ante porcos. quod
ipse quaedam uel hic de gloria
resurrectionis. uel alibi de dis
pensationis aut etiam diuini
tatis suae misteriis dixisse
inuenitur. quae multi quiad
erant uel resistendo. uel contem
nendo non acceperunt. non pu
tandus est sctm dedisse canibus.
aut margaritas misisse ante
porcos. Non enim eis dedit
qui capere non poterant. sed
eis qui poterant. & simul ade
rant. quos propter aliorum
inmunditiam neglegi non o
portebat. Et cum eum temp
tatores interrogabant. respondebatque illis ita. utquid contradi
cerent non haberent. Quamuis

uenenis suis contabescerent potius
quamillius cibo saturarentur.
alii tamen quipoterant capere.
ex illorum occasione multa uti
liter audiebant.⁊ Illi autem
qui digni habebuntur saeculo illo
& resurrectione ex mortuis. neq;
nubunt neq; ducunt uxores.⁊
Non ita intellegendum est. quasi
digni tantum uel resurrecturi
uel sine nuptiis futuri sint. in
digni autem idest peccatores.
uel minime resurrecturi. uel
ad nuptias resurrecturi sint
credendi; sed ita potius retinen
dum. quod omnes & resurrec
turi & absq; nuptiis sint in sae
culo illo mansuri.⁊ Dns autem
saluator ut ad gloriam resur
rectionis animos excitar& in
quirendam. de electis solum
modo facere uoluerit sermo
nem.⁊ Si autem in resurrec
tione neq; nubunt neq; ducunt
uxores. resurgunt ergo corpo
ra quae possunt nubere & du
cere uxores. hoc est feminarū
& uirorum certis discreta
membra speciebus. sed nulla
concumbendi uoluptate uel
necessitate mancipata.⁊ Nemo
quippe dicit de lapide & arbore
& his rebus quae non habent
membra genitalia. quod non

at semiquov

nubant neq; ducant uxores.
sed debis quicum possint nubere.
tamen alia ratione non nubunt.⁊
Neq; enim ultra mori poterunt.⁊
Quicc conubia propter filios. filii
propter successionem. successio
propter mortem.⁊ Vbi ergo
mors non est. neq; conubia.⁊
Aequales enim angelis sunt.
& filii sunt dī. cum sint filii re
surrectionis.⁊ Aequales angelis
& filii sunt dī. qui gloria resur
rectionis innouati. sine ullo
mortis metu. sine ulla labe
corruptionis. sine ullo terrem
status actu. perpetua dī uisio
ne fruuntur.⁊ Ad quam ne
cesse est angelicae dignitatis
aequalitatem quisquis tunc
ascendere desiderat. nunc mi
nimis fratribus condescendat.⁊
Quia uero resurgant mortui.
& mōses ostendit secus rubum.
sicut dicit dnm dm abraham.
& dm isaac. & dm iacob.⁊
Ad conprobandam resurrectio
nis ueritatem. multo alis ma
nifestioribus exemplis utipotuit.⁊
Aequibus est illud.⁊ Suscita
buntur mortui. & resurgent
qui in sepulchris sunt.⁊ Quae
ritur itaq; quid sibi uoluerit
dns hoc proferre testimonium.
quod uidetur ambiguum. uel

non satis ad resurrectionis per
tinent veritatem. Sed saddu
caei quinq tantum libros moysi
recipiebant. prophetarum
uaticinia respuentes.

Stultum ergo erat inde pro
ferre testimonia. quorum auc
toritatem non sequebantur.

Porro ad aeternitatem anima
rum probandam. de mors e
ponit exemplum. ego sum dñs
abraham. & dñs isaac. & dñs iacob.
statimq infert. Dñs autem
mortuorum non est. sed uiuorum.

Vt comprobauerit animas per
manere post mortem. quod
illi inter cetera negabant.

Neq enim poterat fieri. ut eorū
esset dñs quinequaquam subsis
terent: consequenter introdu
ceretur & corporum resurrec
tio. quae cum animabus bona
malaue gesserunt.

Omnes enim uiuunt ei.

Omnes uidelicet illi quorum dñs
est dñs: uiuunt ei. uita utiq
uera. qua iusti uiuunt. & iam
quando corpore moriuntur.

De qua alibi dñs ait. Qui credit
in me. & iam si mortuus fuerit
uiuet. Crede ergo. & si
mortuus fueris uiues.

Si autem non credis. & cum uiuis
mortuus es. Vidua enim
quae in delicis est. uiuens
mortua est. Respondentes
autem quidam scribarum
dixerunt. Magister bene
dixisti. Et amplius non aude
bant eum quicquam interro
gare. Principes sacerdotū
sadducaei & scribae. quaeren
tes occasionem calumniae
& uerbum aliquod inuenire
quod pater & insidiis. quia in
sermonibus confutati sunt.
ultra non interrogant. sed aper
tissime comprehensum roma
ne tradunt potestati.

Ex quo intellegimus uenena
inuidiae. posse quidem supera
ri. sed difficile conquiescere.

IN SCI ANGELI: LEC SCI IUA SEC MATH.

IN illo temp. Accesserunt
discipuli ad ihm dicentes.
Quis putas maior est in regno
caelorum? & aduocans ihs par
uulum. statuit eum in medio
eorum. & dixit. Amen
dico uobis. nisi conuersi fueritis.
& efficiamini sicut paruuli.
non intrabitis in regnum
caelorum. & reliq

SERMO BEATI MAXIMI EPI DE EAD LECTIONE

SIDILIGENTER audistis euangelicam lectionem: intellegere potestis. quia ministris ac sacerdotibus direuerentia debeatur: uel quia ipsos clericos inuicem humilitate se oporteat praeuenire.

Ait enim dns per cunctantibus discipulis. quis eorum in regno caelorum maior esset & futurus statuto coram omnibus puerulo. Quicumq; humiliauerit se sicut puer iste. hic maior erit in regno caelorum.

Vnde intellegimus. quod humilitate peruenitur ad regnum. simplicitate penetratur ad caelum. Quisq; ergo cupit diuinitatis tenere uestigia. humilitatis ima sectetur. Quicumq; uult fratrem praeuenire regnando. prius illum praeuenat obsequendo.

Sicut ait apostolus. honore inuicem praeuenientes.

Vincat eum officius. ut possit uincere sectate. Si enim te non laesit fratris obsequium meretur ut diligas.

Quod si forsitan laesit. magis obsequium meretur ut uincas.

Haec enim nostre xpianitatis summa est. ut amantibus uicissitudinem. laedentibus patientiam rependamus. Qui ergo fuerit patientior ad iniuriam: potentior constituetur in regno. Non enim ad imperium caelorum peruenitur superbia. diuitiis. prefectura sed humilitate. paupere. lenitate. Arta enim & angusta uia est. que ducit ad regnum.

XI Quisquis ergo honoribus inflatus fuerit. & auri thesauris dilatatus: tamquam onustum & inpeditum animal. per angustum regni iter transire non poterit. Simul & iam & se aestimat peruenisse sed sarcinam eius exigua porta non capiens. repercussa limine retrorsum redire cogetur.

Tam enim angusta est diuina porta caelestis. quam est camelo acus foramen exiguum

Vnde ait dns. Facilius est
camelum perforamen acus
transire. quam diuitem in
regnum caelorum. Sicut
enim camelum animal tor
tuosum atq; deforme exigua
cauerna preterire nonpatitur.
ita & diuitem auarum atq;
mendacem. arta caeli ianua
minime intrare permittit.
Nam ideo nudi in seculo nascimur.
nudi etiam accedimus ad lauacrum. ut nudi quoq; & expedi
ti ad caeli ianuam properemus.
Quam autem incongruum & ab
surdum est. ut quem nudum
mater genuit. nudum suscipit
ecclesia. diues intrare uelit in
caelum. Propterea ado
lescenti illi diuiti in euangelio
a saluatore dicitur. qui sibi iu
stus uidebatur & scs. & omnia
mandata legis complesse.
Si uis perfectus esse. uende om
nia tua. & da pauperibus.
Vsq; adeo enim. nuda uirtus apta
caelo est. ut quamuis iustus. quā
uis scs. aurum uel diuitias possi
dens. nonpossit esse perfectus.
Talem enim uoluit adulescentē
illum dns ad paradisum redire
qualis adam fuerat depa
radisi sublimitate deiectus.
Nudus enim adam in cola para
disi fuit. deniq; post peccatum
nuditatem suam per uidens.
folio pudenda contexit.
Prius enim quam peccaret. ho
nestatis erat calore uestitus. atq;
ideo nuditatem inhonestam.
nonnatura instituit. sed delicti
reatus inuenit. Nam & sci angeli
insplendidissimo habitu consti
tuti. numquid tunicis operiun
tur & pallēis. sed cum sint in illis
natiuitatis suae nuda substantia.
uestiti uidentur esse quod sci sunt.
Sic igitur & adam custodiens ho
nestatis angelicae dignitatem.
erat quidem nudus mundanis
uestibus. sed in mortalitatis
erat splendore uestitus.
Nil prauum respiciebant eius oculi.
non coreus turpe aliquid cogita
bat. Erat apud honestas
mentes. nuditas ipsa uestita.
Sicut enim apud nequa homines
turpis cogitatio a concupiscen
tia uestibus non arcetur. ita
apud scos uiros. honesta simpli
citas. ad concupiscendum nudi
tate non trahitur. Sed sicut
uitiosis ad corruptelam nuda
sunt omnia. ita religiosis
ad castimoniam operta sunt
uniuersa. Quid autem ait
euangelica lectio. Qui scan
dali zauerit unum de pusillis

XII

istis qui inme credunt · expedit
ei ut suspendatur mola asinaria
in collo eius · & mergatur in pro
fundum maris. Pusillos hic
non aetate pueros · sed malitia
paruulos dicit · Sicut apostolus ait · Malitia paruuli esto
te · ut sensibus perfecti sitis ·
Qui sunt isti · nisi clerici idonei
& monachi religiosi · uel laici ·
Quisq igitur his inreuerens ·
aut contumeliosus extiterit ·
hac beluina poena plectetur ·
ut in formi saxo religato illi ad
collum · praecipitetur in mare ·
Sed uideamus cur scandalizan
tibus xpianos · ista poena decre
ta sit · aut quid sibi uelit ipsa
sententia · Puto enim illam
aliquod misterium continere ·
Quasi uero non sufficeret inma
re homini demergendo · saxum
quale cumq non magnum
aut enorme · sed molę asinarię
lapis ei religetur ad collum ·
ut cum pereuntio homine · pere
at res usui necessaria ·
Sed puto hoc magis esse quod in
scripturis asini figura populus
gentilium nuncupatur · qui
clausis oculis · circa ignorantię
molam · erroris sui gr ro per
trahitur · & sine ulla cursus
directione · uestigiis in se sepe
redeuntibus · in uitus usui labo
rat alieno · Nonne enim
tibi uidetur molam asinariam
uoluere gentilis populus · quam
diu in imperitiae suae lebore
uersatur · Naturę qui
dem uinculis alligatus · ut uerbū
di molat Dnm caeli
quaerat · sed opertae mentis
caecitate suffusus · uultum am
mi erigere ad dm · cordis oculos
leuare non possit ad caelum ·
Sed quomola asinaria saxum
esse constat · uideamus si & pa
ganorum talis est mola ·
Talis est plane · saxea enim mola
est paganorum · iuppiter · hercu
lesq lapideus · circa quos cęcis oculis · frequenti errore circum
eunt · Caecos inquam dixerim
eorum oculos · qui putant se
uidere quod non uident ·
Aspicientes enim saxum · dm se
uidere confidunt · Attamen
qui uoluit molam · consummandi aliquando finem operis habe
exuendi spem gerit laboris ·
Cui uero mola asinaria ad col
lum suspenditur · portat lapi
dem · qui portare debuerat
iugum dni · Asinus ergo
ad molam · caecus ad lapidē ·
gentilis ad saxum · qui adorat
cum quem non uid & nec agnoscit ·

Dſ enim non in manu factis
habitat · nec in metallo · aut
ſaxo cognoſcitur · ⁊ Hic ergo
gentilis populus · cum perſecu
tionem xpiano intulerit · hac
poena plectitur · ut eum ſua ſaeci
lega mola · iudicandi ſae
culi fluctibus demergatur · ⁊

DOM I P SCI ANCELI
LIE SCI IUA SEC MATHEU

IN illo temp · Aſcendens ihs in
nauiculam · tranſfretauit & uenit
in ciuitatem ſuam · ⁊ Et ecce offere
bant ei paralyticum · in lecto iacentem & relq ⁊

XXVIII SIRMO BEATI IOHAN
NIS EPISCOPI DE EADEM
LECTIONE ·

Xpm in humanis ac
tibus diuina geſſiſſe
miſteria · & in rebus
uiſibilibus inuiſibilia
exercuiſſe negotia · lectio ho
dierna monſtrauit · ⁊
Aſcendit inquit in nauiculam
& tranſfretauit · & uenit in ciui
tatem ſuam · ⁊ Non ne ipſe eſt
qui fugatis fluctibus maris pro
funda nudauit · ut iſrahelitica
populus inter ſtupentes undas
ſicco ueſtigio · uelut montium con
caua tranſire & · ⁊ Non ne hic eſt
qui petri pedibus · marinos uerti
ces inclinauit · ut iter liquidum
humanis greſſibus ſolidum
praeberet obſequium · ⁊ Et quid
eſt quod ipſe ſibi maris ſic dene
gat ſeruitutem · ut breuiſſimi
laci tranſitum · ſub mercede nau
tica tranſfretaret · ⁊ Aſcendit
inquit in nauiculam & tranſfre
tauit · ⁊ Et quid mirum fratres ·
xpſ uenit ſuſcipere infirmitates
noſtras · & ſua nobis conferre
remedia ſanitatis ; Quia me
dicus qui non ſert infirmitates
curare neſcit ; & qui non fuerit
cum infirmo infirmatus · infir
mo non poteſt conferre ſanitatem · ⁊
Xpſ ergo ſi in ſuis manſiſſet & uir tuti
bus · commune cum hominibus
nil haberet · ⁊ Et niſi impleſſet
carnis ordinem · carnis in illo
eſſet otiosa ſuſceptio · ⁊ Suſtinuit
ergo has neceſſitates · ut homo
uerus humanis neceſſitatibus
probaretur · ⁊ Aſcendit in naui
culam · ⁊ Xpſ eccleſiae nauem
ſaeculi fluctum ſemper mitiga
turus aſcendit · ut ere dentes
in ſe · ad caeleſtem patriam
tranquilla nauigatione per
ducat · Et municipes ciuita
tis ſuae faciat · quos humanita
tis ſuae fecit eſſe conſortes ·
Non ergo xpſ indiget naui · ſed
naus indiget xpo · quia ſine
caeleſti gubernatore · naus
eccleſie per mundanum pelagus

talia & tanta discrimina · ad
caelestem portum nonualet
peruenire · ⁊ Haec diximus
fratres quantum adintellegen
tiam spiritalem · uerum ipsius
historiae · ordinem persequa
mur · ⁊ Ascendit inquit inna
uiculam · transfretauit & uenit
inciuitatem suam · ⁊ Creator
rerum · orbis dns · postea quam
se propter nos nostra angustia
uit incarne · coepit habere
humanam patriam · coepit
ciuitatis iudaicę esse ciuis · ⁊
Parentes habere coepit · paren
tum omnium ipse parens · ⁊
Vt inuitar & amor · attraher &
caritas · uincir & affectio · sua
der & humanitas · quos fugarat
dominatio · metus disperserat ·
& fecerat ius potestatis extorres · ⁊
Venit inciuitatem suam · & obtu
lerunt ei paraliticum iacentē
inlecto · ⁊ Et uidens inquit
ihs fidem illorum · dixit para
lytico · ⁊ Confide fili · dimit
tuntur tibi peccata tua · ⁊
Audit ueniam · & tacet parali-
ticus · nec ullam respondit
gratiam · quia plus corporis
quam animae tendebat adcu
ram · ⁊ Et temporales erum
nas resoluti corporis sic defle
bat · ut aeternas poenas reso
lutionis animae nondefler & ·
Gratiorem sibi praesentem uitam
iudicans · quam futuram · ⁊
Merito xps offerentium fidem
respicit · & uecordiam respicit
sic iacentis · ut fidei alienae
suffragio · paralytici anima ante
curaretur quam corpus · ⁊
Respiciens inquit fidem illorum ·
Cernitis inhoc loco fratres · dm
non querere insipientium uo
luntates · non expectare igno
rantium fidem · non infirmi
stulta desideria perscrutari ·
sed alterius fidem subuenire ·
Et reuera fratres · quando medi
cus languentium aut quaerit
aut respicit uoluntates · cum
semper contraria desideret
& requirat infirmus · ⁊ Hinc
est quod nunc ferrum · nunc
ignem · nunc amara pocula
ingerit · & apponit inuitis ·
ut curam sani sentiant · quam
sentire non poterant aegro
tantes · ⁊ Et si homo iniurias
despicit · maledicta contemnit ·
ut sauciatis manibus sponte uita
conferat & salutem · quanto ma
gis xps medicus · bonitate diuina
morbis saucios peccatorum ·
& frenesi criminum laborantes ·
ad salutem etiam inuitos ad
trahit & nolentes · ⁊ O si uelimus

fratres. o si uelimus mentis nos
trae omnes paralisin semper
uidere: & animam nostram
uirtutibus destitutam iacere
inuitiorum stratibus cernere
mus: lucet & nobis quemadmo
dum xpus & nostras cotidie
noxias despicit uoluntates. &
ad salutaria nos remedia per
trahit. & per urgu & inuitos.

Fili inquit remittuntur tibi
peccata tua. Haec dicens. dm
se uolebat intellegi: qui per
hominem oculis adhuc latebat
humanis. Virtutibus enim &
signis comparabatur prophetis.
qui per ipsum fecerant & ipsi uir
tutes. Peccatis autem dare ue
niam. quia penes hominem non
est. & est singulare ditatis in
signe. dm illum pectoribus in
serebat humanis. Probat hoc
pharisaicus liuor. Nam cum
dixisse remittuntur tibi peccata.
responderunt pharisaei. Hic
blasphemat. Quis enim
potest dimittere peccata nisi
solus dus. Pharisee. qui scien
do nescis. confitendo negas:
cum testaris inpugnas. fidus est
qui remittit peccata. Cur tibi
xpus dus non est. qui in uno indul
gentiae suae munere. totius
mundi probatur abstulisse
peccata. Ecce inquit agnus
di qui tollit peccata mundi.

Vt autem possis maiora capere
eius diuinitatis insignia: audi
eum pectoris tui penetrasse se
cretum: aspice eum adcogita
tionum tuarum latebras per
uenisse: intellege eum pectoris
tui nudare consilia.

Et cum uidisset inquit ihs cogi
tationes eorum. dixit eis.

Quid cogitatis mala in cordibus
uestris. Quid est facilius di
cere. remittuntur tibi peccata
tua. aut dicere surge & ambula.

Vt autem sciatis quia filius ho
minis potestatem habet di
mittendi peccata. dixit para
lytico. Surge tolle lectum
tuum. & uade in domum tuam.

Et surrexit. & abiit in domum suam.

Scrutator animorum. praeuenit
mentium magna consilia. &
ditatis suae potentiam operis
adtestatione monstrauit.
dum dissipati corporis mem
bra componit. neruos stringit
iungit ossa. complet uiscera:
firmat uirtutem. & gressus
adcursum suscitat inuiuo
cadauere iam sepultos.

Tolle lectum tuum. hoc est por
ta portantem: oneris muta
uices. ut quod fuit infirmitatis

testimonium · sit probatio sa
nitatis. ⁊ Vt lectus doloris tui ·
sit meae curationis indicium ·⁊
ut receptae fortitudinis mag
nitudinem · ponderis asserat
magnitudo. ⁊ Vade in domū
tuam · nex piana fide curatus ·
inuis iudaicae perfidiae
iam moreris.

DOMINICA II POST SCI ANCELI ·

LIC SCI EVA SEC MARCV ·

IN illo temp · Interrogauit unus
describis quia uidebat illos con
quirentes · & uidens quo bene illis
responderet · interrogauit eum
quod esset & primum omnium man
datum · & reliq

Fxc SERMO BEATI IOHAN NIS EPI DE EAD LECTION SECDM MATH ·

ET INTERRO
gauit eum unus legis
doctor · conuenerunt
ut multitudine uin
cerent · quem ratio
ne superare non po
terant. ⁊ Auertitate nudos
se esse professi sunt · qui multi
tudine se armauerunt. ⁊
Dicebant enim apud se. Vnus
loquatur pro omnibus · & omnes
loquamur per unum. ⁊ Vt si
quidem uicerit · omnes uidea
mur uictores · si autem uictus
fuerit · uel solus uideatur con
fusus. ⁊ O pharisaei qui omnia
propter homines cogitatis &
facitis · primum quidem uen
entes cum uno · uincendi estis
per unum. ⁊ Tamen putatis ·
quia uno uicto · homines non
intelleguntur omnes uos esse
uictos. ⁊ Numquid conscientiae
uestrae · non sentiunt se esse
confusas. ⁊ Leuis enim est
consolatio · qui in se ipso con
fusus est · quod ab alius ignoratur.
Magister quod est magnum man
datum in lege. ⁊ Magistrum
uocat · cuius non uult esse discipulus.
Simplicissimus interrogator ·
& maligniissimus insidiator ·
de magno mandato interro
gat · qui nec minimum obseruat.
Ille enim deb & interrogare de
maiore iustitia · qui iam mino
rem conpleuit. ⁊ Onis autem
sic ei respondit · ut interrogati
onis eius fictam conscientiam ·
statim primo responso per tuter &
dicens. ⁊ Diliges dnm dm tuu
in toto corde tuo. ⁊ Idest non sicut
tu qui deuotionem ostendis in
ore · & fraudem meditaris in
corde. ⁊ Magnum autem
& minimum mandatum dici
mus · quantum ad dignitatem

mandatorum · non quantum
ad utilitatem · Alioquin utili
tas omnium mandatorum una
est · Et omnia mandata quae
unum uidentur esse mandatum
ita sibi cohèrent · ut alterum
sine altero esse non possit ·
Vt puta si interrogas te aliquis
medificatione domorum · quae
pars est melior · dicis funda
mentum · Sed quem ammo
dum aedificatio non potest esse
nisi fuerit fundamentum · ita
nec fundamentum esse potest
nisi aedificatio fuerit subsecuta ·
Nec dicitur fundamentum · nisi
sit aedificatio cuius fundamen
tum dicatur · Ergo funda
mentum aedificatione dignius
est · non utilius · sic & caput dig
nius est quam membra · tamen
nec membra sine capite · nec
caput sine membris · Sic dig
niores sunt sacerdotes quam
populus · non tamen utiliores ·
quia nec populus sine sacerdo
tibus · nec sacerdotes sine popu
lo esse possunt · Ita & dignius
est hoc mandatum · diliges
dnm dm tuum ex toto corde
tuo · quam illud non occides non
concupisces · Tamen utilitas
una est · Nam qui diligit dm ·
ille non occidit · aut concupiscit ·

Qui autem occidit aut concu
piscit · non diligit dnm dm
suum · Esse autem minora
mandata dns manifestat
dicens · Siquis unum ex mi
nimis istis mandatis soluerit
& docuerit sic homines · mini
mus uocabitur in regno caelo
rum · Diligis inquit nonti
mes · quia diligere maius est ·
quam timere · Minoratio
enim culturae dī habet timo
rem · perfectio autem dilectio
nem · Dicente iohanne ·
Perfecta dilectio · foras mittit
timorem · Donec enim homo
timet dm · non eum diligit ·
Cum autem diligere coeperit ·
iam non eum tantum modo ti
m& · sed etiam amplius diligit ·
Timere enim seruorum est · dili
gere filiorum · Timor sub ne
cessitate est · dilectio in liberta
te · Qui in timore seruit dō ·
paenam quidem euadit · mer
cedem autem non habet · quia
inuitus fecit bonum propter
timorem · Nonuult ergo dns
ut timeatur ab hominibus quasi
dns · sed ut diligatur quasi pater ·
qui adoptionis spm donauit ho
minibus · Nam si considera
mus ab initio creati hominis
causam · Intellegimus qui ad dns

magis se patrem uoluit esse
hominum quam dñm. ⁊ Non
enim dixit tantummodo faci
am hominem. sed faciamus ho
minem secundum imaginem
& similitudinem nostram. ⁊
Similare autem filiis conuenit
ad patres suos. non etiam seruis
ad dominos suos. ⁊ Quid est dili
gere dñm ex toto corde? ut cor
tuum non sit inclinatum ad
nullius rei dilectionem ampli
us quam dñi. nec delecteris
specie mundi amplius quam dñi. ⁊
Non in honoribus. non in auro. uel
argento. non in possessionibus
aut uineis. non in animalibus
aut mancipiis. non in ornamen
tis. aut uestibus. non in filiis
aut parentibus aut amicis. sed
hec omnia existimes tibi esse
indo. ut pro his omnibus dñm ames. ⁊
Si autem in aliquo horum amor
cordis tui fuerit occupatus. iam
ex toto corde non amas dñm. ⁊
Pro quanta enim parte cor tuu
fuerit ad aliquam rem. pro tan
ta parte minus est ad dñm. ⁊
Ecce siuir habeat uxorem. quo
modo cognoscitur uxoris plena
dilectio. Vxor neminem debet
sapientiorem putare quam uirū
suum. Et si sit alter sapienti
or. tamen illa sapientiorem
esse alterum intellegere non debet.
Vxor neminem fortiorem debet
putare quam uirum suum. ⁊
Et si sit alter fortior. tamen illa
intellegere non debet alterum
fortiorem. ⁊ Vxor neminem debet
formosiorem putare quam uirū
suum. ⁊ Et si sit alter formosi
or. tamen coram oculis eius alter
formosior non debet apparere. ⁊
Perfectum enim odium & perfec
tus amor. rerum iudicium non
cognoscit. ⁊ Vt puta si perfecte
odias aliquem. qualia cumq; fuerint
apud illum. omnia tibi displicent.
siue quae dicit siue quae agit.
& si bona sint tamen tibi mala
uidentur. ⁊ Sic & si perfecte
aliquem amas. quaecumq; sunt
apud eum placent tibi. siue quae
loquitur siue quae agit. & si
mala sunt. tamen tibi bona uide
tur. ⁊ Ergo & uxor siuidens ali
quem dixerit. quam sapiens uir.
utinam uir meus talis esset &
iam amor eius minus hab&
aliquid de perfecto amore. ⁊
Siuidens aliquem dixerit. quam
formosus homo. utinam uir
meus talis esset. iam amor
eius minus habet aliquid de
perfecto amore. ⁊ Et pro
quanta parte amplius aliquid
laudauerit in altero uiro quam

insuo · tanto dilectio eius mi
nor est aduersum suum ·
Sic ergo & anima omnis xpiana quae sponsa est xpi · ita deb&
diligere dm ut nihil sit in mundo
quod amplius amet quam eum ·
Pro quanta autem parte plus
aliquid amauerit · pro tanta
parte minus amat dm · Quid
est in tota anima diligere dm ·
id est certissimum animum
habere in ueritate · & firmum
esse in fide · Alius est enim
amor cordis · & alius amor an
mae · Amor cordis quodam
modo carnalis est · ut etiam
carnaliter dm amemus · quod
facere non possumus · nisi recesse
rimus ab amore mundialium
rerum · Sicut enim casta
mulier quae uirum suum amat
nullum alium amat · si autem alterum
amauerit · iam non amat uirū
suum · Ita & homo si dm amat
mundum non amet · Si autem
mundum amauerit · iam dm
ex corde non amat · Ergo
cordis amor non intellegitur ·
sed sentitur in corde · quia quo
dam modo carnalis est ·
Amor autem non sentitur in cor
de sed intellegitur · quia amor
animae iudicium est ·
Puta didicisti unum dm ex quo
omnia · & unum dm per quem
omnia · Si iterum intellec
tus tuus alicuius doctrine se
ductione per cussus · coeperit
dubitare de substantia di · in
tota anima non diligis dm ·
Item qui putat incantationes
aliquid posse · aut augiria ali
quid intellegere · aut diuina
tiones aliquid nuntiare · ille
non in tota anima diligit dm ·
Qui autem diligit dm · qui omne
bonum credit apud dm · &
omne bonum credit esse dm ·
Extra dm non credit esse bonū ·
qui omnem uirtutem & sapi
entiam · credit esse dm ·
Extra dm neq sapientiam ali
quam esse credit · neq uirtu
tem · Qui credit dm omnia
facere · & sine dō nihil fieri
posse · ille tota mente diligit
dm · Quid est in tota men
te diligere dm · id est ut om
nes sensus tui qui pertinent
ad mentem · dō uacent ·
Cuius intellectus dō ministrat ·
cuius sapientia circa dm est ·
cuius cogitatio ea quae di sunt
tractat · cuius memoria quae
bona sunt recordatur · tota
mente diligit dm · Sicut
ait apostolus · Psallam
spū · psallam & mente ·

Cuius autem aut intellectus
quae sunt dī non intellegit: aut
non secundum dm̄ sapit: aut sci
entia illius uana est. & saecula
ris: aut recordatio eius non est
bona: aut cogitatio displicens dō:
ille non tota mente diligit dm̄.
Hoc est primum & maximum
mandatum. Secundum si
mile huic. diliges proximum
tuum sicut te ipsum.
Videtur xp̄s non ad interrogata
respondere. Ille enim interro
gauit. quod est magnum man
datum: puta dixit. diliges dm̄m.
Si uoluit & alterum mandatum
introducere. debuit minimū
dicere non secundum. Secun
dum autem. ad primum respi
cit. Sed uide quid uoluit
ostendere diliges dm̄m. & pri
mum & magnum est. Diliges
autem proximum magnum
quidem est. primum autem
non est. & ideo dixit simile est.
Considera ergo mysterium qui
est proximus noster xp̄s qui
suscipiens carnem nostram.
factus est proximus nobis.
Sicut in parabola illa xp̄s osten
dit cum dixisset & pharisaeus.
& quis est meus proximus. in
troducit hominem a latron
bus uulneratum. & a sacerdote
despectum. a samaritano autē
receptum qui est ipse xp̄s.
Ergo primum mandatum est.
& magnum dm̄ patrem diligere.
Secundum & simile. filium dī
diligere. idest cognoscere.
Vt autem simpliciter intellega
mus proximum nostrum. om
nem hominem esse fidelem: qui
hominem amat fidelem. simile
est sicut quidm̄ amat. quia
imago dī est homo. Sicut
rex in imagine sua honoratur
uel contemnitur. sic & dī in ho
mine. uel diligitur uel oditur.
Non potest hominem odire. qui
dm̄ amat: nec potest dm̄ amare.
qui hominem odit. Sicut ait
iohannes apostolus. Quidicit
dm̄ se diligere. & non diligit
fratrem suum. mentitur.
Si enim fratrem quem uides
non diligis. dm̄ quem non uides
quomodo potes diligere.
Quis honorat regem & contem
nit imaginem eius. aut quis
honorat imaginem & auctorē
contemnit imaginis. Aut ita
Quō pharisei sciebant quidem
quod esset magnum mandatū
in lege. sed temptantes inter
rogabant: uolens eis ostendere
quia non sufficiebat eis solius
dī patris agnitio ad salutem.

nonsolum dixit · diliges dnm
dn tuum intoto corde tuo · &
intota anima tua : sed addidit ·
diliges proximum tuum sicut
te ipsum · quierat ipse · Alio
quin · si ad solam interrogatio
nem eorum respondisset · suf
ficer & dicere · diliges dnm dn
tuum · & non adderet proximu
tuum sicut te ipsum ·

Secundum quod alibi dicit ·
Haec est uita aeterna · ut cognos
cant te solum uerum dn · &
quem misisti ihm xpm · Et
unde quia non dixit · cognoscer
dnm dn tuu · sed diliges ·

Quo cognoscere unum dn · paene
proprium est humanae naturae ·
diligere autem eum religiosi
cordis & recti · Et quicumq
dilexerit dn ex corde · non est
possibile ut non perueniat ad
filii eius agnitionem · idest
proximi · Ipsa enim dilectio
di quae meo habetur · inlumi
nans eum · prestat ei ducatum
ut post patrem cognoscat &
filium · In his duobus mandatis ·
uniuersa lex pendet & prophete ·

Qui proximum suum diligit · nec
occidit · nec mentitur illi quem
diligit · nec falsum testimoniu
dicit de eo quem diligit · nec con
cupiscit rem illius quem diligit ·
nec mulierem eius inuadit ·

Sicut odium omne malum fug
gerit · sic dilectio omne bonum ·
Vnde ait apostolus · Et fidem
quae per caritatem operatur ·
Aut ita · Quo de patre & filio
omnis prophetarum & legis
predicatio existebat · per quos
prophetas agnoscens quis proxi
mum suum · hoc est filium di ·
ad primum & magnum manda
tum perueniebat · ut diligeret
dnm dn · melius cognoscens
eum per ipsum ·

Fxci

DOM III · P SCI ANCEL ·
SERMO BEATI IOHAN
NIS EPI DE MI
SERICORDIA ·

TRIA SVNT quae in misericor
diae opere optanda
sunt xpiano · ut possit
facere · ut uelit · ut com
pleat · Vt possit idest
ut substantia faciendi non desit ·
Vt uelit · hoc est uoluntas adsit
qua faciat · quia substantia
non deest qua fiat · Tertia est
ut compleat · idest ut quae
possit & uelit · sine dilatione
perficiat · His enim tribus ·
opus tantum tamque preda
rum impleatur · Nam sunt
qui possunt facere · sed nolunt ·

sunt qui uolunt & non possunt
sunt qui & uolunt · & possunt ·
sed differendo non faciunt · ⁊

Ceterum qui potest facere · oret
ut uelit · ⁊ Et qui uult facere ·
oret ut possit · ⁊ Et qui utro q̃ paratus est · det operam
ut misericordiam instanter
efficiat · ne quod uult & potest ·
differendo non compleat · ⁊

Est enim misericordia · salutis
presidium · fidei ornamentum ·
propitiatio peccatorum · ⁊

Haec est quae iustos probat · sc̃os
roborat · dī cultores ostentat · ⁊

Cuius exercitium · laetum efficit
dn̄m · placatum exhibet xp̄m ·
dum cernit subsidiis huiusmodi
foueri pauperem · inopem sub
leuari · ⁊ Haec misericordia
cum a cunctis impleri praecipi
tur · tamen maxime abbis qui
signati sunt ut dent quam acci
piant · tribuant quam sumant ·
donent alis · quam ipsi indige
ant · ⁊ Ceterum non potest
ille misericordiam facere · qui
possessionibus longe lateq̃
diffusis · in confinio alium possi
dere non patitur · ⁊ Dum ter
minos iungit · fines producit ·
calumniatur pauperi · mediocre
premit · uicinum excludit ·
& omnes circum circa positos ·
infestando · ac persequendo ·
depellit · ⁊ Qui non adquirit ·
nisi alius fleuerit · lucra non
condit · nisi alius gemuerit · ⁊

Cui soli bonum est · quod publicū
malum est · dum aut fructus
seruat · aut annonam captat ·
aut inflat pretia · aut fenus
exgerat · dum adquirendi
lucra · per nocendi exquirit in
genia · ⁊ Potest ne talis · mise
ricordiae implere officia ·
cui pupillorum dulcis est gemi
tus · & uiduarum suauis est fletus ·
dum preda huiusmodi pascitur ·
& spolis talium delectatur · ⁊

Qui diues est arca · non merito ·
possessione · non genere · nomine
non dignitate · ⁊ Potest ne
misericordia tangi · aut huma
nitate moueri · cuius auaritiae
nec proprium sufficit · nec modū
imponit alienum · ⁊ Qui & si
pauperi tribuat · hoc magis de
terior · si alii tollit quod alii per
tineat · & esurienti s pane · esuri
entem pascat · & nudum spolis
uestiat alienis · cum scriptum sit · ⁊

Qui offert sacrificium ex substan
tia pauperis · sic est quasi qui
uictim & filium in conspectu
patris sui · ⁊ Ceterum ille uere
est diues · qui indō diues est · ⁊

Qui misericordia opulens · quam

diuitiis· facultates suas cum
pauperibus diuidit·⁊ Qui locu
pletem se dando· magis quam
habendo ostendit·⁊ Qui ad hoc
se meminit habere diuitias·
ut feneretur dō· pascat xp̄m·
uestiat dn̄m·⁊ Qui patrimoni
um suum non ingrato heredi
quaerat relinquere· sed per
pauperes illud xp̄o desideret
commodare·⁊ Qui diuitias
caelo magis quam mundo
commendat·⁊ Qui desiderat
potior esse opere· quam suae
substantiae facultate·⁊ Qui
thesauros suos ad superna trans
mittit· qui ad hoc uiuit ut ope
retur· qui ad hoc operatur· ut
in eternum uiuere mereatur·⁊
Qui uiduarum casibus flectitur·
& pupillorum miseria commo
uetur·⁊ Qui dolentium causam
suscipit· & arrogantiam super
borum addicit·⁊ Ceterum
habere nec facere· misereri posse·
nec uelle· commendatum sibi
de putat· quod per cruciatus
suum ad heredem transmittat·⁊
Nec de suo miser permittitur
tangere· quod post se futuro
cogitur reseruare·⁊
Qui [illegible] sollicitus seruat quam
adquirit· molestius custodit
quam rapuit·⁊ Suspirat enim
uigilans adquirendo· suspirat
dormiens reseruando·⁊
Nec uigiliae laetae· nec somnus
securus· nec dies laetus· nec nox
quieta est·⁊ Discurrit· torque
tur· & gemit· & quasi illi pro
ficiat quod adquirit· sic augere
desiderat· quod alii cum suo
cruciatu relinquat· ut quale
fuerit patrimonii pondus· talis
solitudinis habeatur & cumulus·⁊
Sed dicit e contrario de mediocrib·
aliquis·⁊ Ego misericordiae
instanter implerem officia· ego
inopes pascerem· egenos fouerē·
nudos uestirem· ego paupe
ribus necessaria uictus impen
derem· nec ame manis quisquā
aut sine fructu discederet·
si mihi facultates suppeterent·
diuitiae adessent· copiae redun
darent·⁊ At cum mihi neces
saria desint· cum operandi
facultas necessitate habendi
inter dicitur sit· cur mihi ad
endi sterilitas imputetur·
aut miserendi cessatio succense
tur·⁊ Sed audi quisq; hoc loque
ris· & excusandi causas quas ob
tendis omitte·⁊ Nullus miser
est· nisi qui misereri noluerit·⁊
Quia nec quisquam misereri de
sideans· poterit non habere
quod tribuat·⁊ Nullus petente

pauperem poterit manem
relinquere · nisi qui ei noluerit
commodare. ⁊ Non enim mi
sericordiae definita sunt pretia.
aut nisi quis multum dederit.
acceptabile esse quod datur
non poterit: aut inopes tantū
a quo quam exposcunt · quantū
qui poscuntur dare non possunt. ⁊
aut ex modico multum · aut
de exiguo plurimum dare
quispiam cogitur: cum liben
ter ex modico · modicum ad
tributum · diuina pietas gra
tulatur. ⁊ Denique uidua
heliam ex modico pascit · & id
ipsum quod habuit finiri non
potuit. ⁊ Supprimi uictus
dando non desunt · & diuitum
horrea finiuntur. ⁊ Modicū
olei erogatur nec deficit ·
& peccatorum apothecas.
penuria famis exhaurit. ⁊
Misericordia uiduae seruat ·
quod peccata locupletum ex
terminant. ⁊ Modica diuitis
meciora sunt: & diuitiae · pau
pertate uiduae superantur. ⁊
Ita enim & iustis alimenta non
desunt · ut peccatoribus sub
sidia denegantur. ⁊ Denique
audi dn̄m uocem uiduam in eu
angelio conlaudantem: quae
in dona dī totum quod habuit
misit. ⁊ Amen inquit dico
uobis · uidua ista plus omnibus
fecit. ⁊ Omnes enim isti de eo
quod abundauit illis fecerunt.
haec autem totum quod habuit
misit. ⁊ Laudatur in modico
uidua · & diuitum non laudan
tur oblata. ⁊ Minimum
uiduae · diuitum opulentias
uicit: & uota diuitum · uotum
uiduae superauit. ⁊ Diuites
enim ex multo modicum · uidua
uero ex modico · obtulit totum. ⁊
Vnde dn̄s diuitum & uiduae ope
rationes expendens · non quan
tum quisq; obtulerit · sed de
quanto quis fecerit · singulorum
animos & facultates ostendit ·
& uiduam inopere perfecto
laudauit. ⁊ Certabat enim
animo cum diuitibus uidua:
cum locupletibus pauper: me
diocris cum opulentissimis · fide
ac deuotione certabat: sed uin
cit animo · deuotione superat. ⁊
Denique inuenitur potior · melior
conspicitur: maior omnibus
a iudice pronuntiatur. ⁊
Amen inquit dico uobis · uidua ista
plus omnibus fecit. ⁊ Prouocaris
xp̄iane · prouocaris: & uidua
in certamen deduceris. ⁊
haec enim uidua que praesente
tunc xp̄o certauit · nunc quoq;

pauperem · deuotio facere

cum omnibus certat · Et tamen
nescierunt tale quiuicti sunt ·
quale nunc qui prouocantur
nouerunt · Quare taceant
sterilis · aridi conticescant ·
infructuosi aut mutentur aut
fileant · uidua quod fecit non
didicit · & sterilis cotidie
discunt & non faciunt ·

Quaesiuit uidua quomodo possit
praesentem dnm promereri ·
quaesiuit quomodo possit potior
diuitibus inuenire · inuenit
causam · inuenit consilium ·
ut quam natura fecerat diui
tibus potiorem · Et ne possit
quisquam non habendi excusa
tione purgari · gratuita mise
ricordiae indicuntur officia ·
ut ostendatur dnm etiam
ipsis pauperibus operandi im
posuisse obsequia · Calicem
frigidae prophetae porrigere ·
praemium prophetae pro
mittitur · aegrotum uel con
stitum fratrem incarcere uisi
tare · dnm uisitare est · Sicut
ipse dns dicit · ut possit ex gratuitis
promereri · quidesubstantia
non potest miserari · ut iam
constet proqualitatibus homi
num · misericordiae non debere
cessare officia · ut operantibus
possint praemia dispensari celestia ·

Vt cum coeperint misericordes
expungi · & sterilis condem
nari · & misericors quia miser
tus est gaudeat · & sterilis
poenas quas non sperauit inueniat ·

LEC SCI IVA SEC MATH ·

IN illo temp · Dixit ihs discipulis
suis parabolam hanc · Simile
factum est regnum caelorum · homini
qui seminauit bonum semen in agro suo · & reliq ·

Excii SERMO EX COMMENTAR
BEATI HIERONIMI DE HA
DEM LECTION

ALIam parabolam
proposuit illis
dicens · Simile
factum est regnu
celorum homini
qui seminauit
bonum semen
in agro suo · Cum autem dor
mirent homines · uenit inimi
cus eius & super seminauit
zizania in medio tritici · & reliqua ·

Haec secunda parabola est cum
interpretatione sua non statim
posita · sed inter iectis aliis para
bolis e disserta · hic enim
proponitur · & post ea dimissis
turbis uenitur domum · &
accedunt ad eum discipuli
eius rogantes · dissere nobis
parabolam zizaniorum agri · etrlq ·

Non ergo debemus pre pro pero

intellegendi desiderio · ante
eius notitiam quaerere · quam
adño differatur · ⁊ Tunc dimissis
turbis uenit indomum & acces
serunt adeum discipuli eius
dicentes · ⁊ Dissere nobis parabo
lam zizaniorum agri · ⁊

Dimittit turbas ibi & domum
reuertitur · ut accedant adeū
discipuli · & secreto interrogent ·
quae populus nec merebatur
audire nec poterat · ⁊

Dissere nobis parabolam ziza
niorum · ⁊ Quirespondens · ait ·
Qui seminat bonum semen · est
filius hominis · ⁊ Perspicue ex
posuit · quod ager mundus sit ·
sator · filius hominis · bonum
semen · filii regni · zizania filii
pessimi · zizaniorum sator ·
diabolus · messis · consūmatio
mundi · messores angeli · ⁊

Omnia scandala referuntur
ad zizania · iusti reputantur
in filios regni · ⁊ Ergo ut supra
dixi · quae exposita sunt adño ·
his debemus ac commodare fidem ·

Quae autem tacita & nostrę in
tellegentiae derelicta · per
stringenda sunt breuiter · ⁊

Homines qui dormiunt · magis
tros ecclesiarum intellege · ⁊
seruos patris familiae · ne alios
accipias quam angelos · qui cot
tidie · uident faciem patris · ⁊

Diabolus autem propterea in
micus homo appellatur · quia
dī esse desiuit · ⁊ Et in nono
psalmo · scriptum est deeo · ⁊

Exsurge dne · non confortetur homo · ⁊

Quam obrem · non dormiat qui
ecclesiae praepositus est · ne per
illius neglegentiam · inimicus
homo super seminet zizania ·
hoc est hereticorum dogmata · ⁊

Quod autem dicitur · ne forte
colligentes zizania · eradicetis
simul & frumentum · datur
locus paenitentiae · ⁊ Et mone
mur · ne cito amputemus fratrē ·
quia fieri potest · ut ille qui hodie
noxio depraua tus est dogmate
cras resipiscat · & defendere
incipiat ueritatem · ⁊ Illud
quoq; quod sequitur · sinite
utraq; crescere usq; ad messem ·
uidetur illi praecepto esse
contrarium · auferte malum
de medio uestrum · ⁊ Et ne qua
quam societatem habendam
cum his qui fratres nominentur ·
& sint adulteri ac fornicatores ·

Si enim prohibetur eradicatio
& usq; ad messem tenenda est
patientia · quomodo eiciendi sunt
quidam de medio nostrum ·

Inter triticum · & zizaniam ·
quod nos appellamus lolium ·

quam diu herba est & nec dum
culmus uenit adspicam grandis
similitudo est: & indiscernendo
aut nulla. aut per difficilis
distantia. ⁊ Prae monet ergo
dns neubi quid ambiguum est.
cito sententiam proferamus.
sed dō iudici terminum reserue
mus. ⁊ Et cum dies iudicii uene
rit. ille non suspicionem criminis
sed manifestum reatum de scorum
coetu eiciat. ⁊ Quod autem
dixit zizania orum fasciculos
ignibus tradi. & triticum congre
gari in horrea. manifestum est
hereticos quosq; & hypocritas
fidei. gehennę ignibus concre
mandos. scōs uero qui appellantur
triticum: horreis. Idest mansio
nibus caelestibus suscipi. ⁊
Tunc iusti fulgebunt sicut sol in
regno patris sui. ⁊ In presenti saeculo
fulg & lux scōrum coram homini
bus. ⁊ Post consumationem autē
mundi. ipsi iusti fulgebunt. sicut
sol in regno patris sui. ⁊

xcm DOM. IIII P' SCI ANGELI.
SERMO BEATI AUG. DE HO
QUOD DNS DIC. SI PEC CAUT
RIT IN TE FRAT TUUS
CORRIPE EUM INTER TE
ET IPSUM SOLUM.

Admon & nos dns dr nr. non negle
gere mutuem nostra peccata. ⁊

Non querendo quid reprehendas.
sed uidendo quid corrigas. ⁊
Quippe dixit acutum oculum
eius adeiciendum festucam
de oculo fratris. quum trabem in
oculo suo non habet. ⁊ Quid autē
hoc sit. breuiter insinuo caritati
uestrae. ⁊ Festuca in oculo ira est. ⁊
Trabis in oculo. odium est. ⁊ Quando
ergo quis odit. reprehendit iras
centem: festucam uult de oculo
fratris tollere: sed a trabe impedi
tur. quam ipse portat in oculo suo. ⁊
Festuca initium trabis est. ⁊
Nam trabis quando nascitur. prius
festuca est. ⁊ Rigando festucam.
perducis ad trabem. ⁊ Alendo
iram malis suspicionibus. per
ducis ad odium. ⁊ Multum
enim inter est inter peccatum
irascentis. & crudelitatem odio
habentis. ⁊ Nam & filius nostris
irascimur. odisse filios quis inue
nitur. ⁊ In ipsis quoq; pecoribus.
mater aliquando bucula. sugen
tem uitulum taedio quodam
auertit irascens. sed uisceribus
amplectitur matris. ⁊ Quasi
tedium facit cum impingit.
quaeritur tamen fide est. ⁊
Nec damus aliter filius disciplinā.
nisi aliquantum irascendo & in
dignando: nec tamen daremus
disciplinam nisi amando. ⁊

Vsque adeo non omnis qui irascitur odit · ut aliquando magis odisse conuincatur · si non irascitur ⁊ Fac enim puerum uelle in aqua fluminis ludere · cuius impetu pertrahit · tu siuideris · & patienter permittis · odisti ⁊ Tua patientia · illius mors est ⁊ Quanto melius irasceris & corrigis · quem non irascendo interire permittis ⁊ Odium ergo ante omnia uitandum est · trabis de oculo eicienda est ⁊ Multum quippe aliud est quando quisq; irascens in aliquo uerbo modum excedit quod postea dolet paenitendo · & aliud est insidias inclusas seruare in corde ⁊ Multum postremo inter haec uerba scripturae · turbatus est prae ira oculus meus ⁊ De illo autem quid dictum est ⁊ Et qui odit fratrem suum homicida est ⁊ Multum interest · inter turbatum oculum & extinctum ⁊ Festuca turbat · trabis extinguit ⁊ Hoc ergo nobis primum persuademus ad quod hodie ammoniti sumus · ut bene facere atq; implere possimus · ante omnia · non odisse ⁊ Tunc enim quando trabis non est in oculo tuo · uides quicquid fuerit in oculo · & uim pateris donec eicias de oculo fratris tui · quod uides nocere oculo fratris tui ⁊ Lumen quod inte est · non te permittit neglegere lumen fratris tui ⁊ Nam si odisti & uis corrigere · quomodo emendas lumen · qui perdidisti lumen ⁊ Dixit enim & hoc eadem scriptura ubi scriptum est · qui odit fratrem suum homicida est ⁊ Qui odit fratrem suum inquit · in tenebris est usq; adhuc ⁊ Odium tenebrae sunt ⁊ Non potest autem fieri · ut qui odit alterum · non sibi prius noceat ⁊ Illum autem ledere conatur extrinsecus · se uastat intrinsecus ⁊ Quanto autem animus noster corpore est maior · tanto ei prospicere debemus · ne ipse ledatur ⁊ Laedit autem animum suum · qui odit alterum ⁊ Et quid facturus est ei quem odit ? quid facturus ? tollit pecuniam · numquid fidem ? ⁊ Laedit famam · numquid conscienciam ? ⁊ Quicquid noc & foris secus · nocet sibi ⁊ Attende quid noceat · Intus enim sibi ipsi inimicus est · qui odit alterum ⁊ Sed quia non sentit quid sibi malifaciat · in alterum seuit · Eo periculosius uiuit · quo non

sentit quid secum mali agit.
qui seuiendo & sensum perdidit.
Si euis ti in inimicum tuum. te seu
ente ille nudus est. tu iniquus
es. Multum inter est. inter
nudum & iniquum.* Ille per
didit rem perituram. tu factus
es perituru s. Ideo debemus a
modo corripere. non nocendi
auiditate. sed studio corrigendi.
Tales si fuerimus. optime facimus.
qd hodie ammoniti sumus.
Si peccauerit inte frater tuus.
corripe illum. aut inter te &
ipsum solum. Quare illum
corripis. quia ate dolet quod
peccauerit inte. absit.
Si amore tuo id facis. nihil facis.
Si amore illius facis. optime
facis. Oeniq; ipsis uerbis ad
tende. cuius amore id facere
debeas. utrum tui. an illius.
Si te audierit inquit. lucratus es
fratrem tuum. Ergo propter
illum fac. ut lucreris illum.
Si faciendo lucraris. nisi fecisses
penitteres. Quid est ergo quod
pleriq; homines ista peccata
contempnunt & dicunt. & quid
magnum feci. in hominem
peccaui. Noli contemnere.
in hominem peccasti. uis nosse
quia non in hominem peccando
peristi. Ste ille inquem

* Ille perdidit pecuniam. tu innocentiam.
Quaere quis grauiore damno prior percussus est.

peccasti corripuerit inter te
& ipsum solum & audieris illum
lucratus est te. Quid est
lucratus est te. quia perieras
si non lucraretur te. Nam
si non perieras. quomodo te
lucratus est. nemo ergo con
temnat quando peccat in
fratrem. Ait enim quodam
loco apostolus. Sic autem
peccantes in fratres. & per
cutientes conscientiam eorum
infirmam. in xpo peccatis.
Ideo membra xpi omnes facti
sumus. Quomodo non peccas
in xpm. qui peccas in membrum
xpi. nemo ergo dicat quia non
peccaui in dm. sed peccaui in fra
trem. In hominem peccaui.
Leue peccatum est. uel nullum
peccatum est. Forte inde debes
dicere leuius. quia cito curatur.
Peccasti in fratrem. fac satis &
sanatus es. Cito fecisti rem
mortiferam. sed remedium
cito inuenisti. Quis nostru
speret regnum caelorum fra
tres mei. quando dicit euange
lium. qui dixerit fratri suo
fatue. reus erit gehennae ignis.
Magnus terror. sed uide ibi reme
dium. Si obtuleris munus
tuum ad altare. & ibi recorda
tus fueris quia frater tuus habet

aliquid aduersum te · relinq
ibi munus tuum ante altare ·

Non nascitur dñs quia differs munus
tuum · tequerit dñs · magis quam
munus tuum · Nam si malum
animum geris aduersum fratrē
tuum · & adueneris cummune
re addm̄ tuum · respondet tibi ·

Tu peristi · mihi quid adtulisti
offerens munus tuum · & tu non
es dñi munus · Plus querit xps
quem redemit sanguine suo ·
quam quod tu inuenisti debor
reo tuo · Ergo relinq ibi
inquit munus tuum ante altare ·
& uade prius reconciliare fra
tri tuo · & sic uem & offer munus
tuum · Ecce ille reatus
gehennae quam cito solutus
est · nondum reconciliatus ·
reus erat gehennae · reconcili
atus securus offers munus tuū
ad altare · Homines autem
faciles sunt ad inrogandas
iniurias · & difficiles ad con
cordiam requirendam ·

Pete inquit ueniam ab homine
quem offendisti · ab homine
quem lesisti · Respondet · non
me humiliabo · Vel dñm tuū
audi · si fratrem tuum contem
nis · Qui se humiliat exalta
bitur · Non uis te humiliare ·
qui cecidisti · & non uis surgere ·

Multum inter est inter se hu
miliantem & interra iacentē ·
Iam iacet · & humiliare te non uis ·
bene diceres · nolo descendere ·
si noluisses ruere · Hic ergo
debet facere qui fecit iniuriā ·
Qui autem passus est · quid debet ·
quod audiuimus hodie · si pecca
uerit inte frater tuus · corripe
eum inter te & ipsum solum ·
Si neglexeris · peior es · Ille in
iuriam fecit · & iniuriam faci
endo grauiseipsum uulnere
percussit · tu uulnus fratris con
temnis · tu eum uides perire
uel periisse · & neglegis · peior
es tacendo · quam ille conuici
ando · Quando ergo in nos
aliquis peccat · habeamus
magnam curam non pro nobis ·
nam gloriosum est iniurias
obliuisci · Sed obliuiscere
iniuriam tuam · non uulnus
fratris tui · Ergo corripe
inter te & ipsum solum ·

Instans correctioni parcens
pudori · Forte enim prae
uerecundia incipit defendere
peccatum suum · & qui uis facere
correctiorem · facis peiorem ·

Corripe ergo inter te & ipsum
solum · Si te audierit · lucra
tus es fratrem tuum · Quia
perierat nisi faceres ·

Si autem te non audierit · id est
peccatum suum quasi iustitiā
defenderit · adhibe illi duos
uel tres · ⁊ Quia more duorū
uel trium testium · stabit
omne uerbum · ⁊ Si nec ipsos
audierit refer ecclesiae · ⁊
Si nec ecclesiam audierit · sit
tibi tamquam ethnicus &
publicanus · ⁊ Iam noli illum
deputare in numero fratrum
tuorum · nec ideo tamen salus
eius neglegenda est · ⁊ Nam
& ipsos ethnicos id est gentiles
& paganos · in numero quidem
fratrum non deputamus · sed
tamen eorum salutem semp
inquirimus · ⁊ Hoc ergo audi
uimus dnm ita monentem ·
tanta cura praecipientem ·
ut haec etiam adderet con
tinuo · ⁊ Amen dico uobis ·
quaecumq; ligaueritis in terra
ligata erunt & in caelo · ⁊ ✠
Coepisti habere fratrem tuum
tamquam publicanum · ligasti
illum in terra · sed ut iuste
habeas uide · ⁊ Nam iniusta
uincula disrumpet iustitia · ⁊
Cum autem correxeris & con
cordaueris cum fratre tuo ·
soluisti illum in terra · ⁊ Cum
solueris in terra · solutus erit
& in caelo · ⁊ Multum praestas
✠ Et quaecumq; solueritis in terra · soluta
erunt & in caelo · ⁊

non tibi sed illi · quia multum
nocuit non tibi sed sibi · ⁊ Haec
cum ita sint · quid est quod hodie
ex alia lectione primitus audi
uimus · innuens oculis cum dolo ·
congregat hominibus mesti
tiam · qui arguit palam pacem
facit · ⁊ Quomodo corripe
illum inter te & ipsum solum ·
metuendum est ne sibi con
traria sint praecepta diuina ·
Absit · ⁊ Si enim nos intelle
ganus · & summa ibi concor
dia est · non quem admodum
quidam uani sapiamus · ⁊
Sacrilega enim est illa senten
tia · ⁊ Homines errantes opi
nantur contraria sibi esse
duo testamenta · in libris
ueteribus & nouis · ut ideo pu
temus hoc esse contrariū ·
quō illud est in salomonis
libro · hoc in euangelio · ⁊
Aliquis enim imperitus & ca
lumniator diuinarum
scripturarum · si sibi oppone
ret contraria ista & diceret ·
ecce non sibi non cordant
duo testamenta · ⁊ Dnis dicit · ⁊
Corripe illum inter te & ipsū
solum · ⁊ Salomon dicit · ⁊
Quiarguit palam pacem facit · ⁊
Nescit dnis quid praecepit ⁊
salomon · uult contundi frontem

peccantes. xpc parcit pudori
erubescentes. Ibi enim scrip
tum est. qui arguit palam
pacem facit. Hic autem
corripe illum inter te & ipsu
solum. non palam sed secreto
& in occulto. Vis nosse
quisquis talia cogitas. non sibi
repugnare duo testamenta.
quia illud in libro salomonis.
hoc in euangelio reperitur.
Apostolum audi. Certe
apostolus. minister est noui
testamenti. Audi ergo
apostolum paulum timotheo
praecipientem & dicentem.
Peccantem coram omnibus
argue. ut & ceteri timorem
habeant. Iam non salomonis
liber cum euangelio. sed pauli
apostoli epostola uidetur
confligere. Salomone
enim paulolum sine iniuria
reponamus. Xpm dnm.
& paulum seruum eius audia
mus. Quid dicis dne.
Si peccauerit in te frater tuus.
corripe illum inter te & ipsu
solum. Quid dicis apostole.
Peccantes coram omnibus argue.
ut & ceteri timorem habeant.
Quid facimus controuersiam
istam. uelut iudices audiamus.
absit. Immo sub iudice con
stituti pulsemus. ut nobis
aperiri impetremus.
Fugiamus sub alas dni di nostri.
Apostolo suo contraria non locu
tus est. quia & in illo ipse locu
tus est. sicut dicit. An uultis
experimentum eius accipere
qui in me loquitur. xpc. In
euangelio xpc. In apostolo xpc.
Ergo utrumq dixit. Vnum ore
suo. alterum ore praeconis sui.
Quia quando praeco de tribunali
aliquid dicit. non scribitur in
gestis. praeco dixit. sed ille dixisse
scribitur. qui praeconi quod
diceret imperauit. Duo ergo
ista praecepta fratres sic audia
mus. ut nos intellegamus. in
ter utraq praecepta. Pacem
constituamus. cum corde
nostro nos concordemus. &
scriptura sca in nulla parte
discordat. Verum est om
nino utrumq uerum est.
sed discernere debemus. ali
quando illud. aliquando illud
faciendum esse. Aliquando
corripiendum fratrem inter
te & ipsum solum. aliquando
corripiendum coram omnib
ut ceteri timorem habeant.
Si aliquando illud. aliquando
illud fecerimus. concordiam
scripturarum tenebimus.

&infaciendo atq; obtempe
rando nonerrabimus.
Seddicit aliquis. quando facio
hoc. quando illud. netunc
corripiam inter me &ipsum
solum. quando debeo coram
omnibus corripere. Cito
uidebit caritas uestra quid
quando facere debeamus. sed
utinam facere pigri nonsimus.
Intendite. &uidete. sipeccaue
rit inquit inte frater tuus.
corripe eum inter te &ipsum
solum. Quare. Quia inte
peccauit. Quidest inte pec
cauit. Tuscis quia peccauit.
Quia enim secretum fuit
quando inte peccauit. secretum
quaere cum corrigis quodpec
cauit. Nam si solus nosti
quia peccauit inte. &eumuis
coram omnibus arguere. non
es corrector sedproditor.
Adtende quemadmodum ioseph
uir iustus tanto flagitio quod
de uxore fuerat suspicatus.
tanta benignitate pepercerit.
ante quam sciret unde illa
conciperet. Quia grauidam
senserat. &se adillam non ac
cessisse nouerat: Restabat
itaq; certa adulterii suspicio.
&tamen quia ipse solus sense
rat. ipse solus sciebat. quid
deillo aut euangelium.
Ioseph autem cumesset uir
iustus. &nollet eam diuulgare.
mariti dolum secretum non
uindictam quaesiuit. Voluit
prodesse peccanti. nonpunire
peccantem. Cum inquit
nollet eam diuulgare. uoluit
eamocculte dimittere.
Haec eo cogitante. ecce angelus
dni apparuit. insomnis. &in
dicauit quidesset. quianon
uiolauerat uiri torum. quae
sco spu conceperat dnm ambo
rum. Peccauit ergo inte
frater tuus. Situ solus nosti.
tunc uere inte solum peccauit.
Nam simultis audientibus tibi
facit iniuriam. &inillos pec
cauit quos testes suae iniqui
tatis effecit. Dico enim fra
tres carissimi. quod &uos ipsi
inuobis ipsis potestis agnoscere.
quando me audiente fratri
meo quisquis facit iniuriam.
absit utame illam iniuriam
alienam putem. Prorsus
&mihi fecit. Immo mihi
plus fecit. cuiputauit plec
cere quod fecit. Ergo coram
omnibus quae peccantur.
coram omnibus corripienda
sunt. Secretius quaepec
cantur. secretius corripiantur.

Distribute tempora & concordat scriptura. Sic agamus. & sic agendum est. non solum quando in nos peccatur. sed quando peccatur a aliquo ut a altero nesciatur. Insecreto debemus corripere. insecreto arguere. ne uolentes publice arguere. proda mus hominem. Nos poli mus corripere & corrigere. quid si inimicus quaerit audire quod puniat. Nescio quem homicidam nouit episcopus. & alius illum nemo nouit.

Ego uolo publice corripere. & tu quaeris inscribere.

Prorsus nec prodo nec neglego.

Corripio insecreto. pono ante oculos di iudicium. terreo cruentam conscientiam. persuadeo paenitentiam. hac caritate praediti esse debemus. Unde aliquando homines reprehendunt nos. quod quasi non corripiamus.

Aut putant nos scire quod nescimus. aut putant nos tacere si scimus. Forte quod scis. & ego scio. Sed non coram te corripio. quia curare uolo non accusare.

Sunt homines adulteri. in domibus suis insecreto peccant. aliquando nobis produntur a uxoribus suis plerumq; zelantibus. aliquando maritorum salutem cupientibus.

Nos non prodimus. sed insecreto arguimus. Vbi contigit malum. ibi moriatur.

Non tamen uulnus illud neglegimus. ante omnia ostendentes homini in tali peccato constituto. sauciamq; geremi conscientiam. illud uulnus esse mortiferum. Quod aliquando qui committunt. nescio qua peruersitate contemnunt. & nescio ubi sibi testimonia nulla & uana conquirunt dicentes. Peccata carnis dñ non curat. Vbi est quod hodie audiuimus. fornicatores & adulteros. iudicabit dñs.

Ecce quod adtende. quisquis tali morbo laboras. Quod dicit dñ audi. non quod dicit fauens peccatis tuis animus tuus. aut eadem tecum iniquitatis catena ligatus amicus tuus. uel potius inimicus & tuus & suus.

Honorabiles inquit nuptiae in omnibus. & torus immaculatus.

Fornicatores autem & adulteros iudicabit dñs. Times ne te miserit inimicus. & non times ne te iudicet dñs. Vbi est fides.

Audi ergo quod dicit dñs.

Time cum est quando timeas. ⁊
Longe est dies dni iudicii. sed uniuscuiusq; hominis dies ultimus longe esse non potest. quia breuis est uita. & quia ipsa breuitas semper incerta. ⁊
Quando dies ultimos tuos nescis. corrige te hodie propter cras. ⁊
Prosit tibi & modo & in secreto correctio. ⁊ Palam enim loquor. & in secreto arguo. ⁊ Aures omnium pulso. sed conscientias quorundam conuenio. ⁊ Si dicerem tu adulter corrige te. primo forte dicerem quod nescirem. forte quod temere audire suspicarer. ⁊ Non dico tu adulter corrige te. sed quisquis in hoc populo adulter es corrige te. ⁊ Publica est correptio. sed secreta correctio. ⁊ Scio quia ille qui timuerit corriget se. non dic & in corde suo. peccata carnis non curat ds. ⁊ Nescitis inquit quia templum di estis. & sps di habitat in uobis. ⁊
Quisquis templum di corrupe rit. corrumpet illum ds. ⁊
Nemo se fallat. ⁊ Sed forte aliquis ait. templum di. animus meus est. non corpus meum. ⁊ Adici & etiam testimonium. omnis caro fenum. & claritas eius sicut flos feni. ⁊
Infelix interpretatio. punienda cogitatio. ⁊ Fenum dicta est caro. quia moritur. sed quod ad tempus moritur. non resurgat cum crimine. ⁊ Vis nosse apertam etiam in de sententiam. ⁊ Nescitis inquit idem apostolus. nescitis quia corpora uestra templum in uobis est sps sci. quem habetis a do. ⁊ Contemnebas corporale peccatum. contemnis quod peccas in templum. ipsu corpus tuum templum in te est sps sci di. ⁊ Iam uide quod facias de templo di. ⁊ Si eligeres in ecclesia facere adulterium intra istos parietes. quid te esset sceleratius. ⁊
Modo tu ipse templum di. templum intras. templum exis. templum in domo tua manes. templum surgens.
Vide quid agas. uide ne offendas templi habitorem. ne deserat te. & in ruinam uertaris. ⁊
Nescitis inquit quia corpora uestra. & hoc de fornicatione loquebatur apostolus. ne contempnerent corporalia peccata. templum in uobis est sps sci. quem habetis a do. & non estis uestri. ⁊

Empti enim estis pretio magno.
Si contemnis corpus tuum · con
sidera pretium tuum · ⁊ Scio
&ego · &mecum omnis homo
qui paulo attentius consideraverit · neminem dm̄ tamen
tem sub verbis eius non se cor
rigere · nisi qui se putat quia
plus hab& uuere · ⁊ Ipsa res
est quae multos occidit · dum
dicunt · crac̄ras · ⁊ Subito &os
tium clauditur · remansit
foris cum voce coruina · quia
non habuit gemitum columbi
num · ⁊ Cras cras · coruina
vox est · ⁊ Geme ut columbus
&tunde pectus · sed plagas tibi
dando in pectus · cesus correctus
esto · ne videaris conscientiam
non cedere · sed malam consci
entiam pugnis paulimentare
solidiorem reddere · non cor
rectiorem · ⁊ Geme non m
am gemitu · for te enim
dicis tibi · promisit mihi dn̄s
indulgentiam · quando me
correxero · ⁊ Securus sum ·
lego diuinam scripturam ·
iniquus in qua die conuersus
fuerit ab iniquitatibus suis
& fecerit iustitiam · omnes
iniquitates eius obliuiscar ·
Securus sum · quando me cor
rexero · dat mihi ds̄ indulgen
tiam de malis meis · ⁊ Et quid
ergo · ⁊ Dicturus sum do
noli illi dare indulgentiam ·
dicturus sum hoc scriptum
non esse · hoc dm̄ non promisis
se · ⁊ Si ista dixero · omnia falsa
dico · ⁊ Bene · dicis · uerum dicis · ⁊
Indulgentiam correctionis
tuae promisit ds̄ · negare
non possum · ⁊ Sed dic mihi
rogo te · ecce ego consentio tibi ·
&concedo · &cognosco · quia
indulgentiam ds̄ promisit tibi ·
Crastinum diem quis tibi pro
misit · ⁊ Vbi mihi legis indul
gentiam te acceptarum · si
correxeris · Lege mihi
quantum uiturus sis · ⁊ Non
lego inquis · ⁊ Nescis ergo
quantum uiturus sis · esto
correctus &semper paratus · ⁊
Noli timere diem ultimum
tanquam furem · qui dormi
enti effodiat parietem · sed
uigila corrige hodie · quod dif
fers in crastinum · ⁊ Longa
uita erit · ipsa longa bona
sit · ⁊ Prandium bonum
longum nemo fert · &uitam
malam · longam uis habere ·
Vtq; si longa est · melius bona
erit · ⁊ Si mala · breuis sit ·
Bene factum est ut bona pro
ducerentur · ⁊ Sic autem

homines neglegunt uitam
suam · & nolunt habere
malum · nisi ipsam uitam · ⁊
Villam emis · bonam quaeris · ⁊
Vxorem uis ducere · bonam
eligis · ⁊ Filios uis tibi nasci ·
bonos optas · ⁊ Caligas locas ·
& nonuis malas · ⁊ Et uitam
amas tu malam · ⁊ Vt inter
omnia bona tua · solus sis
malus · ⁊ Ergo fratres mei
si aliquem uestrum uellem
in parte corripere · forte
audisset me · ⁊ Multos uestrū
me
publice corripio · omnes male
laudant · ⁊ Laudat me aliquis ·
non amo In uoce laudatorem ·
& in corde contemptorem · ⁊
Cum enim laudas & non te
corrigis · [illegible] contra te
testis es · si malus es · & quod
dico placet & tibi · displicet & tibi · ⁊
Quia si malus displicueris tibi ·
correctus placebis tibi · ⁊
Quod nudius tertius nisi fal
lor dixi · In omnibus uerbis
meis speculum propono · ⁊
Nec mea ista uerba sunt · sed
dñio iubente loquor · quo ter
rente non taceo · ⁊ Nam
quis non legent tacere · & ra
tionem de uobis non reddere · ⁊
Sed iam suscepimus onus
quod a humeris nostris excutere
non possumus · nec debemus · ⁊
Audistis fratres mei cum epistola
ad hebreos legeretur · ⁊ O boe
dite praepositis uestris & sub
diti estote quia ipsi uigilant
pro animabus uestris · tanquā
rationem reddituri pro uobis ·
ut cum gaudio hoc faciant ·
& non cum tristitia · ⁊ Non
enim expedit uobis · ⁊ Quando
facimus ista cum gaudio · C
quando uidemus hominem
proficere in uerbis · ⁊ Quan
do cum gaudio laborat ope
rarius in agro · Quando ad
tendit arborem & fructum
uidet · ⁊ Quando adtendit
segetem & fluere prospicit
ubertatem · non sine causa
frigus & aestus tolerauit · ⁊
hoc est quod ait · Vt cum
gaudio hoc faciant · & non
cum tristitia · ⁊ Non enim
expedit uobis · ⁊ Numquid
dixit non illis expedit · sed
dixit · non expedit uobis · ⁊
Nam illi prepositi quando
contristantur de malis uestris ·
expedit illis ipsa tristitia
ac prodest · sed non expedit
uobis · ⁊ Simul in dominico
agro bonum operemur · ut
simul de mercede gaudeam ·

LEC SCI IVA SEC MATH

IN illo temp. Dixit ihs discipulis suis parabolam hanc. Simile est regnum caelorum homini regi. qui voluit rationem ponere cum seruis suis. &reliq.

Xcum

SERMO BEATI HIERONIMI EXCOMMENTARIO DE EADEM LECTIONE.

Ideo adsimilatum est regnũ caelorum homini regi. qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Familiare est sirris & maxime palestinis. ad omnem sermonem suum parabolas iungere. ut qd per simplex praeceptum teneri ab auditoribus non potest. per similitudinem exemplaq teneatur. Precepit itaq petro sub conparatione regis. & dñi & serui. qui debitor decem miliium talentorum ad ño rogans ueniam inpetrauerat. ut ipse quoq dimittat con seruis suis minora peccantibus.

Si enim ille rex & dñs seruo debitori decem milium talentorum tam facile dimisit. quanto magis serui conseruis suis debent minora dimittere.

Quod ut manifestius fiat dicamus sub exemplo. Si quis nostrum commiserit adulterium. homicidium. sacrilegium. maiora crimina. decem milia talentorum rogantibus dimittuntur. si & ipsi dimittam? minora peccantibus. Si autem obfactam contumeliam simus implacabiles. & propter amarius uerbum perpetes habeamus discordias. nonne nobis uidemur recte redigendi in carcerem. & sub exemplo operis nostri hoc agere. ut maiorum nobis delictorum uenia non relaxetur.

Oblatus est ei unus qui debebat decem milia talenta.

Scio quosdam istum qui debebat decem milia talentorum diabolum interpretari.

Cuius uxorem [redacted] & filios uenundandos. per [redacted] seuerante illo in malitia. in sipientiam & malas cogitationes intelligi uolunt. Sicut enim iusti uxor dicitur sapientia. sic & uxorem iniusti & peccatoris appellari stultitiam. Sed quo modo ei dimittat dñs decem milia talenta & ille nobis conseruis suis centum denarios non dimiserit. nec ecclesiasticae interpretationis est. nec apru dentibus uiris recipiendae.

Sic & pater meus caelestis faciet uobis. si non remiseritis unus

quisq fratri suo decordibus
uestris. ⁊ Formi dolosa senten
tia. si iuxta nostram mentem
sententia di flectitur. atq
mutatur. si parua fratribus
nondimittimus. magna nobis
ado nondimittuntur. ⁊ Et quia
potest unusquisq dicere. nihil
habeo contra eum. ipse nouit.
hab& dn iudicem. ⁊ Non mihi
cur est quid uelit agere. ego
ignoui ei. ⁊ Confirmat senten
tiam suam. & omnem simula
tionem fictae pacis euertit
dicens. ⁊ Si non remiseritis
unusquisq fratri suo decordi
bus uestris. ⁊

AB HINC SERMO BEATI
GREGORII PAPAE :

Sed inter haec sciendum est.
quia ille recte delicti sui uenia
postulat. qui prius hoc quod
meo delinquitur relaxat. ⁊
Munus enim non accipitur. nisi
ante discordia ab animo pella
tur. dicente ueritate. ⁊ Si offers
munus tuum ad altare. & re
cordatus fueris quia hab&
aliquid aduersus te frater tuus.
relinque ibi munus tuu ante
altare. & uade prius recon
ciliare fratri tuo. & tunc uem
ens offeres munus tuum. ⁊
Qua re pensandum est. cum
omnis culpa munere soluatur.
quam grauis est culpa discor
diae. pro qua nec munus accipi
tur. ⁊ Debemus itaq ad proxi
mum quamuis longe positum
longeq disiunctum. mente
re. et animum subdere. humi
litate illum ac benuolentia
placare. ⁊ Scilic& conditor
noster. dum tale placitum
nostre mentis aspexerit. a peccato
nos soluit. quia munus pro culpa
sumit. ⁊ Veritatis autem uoce
adtestante didicimus. quia ser
uus quidecem milia talenta
debebat. cum paenitentiam
ager&. absolutionem debiti
ad no accepit. ⁊ Sed quia con
seruo suo centum sibi denarios
debenti debitum nondimisit.
& hoc est iussus exigi. quod ei
fuerat iam dimissum. ⁊
Ex quibus uidelic& dictis constat.
quia si hoc quod in nos delinqui
tur. ex corde nondimittimus.
& illud rursus a nobis exigitur.
quod nobis iam per paeniten
tiam dimissum fuisse gaude
bamus. ⁊ Igitur per indulti
temporis spatium. lic& dum
iudex sustinet. dum conuer
sionem nostram usque ad culpas
examinat expectat. Con
flemus in lacrimis. durtiam

mentis · formemus inproxi
mis gratiam benignitatis ·
Et fidenter dico quia salutari
hostia post mortem non in
digebimus · siante mortem
dō hostia ipsi fuerimus ·

DOM · V · POST SCI ANCELI :

LEC SCI IVA SEC MATH ·

IN illo temp · Abeuntes pha
risaei · consilium inierunt ·
ut caperent eum in sermone · &c

SERMO VENERABILIS BEDAE PRBI SECDM IVLVC DEEADEM LECTIONE ·

TOBSER
uantes mise
runt insidia
tores qui se
iustos simula
rent · ut cape
rent eum in sermone · & tra
derent eum principatui · &
potestati praesidis · Que
rentes dnm comprehendere
principes sacerdotum & scri
be · timuerunt populum · atq
ideo quod per se non poterant ·
praesidis manibus efficere
temptabant · ut uelut ipsi
a morte eius uiderentur im
munes · Nuper enim sub
cesare augusto iudaea sub
iecta romanis · quando in toto
orbe est caelebrata descrip
tio · stipendiaria facta fuerat ·
Et erat In populo magna
seditio · dicentibus aliis prose
curitate & quiete quaromani
pro omnibus militarent ·
debere tributa persolui ·
Pharisaeis uero qui sibi adplau
debant de iustitia · econtrario
nitentibus · non debere poplū
di qui decimas soluerē &
primitiua daret · & cetera
quae in lege scripta sunt · hu
manis legibus subiacere ·
Cuius seditionis adeo fomes
inualuit · ut post dnī passio
nem insistentibus sibi roma
nis · patriam · gentem · & reg
num · nobile illud cum sua
religione templum · Immo
ipsam lucem perdere · quā
tributa pendere maluerunt ·
Et interrogauerunt illum
dicentes · Magister scimus
quia recte dicis & doces · & non
accipis personam · sed in uerita
te uiam dī doces · licet nobis dare
tributum caesari annonī ·
Blanda & fraudulenta inter
rogatio · Illuc prouocat respon
dentem · ut magis dm quam
caesarem timeat · & dicat ·
non debere tributa solui · ut

statim audientes ministri
praesidis · qui iuxta alios eu
angelistas adfuisse leguntur:
seditionis contra romanos
principem teneant. ⁊ Con
siderans autem dolum illorum
dixit adeos. ⁊ Quid me temp
tatis. ⁊ Ostendite mihi denariū.
cuius habet imaginem · & in
scriptionem. ⁊ Sapientia semp
sapienter agit · ut suis potis
simum temptatores sermo
nibus confutentur. ⁊

Ostendite mihi inquit denariū. ⁊
hoc est genus nummi · quod pro
decem nummis imputabatur.
& habebat imaginem caesaris
Qui autem putant interrogati
onem saluatoris ignoranti
am esse & non dispensatio
nem · discant ex praesenti
loco: quod utiq; potuerit scire
ihs cuius imago est & in num
mo · sed interrogat · ut ad
sermonem eorum competen
ter respondeat. ⁊

Respondentes dixerunt. ⁊ Cae
saris. ⁊ Et tait illis. ⁊ Reddite
ergo quae sunt caesaris caesari ·
& quae sunt di dō. ⁊ Caesarem
non putemus augustum sedti
berium significari primum
eius qui in locum successerat
uitrici · sub quo & passus est
dnis. ⁊ Omnes autem reges
romani · a primo gaio caesare ·
qui imperium arripuerat ·
caesares appellati sunt. ⁊

Porro quod ait · reddite quae sunt
caesaris caesari. Id est nummū ·
tributum · & pecuniam. ⁊ Et
quae sunt dei dō · decimas pri
micias · oblationes · ac uictimas
sentiamus. ⁊ Quomodo & ipse
reddit tributa pro se & petro ·
& dō reddit quae di sunt · patris
facienis uoluntatem. ⁊ Aliter ·
reddite quae caesaris sunt caesari ·
& quae di sunt dō. ⁊ Quem ad
modum caesar · a uobis exigit
Inpressionem imaginis suae ·
sic & dis. ⁊ Vt quem admodū
illi redditur nūmus · sic dō
anima · lumine uultus eius
Inlustrata atq; signata. ⁊

Vnde psalmista · signatum est
inquit in nobis lumen uultus
tui dne. ⁊ Hoc quippe lumen
est totum hominis · & uerum
bonum · quod non oculis sed
mente conspicitur. ⁊ Signa
tum autem dixit in nobis ·
tamquam denarius signatur
regis imagine. ⁊ Homo enim
factus est ad imaginem & si
militudinem di · quam pec
cando corrupit. ⁊ Bonum
ergo eius est uerum atq;

aeternum · sirenascendo signe
tur · ⁊ Et nonpotuerunt
uerbum eius reprehendere
coram plebe · & mirati inrespon
sis eius tacuerunt · ⁊ Quicre
dere debuerant adtantam
sapientiam · mirati sunt quod
callidtas eorum Insidiandi
non inuenisset & locum · ⁊

DOM VI · POST SCI ANGELI ·

LEC SCI EVA SEC MATH ·

IN illo temp · Loquente ihu
adturbas · ecce princeps unus
accessit · & adorabat eum
dicens · ⁊ Dne filia mea modo
defuncta est · & reliq

XCVI SERMO VENERABILIS BE
DAE PRBI · SECDM EVANG
LUCAE · DE EADEM LECTI
ONE ·

ECce uir uenit
cui nomen
erat iairus ·
& ipse prin
ceps sinagoge
erat · ⁊ Priori
lectioni quā
de abiectione
sinagoge · fideq ecclesiae
atq iterum instauratione
sinagoge · sumus interpretati ·
consequenter archisinagogi
filia moriens subiungitur · ⁊

Quamdum suscitare properat
dns · preoccupat e morousa
mulier praeripit sanitatem · ⁊
Fitq ut post uenient prior
salute potiatur · ⁊ Ethiopia
enim praeuenit manus eius
dō · ⁊ Et cum intrauerit
plenitudo gentium · tunc om
nis israhel saluus fiet · ⁊
Princeps itaq sina gogae · nullus
melius quam ipse mosses in
tellegitur · ⁊ Vnde bene iairus
idest inluminans siue inlu
minatus uocatur · ⁊ Quia qui
accipit uerba uitae dare nobis ·
& per haec ceteros inluminat ·
& ipse aspū sco quo uitalia
monita scribere uel docere
possit inluminatur · ⁊
Et cecidit ad pedes ihu · rogans
eum ut intraret in domum eius ·
Si caput xpi ds · pedes eius con
sequenter incarnatio · qua
terram nostrae mortalitatis
tetigit accipiendi sunt · ⁊
Cecidit igitur archisinagogus
ad pedes ihu · qui a legis lator
cum tota patrum progenie ·
xpm in carne apparentem ·
longe sibi dignitatis gloria
preferendum esse cognouit · ⁊
Illud apostoli sedula deuoti
one protestans · quia quod
infirmum est di · fortius est

hominibus. ⁊ Rogauit eum
intrare in domum eius. quia
continuis gaudiorum uotis.
eius uidere desiderabat ad
uentum. ⁊ Anima autem
mea inquit exultabit in dño.
& delectabitur super ihu eius.
Omnia ossa mea dicent. dne
quis similis tibi. ⁊ Et hoc est
ad pedes ihu cadere. eum super
omnes singulariter magnum
pia fide fateri. ⁊
Quia filia unica erat illi fere
annorum duodecim. & haec
moriebatur. ⁊ Ipsa sinagoga
quae sola legali institutione
con posita. quasi unica mori
nata erat. quasi duodecimo
aetatis anno. hoc est tempo
re pubertatis ad propinquan
te moriebatur. ⁊ Quia nobi
liter a prophetis edocta
post quam ad intellegibiles
annos peruenerat. post quam
spiritales do fructus gignere
debebat. subito errorum
languore consternata. spiri
talis uitae uias ingredi dis
perabiliter omisit. & si non
a xpo succurreretur. horren
dam per omnia corruisset
in mortem. ⁊ Et contigit
dum ir&. a turba con prime
batur. ⁊ Ad puellam pergens

sanandam dns a turba con
primitur. quia genti iudee
salutaria monita prebens.
quibus aegram uitis eius con
scientiam erigere. noxia car
nalium populorum est con
suetudine grauatis. ⁊ Et
mulier quaedam erat influxu
sanguinis a annis duodecim.
Mulier sanguine fluens. eccle
sia est ex gentibus congrega
ta. quae ingenito carnaliu
delectationum polluta fluxu
atq acoetu iam fuerat segre
gata fidelium. Sed dum
uerbum di iudaeam saluare
decerneret. paratam iam
promissamq alius praeripuit
spe certa salutem. ⁊ Notan
dum quod & archi sinagogi
duodecimis sit filia. & mulier
haec a annis duodecim san
guine fluxerit. ⁊ Hoc est
eodem quo haec natae sit
tempore. illa coeperit
infirmari. ⁊ Vna enim
paene eademq saeculi uius
aetate. & sina goga in patri
archis nasci. & gentilium
natio per orbem coepit
idolatriae sanae fedari
Nam et genuine fluxus sangui
nis hoc est et super idolatriae
prostitutione et super his

quae carnis ac sanguinis ob
lectatione patrantur potest
intellegi. ⁊ Vnde pulchre sacra
refert historia. tempore
quo dauid adhuc puer. goliath
gigantem strauit. philistim
infinibus dommum. id est san
guinũ fuisse castra metatos. ⁊
Quia uidelicet dnis addebellan
dum mundi principem humi
lis apparens. nonmodo operi
bus infructuosis. sed &religi
oni spurcissimae deditos gen
tilium populos inuenit. ⁊
Ergo quamdiu sinagoga uigilat.
laborauit ecclesia. ⁊ Defec
tus illius. huius est uirtus.
quia illorum delicto. salus
facta est gentibus. ⁊
Quae inmedicos erogauerat
omnem substantiam suam.
nec abullo potuit curari. ⁊
Medicos. siue falsos intellege
theologos. siue philosophos
legumq; doctores secularium.
qui multa de uirtutibus uitiisq;
suptilissime disserentes. utilia
se uiuendi. credendiq; insti
tuta mortalibus dare pro
mittebant. ⁊ Seu certe
ipsos spis immundos significat.
quiuelut hominibus consu
lendo. se iam prodo colendos
ingerebant. ⁊ Quibus
uicissim audiendis. gentilitas
quanto magis naturalis in
dustriae uires expenderat.
tanto minis potuit abiniqui
tatis suae sorde curari. ⁊
Vnde bene marcus. de hac muli
ere scribens ait. ⁊ Et fuerat
multa perpessa aconpluribus
medicis. &erogauerat omnia
sua. nec quicquam proficerat
sed magis deterius habebat. ⁊
Sed haec ubi populum iudeorũ
aegrotare. uerumq; de caelo
cognouit adesse medicum. coepit
&ipsa languoris sui sperare
pariter &quaerere remediũ. ⁊
Accessit retro &tetigit fimbriã
uestimenti eius. &confestim
stetit fluxus sanguinis eius. ⁊
Accedit &dnm tangit ecclesia.
quae ei perfidei ueritatem ad
propinquat. ⁊ Accedit autem
retro. siue iuxta id quod ipse ait.
siquis mihi ministrat me sequa
tur. &alibi praecipitur post
dnm dm tuum ambulabis.
siue quia praesentem incarne
dnm nonuidens. peractis
temporariae dispensationis
sacramentis. eius iam per fi
dem coepit uestigia subsequi. ⁊
Tangit autem fimbriam uesti
menti eius &undam restringit
sanguinis. quia beatus &uere

mundandus. qui uel extre
mam partem uerbi fidei
manu contigerit. ⁊ Nam
rarus ualde. qui eius uel in
pectore recumbere. uel caput
mereatur pistica ncordo per
unguere. ⁊ Cum &ille mag
nus fuerit quise indignum
dicebat eius calciamenta por
tare. magna &illa quę ungu
ere pedes eius &capillis suis
tergere promeruit. ⁊ Et ait
ihs. ⁊ Quis est quime tetigit. ⁊
Non ut ipse quae nesciat doceatur.
sed ut uirtus fidei quamnoue
rat. immo quam ipse dederat
In muliere declaretur inter
rogat. ⁊ Negantibus autem
omnibus. dixit petrus. &
quicum illo erant. ⁊ Praecep
tor. turbae te conprimunt
&adfligunt. &dicis quisme
tetigit. ⁊ Quem turbae
comitantes passim conpri
munt. una credula mulier
dm tangit: quia quidiuersis
Inordinate glomerantium
heresibus affligitur. solo catho
licae ecclesiae fideliter
corde quaerritatur. ⁊ Nam
sicut quidam uidentes nonui
dent. &audientes nonaudi
unt. Ita etiam tangentes
nontangunt. quia nonfideliter
xpm tangunt. ⁊ Vnde cuidam
amanti quidem. sednondum
plene credenti. dicit. ⁊ Nolime
tangere. nondum enim ascendi
adpatrem meum. ⁊ Aperte
docens. quid sit eum ueraciter
tangere. patri scilicet aequae
lem credere. ⁊ Et dixit ihs. ⁊
Tetigit me aliquis. nam &ego
noui uirtutem deme exisse. ⁊
Dicat pelagius siplacet se suo
conamine saluari. dicamus
autem nos. quia uana salus
hominis. Indo faciemus uir
tutem. ⁊ Nam &ipse uirtute
qua propitietur omnibus in
quitatibus nostris. &sanet
omnes languores nostros.
non ex nobis ipsis. sed de se nouit
exire. ⁊ Non ergo latet eum
qui fimbriam tetigit. Idest
incarnationis misteria
donec ad maiora capienda
peruenias. perfecte amando
credideris. ⁊ Atipse dixit
illi. ⁊ Filia. fides tua te sal
uam fecit. uade inpace. ⁊
Ideo filia. quia fides tua te
saluam fecit. ⁊ Nec dixit
fides tua te saluam factura
est. sed saluam fecit. ⁊
In eo enim quod credisti.
iam salua facta es. ⁊
Adhuc illo loquente uenit adprin

cipem sinagogae dicens ei. ⁊
Quia mortua est filia tua.
noli uexare illum. ⁊
Saluata apro fluuio sanguinis
muliere. mox filia principis
mortua nunciatur. quadum
ecclesia auditorum labe mun
data. & ob fidei meritum filia
est cognominata: continuo
sinagoga perfidie simul inui
diaeq loeto soluta est. ⁊ Per
fidiae quidem. quia in xpo
credere noluit. Inuidiae uero.
quia ecclesiam credidisse
noluit. ⁊ Scriptum est
enim In actibus apostolorum. ⁊
Sequenti autem sabbato. pene
uniuersa ciuitas conuenit
audire uerbum dni. ⁊ Viden
tes autem turbas iudaei. re
pleti sunt zelo. & contra dice
bant his quae a paulo dice
bantur. Maledicentes uiā
dni coram multitudine. ⁊
Noli uexare illum. ⁊ Per. eos
hodieq dicitur quia deo desti
tutum sinagogae statum
uident. ut restaurari posse
non credant: Ideoq pro re
suscitatione illius supplican
dum esse nonetamen. ⁊
Sed quae impossibilia sunt
apud homines. possibilia sunt
apud dm. ⁊ Vnde sequitur. ⁊

His autem audito hoc uerbo.
respondit patri puellę. ⁊
Noli timere. crede tantum &
salua erit. ⁊ Pater puellę.
coetus doctorum legis accipi
tur. de quo dns ait. ⁊ Super
cathedram moysi sederunt
scribae & pharisei. ⁊ Quisicre
dere ipse uoluerit. etiam sub
iecta ei sinagoga salua erit. ⁊
Et cum peruenisset domum.
non permisit secum quemquā
introire nisi petrum. & iacobū.
& iohannem. & patrem & ma
trem puellę. ⁊ Supra publice
uiduae filius suscitatur. hic
remouentur plures arbitri.
Puto ergo quod ineo quoq pie
tas ibi dni declaretur. quia
uidua mater unici. non pati
ebatur moras; & ideo ne am
plius afficeretur maturitas
additur. ⁊ Est etiam forma
sapientiae inuiduae filio. cito
ecclesiam credituram: marchi
sinagogi filia credituros
quidem iudeos. sed expluribus
pauciores. ⁊ Flebant autem
omnes. & plangebant illam. ⁊
Numquid possunt inquit filii
sponsi lugere. quamdiu cum
illis est sponsus. ⁊ Venient
autem dies cum auferetur
abeis sponsus. & tunc ieuna

bunt. ⁊ Igitur sinagoga quia
sponsi laetitiam quamuuere
possit amisit. quasi interplan
gentes mortua iacens. nebo
quidem ipsum quare planga
tur intellegit. ⁊ Atille dixit.
Nolite flere. non est mortua.
sed dormit. ⁊ Hominibus mor
tua erat. qui suscitare nequi
uerant. dō dormiebat incuius
dicione & anima recepta
uiuebat. & caro resuscitanda
quiescebat. ⁊ Vnde mos xpi
anus obtinuit. ut mortui qui
resurrecturi esse nondubitan
tur. dormientes uocentur. ⁊
Sicut apostolus. nolumus uos in
quit ignorare fratres de dor
mientibus. ut non contristem
ni sicut & ceteri qui spem non ha
bent. ⁊ Sed & in parte allego
riae. cum anima quae pecca
uerit ipsa moriatur. tamen
ea quae resuscitari xpo me
ruerit. nobis quidem mortua
fuisse. sed ei obdormisse dici potest.
Et deridebant eum. scientes quia
mortua esset. ⁊ Quia uerbum
resuscitantis deridere quam
credere malebant. merito
foras excluduntur indigni
qui miraculum resurgentis
uiderent. ⁊ Ipse autem tenens
manum eius. clamauit dicens. ⁊

Puella surge. ⁊ In marco scrip
tum est. ⁊ Attilli. ⁊ Talithacumi.
quod est interpretatum. puella
tibi dico. surge. ⁊ Et confestim
surrexit. ⁊ Vbi diligens lector
inquirat. quare uerax euange
lista dictum saluatoris expo
nens. inter posuerit de suo tibi
dico. cum in sirro sermone
quem posuit. non plus sit dictum.
quam puella surge. ⁊ Tenens
ergo manum puellae ihs. susci
tauit eam. ⁊ Quia nisi prius
mundatae fuerint manus
iudaeorum. quae sanguine
plenae sunt: sinagoga eorum
mortua non consurgit. ⁊
Et reuersus est spiritus. &
surrexit continuo. ⁊ Marcus
ita dicit. ⁊ Et confestim
surrexit puella & ambulauit. ⁊
Spiritaliter insinuans. quia
quisquis a morte animae
xpo sibi manum confortante
resipiscit. non modo a sordi
bus exsurgere uitiorum. sed
& in bonis continuo proficere
debet operibus. ⁊ Et iussit
illi dare manducare. ⁊
Ad testimonium quidem uitae.
resuscitatam manducare
praecipit. ut non fantasma
sed ueritas credere tur. ⁊
Sed & si quis a spiritali morte

surrexerit · caelesti necesse
est mox pane satietur: & diui
ni scilicet uerbi · & sacro sci
altaris particeps effectus ·
Nam iuxta moralem intellec
tum · tres illi mortui quos
saluator incorporibus susci
tauit · tria genera resurrec
tionis animarum significant ·
Siquidem nonnulli · consensum
malę delectationi praebendo ·
latente tantum cogitatione ·
peccati sibi mortem conciscunt ·
Sed tales se uiuificare signifi
cans saluator · suscitauit
filiam archisinagogi · non
dum foras elatam · sed indo
mo mortuam · quasi uitiū
secretum incorde tegentem ·
Alii nonsolum noxię delectatio
ni consentiendo · sed & ipsum
malum quo delectantur agendo ·
mortuum suum quasi extra
portas efferunt · Et hosse
si paeniteant resuscitare
demonstrans · suscitauit iuue
nem filium uiduae · extra
portam ciuitatis elatum ·
Et reddidit matri suae: quia
resipiscentem a peccati tene
bris animam · unitati restituit
ecclesiae · sicut & supra docui
mus · Quidamuero non
solum cogitando uel faciendo
inlicita · sed & ipsa peccandi
consuetudine se quasi sepeli
endo corrumpunt · Verum
nec adhos erigendos minor
fit uirtus & gratia saluatoris ·
si tamen adsint cogitationes
sollicite: quae super eorum
salute uelut deuote xpo sorores
inuigilent · Nam adhoc in
timandum resuscitauit
Lazarum quattuor dies iam
in monumento habentem · &
sorore adstante iam fetentem ·
quia pessima noxios actus solet
fama comitari · Notandum
autem · quod quanto grauior
animae mors ingruerit: tanto
acrior necesse est ut resurgere
mereatur paenitentis feruor
insistat · Quod occulte uolens
ostendere dns · lacentem incon
clausi mortuum · modesta leuiq
uoce resuscitat dicens · Puella
surge · Quam & ob facilita
tem resuscitandi · iam mortuā
fuisse negauerat · Delatum
autem foras iuuenem · plu ri
bus ut reuiuescere debeat ·
dictis corroborat · cum ait ·
Iuuenis · tibi dico · surge ·
Quadriduanus uero mortuus ·
ut longa prementis sepulchri
claustra deponere possit ·
fremuit spu ihs · turbauit se

ipsum · lacrimas fudit · rur-
sum fremuit · ac uoce magna
clamauit · lazare uem foras ·⁊
Et sic tandem qui erat despe-
ratus · discusso tenebrarum
pondere · uitae luci que red
ditur ·⁊ Sed & hoc notandũ ·
quia publica noxa · publico eg &
remedio : leuia autem peccata ·
leuiori & secreta queunt pęn
tentia deleri ·⁊ Puella in
domo iacens · paucis arbitris
exsurgit · eisdemq; nemiracu
lum uulgarent Indicitur ·⁊
Et stupuerunt Inquit parentes
eius · quibus precipit nealicui
dicerent quod factum erat ·⁊
Iuuenis extra portam turba
multa comitante atq; intu
ente suscitatur · lazarus de
monumento uocatus intan
tum populis Innotuit · ut ob eo
rum quiuidere testimonium ·
plurime dño turbae cum pal
mis occurrerent · & multi prop
ter illum abirent ex iudaeis
& crederent in ihm ·⁊ Quar
tum uero mortuum dñs
nuntiante discipulo agnoscit ·
sed quia quipro eius ereptione
dñm precarentur iuui defue
rant · dimitte inquit ut mor
tui sepeliant mortuos
suos ·⁊ [illegible]]deest

mali malos · noxius laudibus
grauent ·⁊ Et quia non adest
iustus qui corripiat in misere
cordia · oleum peccatoris
inpinguet caput eorum ·⁊

IN VIG SC ANDREE

LEC SCI IUA SEC IOHAN ·

IN illo temp · stabat iohannes
& ex discipulis eius duo · & re
spiciens ihm ambulantem
dicit ·⁊ Ecce agnus di ·⁊
Et audierunt eum duo discipuli
loquentem · & secuti sunt dñm · & rlq

Secun IN VIG SCI ANDREAE APLI · OMET
VENERABILIS BEDE PRBI DE EVANG
LECTIONE

ANTA
ac talis est
scripture di
uinae sublimitas ·
ut non solum uerba
quae a sciis uel ab
ipso dño dicta refe
runtur · sed etiam
circumstantia rerum quae
simpliciter posita uidetur ⁂
Ecce enim narrante euange
lio fratres carissimi audiui
mus · quia stabat iohannes
& ex discipulis eius duo · & re
spiciens ihm ambulantem
dicit · ecce agnus di ·⁊
Sed tunc cognouimus · immo

⁂ spiritalibus sit plena mysterius ;

iam notum admemoriam
reuocauimus. quare ihm prae
cursor suus agnum di uocaue
rit. Quia uidelicet eum
praeceteris mortalibus sin
gulariter Innocentem. hoc
est abomni peccato mundū
nouit: quia nos suo sanguine
redempturum. quia dona
sui uelleris sponte largitu
rum. ex quo uestem nobis
nuptialem facere possimus.
Idest exempla uiuendi nobis
relicturum praeuidit. qui
bus Indilectione cale fieri
doberemus. Hoc est ergo
testimonium praecursoris
dni. quia facile patet fidelibus
citum amoris suum sono
tem. audientum cordibus in
fundit. Sed non est putandū
quia sine certa ratione mis te
rii. hoc relaturus euangelista
praemisserit. fuisse iohanne
cum discipulis. ihm uero am
bulasse: & illo utiq; ambulasse.
ubi sequentibus se discipulis
iohannis mansionem Inqua
habitat ostenderet. Ceteraq;
huiusmodi. quae sequentia
lectionis euangelicae comme
morant. sicut nucleatius dis
cutiantur. Inueniemus celes
tibus redundare misteriis.

Stabat enim iohannes & respexit
ihm. quia in mente cognouit
mine perfectionis animi gres
sum fixerat. unde iure celestiū
dinem diuinae maiestatis mere
retur Intueri. Stabat. quia
illam uirtutum arcem conscen
derat. a qua nullis temptatio
num possit & inprobitatibus deici.
Stabant cum illo & discipuli.
quia magisterium eius. corde
sequebantur immobili. Et re
spiciens inquit ihm ambulan
tem. dicit: ecce agnus di.
Ambulatio ihū. dispensationem
Incarnationis qua ad nos uenire
ac nobis exempla uiuendi prae
bere dignatus est insinuat.
sicut mansio eius. aeternitatem
diuinitatis. Inqua semper est
patri aequalis aptissime designat
Respiciens ergo ihm ambulan
tem iohannes dicit: ecce agnus
di. quia uidens eum inter ho
mines conuersantem. pro
fectumq; illis uitae caelestis
& factis demonstrantem & uer
bis. aperte pronuntiabat.
Quia non ipse ut putabant.
sed ille esset qui ad redemp
tionem generis humani
ad patre esset missus In
mundum. Ille qui forma
Innocen[illegible]tiae [illegible]

inse credentibus esset daturus.
De quo incarne uenturo praeci
nens propheta dicebat. Sicut
ouis ad occisionem ducetur. &
sicut agnus coram tondente se
sine uoce. sic obmutescet. Et
iterum. Ipse autem uulnera
tus est propter peccata nostra.
& liuore eius sanati sumus.
Et audierunt eum duo discipuli
loquentem. & secuti sunt ihm.
Testimonium perhibente iohanne
quia ihs esset agnus di. secuti sunt
illum duo discipuli. Magis deside
rantes abipso ihu quam apprae
cursore illius uerbum gratiae
percipere: quo & ipsi mererentur
magnorum di sorte conputari.
Bene autem duo sunt discipuli
inuenti qui dnm primi seque
rentur. ut etiam mistice de
signarent. omnes qui illum per
fecte sequerentur gemina dilec
tione deuotos esse debere.
Hoc est & eiusdem sui redemptoris.
& fratrum simul amore flagran
tes. Conuersus autem ihs. &
uidens eos sequentes se. dicit eis.
Quid quaeritis. Non potuit igno
rare dns quid sequentes se disci
puli iohannis quaererent. sed
mox quod ad illos sequentes con
uertitur. quod ipse prior quid
quaererent interrogat. quod
dat illis fiduciam quaecq; uellent
rogandi: manifeste innotuit
quantum bonis nostris studiis
delectetur. quam libenter iter
ueritatis incho antibus ipse auxi
lium laturus occurrat.
Qui dixerunt ei. Rabbi. quod di
citur interpretatum magister.
ubi habitas. Nolebant transi
torie magisterio ueritatis per
frui. sed mansionem potius in qua
habitaret inquirebant: quatenus
& tunc liberius in secreto uerbis
illius imbui. & ex inde sepius eum
possent uisitare plenius instru
endi. Vnde & ipse quia illos
bene petentes. quaerentes pulsan
tes uidit: libens eis secretarium
sui reseraui arcam. eosq; intro
ducens. ueritatis euangelicae
rudimentis. quae desiderabant
inlustrauit. Nam sequitur.
Dicit eis. Venite & uidete.
Statimq; subiungitur. Venerunt
& uiderunt ubi maneret. & apud
eum manserunt die illo.
Quod si altiori sensu libet inspice
re. quid nobis agendum insinu
ent discipuli in eo quod ad dnm
quidem ambulantem uenerant.
sed locum continuo ubi habitat &
inquirebant. Admonent
utiq; nos. ut quotiens incarna
tionis eius transitum admonit

reducimus · sollicito semper eum
corde rogemus · ut habitationem
nobis æterne suae mansionis ·
quae est apud patrem ostendere
dignetur · dicens cum moriens ·
Oñe ostende nobis gloriam tuam ·
Quod autem ipse discipulos uenire
& ubi maneret uidere praecipit ·
uir tutum profecto studium ·
quibus ad æterna gaudia peruen
amus · subeundum nobis ostendit ·
Venire & enim post ihm est · ut
mansionem eius uidere possimus ·
bonis operibus quae ipse prae
monstrauit insistere · horumq
cottidianis profectibus ad celsi
tudinem diuinae uisionis ad
tingere · Venerunt inquit
& uiderunt ubi maneret · &
apud eum manserunt die illo ·
hora autem erat quasi decima ·
Quia lex in decem praeceptis data
est · solet in denario numero
perfectio legis indicari · Bene
ergo decima hora ueneruntt
discipuli ut mansionem ihū uide
rent · quia mirum necesse est
utquidm desiderat uidere · di se
mandatis humiliter subdat ·
Quiq luce diuinæ contemplatio
nis post modum frui appetit ·
prius adiuuante dño decalogū
legis · per opera lucis · quasi deci
ma hora die sole inlustrante
compleat · Et illi quidem
die illo manentes apud dnm ·
felicissima ueritatis speculatio
ne uesperam expectabant ·
At uero omnes electi post operum
bonorum perfectionē · post im
pleta legis di praecepta · perpetuū
& nullo fine obnoxium diem sunt
cum illo acturi · Illum uidelic &
quem uidere desiderans propheta
cantabat · quia melior est dies una
In atriis tuis super milia ·
Erat autem andreas frāter simo
nis petri · unus ex duobus qui audi
erant a io hanne & secuti fuerant
eum · Inuenit hic primum fra
trem suum simonē · & dicit ei · Inue
nimus messiam quod est interpreta
tum xpm · & adduxit eum ad ihm ·
Andreas dnm quem inuenit etiam
simoni fratri sequendum euangeli
zat · Quia hoc est uere dnm
inuenire · uera illius dilectione
feruere · fratri ne quoq salutis ·
curam gerere · Ille & enim per
fecte conditoris sui ducatum
sequitur · quietiam proximi quan
tum ual & habere comitatum
nititur · Inuenimus inquit
messiam · quod est interpretatum
xpm · Messias idem quod xpm est ·
Sed messias hebraeo sermone ·
xpm dicitur · greco · latine autem
unctus interpretatur · unde

&chrisma grece latinae
unctio dicitur. Xpi autem idest
unctus appellatur dni. quia
sicut petrus ait. unxit eum ds
spu sco & uirtute. unde etiam
psalmista ineius laude loquitur.
Vnxit te ds ds tuus oleo laetitiae
praeconsortibus tuis. Consor
tes autem eius nos uocat. qui
ad accipiendam spi sci gratiam.
in baptismo etiam chrimate
uisibili perungimur. & a christi
nomine. christiani uocamur.
Sed ille praeconsortibus unctus est.
cui sicut iohannes baptista tes
tatur. Non ad mensuram
dat ds spm. sed omnia dedit in
manu eius. Nam de consortibus
eiusdem unctionis. dicit apostolus.
Vnicuiq; autem nostrum datus est
gratia. secundum mensuram dona
tionis xpi. Vocabantur autem
christi. & sacerdotes. in lege & reges.
in figuram nimirum eiusdem
ueri regis. & pontificis magni dni
ac saluatoris. in cuius tipo etiam
materiali linebantur oleo.
Non solum autem illi. sed & nostri
temporis fideles ut a christo christiani
ita etiam ab ipsa sacri chrismatis
unctione. ab ipsa spi gratia
quia consecrantur. christi
recte nunc cupantur. propheta
teste quiait. Existi in salutem
populi tui. ut seduos facias
christos tuos. Exiit quippe
in salutem populi sui. ut saluos
faciat cristos suos. quipropter
nos homines & propter nostram
salutem discendit de caelo & in
carnatus est. ut nos spiritali
gratia per unctos ac sanatos. sui
sci nominis donaret esse partici
pes. Sequitur. Intuitus autem
eum ihs dixit. tues simon filius
iohanna. Intuitus est simonem
ihs. non exterioribus solum oculis.
sed & interno diuinitatis intuitu.
iuxta illud beati samuelis. homo
uidet in facie ds autem intuetur cor.
Vidit cordis eius simplicitatem.
uidit animi sublimitatem. cuius
merito cunctae esset praeferendus
ecclesiae. Vidit quia uocante
andrea. feruenti ad se amore per
uolauerit. Ideo q; uenientem mox
familiari affatur eloquio.
Tues inquiens simon filius iohanna.
Nec magnum est dno uocabulum
cuius libet hominis uel patris eius
dicere. qui omnium scorum no
mina scripta tenet in caelo.
Sed posturus discipulo nomen.
merito sublimioris dignaturus uoca
bulo. quod totius ecclesiae praesuli
congruerit. primo uoluit osten
dere. quia quod apostolis
acceperat nomen. & iam ipsum

significatione uirtutis noncaret&

S imon ergo oboediens· iohanna
dicitur dñi gratia·⁊ Tues simon
filius iohanna·⁊ Tues oboediens·
filius gratiae di·⁊ Et merito ille
oboedientis nomine censetur·
qui &prius inuitante andrea
mox dñm uidere curauit· &post
modum cum ipse dñs eum addis
cipulorum uocaret· statim
cum eodem andrea quem pari
ter uocauit relictis retibus
quorum usu uiuebat· eum sequi
non distulit·⁊ Vnde &andreae
quoq; nomen ueram mentis eius imagine
praefert·⁊ Andreas namq; grece
latine dicitur uirilis·⁊ Et ille
libenter dñm· uel ad predicatio
nem iohannis· uel ad ipsius dñi
iussionem sequendo· ad eorum se
sortem pertinere doc&· quitempo
ralia quae possident· fortiter
aeternorum amore contemnunt·⁊

Qui credentes uidere bona dñi in
terra uiuentium· donec haec per
cipiant· expectare dñm cum
psalmista &uiriliter agere accor
suum confortare contendunt·⁊

Quod autem simon filius fuit
iohanna· idest gratiae di· aperte
demonstrat· quia quicquid deuo
tae oboeditionis dño impendit·
quicquid merito oboedientiae
praemii perennis a dño recepit·
totum hoc nimirum praeuenien
te se gratia superne pietatis ut
habere posset accepit·⁊ Ecce
audistis carissimi quare pri
mus apostolorum prius simon
dicitur· quo misterio filius sit
iohanna·⁊ Restat praescrutari·
quo dar cani contineat nomen·
quo eum denuo saluator appellauit·⁊

T uinquit uocaberis cephas· quod
inter praetatur petrus·⁊ Neq; uero
petri uocabulo quasi hebreo uel
siro· aliam interpretationem
quaerere oportet· sed procerto
nosse· quia idem grece &latine
petrus· quod siriace cephas signi
ficat·⁊ Et in utraq; lingua no
men a petra deriuatum est·⁊

Vocatur autem petrus ob firmita
tem fidei· uocatur petrus ob inuin
cibile robur mentis· uocatur petrus
quia illi solidissimae petre de qua
apostolus ait· petra autem erat
xps· unica deuotione adhaesit·⁊

Hinc est enim quod eadem petra
uidelicet xps· cum interrogaret&
discipulos suos· quem eum esse
dicerent· ac petrus responderet
dicens· tues xps filius di uiui· con
tinuo puram eius confessionem
iuxta utriusq; nominis·
significantiam· digna re
muneratione donauit·⁊ Sed
&ipsa petri appellatio· quid inse

sacramenti gestar & aperuit.

Primo namq; ait. de simone.

Beatus es simon bariona. quia caro
& sanguis non reuelauit tibi.
sed pater meus qui in caelis est. ac
de inde subiunxit de petro.

Et ego dico tibi. quia tues petrus.
& super hanc petram aedificabo
ecclesiam meam. Tues inquit
petrus & super hanc petram
aedificabo ecclesiam meam.

Tues petrus & super hanc petram.
x quia tu nomen accepisti. hoc est
super meipsum aedificabo eccle
siam meam. Super hanc fidei per
fectionem quam tu confessus es. edi
ficabo ecclesiam meam. A cuius
so cietate confessionis. quisq; deua
uerit. quamuis sibi magna uideatur
agere. ad edificium ecclesiae meae
non pertin&. Petrus igitur
afirma petra uidelic& xpo. quem
ardenter amauit nomen accepit.

Xpus & enim uocatur petra. quia
inexpugnabile ad se confugienti
bus praesidium tribuit. quia
sperantes in se ab antiqui hostis
insidiis munitos reddit & tutos.

Nec praeter eundem. quod ob hoc
quoq; dnus petra uocatur. quia
spiritalium nobis charismatum
fluenta ministrat. quia sacro sca
nos sui sanguinis communione
puri ficat. Quod facilius intel
legitur & iocundius forte reti
nebitur. si ad memoriam reuoce
mus. quae sit iuxta historiam
petra. de qua apostolus mystice
quia xpm significat & exponit.

Liberatus namq; de egiptia serui
tute populus per mare rubrum
uenit in desertum. in quo per annos
quadraginta donec ad terram
repromissionis uenit & iter agebat.

Qui quodam tempore. fame ac siti
fatigatus in heremo. clamauit
ad mosen. At dnus orante
mose sicut scriptum est. pluit
illis manna manducare. panem
caeli dedit eis. Rursus quoq;
praecepit mosi ut percuteret
uirga petram. quod dum faceret.
exit aqua & bibit populus. Vnde
dicitur in psalmo. Quo percussit
petram & fluxerunt aquae.

Nos ergo fratres carissimi. nos sumus
populus di. qui egiptiae serui
tutis iugum per mare rubrum
liberati euasimus. quia per aqua
baptismi remissionem peccatorum
quae nos praemebant accepimus.

Nos qui inter erumnas uitae prae
sentis. quasi in sicitate herem.
promissum nobis patriae celestis
expectamus ingressum. In qua
uidelic& heremo siti periclita
mur ac fame spiritali deficere.
si non redemptoris nostri nos

quesbrent

dona confirmant. sinon incar
nationis eius sacramenta reno
uant. Ipse est enim manna. quę
nos uictu caelesti. ne inhuius sae
culi itinere deficiamus recreat.
Ipse petra. quae spiritalibus nos
donis inebriat: quae ligno cru
cis percussa. poculum nobis uitae
suo de latere manauit. Vnde
dicit. in euangelio. Ego sum
panis uitae. Qui ueni & ad me.
non esuriet. & qui credit in me
non sitiet umquam. Et congru
ente satis figurarum ordine. pri
mo populus per mare saluatus est.
ac sic ad cibum mannae atq ad pe
tram mistice peruenit. Quia
primum quidem aqua nos rege
nerationis abluit. ac deinde ad
participationem sacri altaris. ubi
redemptoris nostri carni ac san
guini communicemus trans
mittit. Haec de mysterio
petrae spiritalis. aqua & pri
mus pastor ecclesiae nomen
accepit. & in qua totius scae ec
clesiae fabrica immobilis & in
concussa persistit. & per quam
ipsa ecclesia nascitur. ac nutri
tur. latius exponendo dicere libuit.
Quia solent artius multo & aliquan
do dulcius inhaerere cordibus
audientium: ea quae figurarum
antiquitate praemissa. sic demu
noua spiritaliter explanatione
dilucidantur: quam quae sine
ullis figurarum exemplis simplici
tantum narratione credenda
uel agenda monentur. Cure
mus autem fratres carissimi. ut
huius petrae praesidio semper ad
haerentes. nulla labentium rerum
contrarietate terrente. nulla
blandiente serenitate. a fidei fir
mitate diuellamur. Neglectis
deliciis temporalibus. solamen in
presenti redemptoris nostri dona
caelestia delectent. sola inter
erumnas saeculi spes uisionis illius
consoletur. Recolamus seduli
egregium dauid prophetae & regis
exemplum: qui cum in tantis regni
affluentis honoribus ac diuitiis
nullum animae suae solatium
posset inuenire. tandem erecto
ad superna desideria mentis in
tuitu. memor fuit dei & delecta
tus est. Vt q ad eandem eius
uisionem peruenire mereamur.
obstacula uitiorum quae hanc
impedire solent. satagamus
a nostro & corpore & mente seclude
re. Neq enim ad eum nisi rectis
operum gressibus peruenitur.
neq faciei eius munda. nisi a mun
dis corde uidetur. Beati autem
mundo corde quo ipsi dm uidebunt.
Quod ipse nobis praestare dignetur.

qui est promittere dignatus. ihs
xps ds & dns noster. qui uiuit &
regnat cum patre in unitate sps
sci per omnia secula seculorum. am.

IN NT. SCI ANDREAE.
LEC SCI EUA SEC MATH.

IN illo temp. Ambulans ihs iuxta
mare galileae. uidit duos fratres
simonem qui uocatur petrus & an
dream fratrem eius. & reliq.

XCVIII MISSA BEATI GREGO RII PAPAE DE EADEM LECTIONE.

AUDISTIS
fratres carissi
mi. quia ad
unius iussio
nis uocem.
petrus &
andreas
relictis
retibus.
secuti sunt redemptorem.
Nulla uero hunc facere adhuc
miracula uiderant. nihil abeo
de premio aeternae retributio
nis audierant. & tamen ad unum
dni preceptum. hoc quod possidere
uidebantur obliti sunt. Quanta
nos eius miracula uidemus. quot
flagellis affligimur. quantis mi
narum asperitatibus deterremur.
& tamen uocantem sequi contem
nimus. Incaelo iam sedet.
quide conuersione nos admonet.
Iam iugo fidei colla gentium
subdidit. iam mundi gloriam
straui. iam ruinis eius crebres
centibus. districta sui iudicii diem
propinquantem denuntiat. &
tamen superba mens nostra. non
uult hoc sponte deserere. quod cot
idie perdit inuita. Quid ergo
fratres carissimi. quid in eius iudicio
dicturi sumus. qui ab amore prae
sentis saeculi. nec preceptis flecti
mur. nec uerberibus emendamur.
Sed fortasse aliquis tacitus secum
sibi cogitationibus dicat. Ad uocem
dominicam. uterq; iste piscator
quid. aut quantum dimisit. qui pene
nihil habuit. Sed hac in re fra
tres carissimi. affectum pensare
potius debemus quam censum.
Multum reliquit. qui sibi nihil reti
nuit. Multum reliquit. qui quam
lib& parum. totum deseruit.
Certe nos & habita cum amore
possidemus. & ea quae minime
habemus ex desiderio quaerimus.
Multum ergo petrus & andreas
dimisit. quando uterq; etiam
desideria habendi dereliquit.
Multum dimisit. qui cum repossessa.
etiam concupiscentiis renuntiauit.
A sequentibus ergo tanta dimissa
sunt. quanta a non sequentibus

concupisci potuerunt. Nemo
igitur etiam cum quosdam con
spicit multa reliquisse. apud
semet ipsum dicat: imitare
huius mundi contemptores uolo.
sed quod relinquam non habeo.
Multa fratres relinquitis. si de side
riis terrenis renuntiatis.
Exteriora enim nostra dno qua
lib& parua sufficiunt. Cor
namq; &non substantiam pensat.
Nec perpendit quantum in eius sa
crificio. sed ex quanto proferatur.
Nam exteriorem substantiam per
pendamus. ecce sci negotiato
res nostri. per petuam angelo
rum uitam. datis retibus &naui
mercati sunt. Aestimatione
quippe pretii non habe&. sed tam
regnum di tantu ual&. quantum
habes. Valuit namq; zacheo
dimidium substantiae. quia dim
dium aliud ad hoc quod iniuste
abstulit. restituendum in qua
druplum reseruauit. Valuit
petro &andreae. dimissis retibus
&naui. Valuit uiduae duobus
minutis. ualet alteri calice
aquae frigide. Regnum itaq;
di ut diximus. tantu ual& quan
tum habes. Pensate igitur
fratres. quid uilius cum emitur.
quid carius cum possidetur.
Sed forte esse. nec aliq; aquae
frigide subpetit qui indigenti
praebere tur: tunc etiam securi
tatem nobis promittit sermo
diuinus. redemptore &enim
nato. caeli ciues ostensi sunt.
qui clamarent. Gloria in
excelsis do. &in terra pax
hominibus bonae uoluntatis.
Ante di namq; oculos numquam
est uacua manus munere. si
ara cordis repleta est bona
uoluntate. Hinc &enim psal
mista dicit. Inmesunt di uota
tua quae reddam laudationes
tibi. Aesi aperte dicat. Etsi
exterius munera offerenda non
habeo. intra me metipsum tam
inuenio. quod in aram tuae lau
dis impono. Quia qui nostra
datione non parcetis. oblatione
cordis melius placaris.
Nil quippe offertur do dituis
uoluntate bona. Voluntas
enim bona est. sic aduersa alte
rius. sicut nostra pertimescere.
Sic de prosperitate proximi. sicut
de nostro profectu gratulari.
Aliena damna nostra credere.
aliena lucra. nostra deputare.
Amicum non propter mundum.
sed propter dm diligere. inimi
cum etiam amando tolerare.
Nulli quod pati nolumus facere.
Nulli quod tibi iuste impendi

desideras negare. ⁊ Necessita
ti proximi iuxta uires concur
rere. sed prodesse etiam ultra
uires uelle. ⁊ Quid ergo isto
holocausto locupletius. quando
per hoc quod immolat in ara
cordis. anima semetipsam mactat. ⁊
Sed hoc bonae uoluntatis sacrifi
cium. numquam plene persol
uitur. nisi mundi huius cupidi
tas perfecte deseratur. ⁊ Nam
quic quid meo concupiscimus.
hoc procul dubio proximis inui
demus. ⁊ Videtur enim quod
nobis desit. quod alter adsequitur. ⁊
Et quia semper inuidia. a bona
uoluntate discordat. mox ut
hec mentem ceperit. illa disce
dit. ⁊ Vnde predicatores sci.
ut possint proximos diligere.
studuerunt in hoc saeculo. nil
amare. nil unquam appetere.
nil uel sine appetitu possidere. ⁊
Quos bene esaias intuens ait. ⁊
Qui sunt isti. quasi nubes uolant.
& sicut columbe ad fenestras suas. ⁊
Vidit quippe eos terrenae dispice
re. mente caelestibus propinquas.
uerbis pluere. miraculis coruscare. ⁊
Et quos a terrenis contagiis sca prae
dicatio. & sublimis uita suspende
rat. hos uolantes pertiter. & nu
bes appellat. ⁊ Fenestrae autem
nostrae sunt oculi. quia per ipsos
anima respicit quod exterius
concupiscit. ⁊ Columba uero
simplex est animal. atq; amali
tia fellis alienum. ⁊ Quasi co
lumbae ergo ad fenestras suas
sunt. qui nihil in hoc mundo
concupiscunt. ⁊ Qui omnia
simpliciter aspiciunt. & in haec
quae uident. rapacitatis studio
non trahuntur. ⁊ At contra mil
uus & non columba ad fenestras
suas est. qui ad ea quae oculis
consideratur. rapinae desiderio
anhelat. ⁊ Quia ergo fratres
carissimi. beati andreae apos
toli natalicia celebramus. de
bemus imitari quod colimus. ⁊
Ostendat nostre obsequium
deuotionis. immutate solem
nitas mentis. ⁊ Despiciamus
quae terrena sunt. relictis
temporalibus. mercemur eter
na. ⁊ Si autem nec dum pos
sumus relinquere propria. sal
tim non concupiscamus aliena. ⁊
Si nec dum mens nostra accendi
tur igne caritatis. in ambitio
ne sua habeat frenum timoris. ⁊
Vt profectus sui passibus uegetata.
dum a alienorum appetitu
conpescitur. quandoq; ad
propria contemprenda per
ducatur. ⁊

xcviii

INSC̄ MATHEI APOSTOLI.

LIC SCI IVĀ SIC MATH.

IN illo temp. Vidit ihs hominē sedentem in teloneo matheum nomine. & ait illi. Sequere me. & rlq

HOMILIA VENERABILIS BEDAE PRESBITERI DE EADEM LECTIONE.

LEgimus apostolo dicente quia omnes peccauerunt. & egent gloria di. Iustificati per gratiā ipsius. Qui & iterum inestimabilem eiusdem gratiae magnitudinem commendans ait. Vbi autem abundauit peccatum. super abundauit gratia. Quia nimirum quanto grauiorem chris in electis suis peccatorū languorem curauit. tanto amplioremque cunctis gratiae dentis potentiam monstrauit. Vnde & ex lectione euangelica audiuimus. quia sedentem in teloneo matheum. ac temporalibus curis intentum repente miseratus uocauit. & de publicano iustum. de teloneario discipulum fecit. Quem etiam proficientibus eiusdem gratiae crementis. de communi discipulorum numero. ad apostolatus gradum promouit. Nec solum predicandi. uerum etiam scribendi euangelium illi ministerium commisit. Vtquiter restriū omiserat. celestium esse talentorum dispensator inciperet.

Quod obid utiq; prouidentia superna fieri disposuit. ut nullum enormitas suorum. nullum numerositas scaelerum. asperanda uenia reuocaret: cum hunc tantis mundi nexibus absolutum. tam caelestem factum conspiceret. ut communicato cum angelicis spiritibus uocabulo. euangelista nominaretur. & esset.

Vidit inquit ihs hominem sedente in teloneo matheum nomine. & ait illi. Sequere me. Vidit autem non tam corporei intuitus. quam internae miserationis aspectibus.

Quibus & petrum negantem ut reatum suum cognoscere ac deflere posset respicere dignatus est. quibus populum suum egiptia seruitute depressum ut eriperet aspexit. dicens ad moysen. Videns uidi adflictionem populi mei qui est in egipto. & gemitum eorum audiui. & descendi liberare eos.

Vidit ergo hominem miseratus est ei: qui humanis tantum studiis deditus. necdum angelico nomine dignus extiterat.

Vidit sedentem in teloneo. pertinaci uidelicet animo. temporalibus

lucris inhi antem. Matheum
inquit nomine. Matheus
hebraice. latine dicitur donatus.
Quod profecto nomen illi apte
congruit. quitantum gratiae
super ne munus accepit.
Nec preter eundum quodidem mathe
us erat dironimos. nam & leui uo
cabatur. Quod etiam nomen.
eidem gratiae qua donatus est
testimonium perhib&. Interpre
tatur enim additus. siue adsumptus.
Significans quadsumptus est per
electionem adno. & additus adnu
merum gradus apostolici. Hoc
autem illum nomine. marcus & lu
cas. inhac lectione magis appellare
uoluerunt. ne consortem operis eu
angelici. deprisca conuersatione.
palam notabilem redderent.
At uero ubi adde scribendum duode
cim apostolorum catalogum per
ueneruntur. tacito leui uocabulo.
matheum illum aperte nuncupa
uerunt. Porro ipse matheus iux
ta hoc quod scriptum est iustus prior
accusator est sui. uenit amicus eius
& inuestigauit eum. uulgato senom
ne appellat. cumdeteloneo uocatum
narrat. Sed & incatclogo aposto
lorum cumaddita mento se publi
canum cognominauit. thomas in
quit & matheus publicanus. qua
tenus maiorem perhoc publicanis

& peccatoribus. adipiscende salutis
confidentiam praebeat. Quam
docendi formulam. paulus quoq
secutus ait. Quia xpi ihs uenit
inhunc mundum peccatores saluos
facere. quorum primus ego sum.
Sed ideo misericordiam consecutus
sum. ut imme primo ostenderet
xpi ihs omnem patientiam. adex
emplum eorum. qui credituri sunt
illi mutam. eternam. Vidit ergo
publicanum. & quia miserando atq
eligendo uidit. ait illi. sequere me.
Sequere autem dixit. imitare.
Sequere dixit. nontam incessupedu.
quamexecutione morum.
Qui enim dicit se inxpomanere. deb&
sicut ille ambulauit & ipse ambulare.
Quod est nonambire terrena. non
caduca lucra sectari. Fugere
honores infimos. contemptum
mundi omnem procelesti gloria
libenter amplecti. Cunctis pro
desse amare. Iniurias nulli infer
re. ac sibi illatas patienter sufferre.
Sed & inferentibus. adno uenian
postolare. Nonumquam suam.
sedconditoris semper gloriam que
rere. Quot quot ual & secum
adamorem super norum erigere.
Haec & huius modi gerere. xpi est
uestigia sequi. Et surgens inquit
secutus est eum. Non est
mirandum quod publicanus

ad primam iubentis dn uocem
terrena quae curabat lucra reli
querit · opibusq; neglectis illius
comitatui quem nil diuitiarum
habere cernebat adhaesit ·
Ipse enim dnis qui eum foris uerbo uo
cauit · intus inuisibili instinctu
ut se sequeretur edocuit · Infun
dens mentis illius lumen gratiae
spiritalis · qua intellegeret · quia is
qui a temporalibus auocabat interris ·
incorruptibiles in caelis dare thes
5 auros ualeret · Surgens inquit se
5 cutus est eum · Surexit ut sequere
tur · Dimisit caduca quae gere
bat · ut consequeretur aeterna ·
ad quae illum uertas inuitabat ·
Quale est illud esaiae · Surge
qui dormis · & exsurge a mortuis ·
5 & inluminabit tibi xps · Et fac
5 tum est discumbente eo in domo ·
5 ecce multi publicani & peccatores
5 uenientes · discumbebant cum ihu ·
5 & discipulis eius · Vnius publicani
conuersio · multis exemplum pae
nitentiae & indulgentiae publi
canis ac peccatoribus tri buit ·
Nonenim dubitandum quia publi
cani ac peccatores esse desierant ·
quicum ihu & discipulis eius dis
cumbebant · Nec si in peccatis
perseuerare decernerent · ei qui
sine pecca to est conuesci
auderent · Publicani quippe
uocantur · qui uel publice scele
ribus fedantur uel publicis implican
tur negotiis · Quae sine peccato
aut uix · aut nullatenus ualent
administrari · Et pulchro uere
praesagio qui apostolus & doctor
gentium erat futurus · in prima
sua conuersione peccantium post
segregem trahit ad salutem ·
Officiumq; euangeli zanich quod pro
ficiente merito uirtutum erat
expleturis · a primis iam fidei suae
rudimentis incipit · Neq; enim
solum qui fratrem uerbo erudit ·
sed etiam qui exemplo ad meliora
conuertit · ministerium gerit
doctoris · Denique idem publica
ni · non tunc solum modo cum dno
discumbebant · uerum & de in
cepsi abiectis saecularibus nego
tiis · ad imitationem matthei illu
sequi gaudebant ·
Testante euangelista marco qui
dicit · Multi publicani & peccato
5 res discumbebant cum ihu & dis
5 cipulis eius · Erant enim multi
5 qui & sequebantur eum ·
Notandum autem quod lucas haec
referens dicit · quia dnis in domo
eius dem mathei · cum publicanis
discubuerit · & quia ipse con
uiuium illi magnum parauerit ·
Qui quidem matheus quantum
ad generale iudicium respicit ·

congruam beneficiis caelesti
bus. uicem rependit. ut aquo
perennia bona sperabat. illi
sua temporalia commodaret.
Eumq; corporalibus epulis refice
ret. quo ipse donante gustum
spiritalis acceperat suauitatis.
Porro si altiore intellectu quae
gesta sunt indaga recupimus. non
tantum in domo sua terrestri
conuiuium dño corporale exhi
buit. sed multo gratius illi con
uiuium in domo pectoris sui per
fidem ac dilectionem parauit.
ipso adtestante qui ait.
Ecce ego sto ad ostium & pulso.
si quis auditerit uocem meam. & ape
ruerit ianuam. introibo ad illum
& cenabo cum illo & ipse mecum.
Stat quippe ad ostium dnis & pulsat.
cum memoriam suae uoluntatis.
uel per os docentis hominis uel per
suam intus inspirationem nostro
cordi infundit. Audita autem
uoce eius. ianuam ut recipiatur
aperimus. quando illius siue secretis
seu apertis admonitionibus libenter
adsensum prebemus. & his quae
facienda cognouimus perficiendis
operam damus. Intrauero & ille
nobiscum. & nos cum illo caenamus.
quia in cordibus electorum per
amoris sui gratiam inhabitat. ut
ea semper luce suae praesentiae
reficiat. quatenus ad superna
desideria magis magisq; profici
ant. & fructis eorum caelestibus
quasi gratissimis dapibus ipse pascat.
Sequitur. Et uidentes pharisei
dicebant discipulis eius. Quare
cum publicanis. & peccatoribus man
ducat magister uester. Duplici
errore tenebantur pharisei. cum
magistro ueritatis. de suscepcione
peccatorum detrahebant. al. derogabant
Quia & se iustos arbitrabantur. qui
superbie fecstu iustitia longe
discesserant: & eos criminabantur
iniustos. qui resipiscendo a peccatis
non parum iam iustitiae propinqua
bant. Inuidia namq; fraterne salu
tis obcecati. recolebant quia publica
nus erat matheus. publicani & pecca
tores erant multi alii quicum dño
discumbebant: sed meminisse nole
bant. quia idem matheus sicut lucas
scribit relictis omnibus quae gere
bat secutus est eum. Sed & alii pu
blicani ac peccatores. eo animo cum
illo discumbebant. quo illi deinceps
adhaerere disponebant. Erra
bant ergo pharisei. qui nec aliena
nec sua saltem corda nouerant: sed
qui nouit occulta cordis. quiuenit
quaerere & saluum facere quod pe
rierat: & eos quos iam paenitentes
susceperat amplius in fide confor
tat: & eos quos adhuc superbos

tolerat & impios. ad humilitatis
ac pietatis gratiam provocat. ⁊
Nam sequitur. ⁊ Non est opus valen
tibus medico. sed male habentibus. ⁊
Ineo & enim quod male habentibus
medicum se advenisse testatur.
aug& spem optinendae sanitatis
& vitae. est quide peccatorum suorũ
languore turbati. salvatoris ac vivi
ficatoris magisterium iam sequi
coeperant. ⁊ Ineo autem quod
valentibus non opus esse medico
dicit. illorum temeritatem redar
guit. qui de sua iustitia presumen
tes. gratiae caelestis auxilium que
rere detractabant. ⁊ Quis namq; ita
iustus esse poterit. ut diuina opitu
latione non egeat. cum ille quo
innatis mulierum maior nemo est.
de se iohannes apertissime dicat. ⁊
Non potest homo accipere quicquã.
nisi fuerit ei datum de celo. ⁊
Dum vero subiungit. ⁊ Euntes
autem discite quid est misericor
diam volo & non sacrificium. Eis
dem phariseis de falsa iustitia
tumentibus. etiam consilium cor
rectionis ostendit. ⁊ Admonet
namq; eos ut per opera misericor
diae praesidia conquirant. & non
contemptis pauperum necessitati
bus. per oblationem se sacrificio
rum dnm placare confidant. ⁊
Proposuit autem eis testimonium
de propheta. & hoc illos euntes
discere iussit. ⁊ Euntes vide lic&
ate temeritate stulte vituperatio
nis. ad diligentiorem scripture
scae meditationem. vtqui cum
peccatores suscipientem. contra
scripturarum decreta facere ca
lumniabantur. ipsi se potius intelle
gerent quae essent di praecepta
nescisse. vel agnita non fecisse. ⁊
Qui enim cotidianis in templo ob
lationibus instantes. nulla delin
quentibus compassione miserebar
tur. patet profecto qua contra
sermonem profeticum. sacrificium
potius quam misericordiam quae
rebant. ⁊ At vero dns qui sicut
scriptum est pertransiuit bene
faciendo & sanando omnes oppres
sos a diabolo. & quotiens templum
intrauit. magis inibi languentes
curare. erudire nescios. contuma
ces redarguere. vel etiam foras
detrahere. quam victimas studuit
offerre. ⁊ Liquet vtiq; quia vo
luntatis diuinae quam propheta
monebat iussa perfecit. misericor
diae scilic& opus exsequendo. & non
sacrificium celebrando. ⁊ Qui etiã
reprehensoribus suis quere cum
publicanis & peccatoribus man
ducaret. rationem reddere non
despexit. ut vel sic eos a super
vacua murmuratione cohiberet.

Sed nos in praesenti quia sermo claudendus est · unum iohannis testimonium commemorare sufficiat ·⁊

Et cum darent inquit quattuor animalia gloriam & honorem & benedictionem sedenti super thronum · uiuenti in secula saeculorum · procidebant uiginti quattuor seniores ante sedentem in throno · & adorabunt uiuentem in saecula saeculorum · & mittebant coronas suas ante thronum ·⁊ Oportet nanq; ut quotiens aeterni regis magnificentiam in sciis euangeliorum libris praedicare cognouerimus · procidamus humiles ante illu · illius misericordiam deuotis precibus implorem us · & quicquid boni operis habere possumus · non nostris hoc meritis · sed eius semper gratiae tribuamus ·⁊ Qui sedens in throno patris · una cum spu sco · uiuit & regnat ds · in omnia saecula saeculorum · Amn ·⁊

IN VIGILIA VNIUS APOSTOLI

LEC SCI EVA SEC IOHAN

IN illo temp · Dixit ihs · discipulis suis ·⁊ Ego sum uitis uera · & pater meus agricola ·⁊ & reliq ·⁊

OMELIA BEATI AUGUSTINI EPI DE EAD LECTIONE :—

Iste locus euangelicus fratres · ubi se dicit dns uitem · & discipulos suos palmites · secundum hoc dicit · quod est caput ecclesiae · nosq; membra eius · mediator di & hominum homo xpus ihs ·⁊ Vnius quippe naturae sunt · uitis & palmites ·⁊ Propter quod cum esset ds · cuius naturae non sumus · factus est homo · ut in illo esset uitis humana natura · cuius & nos homines palmites esse possemus ·⁊

Quid ergo est · ego sum uitis uera ·⁊ Abilla utique discernit cui dicitur · Quomodo conuersa es in amaritudinem uitis alienae ·⁊ Nam quo pacto est uitis uera · quae expectata est ut faceret uuam · fecit autem spinas ·⁊

Ego sum inquit uitis uera · & pater meus agricola est ·⁊ Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum ·⁊ Et omnem qui fert fructum purgabit eum · ut fructum plus adferat ·⁊ Numquid unum sunt agricola & uitis ·⁊ Secundum hoc ergo uitis xpus · secundum quod ait · pater maior me est ·⁊ Secundum id autem quod ait · ego & pater unum sumus · & ipse agricola est ·⁊ Nec tales quales sunt qui extrinsecus operando exhibent ministerium · sed tales ut det etiam intrinsecus incrementum ·⁊ Nam neq; qui plantat est aliquid neq; qui rigat · sed

qui incrementum dat dñ.

Et utiq; dñ est xpſ. qui dñ erat uerbum. unde & ipſe & pater unũ ſunt. Et ſi uerbum caro factum eſt quod non erat. manſit quod erat.

Oenq; cum de patre tanquam de agricola dixiſſet. quod infructuoſos purget ut pluſ adferant fructum. continuo etiam ſe ipſum mundatorem palmitum oſtendens. iam uoſ inquit mundi eſtiſ. propter ſermonem quem locutuſ ſum uobiſ.

Ecce & ipſe mundator eſt palmitũ. quod eſt agricolę nouitas officium.

Qui etiam palmites operarios ſuos fecit. Nam & ſi non dant incrementum. impendunt tamen aliquod adiumentum. ſed non de ſuo; quia ſine me inquit nil poteſtiſ facere.

Audi etiam ipſos confitentes.

Quid autem eſt apollo. quid autem paulus. miniſtri per quos credidiſtiſ. & unicuq; ſicut dñs dedit. Ego plantauit. apollo rigauit. Et hoc ergo ſicut unicuq; dñs dedit. non utq; de ſuo. Iam uero quod ſequitur. ſed dñs incrementum dedit. non per illos. ſed per ſe ipſum facit. Excedit hoc humanam humilitatem. excedit angelicam ſublimitatem. nec omnino pertinet niſi ad agricolam trinitatem. Iam uoſ mundi eſtiſ.

Mundi ſcilicet atq; mundandi.

Neq; enim niſi mundi eſſent fructũ ferre potuiſſent. & tamen omnem qui fert fructum purgat agricola. ut fructum pluſ adferat.

Fert fructum quia mundus eſt. atq; ut pluſ adferat purgatur adhuc.

Quis enim eſt in hac uita ſic mundus. ut non ſit magis magisq; mundandus. Vbi ſi dixerimuſ quia peccatum non habemuſ. noſ ipſoſ ſeducimuſ. & ueritas in nobiſ non eſt.

Si autem confeſſi fuerimuſ peccata noſtra. fidelis eſt & iuſtus qui dimittat nobiſ peccata. & mundet noſ ab omni iniquitate. Mundet utiq; mundoſ. hoc eſt fructuoſoſ. ut tanto ſint fructuoſiores. quanto fuerint mundiores. Iam uoſ mundi eſtiſ. propter uerbum quod locutuſ ſum uobiſ. Quare non ait. mundi eſtiſ propter baptiſmum. quo abluti eſtiſ. ſed ait propter uerbum quod locutuſ ſum uobiſ. niſi quia & in aqua uerbum mundat.

Oe trahe uerbum. & quid eſt aqua niſi aqua. Accedit uerbum ad elementum. & fit ſacramentum. etiam ipſum tanquam uiſibile uerbum. Nam de hoc utiq; dixerat. quando pedeſ diſcipuliſ lauit.

Qui lotuſ eſt non indiget & ut lauet. ſed eſt mundus totus. Vnde iſta tanta uirtuſ aquę. ut corpuſ tangat & cor abluat. niſi faciente uerbo. non quia dicitur ſed quia creditur.

Nam & in ipso uerbo · aliud est sonus
transiens · aliud uirtus manens ·
Hoc est uerbum fidei · quod predica
mus · ait apostolus · Quia si confes
sus fueris in ore tuo quia dns est ihs ·
& credideris in toto corde tuo · quia ds
illum suscitauit a mortuis · saluus eris ·
Corde enim creditur ad iustitiam ·
ore autem confessio fit ad salutem ·
Vnde & in actibus apostolorum legitur ·
Fide mundans corda eorum ·
Et in epistola sua beatus petrus · sic
& uos inquit baptisma saluos facit ·
Non carnis depositio sordium · sed consci
entiae bonae interrogatio ·
Hoc est uerbum fidei quod predicamus ·
quo sine dubio ut mundare possit ·
consecratur & baptismus · Xps quippe
nobiscum uitis · cum patre agricola ·
dilexit ecclesiam · & se ipsum tradi
dit pro ea · Lege apostolum & ui
de quid adiungat · Vt eam sci fica
re & inquit & mundans eam lauacro
aquae in uerbo · Mundatio igitur
nequaquam fluxo & labili tribue
retur elemento · nisi adderetur
in uerbo · Hoc uerbum fidei tan
tum ualet in ecclesia di · ut per ip
sam credentem offerentem · bene
dicentem · tinguentem · etiam
tantillum mundet infantem · qui
uis nondum ualentem corde cre
re ad iustitiam · & ore confiteri
ad salutem · Totum hoc fit per
uerbum · de quo dns ait · Iam uos
mundi estis · propter uerbum quod
locutus sum uobis · Manete inquit
in me · & ego in uobis · Non eo modo
illi in ipso · sicut ipse in illis · utrumq;
enim prodest · non ipsi · sed illis ·
Ita sunt quippe in uite palmites ·
ut uiti non conferant · sed inde acci
piant unde uiuant · Ita uero uitis
est in palmitibus · ut uitale alimentum
subministret eis · non sumat a eis ·
Aeper hoc & manentem in se habere
xpm · & manere in xpo · discipulis
prodest utrumq; · non xpo · Nam
praeciso palmite · potest de uiua ra
dice alius pululare · Qui autem
praecisus est · sine radice non potest
uiuere · Denique adiungit & dicit ·
Sicut palmes non potest ferre fructum
a semetipso nisi manserit in uite ·
sic nec uos · nisi in me manseritis ·
Magna gratiae commendatio fratres
mei · corda instruit humilium ·
ora obstruit superborum · Ecce
cui si audent respondeant · qui ignoran
tes di iustitiam & suam uolentes
constituere iustitiae di non sunt
subiecti · Ecce cui respondeant
sibi placentes · & ad bona opera faci
enda dm sibi necessarium non pu
tantes · Nonne huic resistunt
ueritati · homines mente corrupti
reprobi circa fidem · qui respondent
& locuntur iniquitatem · dicentes ·

Adō habemus quod homines sumus.
a nobis ipsis autem quod iusti sumus.

Quid dicitis. qui uos ipsos decipitis. non
adsertores. sed praecipitatores liberi
arbitrii: exalto elationis. per mania
praesumptionis. in profunda sub
mersionis. Nempe uox uestra est.
quod homo ex semetipso facit iustitiā.

hoc est altum elationis uestre.

Sed ueritas contradicit. & dicit.

Palmis non potest ferre fructum
a semetipso. nisi manserit in uite.

Ite nunc per abrupta. & non haben
tes ubi figamini. uentosa loquacita
te laetamini. haec sunt mania
praesumptionis uestrae. Sed quid
uos sequatur uidete. & si est in uobis
ullus sensus horrete. Qui enim
a semetipso se fructum existimat
ferre. in uite non est. Qui in uite
non est. in xpo non est. Qui in xpo
non est. xpianus non est. haec sunt
profunda submersionis uestrae.

Etiam atq; etiam considerate: quid
adhuc ueritas adiungat. & dicat.

Ego sum inquit uitis. uos palmites.
Qui manserit in me & ego in eo. hic fert
fructum multum. quia sine me
nihil potestis facere. Nequisquam
putar& saltem paruum aliquem
fructum posse a semetipso palmite
ferre. cum dixiss& hic fert fruc
tum multum. non ait. quia sine
me paruum potestis facere. sed
nihil potestis facere. Siue ergo
parum siue multum. sine illo fieri
non potest. sine quo nihil fieri potest.

Quia & si parum adtulerit palmes.
eum purgat agricola ut plus adferat:
tamen nisi in uite manserit. & uixe
rit de radice: quantum lib& fructū.
a semetipso non potest ferre.

Quam uis autem xps uitis non esset
nisi homo ess&. tam istam gratiam
palmitibus non praeberet. nisi etiā
dis ess&. Verum quia ita sine ista
gratia non potest uiui. ut mors
in potestate sit liberi arbitrii. si quis
inme inquit non manserit. mitt&tur
foras sicut palmes. & ariū& & col
ligent eum & in ignem mitten
&ard&. Ligna itaq; uitis tanto
sunt contemptibiliora. si in uite
non manserint. quanto gloriosiora
si manserint. Denique sicut debis
etiam per ezechielem prophetam
dnis dicit. praecisa nullis agricola
rum usibus pro sunt. nullis fabrili
bus operibus deputantur.

Vnum de duobus palmiti congruit.
aut uitis. aut ignis. Si in uite
non est. in igne erit. Vt ergo in
igne non sit. in uite sit.

Si manseritis inme inquit. & uerba
mea in uobis manserint: quodcumq;
uoluerritis petetis. & fiet uobis.

Manendo quippe in xpo. quid uelle
possunt nisi quod conuenit xpo.

Quid uelle possunt manendo in
saluatore · nisi quod non alium est
a salute · ⁊ Aliud quippe uolumus
quia sumus in xpo · & aliud uolumus
quia sumus adhuc inhoc seculo · ⁊
De mansione namq; huius saeculi ·
nobis aliquando subrepit · ut hoc
petamus quod nobis non expedire
nescimus · ⁊ Sed absit ut fiat nobis ·
si manemus in xpo · qui non facit
quando petimus · nisi quod expedit
nobis · ⁊ Manentes ergo in eo · cum
uerba eius in nobis manent · quod
cumq; uoluerimus petimus & fi& nobis ·
Quia si petimus & non fiet · non hoc
petimus quod hab& mansio in eo ·
nec quod habent uerba eius quae
manent in nobis · sed quod habet
cupiditas & infirmitas carnis · quae
non est in eo · & in qua non manent
uerba eius · ⁊ Nam utiq; a uerba
eius pertinet oratio illa quam
docuit · ubi dicimus · pater noster
qui es in caelis · ⁊ Ab huius orationis
uerbis & sensibus non recedamus
petitionibus nostris · & quicquid
petimus fi& nobis · ⁊ Tunc enim
dicenda sunt uerba eius in nobis
manere · quando facimus quae pre
cepit · & diligimus quae promisit · ⁊
Quando autem uerba eius manent
in memoria nec inueniuntur inuita ·
non conputantur palmes inutile · quia
uitam non adtrahit ex radice · ⁊

Ad hanc differentiam ual& quod
scriptum est · ⁊ Memoria reti
nentibus mandata eius · ut faciant
ea · ⁊ Multi enim memoria reti
nent · ut contem nant · uel etiam
derideant · aut ob pugnent · ⁊
In his uerba xpi non manent · quia
tangunt quodam modo · non cohe
rent · ⁊ Et ideo illis non erunt
in beneficium · sed in testimonium · ⁊
Et quia sic insunt eis ut non mane
ant in eis · ad hoc tenentur a eis ·
ut iudicentur ex eis · ⁊ Magis magisq;
saluator gratiam qua saluamur
discipulis loquendo commendans ·
In hoc inquit glorificatus est pater
meus · ut fruc tum plurimum ad
feratis · & efficiamini mei discipuli · ⁊
Siue glorificatus · siue clarificatus
dicatur · ex uno uerbo greco utrumq;
trans latum est quod est · doxaste · ⁊
Doxa enim quae graece dicitur ·
latine gloria est · ⁊ Si ergo in hoc
glorificatus est dñs pater · ut fruc
tum plurimum afferamus & effici
amur xpi discipuli : non hoc nostrae
gloriae tribuamus · tamquam hoc
ex nobis ipsis habeamus · ⁊ Eius est
enim haec gratia · ⁊ Et ideo in hoc ·
non nostra · sed eius est gloria · ⁊
Vnde & alibi cum dixisset · sic luceat
lumen uestrum coram hominibus ·
ut uideant bona opera uestra ·
ne a semetipsis putarent esse bona

opera sua · mox addidit · & glorifi
cent patrem uestrum qui in celis est · ⁊
In hoc enim glorificatur pater · ut
fructum afferamus · & efficiamur
xpi discipuli · ⁊ A quo efficiamur ·
nisi a illo cuius misericordia prae
uenit nos · ⁊ Ipsius enim sumus
figmentum · creati in xpo ihu in ope
ribus bonis · ⁊ Sicut dilexit me
pater inquit · & ego dilexi uos ·
manete in dilectione mea · ⁊
Ecce unde fiunt nobis opera bona · ⁊
Nam unde nobis essent · nisi quia
fides per dilectionem operatur · ⁊
Vnde autem diligeremus · nisi prius
diligeremur · ⁊ Apertissime hoc
in epistola sua iste euangelista
dixit · ⁊ Nos diligimus · quo ipse
prior dilexit nos · ⁊ Quod autem
ait · sicut dilexit me pater & ego
dilexi uos · non aequalitatem na
turae ostendit nostrae & suae ·
sicut est patris & ipsius · sed gratia
qua mediator est di & hominum ·
homo xps ihs · ⁊ Mediator quippe
monstratur cum dicit · ⁊ Diligit
me pater · & ego uos · ⁊ Nam pater
utique dilexit & nos · sed in ipso · ⁊
Quia in hoc glorificatur pater · ut
fructum adferamus in uite · hoc est
in filio · & efficiamur eius disci puli · ⁊
Manete inquit in dilectione mea · ⁊
Quomodo manebimus · audiquid
sequatur · ⁊ Si praecepta mea
inquit seruaueritis · manebitis
in dilectione mea · ⁊ Dilectio
facit praecepta seruari · an prae
cepta seruata faciunt dilectio
nem · ⁊ Sed quis ambigat quod
dilectio praecedit · ⁊ Vnde enim
praecepta seru& · non habet qui
non diligit · ⁊ Quod ergo ait ·
si praecepta mea seruaueritis ·
manebitis in dilectione mea ·
ostendit non inde dilectio gene
retur · sed inde monstretur · ⁊
Tamquam diceret · ⁊ Nolite uos
putare manere in dilectione mea ·
si non seruatis praecepta mea · ⁊
Si enim seruaueritis · manebitis · ⁊
Hoc est · hinc apparebit quod in di
lectione mea manebitis · si mea
praecepta seruabitis · ⁊ Vt nemo
se fallat dicendo quod eum diligat ·
si eius praecepta non seru& · ⁊
Nam in tantum eum diligimus ·
in quantum eius praecepta serua
mus · ⁊ In quantum autem minus
seruamus · minus diligimus · ⁊
Quamuis quod ait manete in dilec
tione mea · non apparet quam dixe
rit dilectionem · utrum qua eum
diligimus · an qua ipse nos diligit ·
sed ex uerbo superiore dinoscitur · ⁊
Dixerat quippe · & ego dilexi uos · ⁊
Cui uerbo · continuo subiunxit · ⁊
Manete in dilectione mea · ⁊ Illa ergo
qua dilexit eos · ⁊ Quid est ergo ·

manete indilectione · nisi mane
te ingratia mea · ⁊ Et quid est ·
si praecepta mea seruaueritis · ma
nebitis indilectione mea · nisi ex hoc
scietis quod indilectione mea qua
uos diligo manebitis · si mea prae
cepta seruabitis · ⁊ Non ergo ut
nos diligat · prius eius praecepta
seruamus · sed nisi nos diligat · prae
cepta eius seruare non possumus · ⁊
Haec est gratia quae humilibus
patet · superbos latet · ⁊ Sed quid
illud est quod adiungit ·
Sicut & ego patris mei praecepta
seruaui · & maneo meius dilectione · ⁊
Vtq; etiam hic hanc dilectionem
patris intellegi uoluit · qua eum
diligit pater · ⁊ Itaquippe dixerat ·
Sicut dilexit me pater · & ego dilexi
uos · ⁊ Atq; his uerbis illa subiun
xit · ⁊ Manete indilectione mea ·
illa procul dubio · qua dilexi uos · ⁊
Ergo quod ait etiam de patre ma
neo meius dilectione · illa scilic&
accipienda est · qua dilexit eum
pater · ⁊ Sed numquid & hic gra
tia intellegenda est qua pater
diligit filium · sicut gratia est
qua nos diligit filius · cum simus
nos filii gratia non natura · un
genitus autem non natura sed
gratia · An hoc etiam in ipso
filio · ad hominem referendum est ·
ita sane · ⁊ Nam dicendo · sicut

dilexit me pater · & ego dilexi uos ·
gratiam mediatoris ostendit · ⁊
Mediator autem dī & hominum ·
non in quantum dī · sed in quan
tum homo est xpī ihū · ⁊ Et pro
fecto secundum id quod homo
est · de illo legitur · ⁊ Et ihū pro
ficiebat sapientia & gratia · apud
dm̄ & homines · ⁊ Secundum hoc
igitur recte possumus dicere ·
quod cum ad naturam dī non per
tineat humana natura · ad per
sonam tamen unigeniti filii dī ·
per gratiam pertin& humana
natura · & tanta gratia ut nulla
sit maior · nulla prorsus aequalis · ⁊
Neq; enim illam susceptionem
hominis ulla merita praeceſse
runt · sed ab illa susceptione merita
eius cuncta coeperunt · ⁊
Man& ergo filius in dilectione qua
eum dilexit pater · & ideo seruauit
praecepta eius · ⁊ Quid est enim
& ille homo · nisi quod dī suscep
tor est eius · ⁊ Dī enim erat
uerbum · unigenitus gignenti
coeternus · sed ut mediator dare
tur nobis · per ineffabilem gra
tiam · uerbum caro factum est
& habitauit in nobis · ⁊

IN NATALE V.
NIUS APOSTOLI ·

LIC SCI EVA SEC IOHAN.

IN illo temp. Dixit ihs discipulis suis. Hoc est praeceptum meum. ut diligatis inuicem. sicut dilexi uos. ⁊ &reliq.

OMELIA BEATI GREGORII PAPAE DE EADEM LECTIONE.

Cum cuncta sacra eloquia dominicis plena sint praeceptis. quid est quod de dilectione. quasi de singulari mandato dns dicit.

Hoc est praeceptum meum ut diligatis inuicem. nisi quia omne mandatum de sola dilectione est.

Et omnia unum praeceptum sunt. quia quicquid praecipitur. in sola caritate solidatur. ⁊ Vt enim multi arboris rami exuna radice prodeunt. sic multae uirtutes exuna caritate generantur. ⁊

Nec habet aliquid uiriditatis ramus boni operis. sinon manet in radice caritatis. ⁊

Praecepta ergo dominica. & multa sunt & unum. ⁊

Multa per diuersitatem operis. unum in radice dilectionis. ⁊

Qualiter autem ista dilectio sit tenenda. ipse insinuat. qui in plerisq; scripturae suae sententiis. & amicos iubet diligi in se. & inimicos diligere propter se. ⁊ Ille enim ueraciter caritatem habet. qui & amicum diligit in dō. & inimicum diligit propter dm. ⁊

Nam sunt nonnulli qui diligunt proximos. sed per affectum cognationis & carnis. ⁊ Quibus tamen in hac dilectione. sacra eloquia non contradicunt. ⁊ Sed aliud est quod sponte impenditur naturae. aliud quod praeceptis dominicis ex caritate debetur oboedientiae. ⁊

Hi nimirum & proximum diligunt. & tamen illa sublimia dilectionis praemia non assecuntur. quia amorem suum non spiritaliter. sed carnaliter impendunt. ⁊ Pro inde cum dns diceret. hoc est mandatum meum ut diligatis inuicem. protinus addidit. ⁊ Sicut dilexi uos. ⁊

Ac si aperte dicat. ⁊ Ad hoc amate. ad quod amaui uos. ⁊ Qua re fratres carissimi solerter intuendum est. quod anti quus hostis dum mentem nostram ad rerum temporalium dilectionem trahit. Infirmiorem contra nos proximum excitat. qui ea ipsa quae diligimus. auferre molitur. ⁊

Nec curat antiquus hostis acc faciens. ut terrena tollat. sed ut can

tatem in nobis feriat. ⁊ Nam
modo repente exardescimus.
& dum foris mulcti esse cupimus.
intus grauiter ferimur. Dum
parua foris defendimus. intus
amittimus maxima. ⁊ Quia dum
rem diligimus temporalem. ue
amittimus dilectionem. ⁊
Omnis quippe qui nostra tollit.
inimicus est. ⁊ Sed subito habere
coeperimus inimicum. intus est
quod perdimus. ⁊ Cum ergo aliqui
exterius a proximo patimur. con
tra occultum raptorem interius
vigilemus. ⁊ Quinunquam me
lius vincitur. nisi cum raptor ex
terior amatur. ⁊ Vna quippe &
summa est probatio caritatis. si
& ipse diligitur qui aduersatur. ⁊
Hinc est quod ipsa veritas & crucis
patibulum sustin&. & tamen ipsis
suis persecutoribus affectum
dilectionis impendit dicens. ⁊
Pater ignosce illis. quia nesciunt quid
faciunt. ⁊ Quid ergo mirum si inimi
cos diligant discipuli dum viuunt
quando & tunc inimicos diligit
magister cum occiditur. ⁊ Cuius
dilectionis summam exprimit
cum subiungit. ⁊ Maiorem hac
dilectionem nemo hab&. ut animam
suam ponat quis pro amicis
suis. ⁊ Mori etiam pro inimicis
dns uenerat. & tamen po situru

se animam pro amicis dicebat. ⁊
Vt profecto nobis ostender&. quia
cum diligendo lucrum facere
de inimicis possimus. etiam ipsi
amici sunt qui persecuntur. ⁊
Sed ecce nos usq; ad mortem nemo
persequitur. Vnde ergo pro
bare possimus. an diligimus ami
cos. ⁊ Sed est quod in pace sce
ecclesiae fieri debeat. unde cla
rescat. si persecutionis tempore
mori pro dilectione ualeamus. ⁊
Certe idem iohannes dicit. ⁊
Qui habuerit substantiam mundi.
& uiderit fratrem suum necesse
habere. & clauserit uiscera sua
abeo. quomodo caritas di man&
meo. ⁊ Hinc etiam iohannes
baptista ait. ⁊ Qui habet
duas tunicas. det non habenti.
Qui ergo tranquillitatis tempore
non dat pro dō tunicam suam.
quando in persecutione dature
est animam suam. Virtus ergo
caritatis ut inuicta sit in per
turbatione. nutriatur per mise
ricordiam in tranquillitate.
Quatenus omnipotenti dō primū
discat sua impendere. post mo
dum se. ⁊ Sequitur. ⁊ Vos amici
mei estis. ⁊ O quanta est mi
sericordia conditoris nostri.
serui digni non fuimus. & amici
uocamur. ⁊ Quanta est dignitas

hominum esse amicos di. ⁊
Sed audistis gloriam dignitatis.
audite & laborem certaminis. ⁊
Si feceritis quae ego precipio uobis.
Amici mei estis. si ea quae praeci
pio facitis. ⁊ Ac si aperte dicat. ⁊
Gaudetis de culmine. pensate
quibus laboribus uenitur ad cul
men. ⁊ Certe dum filii Zebedei
inter uenientes matre quaererent.
ut unus ad dextris di & alius a sinis
tris sedere debuissent. audierunt.
Potestis bibere calicem quem ego
bibiturus sum. ⁊ Iam locum cel
situdinis quaerebant. ad uam
illos ueritas reuocat. per quam
ad celsitudinem uenirent. ⁊
Ac si dicatur. ⁊ Iam uos locus de
lectat celsitudinis. sed prius
ua exerceat laboris. ⁊ Per cali
cem. pertingitur ad maiestatem.
Si mens uestra appetit quod de
mulcet. prius bibite quod dol&. ⁊
Sic sic per amarum poculum
confectionis. peruenitur ad
gaudium salutis. ⁊ Iam non
dicam uos seruos. quia seruus
nescit quid faciat dns eius. ⁊
Vos autem dixi amicos. quia om
nia quaecunq; audiui a patre
meo. nota feci uobis. ⁊
Quae sunt omnia quae audiuit
a patre suo quae nota fieri uolu
it seruis suis ut eos efficeret
amicos suos. nisi gaudia internae
caritatis. nisi illa festa supernae
patriae. quae nostris cottidie
mentibus per aspirationem sui
amoris imprimit. ⁊ Dum enim
audita super caelestia amamus.
amata iam nouimus. quia amor
ipse notitia est. ⁊ Omnia ergo
eis nota fecerat. qui a terrenis
desideriis immutati amoris sum
mi facibus ardebant. ⁊ Istos uero
amicos di aspexerat propheta
cum dicebat. ⁊ Mihi autem nimis
honorificati sunt amici tui dē. ⁊
Amicus enim. quasi animi custos uo
catur. ⁊ Quia igitur psalmista
prospexit electos di. a mundi huius
amore separatos custodire inman
datis celestibus uoluntatem di.
miratus est amicos di dicens. ⁊
Mihi autem nimis honorificati
sunt amici tui dē. ⁊ Et tanquam
si abeo protinus causas honoris
tanti nobis insinuari quaerere
mus. ilico adiunxit. ⁊ Nimis
confortatus est principatus eorū. ⁊
Ecce electi di carnem domant.
spm roborant. demonibus impe
rant. uirtutibus coruscant. ⁊
Presentia despiciunt. aeternam
patriam cum uoce moribus prae
dicant. eam etiam morendo
diligunt. atq; ad illam per tor
menta pertingunt. ⁊ Occidi

possunt · & flecti nequeunt ·⁊
Nimis ergo confortatus est princi
patus eorum ·⁊ Inista ipsa passio
ne quaceciderunt inmorte carnis·
uidete quantumfuerit culmen
mentis ·⁊ Unde hoc? nisi quia con
fortatus est principatus eorum ·⁊
Sed sic magni forsitan pauci sunt ·
subiunxit ·⁊ Dinumerabo eos ·
& super harenam multiplicabun
tur ·⁊ Totum mundum fratres
aspicite · martiribus plenus est ·⁊
Iam pene tot quiuideamus non
sumus · quot ueritatis testes habe
mus ·⁊ Oo ergo numerabiles ·
nobis super harenam multiplica
ti sunt : quia quanti sint anobis
conprehendi nonpossunt ·⁊
Sed quisquis adhanc peruenit
dignitatem ut amicus uocetur di·
se se inse conspiciat · dona autem
quae percipit super se ·⁊ Nihil
suis meritis tribuat · ne adinimi
citias erumpat ·⁊ Vnde & subdi
tur ·⁊ Nonuos me elegistis · sed
ego elegi uos ·⁊ Et posui uos ut
eatis · & fructum afferatis ·⁊
Posui adgratiam · plantaui · ut ea
tis uolendo · fructum afferatis
operando ·⁊ Eatis enim uolen
do dixi · quia uelle aliquid fa
cere iam mente ire est ·⁊
Qualem uero fructum afferre
debeant subditur ·⁊ Et fructus
uester maneat ·⁊ Omne quod
secundum praesens seculum labo
ramus · uix usq; admortem sufficit ·⁊
Mors namq; inter uenienis · fructi
nostri laboris abscidit ·⁊ Quoduero pro
aeterna uita agitur · etiam post
mortem seruatur ·⁊ Et tunc
apparere incipit · cum laborum
carnalium fructus coeperit non
uideri ·⁊ Ibi ergo illa retributio
inchoat · ubi ista terminatur ·⁊
Quisquis igitur iam aeterna cogno
uit · apud eius animum temporales
fructus uilescant ·⁊ Tales fruc
tus operemur quimaneant; tales
fructus operemur · quicum mors
cuncta interimat · ipsi exordium
amorte sumant ·⁊ Nam quod
amorte incipiat fructus di · testa
tur propheta quidicit ·⁊ Cum
dederit dilectis suis somnum · haec
est hereditas dni ·⁊ Omnis
quidormit inmorte · perdit here
ditatem ·⁊ Sed cumdederit
dilectis suis somnum · haec est he
reditas dni · Quia electi di
post quam peruenerint admor
tem · tunc inueniunt heredita
tem ·⁊ Sequitur ·⁊ Vt quodcumq
petieritis patrem innomine
meo · det uobis ·⁊ Ecce hic dicit
quod cumq; petieritis patrem
innomine meo det uobis · rursum
alibi per eundem euangelistam

dicit. ⁊ Siquid petieritis patrem
innomine meo dabit uobis. ⁊
Usq; modo. nonpetistis quicquam
innomine meo. ⁊ Si omne quod
petimus innomine filii dat nobis
pater. Quid est quod paulus
ter dnm rogauit & exauditi
non meruit. sed dictum est illi.
sufficit tibi gratia mea. ⁊
Nam uirtus. in infirmitate per
ficitur. ⁊ Numquid ille tam
egregius praedicator. in filii no
mine nonpetiit. ⁊ Quare autē
non accepit quod petit. ⁊
Quomodo ergo uerum est. quia
quicquid petierimus innomine
filii dat nobis. si auferri a se an
gelum satane petiit apostolus
innomine filii. & tamen quod
petiit non accepit. ⁊ Sed quia
nomen filii ihs est. ihs autem
saluator uel etiam salutaris dica
tur. ille ergo innomine saluato
ris petit. qui illud petit quod
adueram salutem pertinet. ⁊
nam si id quod non expediat
petatur. non innomine ihū peti
tur pater. ⁊ Vnde & eisdem
apostolis adhuc infirmantibus
dns dicit. ⁊ Usq; modo non pe
tistis quicquam innomine meo. ⁊
Ac si aperte diceretur. ⁊ Non pe
tistis innomine saluatoris. qui
nescitis quaerere aeternam
salutem. ⁊ Hinc est quod & pau
lus non exauditur. quia si libera
retur a temptatione. ei non prode
rat ad salutem. ⁊ Ecce uidemus
fratres carissimi. quam multi
ad solemnitatem martyris con
uenistis. genua flectitis. pectus
tunditis. uoces orationis ac con
fessionis emittitis. faciem lacri
mis rigatis. sed pensate quaeso
petitiones uestras. uidete si inno
mine ihū petitis. id est si gaudia
salutis aeternae postulatis. ⁊
In domo enim ihū ihm nonquerimus.
si in aeternitatis templo. importu
tune pro temporalibus oratis. ⁊
Ecce alius in oratione quaerit uxo
rem. alius petit uillam. alius
postulat uestem. alius dari sibi de
precatur alimentum. ⁊ Et quidem
cum haec desunt. ab omni potente
dō petenda sunt. ⁊ Sed meminisse
continue debemus. quod ex manda
to eiusdem nostri redemptoris acci
pimus. quaerite primum regnum
dī & iustitiam eius. & haec omnia
adicientur uobis. ⁊ Et haec itaq;
ab ihū petere non est errare. si
tamen non in nomine petantur. ⁊
Sed adhuc quod est grauius. alius
postulat mortem inimici. eumq;
quem gladio non potest. persequi
tur oratione. ⁊ Et uiuit adhuc
qui maledicitur. & tamen si

quimaledicit · iam demorte illius
reus tenetur · ⁊ Iubet autem dñs
ut diligatur inimicus · & tamen
rogatur dñs · ut occidat inimicum · ⁊
Quis quis itaq; sic orat · impsis suis
precibus contra conditorem pugnat · ⁊
Unde & sub iudae specie dicitur · ⁊
Fiat oratio eius inpeccatum · ⁊
Oratio quippe inpeccato est · illa
petere · quae prohibet ipse qui
petitur · ⁊ Hinc ueritas dicit · ⁊
Cum statis adorandum · remitti
te siquid habetis incordibus uestris · ⁊
Quam uirtutem remissionis aper
tius ostendimus · si unum testimo
nium testamenti ueteris profera
mus · ⁊ Certe cum iudaea conditoris sui iustitiam culpis exigentibus offendisset · prophetam suum ab oratione dñi prohibens dicit · ⁊
Non adsumas laudem & orationem pro eis · ⁊ Simoises & samuel steterint coram me · non est anima mea ad populum istum · ⁊
Quid est quod inter missis relictisq; tot patribus · soli moises · & samuel ad medium deducuntur · quorum intra optinendi uirtus ostenditur · dum ipsi posse intercedere dicuntur · ⁊ Ac si aperte dñs dicat · ⁊
Nec illos audio · quos propter magnum petitionis suae meritum minime contemno · ⁊ Quid ergo est quod moises & samuel ceteris patribus inpostolatione praeferuntur · nisi quod duo hi tantum modo incuncta testamenti ueteris serie · etiam pro inimicis suis leguntur exorasse · ⁊ Vnus apopulo lapidibus impetitur · & tamen prolapidatore suo dñm deprecatur · ⁊ Alter exprincipatu deicitur · & tamen petitus ut exoraret fatetur direns · ⁊
Absit ame hoc peccatum indño · quo minus cessem orare pro uobis · ⁊
Si moises · & samuel steterint coram me · non est anima mea adpopulum istum · ⁊ Ac si aperte dicat · ⁊ Nec illos modo pro amicis audio · quos magnae uirtutis merito · orare etiam pro inimicis scio · ⁊ Virtus ergo uere orationis est · caelsitudo caritatis · ⁊ Et tunc quisq; quod recte petit adipiscitur · cum eius animus inpetitione nec inimici odio fuscatur · ⁊
Sed plerumq; reluctantem animum uincimus · ut etiam pro inimicis oremus · ⁊ Fundit os pro aduersariis precem · sed utinam cor teneat amorem · ⁊ Namsepe & orationem inimicis nostris inpendimus · sed hanc exprceptione potius fundimus · quam excaritate · ⁊
Nam & uitam inimicorum petimus · & tamen ne exaudiamur timemus · ⁊
Sed quia internus iudex mentem

potius quam uerba considerat.
pro inimico nihil postulat. qui pro
eo excaritate nonorat. ⁊ Sed ecce
inimicus grauiter deliquit: damna
intulit. iuuantes laesit: amantes
persecutus est: retinenda
haec essent. si remittenda nobis
delicta non essent. ⁊ Aduocatus
enim noster precem nobis in causa
nostra conposuit: ipse eiusdem
causae iudex est qui aduocatus. ⁊
Preci autem quam conposuit. con
ditionem inseruit dicens. ⁊ Dimit
te nobis debita nostra. sicut nos
dimittimus debitoribus nostris. ⁊
Quia ergo ipse iudex uenit. qui ad
uocatus extitit: ipse precem ex
audit. qui fecit. ⁊ Aut ergo non faci
entes dicimus. dimitte nobis debita
nostra sicut nos dimittimus de
bitoribus nostris: nos metipsos
hoc dicendo amplius ligamus: aut
fortasse hanc conditionem in ora
tione interminimus. aduocatus
noster precem quam conposuit
non recognoscit. atq; apud se pro
tinus dicit. ⁊ Scio quid monui.
non est ipsa oratio quam feci. ⁊
Quid ergo nobis agendum est fra
tres. nisi ut uerae caritatis affec
tum impendamus fratribus:
nulla in corde malitia meneat. ⁊
Consideret omnipotens dominus ergo
proximum caritatem nostram.
ut nostris impendat iniquitati
bus pietatem suam. ⁊ Mementote
quod monemur. dimittite & dimit
tetur uobis. ⁊ Ecce & debetur
nobis. & debemus. ⁊ Dimittamus
ergo quod debetur nobis. ut dimit
tatur quod debetur a nobis. ⁊
Sed ad haec mens renititur. & uult
implere quod audit. & tamen re
luctatur. ⁊ Ad martyris tumbe
consistimus. qui ad caeleste regnum.
ex qua morte peruenerit scimus. ⁊
Nos si proxpo corpus non ponimus.
saltim animum uincamus. ⁊
Placatur dominus isto sacrificio. ad probat
in iudicio pietatis suae. uictoriam
pacis nostrae. ⁊ Certamen nostri cor
dis aspicit. & qui post uincentes
remunerat. nunc decertantes iuuat. ⁊
Per ihm xpm dnm nostrum. qui uiuit
& regnat dominus in unitate spsci. per om
nia saecula saeculorum. ⁊

Feria IIII DE IAD EM LECTION SERMO BEATI AUGUSTINI EPISCOPI.

Hoc est praeceptum
meum ut diligatis in
uicem sicut dilexi uos. ⁊
Siue dicatur precep
tum. siue mandatum:
ex uno greco utrumq;
interpretatur quod est entole. ⁊
Iam uero istam sententiam & antea
dixerat. de qua me uobis ut potui

disputasse meminisse debetis. ⁊ Ibi enim
sic ait. ⁊ Mandatum nouum do uobis. ut dili
gatis inuicem sicut dilexi uos. ut & uos
diligatis inuicem. ⁊ Huius itaq; manda
ti repetitio. commendatio est. ⁊ Nisi
quod ibi. mandatum inquit nouum
do uobis: hic autem. hoc est inquit
mandatum meum. ⁊ Ibi tanquam non fu
erit ante tale mandatum. hic tanquam
non sit aliud eius mandatum. ⁊ Sed ibi
dictum est nouum. ne inueterata nostra
perseueremus: hic dictum est meum. ne
contemnendum putemus. ⁊ Quod autem
hic ita dixit. hoc est mandatum meum.
uel ut non sit aliud. quid putamus fra
tres mei. numquid nam solum eius de
ista dilectione mandatum est qua diligi
mus inuicem. non ne est & aliud maius
ut diligamus dm. aut uero de sola nobis
ds dilectione mandauit. ut alia non in
quiramus. ⁊ Tria certe commendat
apostolus dicens. ⁊ Manent autem
fides. spes. caritas. tria haec. ⁊ Maior
autem horum caritas. ⁊ Et fin caritas
te hoc est in dilectione concludunt
duo illa praecepta. maior tamen dicta
non sola. ⁊ O fide igitur nobis
quam multa sunt. quam multa desper
quis potest cuncta colligere. quis enu
merando sufficere. ⁊ Sed intuamur
quod ait idem apostolus. ⁊ Plenitu
do legis. caritas. ⁊ Vbi ergo caritas
est. quid est quod possit deesse. ⁊
Vbi autem non est. quid est quod possit
prodesse. ⁊ Qui enim credit nec diligit.
qui non credit. frustra quidem. sed tam
potest sperare uenia. qui non diligit.
nemo autem potest desperare qui diligit.
Itaq; ubi dilectio est proximi. ibi neces
sario fides. & spes. ⁊ Et ubi dilectio
proximi. ibi necessario etiam dilectio dei. ⁊
Qui enim non diligit dm. quomodo diligit
proximum tanquam seipsum. quando
quidem non diligit. & seipsum. ⁊ Est
quippe impius. & iniquus. ⁊ Qui autem
diligit iniquitate. non plane diligit
sed odit animam suam. ⁊ Hoc ergo prae
ceptum dni teneamus. ut nos inuicem
diligamus. & quicquid aliud precedit
faciemus. ⁊ Quo quicquid est aliud
hic habemus. ⁊ Discernitur quippe
ista dilectio a bea dilectione. qua se in
uicem diligunt homines. sicut homines. ⁊
Nam ut discernere tur adiunctum est.
sicut dilexi uos. ⁊ Vt quid enim nos
dilexit xps. nisi ut possimus regnare
cum xpo. ⁊ Ad hoc ergo & nos inuicem
diligamus ut dilectionem nostram
discernamus a ceteris. qui non ad hoc
se inuicem diligunt. qui a nec diligunt. ⁊
Qui autem se propter habendum dm
diligunt. ipsi se diligunt. ⁊ Ergo ut
se diligant. dm diligunt. ⁊ Non est
dilectio in hominibus omnibus. pauci
se propterea diligunt. ut sit ds omnia
in omnibus. ⁊ Plenitudinem dilec
tionis quam nos inuicem diligere
debemus fratres carissimi. definiuit

dñs dicens: Maiorē hac dilectio
nem nemo habet: Ut animam suā
ponat quis pro amicis suis. Quia
ergo superius dixerat: hoc est man
datum meum ut diligatis inuicem
sicut dilexi uos: Quibus uerbis addi
dit quod nunc audistis: maiorem
hac dilectionem nemo habet: Ut ani
mam suam ponat quis pro amicis
suis. Fit ex hoc consequens quod
idem euangelista iohannes in epis
tula sua dicit. Ut quem admodū
pro nobis animam suam posuit: sic
et nos debeamus animas pro fratrib;
ponere. Diligentes utiq: inuicē
sicut ipse nos dilexit: qui pro nobis
animā suam posuit. Nimirū hoc
est quod legitur in prouerbiis salo
monis. Si sederis cenare ad mensā
potentis: Considerans intellege quæ
ad ponuntur tibi: Et sic mittere manū
tuam: sciens qm talia oportet te pre
parare. Nam quae mensa est po
tentis nisi unde sumit corpus et san
guis eius qui pro nobis posuit animam
suam. Et quid est ad eam sedere
nisi humiliter accedere; Et quid est
considerare: Et intellegere quae
ad ponunt tibi nisi digne tantam
gratiam cogitare. Et quid est
sic mittere manū ut scias quia talia
oportet te praeparare: nisi quod
iam dixi: Quia sicut pro nobis xps
animam suam posuit: sic et nos
debemus animas pro fratrib; ponere.
Sic enim ait etiam apostolus petrus.
Xps pro nobis passus est: relinquens
nobis exemplū: ut sequamur uestigia
eius. Hoc est talia praeparare: hoc
beati martires fervendi dilectione
fecerunt: Quorū si non manifes
memoriam celebramus: atque in con
uiuio quo et ipsi saturati sunt: ad
mensam dñi accedimus: Oportet
ut quem admodū ipsi talia ꝓparauerunt.
Ideoquippe ad ipsam mensam non sic
eos commemoramus: quem admodū
alios qui in pace requiescunt: ut
etiam pro eis oremus: sed magis pro
nobis: Ut eorū uestigiis haereamus.
Quia impleuerunt ipsi caritatē: quam dñs
dixit esse non posse maiorem. Talia
enim suis fratribus exhibuerunt: qua
lia de dñi mensa pariter acceperunt.
Neque hoc ita dictum sit: quasi prop
terea dño xpo pares esse possimus si
pro illo usque ad sanguinem marti
rium duxerimus. Ille potestatem
habuit ponendi animam suam: Et
iterum sumendi eam. Nos autē nec
quantum uolumus et morimur etiam
sinolimus. Ille moriens mox in se
occidit et mortē: Nos eius morte libe
ramur a morte. Illius caro non uidit
corruptionē: nostra post corrup
tionem in fine saeculi per illā induetur
incorruptionē. Ille nobis non indigu
it ut nos saluos faceret: Nos sine illo

nihil possumus facere. Ille se nobis
praebuit palmitibus uitem: nos habe
re preter illū non possumus uitam.
Diligamus ergo inuicem sicut et xps
dilexit nos et tradidit seipsum pro
nobis. Maiorem quippe hac dilec
tionē nemo habet quam ut animā
suā ponat quis pro amicis suis. Cum
que sic imitemur pia oboedientia
Ut eis nos comparare nulla praesuma
mus audacia. Cum dns ibi cōmen
daret caritatē quam exhibuit nobis
moriendo pro nobis atque dixisset
maiorē hac dilectionem nemo habet
Ut animam suā ponat quis pro ami
cis suis. Vos inquit amici mei estis
si feceritis quae ego praecipio uobis.
Magna dignatio cum seruus bonus es
se non possit nisi praecepta domini sui
fecerit: hinc amicos suos uoluit in
tellegi unde boni serui possunt pro
bari. Sed ut dixi ista dignatio est
ut dns quos nouit seruos suos diceret
amicos suos. Nam ut sciatis ad serui
officium pertinere praecepta sui
dni facere. alio loco seruos itaque
obiurgat dicens. Quid autē uoca
tis me dne dne et non facitis quae dico?
Cum ergo dicitis inquit dne: iussa fa
ciendo quid dicatis ostendite. Nonne
seruo oboedienti ipse dicturus est.
Euge serue bone quōm in pauca fuisti fide
lis super multa te constituam intra
in gaudium dni tui. Potest igitur
esse et seruus & amicus qui seruus est
bonus. Sed quod sequitur adtenda
mus. Iam non uos dico seruos quia
seruus nescit quid faciat dns eius.
Quomodo ergo intellecturi sumus et
seruum et amicum esse seruum bonū
cum dicat. Iam non dico uos seruos
quia seruus nescit quid faciat dns eius.
Ita nomen constituit amici ut auferat
serui. Non ut in uno utrumque ma
neat sed ut alterum altero decedente
succedat. Quid est hoc? Ita nec cum
praecepta dni fecerimus serui non
erimus? Ita ne tunc serui non erimus
quando boni serui fuerimus? Et
quis potest contradicere ueritati
quae ait. Iam non dicam uos seruos.
Et cur hoc dixerit docet. Quia seruus
inquit nescit quid faciat dns eius.
Numquid nam seruo suo bono et proba
to dns eius non etiam sua secreta com
mittat? Quid est ergo quod ait
seruus nescit quid faciat dns eius? Ue
rum est nescit quid faciat. Numquid
nescit etiam quid praecipiat? Nam si
hoc nescit quomodo seruit? Aut
quomodo seruus est qui non seruit?
Et tamen ipse dns loquitur. Vos amici
mei estis si feceritis quae ego praecipio
uobis. Iam non dico uos seruos.
O rem mirabilē cum seruire non possu
mus nisi praecepta dni fecerimus:
quomodo praecepta faciendo seru
i non erimus? Si seruus non ero

praecepta faciendo · et nisi praecepta
fecero seruire non potero · Ergo ser
uiendo seruus nonero · Intellega
mus fratres intellegamus · Et hoc
in nobis dnus faciat ut intellegamus ·
faciat etiam ut intellecta faciamus ·
Hoc autem si scimus · profecto scimus
quod facit dnus · quia nos ipsos tales
non facit nisi dnus · Et per hoc adeius
amicitiam peranemus · Sicut
enim duo sunt timores · qui faciunt
duo genera timentium · sic due sunt
seruitutes · quae faciunt duo ge
nera seruorum · Est timor
quem perfecta caritas foras
mittit · Et est alius timor castus
permanens in saeculum saeculi ·
Illum timorem qui non est in ca
ritate · adtendebat apostolus cum
dicebat · Non enim accepis
tis spm seruitutis iterum in timo
re · Illum autem timorem cas
tum · adtendebat cum dicebat ·
Noli altum sapere sed time · In illo
timore quem foras caritas mittit ·
Est etiam seruitus simul foras cum
ipso timore mittendus · Utrum
que enim iunxit apostolus · hoc est
et seruitutem et timorem dicendo ·
Non enim accepistis spm seruitutis
iterum in timore · Ad hanc seruitutem
peranentem intuebatur et dnus di
cens · Iam non dico uos seruos quia
seruus nescit quid faciat dnus eius ·

Non ille utique seruus ad timorem
peranens castum · cui dicitur · Euge
bone serue intra in gaudium domini
tui · sed ille seruus peranens ad timo
rem foras a caritate mittendus ·
De quo alibi dicit · Seruus non ma
net in domo in aeternum · filius au
tem manet in aeternum · Quo
niam itaque dedit nobis potestatem
filios dei fieri · ut non serui · sed filii
simus · Ut miro quodam et ineffa
bili · sed tamen uero modo serui
non serui esse possimus · Serui
scilicet timore casto · ad quem per
tinet seruus intrans in domini sui
gaudium · Non seruit autem timo
rem foras mittendo · ad quem per
tinet seruus non manens in domo in
aeternum · Ut autem tales serui
non serui simus · dnm facere scimus ·
Hoc seruus ille nescit · qui nescit · quid fa
ciat dnus eius · Et cum aliquid boni
facit · si extollitur · quasi hoc ipse
faciat · non dnus eius · Et gloriatur
in se non in dno gloriatur · Cum seipse
deceperit · quia sic gloriatur · quasi
non acceperit · Nos autem carissimi
ut amici dni esse possimus · quid dnus
noster faciat sciamus · Non solum
enim homines uerum etiam iustos
ipse facit nos · et non ipsi nos · Et ut
hoc sciamus · quis nisi ipse facit · Non
enim spiritum huius mundi accepimus ·
sed spiritum qui ex do est · Ut sciamus

quae a dō donata sunt nobis. A bip
so quicquid bonum est donatur. Ergo
quia et hoc bonum est. ab ipso utique
donatur. Ut sciatur a quo bonū omne
donetur. Ut omnino de omnibus bonis
qui gloriatur. in dnō glorietur.
Merito quaeritur quomodo accipi
endum sit quod ait dnis. Uos autem di
xi amicos. quia omnia quaecumq;
audiui a patre meo nota feci uobis.
Quis enim audeat adfirmare uel cre
dere. ullum hominem scire omnia
quaecumque a patre audiuit unigeni
tus filius. Quando nec hoc quidem
quisquam capit. quomodo audiat
a patre ullum uerbum. Cum ipse sit
patris unicum uerbum. Quicquid
aliquanto post in hoc ipso tamen
sermone quem post cenam ante
passionem ad discipulos habuit. mul
ta inquit habeo uobis dicere. sed non
potestis illa portare modo. Quo
igitur pacto intellecturi sumus om
nia eum nota fecisse discipulis quae
cumque audiuit a patre. Cum prop
ter ea quaedam multa non dicat
quia scit eos modo portare non posse.
Sed nimirū quod facturus est fecis
se sedicit. Quia ea quae futura sunt
fecit. Sicut enim ait propheta
foderunt manus meas et pedes meos
Nec ait fossuri sunt uelut praeterita
dicens. Et ea tamen futura praedi
cens. Ita et hoc loco ait omnia se
nota fecisse discipulis. quae se nouit nota
esse facturum. In illa plenitudine scien
tiae. de qua dicit apostolus. Cum au
tem uenerit quod perfectum est. quod
ex parte est euacuabitur. Ibi quippe
dicit. Nunc scio ex parte. Tunc autem
cognoscam sicut et ego cognitus sum. Et
nunc per speculum in enigmate. Tunc
autem facie ad faciem. Nam et ipse
apostolus saluos nos dicit factos per
lauacrum regenerationis. Qui tamen
alio loco spe inquit salui facti sumus.
Spes autem quae uidetur. non est spes.
Quod enim uidet quis. quid et sperat.
Si autem quod non uidemus speramus. per
patientiā expectamus. Unde etiam co
apostolus eius petrus. In quem modo in
quit non uidentes credtis. quem cum
uideritis exultabitis gaudio inenarra
bili et honorato. percipientes merce
dem fidei salutem animarum uestra
rum. Si ergo nunc tempus est fi
dei. salus autem animarum merces
est fidei. Quis dubitet in fide quae per
dilectionem operatur. per agendum
diem atque in fine fidei recipiendam
esse mercedem. Non solum redempti
onē corporis nostri de qua dicit apos
tolus paulus. uerum etiam salutem ani
marum nostrarum. de qua dicit apos
tolus petrus. Utriusque enim rei
felicitas. ifto tempore atque in ista
mortalitate. In spe potius habetur
quam in re tenetur. Uerum hoc

inter est quod exterior homo noster
id est corpus adhuc corrumpitur. In
terior autem id est anima iam renoua
tur de die in diem. Itaque sicut immor
talitatem carnis et salutem animarū
futurā expectamus quā uisi ā pignore
accepto salui esse facti dicamur. Ita
omnium nostrarum quaecumq; unige
nitus audiuit a patre futurā sperare de
bemus. quam uis iam se hoc fecisse dixe
rit xpus. Non uos me elegistis inquit.
sed ego elegi uos. Haec est illa ineffa
bilis gratia. Quid enim eramus
quando xpm nondum elegeramus.
Et ideo non diligebamus. Nam qui
non eum elegit quomodo diligit.
Quid ergo eramus nisi iniqui et perditi.
Neque enim iam credideramus in eum.
ut eligeret nos. Nam si iam credentes
elegit electos elegit. Cur ergo diceret
non uos me elegistis nisi quia misericor
dia eius praeuenit nos. Hic certe uacat
uana illorū ratio cinatio. qui prescientiā
dī defendunt contra gratiā dī. Et ideo
nos dicunt electos ante mundi constitu
tionē. quia prescitiit nos dī futuros bo
nos. Non seipsum nos facturū bonos.
Non hoc dicit qui dicit non uos me elegis
tis. Quoniā si propterea nos elegisset
quia bonos futuros esse praescierat. simul
etiam praescisset quod eū nos fuissemus
prius electuri. Quid ergo elegit in non
bonis. Non enim electi sunt quia boni
fuerunt. qui boni non essent nisi electi
essent. Alioquin gratia iam non est
gratia. si praecessisse contendimus merita.
Audi ingrate. Non uos me elegistis. sed ego
uos elegi. Non est ut dicas. ideo electus
sum quia iam credebam. Si enim cre
debas in eū. iam elegeras eum. Sed
audi non uos me elegistis. Quid ergo
dicturi sumus audiendo non uos me ele
gistis. nisi quia mali eramus. ut boni per
gratiā nos eligentis essemus. Et uide te
carissimi quemadmodū non eligat bonos.
sed quos elegit faciat bonos. Ego inquit
elegi uos et posui uos ut eatis et fructum
adferatis et fructus uester maneat. Non
ne iste est fructus de quo iā dixerat. sine me
nihil potestis facere. Elegit ergo et posuit
ut eamus et fructū adferamus. Nullū itaq;
fructū unde nos eligeret habebamus.
Vt eatis inquit et fructū adferatis. Ipse
ut adferamus. et ipse est uia qua imus. In
qua nos posuit ut eamus. Proinde in om
nibus misericordia eius praeuenit nos.
Et fructus inquit uester maneat. Ut quodcūq;
petieritis patrē in nomine meo det uobis.
Maneat ergo dilectio. Ipse est ergo fruc
tus noster. Quae dilectio nunc est inde
siderio. non dum in saturitate. Et ipso
desiderio. quodcumque petierimus
in nomine unigeniti filii dat nobis pater.
Quod autem accipere saluandis non
expedit nobis. Non existimemus nos
petere in nomine saluatoris. Sed
hoc petimus in nomine saluatoris.
quod pertinet ad rationem salutis.

ITEM IN NATAL VNIUS APOSTOLI.

LEC SCI EVA SEC IOHAN.

IN illo temp: Dixit ihs discipulis suis: Haec mando uobis ut diligatis inuicem. Et ret.

OMEL BEATI AUGUSTINI DE EAD LECTIONE

HAEC MANDO uobis ut diligatis inuicem: Ac per hoc intellegere debemus hunc esse fructum nostrum de quo ait. Ego uos elegi &eatis. &fructum adferatis &fructus uester maneat: Et quod adiunxit. ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo. d& uobis.

Tunc utique dabit nobis. si diligamus inuicem; Cum &hoc ipsum ipse dederit nobis. qui nos elegit non habentes fructum. quia non eum nos elegeramus. Et posuit nos ut fructum adferamus. hoc est inuicem diligamus. Quem fructum sine illo adferre non possumus. sicut palmites facere sine uite nihil possunt; Caritas ergo est fructus noster. quam definit apostolus de corde puro &conscientia bona &fide non ficta. Hac diligimus inuicem hac diligimus dm; Neq; enim uera dilectione diligeremus inuicem. nisi diligenter dm.

Diligit enim unusquisq; proximum tamquam se ipsum: si diligit dm. Nam si dm non diligit. nec ipsum diligit; In his autem caritatis duobus praeceptis. tota lex pend& &prophetae.

hic est fructus noster; De fructu itaque nobis mandans. haec mando inquit uobis ut diligatis inuicem. Adiecit atque ait.

Si mundus uos odit. scitote quia me priorem uobis odio habuit.

Cur ergo se membrum supra uerticem extollit. Securus es in corpore. si non uis odium mundi sustinere cum capite.

Si de mundo inquit estis: mundus quod suum erat diliger&.

Vniuersae hoc utique dicit ecclesiae. quamplerumque &iam ipsam mundi nomine appellat. sicut illud est. Deus erat in xpo mundum reconcilians sibi.

Totus ergo mundus ecclesia. &totus mundus odit ecclesiam.

Mundus igitur odit mundum. inimicus reconciliatum. damnatus saluatum. inquinatus mundatum.

Denique cum dixisset. si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diliger&. continuo subiecit

Recusas ee

Quia uero de mundo non estis sed
ego elegi uos de mundo · propter ea
odit uos mundus ; Ergo & ipsi in
de erant ; Vnde ut non essent · elec
ti sunt inde · non merti sui · quo
rum nulla bona praecesserant
opera · non natura quae tota fue
rat per liberum arbitrium in ip
sa radice uitiata · sed gratuita
hoc est uera gratia ; Qui enim
de mundo mundum elegit · fecit
quod eligere & · non inuenit ·

Memento te inquit sermonis mei
quem ego dixi uobis · non est ser
uus maior domino suo ; Si me
persecuti sunt · & uos persequentur ;
Si sermonem meum seruauerunt ·
& uestrum seruabunt ·

Dicendo autem non est seruus maior
domino suo · nonne euidenter
ostendit quemadmodum intelle
gere debeamus quod superius
dixerat · iam non dico uos seruos ·
Ecce enim seruos eos esse dicit · nam
quid est aliud · non est seruus ma
ior domino suo ; Si me persecuti
sunt · & uos persequentur ·

Manifestum est igitur illum seruum
qui non manet in domo in aeternum ·
illum pertinentem ad timorem
quem foras cartas mittit · esse in
tellegendum · ubi dictum est · iam non
dico uos seruos · Hic autem ubi
dicitur · non est seruus maior do
mino suo · si me persecuti sunt · & uos
persequentur · illum significari ser
uum · pertinentem ad timorem castum ·
qui permanet in saeculum saeculi ·

Hic enim seruus est auditurus ; euge
bone serue · intra in gaudium domi
ni tui · ; Sed haec omnia inquit fa
ciunt uobis propter nomen meum
quia nesciunt eum qui misit me ·

Quae omnia facient · nisi quae dixit ·
Odio habebunt scilicet · & sequentur
sermonem que contemnunt ·

Quo si sermonem non seruarent eorum
nec tamen odissent eos · neque per
sequerentur ; uel etiam si odissent
nec tamen persequerentur · non om
nia facerent · Haec autem
omnia facient uobis inquit prop
ter nomen meum · quid est aliud
dicere · quamuis uobis odio ha
bebunt · me uobis persequentur ;
& sermonem uerum · quia meus est
ideo non seruabunt · Haec enim
omnia facient uobis propter no
men meum ; non uestrum · sed meum ·

Quemodo ergo erit uerum · haec om
nia facient uobis propter nomen
meum · cum illi non propter nomen
xpi faciant · id est propter iustitiam ·
sed propter iniquitatem suam ·

Haec quaestio ita soluitur · si eo mo
do intellegamur dictum · haec om
nia facient uobis propter nomen
meum · ut totum referatur ad iustos ·

Tantum (quam) dictum sit · haec omnia pa
tiemini abeis propter nomen me
um · ut hoc sit facient uobis · quod
est patiemini abeis · ⁊ Item quaeri
potest si etiam mali faciunt perse
cutionem malis · sicut impii reges
& iudices cum essent persecutores
piorum · utique & homicidas · & ad
ulteros · & quoscumque maleficos ·
quos contra leges publicas fecisse
cognoscerent · puniebant · quomodo
intellegendum est · quod ait dnus ·
si de mundo essetis · mundus quod su
um erat diliger & · ⁊ Neque enim
quos punit diligit mundus · a quo ui
demus supra dicta scelerum genera
plerumque puniri · ⁊ Nisi quia mun
dus est inimicis aquibus talia scelera pu
niuntur · mundus & inimicis aquibus
talia scelera diliguntur · ⁊
Mundus itaque ille qui intellegitur
in malis atque impius · & odit quod
suum est · ex ea parte hominum qua
sceleratis nocet · & diligit quod suum
est ex parte hominum quae isdem
ipsis consceleratis fauet · ⁊ Ergo
haec omnia facient uobis propter
nomen meum · uel ita dictum est prop
ter quod uos patimini · uel ita prop
ter quod ipsi faciunt · ⁊ Quia hoc
nuobis dum persecuntur oderunt · ⁊
Et addit · quia nesciunt eum qui me
misit · ⁊ Hoc secundum eam scienti
am dictum intellegendum est · de
qua & alibi scriptum est · ⁊ Scire au
tem te · sensus est consummatus · ⁊
Hac quippe scientia · qui sciunt pa
trem a quo missus est xpus · nullo
modo persecuntur eos quos colligit
xpus · quia & ipsi cum eis colliguntur
a xpo · ⁊ Si non uenissem & locutus
eis fuissem · peccatum non haberent · ⁊
Iudaeos ostendit expressius · debis
enim dicit · ⁊ Si non uenissem & locu
tus fuissem eis · peccatum non habe
rent · ⁊ O equibus dicebat · ⁊
Si me persecuti sunt · & uos persequen
tur · ⁊ Si sermonem meum seruauie
runt · & uestrum seruabunt · ⁊
Sed haec omnia facient uobis prop
ter nomen meum · quia nesciunt
eum qui misit me · ⁊ His enim uer
bis & ista subiungit · ⁊ Si non uenis
sem & locutus fuissem eis · pecca
tum non haberent · ⁊ Iudaei ergo
persecuti sunt xpm · quod euidentis
sime indicat euangelium · ⁊
Iudaeis locutus est xpus · non aliis gen
tibus · ⁊ Iudaeos ergo uolunt intellegi
mundum · qui odit xpm & discipu
los eius · immo uero · non his solis · sed
hos quoque ad eundem mundum per
tinere monstrauit · ⁊ Quid est ergo
si non uenissem peccatum non haberent ·
num quid sine peccato erant iudei ·
ante quam xpus ad eos in carne ue
nisset · quis hoc uel stultissimus dixerit · ⁊
Sed magnum quoddam peccatum

non omne peccatum quasi subgene
rali nomine uult intellegi · hoc est
enim peccatum · quo tenentur cunc
ta peccata ·⁊ Quodunus quisque
si non habeat · dimittuntur ei cuncta
peccata ·⁊ Hoc est autem quod non
crediderunt in xp̃m · qui propter ea
uenit ut credatur in eum ·⁊
Hoc peccatum si non uenisset · non
utique haberent ·⁊ Aduentus
quippe eius quantum credentibus
salutaris · tantum non credentibus
gertiabilis factus est ·⁊ Sed adiunxit
atque ait · nunc autem excusatio
nem non habent de peccato suo · po
test mouere quaerentes · utrum hi
ad quos non uenit xp̃s · nec locutus
est eis · habeant excusationem de pec
cato suo ·⁊ Si enim non habent cur
id dictum est propter ea istos non
habere quia uenit · & locutus est eis ·
si habent autem · utrum ad hoc habe
ant ut poenis alienentur · an ut mi
tius puniantur ·⁊ Ad haec inqui
sita · pro meo captu dño · donante
respondeo ··⁊ Habere illos excusati
onem non de omni peccato suo · sed
hoc peccato quod in xp̃m non credi
derunt · ad quos non uenit · & qui
bus non est locutus ··⁊ Sed non in
eos sunt numero ad quos in discipu
lis uenit · & quibus per discipulos est
locutus ··⁊ Quod & nunc facit ··⁊
Nam per ecclesiam suam uenit ad
gentes · & per ecclesiam suam loqui
tur gentibus ··⁊ Ad hoc enim per
tinet quod ait · quiuos recipit ·
me recipit · & quiuos spernit · me
spernit ··⁊ Qui me odit · & patrem
meum odit ··⁊ Qui superius dixerat
haec facient uobis · quia nesciunt
eum qui misit me · Non itaque
dissimulanda nascitur quaestio ·
quomodo possint odisse quem ne
sciunt ··⁊ Si enim dm̃ non quod est
ipse · sed nescio quid aliud eum sus
picantur · aut credunt · & hoc ode
runt · utique non ipsum oderunt ·
sed quod sua mendaci suspicione
uel uana credulitate concipiunt ··⁊
Si autem quod est · hoc de illo sentiunt ·
quomodo eum nescire dicuntur ··⁊
Et de hominibus quidem fieri potest ·
ut eos saepe quos numquam uidi
mus diligamus ··⁊ Ac per hoc nec
illud contrario impossibile est · ut eos
quos numquam uidimus oderimus ··⁊
Fama quippe de aliquo sermocinan
te seu bene seu male fit · non inme
rito · ut amemus uel oderimus ig
notum ··⁊ Sed si fama sit uera ·
quomodo est de quo uera didicimus
dicendus ignotus ?⁊ An quia eius
faciem non uidimus ? quam cum & ip
se non uideat · nulli tamen potest
notior esse quam sibi ··⁊
Non igitur meius facie corporali nobis
intimatur cuiusque notitia · sed

tunc nobis adcognitionem pa
tet · quando eius mores & uita
non latet ·· Alioquin nec se
ipsum nosse quisquam potest ·
qui uidere faciem suam non po
test ·· Sed utique tanto cer
tius quam notius est alius ipse se
nouit · quanto certius interi
ore conspectu potest uidere
quod sapit · uidere quod cupit ·
uidere quod uiuit ·· Proinde
sicut fieri potest · ut homo bo
nus hominem bonum oderit
nesciens · uel potius diligat ne
sciens · Ipsum enim diligit
cum bonum diligit · quia id
quod est ille · hoc iste diligit ·
Oderit autem nesciens · non ip
sum sed quod putat esse ipsum ·
Ita fieri potest · ut & iam homo
iniustus · hominem oderit iustū ·
& tamen dum eum credit iniustū
diligat non ipsum · sed quod pu
tat esse ipsum ·· Quem admo
dum autem hominem sic & dm̄ ··
Denique si interrogarentur iu
daei utrum diligerent dm̄ ·
quid se aliud quam diligere re
sponderent? nec ex animo men
tientes · sed errando potius opi
nantes ·· Quomodo enim dilige
rent patrem ueritatis · qui habe
rent odio ueritatem? ··
Nolunt enim sua facta damnari ·
et hoc habet ueritas · ut alia
facta damnentur ··
Tantum igitur oderunt uerita
tem · quantum oderunt suas
poenas · quas talibus inrogat
ueritas ·· Nesciunt autem
illam esse ueritatem · quae ta
les quales ipsi sunt damnat ··
Oderunt ergo quam nesciunt ·
& cum illam oderunt · profecto
& eum de quo nata est · nisi odis
se non possunt ·· Ac per hoc
quia ueritatem qua iudicante
damnantur de patre donatum
nesciunt · utique etiam ipsum
& nesciunt & oderunt ··
Si opera non fecissem inter quae ne
mo alius fecit peccatum non habe
rent ·· Peccatum illud scilicet
magnum de quo & superius ait ··
Si non uenissem & locutus eis fuis
sem · peccatum non haberent ··
Hoc est peccatum quo in eum loquen
tem & operantem non crediderunt ··
Sed quid est quod cum dixisset · si o
pera non fecissem inter mox ad
dit · quae nemo alius fecit ··
Nulla quippe in operibus xpi ui
dentur esse maiora quam suscita
tio mortuorum ·· Quod scimus
etiam antiquos fecisse prophetas ··
Fecit enim helias · fecit heliseus ·
& cum in hac carne uiuer & · &
cum in alio monumento sepultus

iaceret ·· Nam quidam postan
tes mortuum cum inruentibus
hostibus eo refugissent · eumque
ibi posuissent · continuo resurrexit ··
Fecit tamen aliqua xps quae ne
mo alius fecit ·· Quod quinq;
milia hominum · de quinque
& quattuor milia de septem pa
nibus pauit ·· Quod super a
quas ambulauit · & petro ut hoc
facer & praestitit ·· Quod a
quam mutauit in uinum · quod
aperuit oculos cecinati · & alia
multa quae commemorare lon
gum est ·· Sed respondetur no
bis · & alios fecisse quae ipse non
fecit · & quae nemo alius fecit ··
Quis enim nisi moyses aegyptios
plagis tot tantisq; percussit · di
uiso mari populum duxit · & man
na de caelo esurientibus impetra
uit · aquam de petra sitientibus
fudit · Quis nisi ihū in aue popu
lo transituro iordanis fluenta di
uisit · & currentem solem emis
sam addnm orationem frenauit ··
Quis praeter samson propter suam
sitim maxilla mortui asini exun
dante satiatus est · quis praeter
heliam curru igneo in alta sub
uectus est · Quis praeter heli
seum quod paulo ante commemo
rati sepulto suo cadauere · alte
rius sed reddidit uitae ··

Quis praeter danihelem inter ora in
clusorum secum leonum esurien
tium · uixit innocuus · Quis pre
ter tres uiros · Ananiam · Azariam
Misahelem · in flammis ardentib.
& non urentibus de ambulauit in
lesus · Praeter eo cetera · quo
haec satis esse arbitror · quibus de
monstretur · & alios scos quaedam
opera miranda fecisse quae nemo ·
alius fecit · Sed quitam multa
uitia & malas ualetudines uersa
tionesque mortalium tanta po
testate sanaret · nullus omnino
legitur antiquorum · Vt enim
taceantur quod uiuendo sicut oc
currebant saluos singulos fecit ·
marcus euangelista quodam loco ait ··
Vespera autem facta cum occidisset
sol · adferebant ad eum omnes male
habentes · & daemonia habentes ·
& erat omnis ciuitas congregata ad
ianuam & curauit multos quiuexa
bantur uariis languoribus & dae
monia multa eiciebat ··
Id autem cum commemorasset ma
theus etiam testimonium prophe
ticum addidit dicens · Vt adim
plere tur quod dictum est per esai
am prophetam dicentem ··
Ipse infirmitates nostras accepit · &
egrotationes portauit ·· Item alio
loco dicit marcus ·· Et quocumq;
introiebat in uicos uel in uillas

aut in ciuitate. in plateis pone
bant infirmos. & deprecabantur
eum ut uel fimbriam uestimenti
eius tangerent. ⁊ Et quotquot
tangebant eum salui fiant. ⁊
Haec nemo alius fecit in eis. ⁊
Sic enim est intellegendum quod
ait in eis. non inter eos uel coram
eis. sed prorsus in eis quia sanauit
eos. ⁊ Haec quippe intellegi uo
luit quae non solum facerent
admirationem. uerum etiam ma
nifestam conferrent salutem. ⁊
Pro quibus beneficiis utiq; amorem
non odium retribuere debuerunt. ⁊
Omnia quippe ceterorum miracula
superat quod est natus ex uirgine.
matris q; integritatem solus potuit
nec conceptus uiolare nec natus. ⁊
Sed hoc nec coram eis factum est nec
in eis. ⁊ Ad cognoscendam quippe
huius miraculi uertitatem. non
communi cum eis aspectu. sed dis
creto a beis discipulatu. apostoli
peruenerunt. ⁊ Iam uero illud
quod die tertio in carne. in qua
occisus fuerat de sepulchro se red
didit uiuum. & numquam deinde
moriturus cum illa ascendit in
caelum. superat & iam cuncta que
fecit. ⁊ Sed neque hoc factum est
in iudaeis neque coram eis. ⁊
Et dum non hoc fecerat. quando dice
bat. si opera non fecissem in eis que

nemo alius fecit. nimirum ergo
illa sunt quae in eorum ualetudinib;
tanta miracula salutis ostendit.
quanta illis antea nemo donauit. ⁊
Haec enim uiderunt & hoc eis expro
bans adiungit & dicit. ⁊ Nunc
autem & uiderunt & oderunt.
& me & patrem meum. ⁊
Sed ut impleatur sermo qui in lege
eorum scriptum est. quia odio me
habuerunt gratis. ⁊ Eorum legem
dicit. non ab ipsis inuentam. sed
ipsis datam. sicut dicimus. panem
nr̃m cotidianum. quem tamen
ad o̅ petimus addendo. da nobis.
Gratis autem odit qui nullum ex o
dio commodum quaerit. uel in com
modum fugit. ⁊ Sic oderunt dm
impii. sic diligunt iusti. hoc est
gratis. ut alia preter illum non
expectent bona quo ipse erit in
omnibus omnia. ⁊ Quisquis uero
altius adtenderit xp̃m dicentem.
si opera non fecissem in eis que nemo
alius fecit. inueniet ipsum fecisse.
si quando quispiam d̃i homo tale
aliquid fecit. ⁊ Potest quippe ipse
cuncta per seipsum. nemo autem
potest aliquid sine ipso. ⁊ Xp̃s nam q;
cum patre & sp̃u sc̃o non sunt tres
dii sed unus d̃s. de quo scriptum est. ⁊
Benedictus d̃n̄s d̃ns israhel. qui facit
mirabilia solus. ⁊ Nemo ergo alius
fecit quae cum q; in eis opera fecit.

quo quisquis alius homo · aliquid
eorum fecit · ipso faciente fecit ·
haec autem ipse · non illis facientibus fecit ·

IN NATIVITATE SCI IOHANNIS

LEC SCI IOHA SEC MATHEUM ·

In illo temp · Dixit ihs discipulis suis
parabolam hanc · Homo quidam
peregre proficiscens uocauit ser
uos suos & tradidit illis bona
sua · Et reliqua ·

Fcliii

OMIL BEATI GREGORII PAPAE DE EADEM LECTIONE ·

Lectio · sci · euangelii
fratres kmi · sollicite considerare
nos a mon & · nenos quiplus ceteris
in hoc mundo accepisse ali
quid cernimur · a beato
re mundi grauius inde iudicemur ·
Cum enim augentur dona · rationes
& iam crescunt donorum ·
Tanto ergo esse humilior atque ad
seruiendum promptior quisque de
b& exmunere · quanto se obligatio
rem esse conspicit in reddenda ra
tione · Ecce homo qui peregre
proficiscitur seruos suos uocat eisq·
ad negotium talenta partitur ·
Post multum uero temporis positu
rus rationem reuertitur · bene
operantes pro adportato lucro
remunerat · seruum uero a bono
opere torpentem damnat ·
Quis itaque iste homo est qui pere
gre proficitur · nisi redemptor nos
ter · qui in ea carne quam adsump
serat abiit in caelum · Carnis
& iam locus propri e terra est ·
Quae quasi ad peregrina ducitur · dum
per redemptorem nrm in caelo
collocatur · Sed homo iste peregre
proficiscens seruis bona sua tradidit ·
quia fidelibus suis spitalia dona
concessit · Et uni quidem quinq·
talenta · Alii uero duo · Alii uero com
misit unum · Quinque & enim sunt
corporis sensus · Videlic& · uisus ·
auditus · gustus · odoratus · & tactus ·
Quinq· igitur talentis donum quinq·
sensuum · id est exteriorum scientia
exprimitur · Duobus uero intellec
tus · & operatio designatur ·
Vnius autem talenti nomine · intel
lectus tantum modo designatur ·
Sed is qui quinque talenta accepe
rat · alia quinque lucratus est ·
Qui a sunt nonnulli · qui & si interna
ac mistica penetrare nesciunt ·
pro intentione tamen superne pa
triae · docent recta quos possunt
de ipsis exteriorib; quae acceperunt ·
Dumque se a carnis petulantia ·
a terrenarum rerum ambitu · atq·
auisibilium uoluptate custodiunt ·
ab his & iam alios ammonendo con
pescunt · Et sunt nonnulli · qui
quasi duobus talentis ditati · intel
lectum atque operationem percipi

unt · subtilia de interni intelle
gunt · mira de exterioribus ope
rantur ·· Cumque intellegen
do & operando alius praedicant ·
quasi duplicatum de negotio lu
crum reportant ·· Bene autem
alia quinque · uel alia duo in lu
crum uenisse refertur; quia dū
utrique sexui praedicatio impen
ditur · quasi accepta talenta
geminantur ·· Sed is qui unum
talentum acceperat · abiens fo
dit in terra · & abscondit pecu
niam domini sui ·· Talentum
in terra abscondere est · accep
tum ingenium · in terrenis actib.
implicare ·· Lucrum spiritale
non querere · cor a terrenis co
gitationibus numquam leuare ··
Sunt namque nonnulli qui donū
intellegentiae perceperunt ·
sed tamen sola quae carnis sunt
sapiunt ·· De quibus per pro
phetam dicitur ·· Sapientes sunt
ut faciant mala · bene autem fa
cere nesciunt ·· Sed dominus qui
talenta contulit · rationem posi
turus redit · quia is qui nunc pie
spiritalia dona tribuit · districte
in iudicio merita exquirit ··
Quid quisque accepit considerat · &
quod lucrum de acceptis reposset
pensat ·· Seruus qui geminata
talenta retulit · a domino laudatur.

atq; ad & ernam remunerationem
intro mittitur; Cum eiuoce do
minica dicitur ·· Euge serue bone
& fidelis · quia supra pauca fuisti
fidelis · supra multa te constituam ·
intra in gaudium domini tui ··
Pauca quippe sunt bona omnia pre
sentis uitae · quamlib& multa ui
deantur ·· Sed tunc fidelis seruus
supra multa constituitur · quando
deuincta omni corruptionis moles
tia de aeternis gaudiis in illa cae
lesti sede gloriatur ·· Tunc ad dn̄i
sui gaudium perfecte intro mittitur
quando in aeterna illa patria ad
sumptus · atque angelorum coeti
bus admixtus · sic in eius gaud&
de munere · ut non sit iam quod ex
terius doleat de corruptione ··
Seruus autem qui operari de ta
lento noluit · ad dn̄m cum uer
bis & cusationis redit dicens ··
Domine · scio quia homo durus es
metis ubi non seminasti · & conge
gas ubi non sparsisti · & timens abi
& abscondi talentum tuum in
terra · ecce habes quod tuum est ··
Notandum quod inutilis seruus durū
dominum uocat · cui tamen ad
lucrum deseruire dissimulat ··
Et timuisse se dicit in lucro talen
tum expendere · qui hoc solum
timere debuerat · ne hoc sine
lucro ad dn̄m reportar& ··

Sunt enim plerique in ecclesia quorum iste seruus imaginem tenet. qui melioris uitae uias aggredi metuunt. & tamen iacere in sui torporis ignauia non pertimescunt.

Cumque se peccatores considerant. sectatis uias arripere trepidant. & remanere in suis iniquitatibus non formidant. Quorum bene petrus adhuc in infirmitate positus speciem tenet. cum uiso miraculo piscium dixit. Exi a me dne quia peccator homo sum.

Immo sic peccatorem considerat oportet & utate dnm non repellat.

Sed qui de circo melioris habitus uias & rectioris uitae adprehendere arcem nolunt. quia infirmos esse se conspiciunt. quasi peccatores se fatentur. & dnm repellunt. eumque in quo sciificari debuerant fugiunt. Et uelut in perturbatione consilium non habentes dum moriuntur & uitam timent.

Vnde & huic seruo protinus respondetur. Serue male & piger. sciebas quia meto ubi non semino. & congrego ubi non spargo. oportuit ergo te dare pecuniam meam nummolariis. & ego uenien. recepissem utique quod meum est cum usura. Ex uerbis suis seruus constringitur cum dns dicit.

Meto ubi non semino. & congrego ubi non sparsi. Acsi aperte dicat. Si iuxta tuam sententiam. & illud exquiro quod a te rogandum non dedi. quanto magis ate exquiro. quod a te rogandum dedi.

Oportuit ergo te dare pecuniam meam nummolariis. & ego uenien. recepissem utique quod meum est cum usura. Pecuniam uero nummolariis dare est. eis sententiam praedicationis impendere qui hanc ualeant & dictis & operib. exercere. Sed sicut nrm periculum aspicitis si dominicam pecuniam teneamus. ita urm fratres km. sollicite pensate. quia cum usuris a uobis exigitur quod a uobis audistis.

In usura quippe pecunia & iam non data recipitur. Cum enim hoc redditur quod acceptum fuerat. & iam illud super impenditur. quod acceptum non est. Pensate ergo fratres km. quia de accepta hac uerbi pecunia usuram soluitis. & curate ut ex eo quod audistis. & iam alia studeatis intellegere quae non audistis. Quatenus alia ex aliis colligentes. & iam illa discatis ex uobis met ipsis agere. quae nec dum ex praedicatoris ore didicistis.

Pigrum uero seruum quasi sententia ferat audiamus. Tollite a eo talentum. & date ei qui habet decem talenta. Oportunum ualde

uidebatur. utrum a malo seruo
unum talentum tollitur. ei poti
us qui duo quam qui quinq; talen
ta acceperat daretur. Illi enim
dari debuit qui minus. quam qui
plus habuit. Sed sicut superius
diximus. per quinque talenta.
quinque uidelicet sensus. id est ex
teriorum scientia designatur.
Per duo autem intellectus & opera
tio exprimitur. Plus enim habu
it qui duo quam qui quinq; talenta
perceperat. quia qui per talenta
quinque exteriorum administra
tionem meruit. ab intellectu inter
norum adhuc uacuus fuit.
Vnum ergo talentum quod intellec
tum significare diximus. illi dari
debuit qui bene exteriora quae ac
ceperat ministrauit. Quod cotidie
in sca ecclesia cernimus. quia
plerique dum bene ministrant ex
teriora quae accipiunt. per adiunc
tam gratiam. ad intellectum quoq;
mysticum perducuntur. ut & iam
de interna intellegentia polleant.
qui exteriora fideliter administrant.
Generalis & iam mox sententia sub
ditur. qua dicitur. Omni enim ha
benti dabitur & abundabit. et aut
qui non hab& & quod uidetur habere
auferetur abeo. Habenti autem
dabitur & abundabit. quia quis
quis caritatem hab& & iam dona alia
percipit. Quisquis caritatem
non hab& etiam dona quae perce
pisse uidebatur amittit. Vnde
necesse est fratres mei ut per omne
quod agitis. erga caritatis custodi
am uigletis. Caritas autem ue
ra est & amicum diligere in dō. & ini
micum propter dm̄. Quam quis
quis non hab& omne bonum amit
tit quod habet. Talento quod ac
ceperat priuatur. & iuxta domini
cam sententiam in exteriores tene
bras mittetur. Per poenam quip
pe in exteriores cadit. qui per cul
pam suam sponte in interiores tene
bras cecidit. Et illic coactus pa
titur. tenebras ultionis. qui hic li
benter sustinuit tenebras uolup
tatis. Sciendum uero est quod
nullus piger. ab hac talenti accep
tione securus est. Nullus namq;
est qui ueraciter dicat. talentum
minime accepi. non est unde ponere
rationem cogar. Talenti enim
nomine cuilibet pauperi & iam hoc
ipsum reputabitur. quod uel mini
mum accepit. Alius intellegentiam
accepit. praedicationis ministerium
debet ex talento. Alius terrenam
substantiam accepit. erogationem
talenti debet ex rebus. Alius nec
internorum intellegentiam. nec re
rum affluentiam accepit. sed ta
men didicit. aliem quapascitur.

ipsa arsei in talenti acceptione
reputabitur ⁊ Aliis horum ni
hil assecuturest · sed tamen for
tasse familiaritatis locum apud
diuitem meruit · talentum pro
fecto familiaritatis accepit ⁊
Si ergo nihil ei proindigentibus
loquitur · pro talenti ratione
damnatur ⁊ Habens igitur
intellectum · cur & omnino nec
ceat ⁊ Habens rerum affluenti
am · uigil & ne a misericordiae
largitate torpescat ⁊ Habens
autem quare egitur · magnopere
studeat usum atq; utilitatem
illius cum proximo partiatur ⁊
Habens loquendi locum apud di
uitem · damnationem pro recen
to talento timeat · sicut uale
non apud eum pro pauperibus in
tercedit ⁊ Tantum quippe ab
uno quoque nrm uenturus iu
dex exigit · quantum dedit ⁊
Vt ergo de talenti sui rationibus
redeunte dno quisque securus sit ·
cum tremore pensi & cotidie
quod accepit ⁊ Ecce nam que
iam iuxta est utille qui peregre
profectus est redeat ⁊ Peregre
quippe abiit · qui de hac terra
inqu natus est · longe discessit ⁊
Sed profecto reuestitur · ut de ta
lentis rationes ponat · quia si
a bona actione torpescimus · de

ipsis donis quae contulit nos distric
tius iudicat ⁊ Consideremus
ergo quae accepimus atq; in eorum
erogatione uigilemus ⁊ Nulla
nos a spiritali opere terrena cura
impediat · ne si interra talentum
absconditur · talenti dni ad ira
cundiam prouocetur ⁊ Piger
enim seruus cum iam iudex cul
pas examinat · talentum de terra
leuat ⁊ Quia sunt plerique qui
tunc se a terrenis operibus sub
trahunt · quando iam per anim
aduersionem iudicis · ad aeter
num supplicium trahuntur ⁊
Ante ergo de talenti nri ponenda
ratione uigilemus · ut cum iam
iudex adferiendum in min & lu
crum nos quod fecimus excusset ⁊

ITEM SERMO BEATI MAXIMI EPI · QUI BENE CONGRUIT IN FESTIUITATE BEATI HILARII · SIUE ETIA PAULINI TREUERENSIS · NEC NON ETIA SEBII EPISCOPORU · CORUM PATRUM

Sancorum patrum memoriae religiosis con
uentibus honoranter fra
tres kmi · & propria eorum
merita · & munera in eis
diuina ueneramur ⁊ Quid circo
nobissunt uenerabiles · quia prae
sentis uitae luce despecta · con
temptoque suorum corporum

cruciatu · saeuientem mundum
di probonore uicerunt ··
Sicut beatissimus hic pater noster
dum pro adsertione indisputabi
lis dictatis spū feruentiore con
surgens arrianis impietatibus
obluctatur · & ecclesias di concer
tantium hereticorum procellis
ac turbinibus perturbatas serene
fidei tranquillitate pacauit ·
& sibi eterna premia multi
moda passione quaesiuit ··
Illius nimirum inconcussa sequens
uestigia adquem dns ait ··
Tu es petrus & super hanc petram
aedificabo ecclesiam meam · &
porte inferi non preualebunt ei ··
Vere ac merito cunctis potestatib;
honorandus · ille qui firmissime
petre soliditatem secutus · inimi
cos xpi · & caelestis spis auctoritate
confudit · & infatigate patientiae
fostitudine triumphauit ··
Nec inferni sicut dictum est aduer
sus eum porta praeualuit · qui sibi
portae eternalis ingressum regem
gloriae confessus aperuit ; Aut
quomodo ei non pater & porta illa
uitalis qui plenitudine euangeli
cae lectionis edoctus in patre fili
oque eius inscrutabile unice ma
iestatis asseruit sacramentum ·
edocens & ostendens quae est & in
uno eodemque di filio · & susceptae car
nis ratio · & naturalis priuilegium
dictatis ·· Sciebat profecto salua
torem dixisse · ego & pater unum
sumus · & qui me uidit · uidit & pa
trem ·· Haec illum confessio &
honorabilem terris · & caelo reddit
gloriosum ·· Sed necessarium
nunc esse reor · ut occasione beati
huius patris quem in tantam glo
riam catholicarum ecclesiarum
fides indeclinabiliter abeo seruata
prouexit · nos quoque propitio
largiente dō salutaribus doctrinę
dominicae testimoniis imbuamur ··
Ait ergo dns ·· Ego & pater unum
sumus ·· Qui dicit sumus · soli ta
rius non est ·· Qui dicit unum su
mus · utique abeo cum quo unum est ·
non potest esse diuisus ·· Quid mi
hi nunc heretice · in patre & eius
filio diuersitatem conaris adstrue
re cum filius substantiae suae nos
edocens ueritatem dixerit · ego &
pater unum sumus ·· Qui & unum
dicit · & sumus · nec separatione se
diuisit · nec unione confudit ··
Qui unum cum patre est · nec perpe
tuitate a patre differt · nec uirtute
discordat ·· Cum que sit cum pa
tre unum · de patre tamen natus
adsertitur ·· Neut impius blas
phemat arrius · aut creatura quae
cumque filius · aut patri impar
esse credatur ·· Audis ergo o homo

dm dedō natum · sed intantum hoc
profundo haber quod fide credas:
non haber quod discutias argumen
tis ·⁊ Audis filium de patre natū ·
sed ne sexum aliquem possis indiui
nitate rimari · ipse filius & uer
bum dicitur & lumen ·⁊ Dicitur
& iam dī uirtus · & dī sapientia · ut
aduertas non quasi per liniamen
ta filium · corporaliter creasse pa
trem · sed per ineffabile maiestatis
secretum · de uirtute prodisse uir
tutem · & lumen manasse de lumine ·
Rursus ne uerbum ipsum non substan
tiam uertatis · sed prolatiuum
loquentis dī putares esse sermonem ·
dicitur filius · ut ineo illius qui pa
ter est · & consonantiam esse discares
& affectum ·⁊ Iterum qua lumen
dicitur · ne forte eum uelut radium
solis · aut splendorem lucernae
alieno putares lucere fulgore ·
ait de ipso beatus euangelista io
hannes · cui arcanum dī & uidere
& reuelare concessum est dicens ·⁊
Erat lumen uerum ·⁊ Verum lumen
ait · ut scias illum non cuius cumq;
creaturalis deficientisque luminis
esse fulgorem · sed aueta luce ueri
tatem esse quod lumen est ·⁊
Intantum autem uerum lumen ·
ut non solum non egeat inluminari ·
sed inluminandi habeat potestatem ·⁊
Inluminat enim ut legitur omnem
hominem uenientem in hunc mundū ·⁊
Ait ergo xpus ut dictum est · qui me ui
dit uidit & patrem ·⁊ Quia me in
quit uidit uidit & patrem ·⁊
Quomodo non duo & unum sunt · cum
alter uideatur in altero · & unum ui
disse · sit utriusque cognitio ·⁊
Et reuera fratres sicut uidere filium
uidere est patrem · ita intellecto patre ·
intellegitur & filius ·⁊ Nam qui pa
trem credit & confitetur aeternum ·
credat necesse est & filium coaeternum ·⁊
Sed iam uideamus qui sit et esse aspectus in
filio quo pariter uideri asseritur &
pater ·⁊ Vid& sine dubio in filio pa
trem · qui credit filium secundum
incogitabilem dītatis naturam ·
ineffabiliter natum esse de patre ·
nec posse aliud hunc esse qui natus est ·
quam est ille qui genuit ·⁊ Videt in
xpo patrem qui opera xpi non ex
traneae possibilitatis sed paternae
credit esse uirtutis ·⁊ Vid& in filio
patrem · qui intendit illum sub com
munione paterni nominis · non inge
nio sae astis industria · sed simplicis
potestate praecepti · aquas in uma
uertentem · creaturarum mutare
naturas · ubertate & iam benedictio
nis suae exesum panem · fecundis esu
rientum morsib; augmentantem ·⁊
Multiplicando namque escas in ore
mandentium · & panes reformando
demicis · fecit pene non esse mirabile

quodmanna fluxit e caelo ⁊

Quis non aduertat in xpo paternae aequalitatis opus. cum uideat eum auctoritate dominantis terrere demonas fugare languores. oculos dare homini nec dum figuratos in homine ⁊ Cuius &iam uestimenti fimbrias occulto aditu mulier aegrota tangendo uelut fustitiam subripuit sanitatem. sed tam quam uere dr quem nullum humanorum pectorum poterat latere secretum. &egressam de se mox prodidit medicinam. &circumstantib; turbis credentis femine meritum publicauit ⁊ Vid& in filio maiestatem paternam. quia spicit. xpm non impetrantis gratia. sed iubentis imperio. &paternae uoluntatis adsensu. aut de lectulis suis mostuos. aut de tumulis suscitantem ⁊

Si diuinae est operationis creasse hominem. eique dedisse uitam. quomodo non diuini est operis salutem reddidisse defuncto ⁊

Qui uidit inquit me uidit &patrem ⁊

Quomodo fratres in patre filioq; eius unus esse poterat &indiscretus aspectus. nisi esset &eis una &indiscreta substantia ⁊ Xpr igitur natura dr. natura &homo. in utroque uerus. in utroq; perfectus ⁊

Quia &humanitatem ueraciter sumpsit a matre. &de patre hab& naturaliter ditatem ⁊ Quis ui d& filium. uid& patrem ⁊ Quia cum xpm eundem dm confitemur &hominem. necessario passiones homini. do mirabilia deputamus ⁊

Vt intellegatur unigenitus di. nec a paterna maiestate dispar. nec a materna carne dissimilis ⁊

Per hanc fidem km in patribus nris arriana est confutata perfidia ⁊

Quis utique arrius beati iohannis euangelio contra dicens. dum uerbum di dm &apud dm esse negat. infidelitatis suae caecatus obscuro. n& patrem potuit uidere n& filium ⁊

Oumq; factorem omnium factura esse contendit. &in temporabili do. temporalia conatur adscribere. praesumptionis suae furore confusus. utriusque in xpo naturae salutare perdidit sacramentum ⁊

At uenerandus iste pater. qui legerat dixisse dm. ego in patre &pater in me est. scient in hac doctrina personarum esse discretionem. non naturae distantiam. patris filiique quinon unus sed unum sunt. in dis sociabilem tenuit &docuit unitatem adserent partter. in xpo dno nro &passibilem carnem &in passibilem ditatem ⁊

CVI

ITEM DE CONFESSORIB: OMELIA EIUSDEM BEATI MAXIMI EPI.

MDSCI ACBEATISSIMI istius patris nostri cuius hodie festa celebramus. laudes addidisse aliquid decerpsisse est ·

Cum siquidem uirtutum eius gratia non sermonibus exponenda sit. sed operibus conprobanda ·

Cum enim dicat scriptura gloria patris est filius sapiens. quantae huius sunt gloriae. quis tantorum filiorum sapientia & deuotione laetatur ·

In xpo enim ihu per euangelium ipse nos genuit ·

Quicquid igitur in hac sca plebe potest esse uirtutis & gratiae. de hoc quasi quodam fonte lucidissimo omnium riuulorum purtas emanauit ·

Et enim quia castitatis pollebat uigore. quia abstinentiae gloriabatur angustiis. quia blandimentis erat praeditus lenitatis. omnium cuiusque indm prouocauit affectum ·

Quia pontificis administratione fulgebat. plures e discipulis reliquit sui sacerdotii successores ·

Bene & congrue in hac die quando bis beati patris nri huius ad paradisum transitus exultabilem reddit. praesentis psalmi uersiculum decantauimus. In memoria aeterna erit iustus ·

O igne enim in memoria uestitur hominum. quia ad gaudium transit angelorum ·

Dicit sermo diuinus ·

Ne laudaueris hominem in uita sua ·

Tamquam si diceret. Lauda post uitam magnifica post consummationem ·

O uplici enim ex causa. utilius est hominum magis memoriae laudem dare quam uitae ·

Vt illo potissimum tempore meritis sitatis extollas. quando nec laudantem adulatio notet. nec laudatum temptet elatio ·

Lauda ergo post periculum. predica securum ·

Lauda non nauigantis felicitatem sed cum peruenit ad portum ·

Lauda ducis institutem. sed cum perductus est ad triumphum ·

Qui autem uident tuto posse ac sine trepidatione laudari. qui & de preterito meminit se habere quod doleat. & de futuro uidet sibi super esse quod timeat ·

Qui uero in hoc corpusculo positus debeat sibi quicquam uindicare demeritis. quos terrum demonum infestatio. uelut latronum obsidet multitudo ·

Quibus per omnes uias subplantatores inuisti animarum laqueos ostendunt. innumerabilium mostibus expauescendos ·

Nauigantibus enim nobis per hoc mare magnum & spatiosum. in quo sunt reptilia quorum non est numerus. animalia pusilla & magna. id est

diuersa genera inimicorum · qui
secundum nrarum uirium quan
titatem conpensato nobiscum ago
ne luctantur ·· Inhuius mundi
itaque pelago ualde nobis pesti
mescendum est · ne nauem nram
aut procella tempestatis abripiat ·
aut fluctus absorbeat · aut inter
nam praedam pirata crudelis ab
ducat ·· Aduersus haec ergo mul
tiformia saeculi mala · castigatis
& castis actibus resistamus ··

Beati autem patris merita iam in
tuto posita securi magnificemus:
qui gubernaculum fidei uiriliter
tenens anchoram spei tranquilla
iam instatione conposuit · & plenam
caelestibus diuitiis & aeternis
mercibus nauem optato inlitore
collocauit ·· Qui contra omnes
aduersarios scutum timoris di
tam diu infatigabiliter tenuit do
nec aduictoriam peruenirent ··
Quidenim fuit totus uitae illius cur
sus nisi unus cum uigili hoste con
flictus ·· Quantis hic caecis auia
ueritatis errantibus & de summa
iam in profundum rupe pendentib:
amissum reddidit usum · & illum
quo xpi uideretur reparauit intui
tum ·· Quantorum auribus sur
dis & infidelitatis obcuratione
damnatis · ad percipiendam uocem
caelestium mandatorum pretio
sum infudit auditum · utuocanti
do admisericordiam responderent
per oboedientiam ·· Quantos in
trinsecus uulnerator angelici
oris aste · & orationum firmita
te curauit ·· Quantos per lon
gam incuriam peccati labe reso
lutos & quadam leprae contagio
ne perfusos castigationibus & ex
hortationibus expiando do in se
operante mundauit ·· Quanto
rum animas uiuentes incorpore
iam defunctas & delictorum mole
obrutas ac sepultas ademulatio
nem tamquam ad lucem uocando
do resuscitauit · utdnisui admi
randus imitator: iam mortuas do
econtrario mortific& uitali mor
te peccato ·· Tunc in alia parte
ea quae aperuerat salubritate
claudebat · ne eis res aliena con
cupiscibilis apparer& · ne interi
ori homini maculam exterioris
culpa transmitteret · ne ad cor
tenebrae peruias lucis intrarent ·
ne in uno quoque prophetica illa
interminatio compleretur · mors
inquit intrauit per fenestras uras ··
Ministeria enim aurium & oculorū
fenestrae esse probantur animarū ··
Quando enim aperimus auditum
mala & iniqua loquentibus:
ac damnabiliter obtrectantibus
& quae do sunt contraria suaden

tibus. mors intrat per fenes
tras nras horror mortiferae
noctis inrumpit. per quas sol
iustitiae intrare debuerat.

Quando iste peccati fenestrae aper
tae sunt. ianua salutis & uitae.
ac portae paradisi clausae sunt.

Has iste uir beatus fenestras mul
tis seris diuini timoris obstruxit.

O equantorum cordibus quos in bo
nesta iniquitas & impietas possi
debat. fugauit luxoriam. deiecit
iram. & extinxit inuidiam. &
uelut antiqua domo barbaris
hospitibus proturbatis. reuocan
do illuc fidem. castitatem. iustitia
am. misericordiam. habitatores
pacificos intromisit. per quos in
domicilium mentis caput horum
bonorum xpus intraret. & ad po
sitis penitentiae medicamentis.
uelut quadriduanu fetentem in
crepationum fremitu suscitabat.
& emendatione suscepta de medius
mortis faucibus erutos tempori
ua resurrectione uitae restituebat.

Haec itaque atque huiusmodi plu
ra gerens. quae proferre per nos
atque expedire ut dignum est.
non potest sermo pauperculus me
lius uobis ea uester dictis & affectus.

Summe alacritatis instantia fuit
cultor & custos animarum. cupidi
tates resecans iras conprimens.
malitias exstirpans. Hic magis
uir iste temporibus necessarius fu
it. quibus tanta iniquitas sump
tis cotidie deficiente iustitia ui
ribus conualescit. Et quidem
ille in hac peregrinatione solo cor
pore constituitur. cogitatione &
uiditate in illa aeterna patria
conuersatus est. & quasi bonus ratio
ti nator uelut ad centuplum ma
num porrigens semper de sinistra
trans misit ad dexteram. & in caelo
reposuit sudores suos. Nam & si
hic opera eius uidentur. illuc ope
rum merita transferunt. Huius
ergo in quantum possumus uestigis
insistamus. quibus per illam nimis
astam uiam ad caeli ampla festinans
qua eum sequeremur ostendit.

ITEM IN DE POSITIONE UNIUS CONFESSORIS. LEC SCI HUA SEC LUCAM.

In illo temp. Dixit ihs discipulis suis.
Nemo lucernam accendit & in ab
scondito ponit. neque sub mo
dio. Et reliqua.

CVII

COMMENTUM VENERABILIS VIRI BEDAE DE EADEM LECTIONE:

De se ipso dns
haec loquitur. ostendens
& si supra dixerit nullum
generationi nequam nisi
signum ionae dandum. nequaquam

tamen lucis suae claritatem fideli
bus occultandam ⁊ Ipse quippe
lucernam accendit · quitestam hu
manae naturae · flamma suae diui
nitatis impleuit ⁊ Quam profecto
lucernam nec credentibus abscondere
· nec modio subponere · hoc est sub
mensura legis includere · uel intra
unius iudaeae gentis terminos uo
luit cohibere ⁊ Sed supra candela
brum inquit · utqui ingrediuntur
lumen uidebunt ⁊ Candelabrum
ecclesiam dicit · cui lucernam super
posuit · quia nris in frontibus fidem
suae incarnationis adfixit · utqui ec
clesiam fideliter ingredi uoluerint ·
lumen ueritatis palam queant in
tueri ⁊ Quasententia iudeorum
quoque procerer condemnat · qui
signa quaerentes exterius · apestam
lucis ianuam noluerunt intrare
credendo ⁊ Denique praecepit nec
opera tantum modo · sed et cogitati
ones · ipsas & iam cordis intentio
nes mundare & castigare memine
rint ⁊ Nam sequitur · lucerna
corporis tui · est oculus tuus ⁊

Corpus quippe dicit opera quaepa
lam cunctis apparent · oculum ue
ro ipsam mentis intentionem quae
operatur · & decuius merito eadem
opera lucis an tenebrarum sint
opera discernuntur · sicut ipse con
sequenter exposuit dicens ⁊

Si oculus tuus fuerit simplex · totum
corpus tuum lucidum erit ⁊ Si
autem nequam fuerit · & iam
corpus tuum tenebrosum erit ⁊

Si inquit pura rectaque intentione
quaepotes agere bona studueris ·
lucis profecto sunt opera quaefa
cis · & iam sicoram hominibus inper
fectionis aliquid habere uideantur ⁊
Quo diligentibus dm omia cooperantur
in bonum · his quisecundum propo
situm uocati sunt sci ⁊ Si autem per
uersa est intentio quae praecedit ·
prauum est omne opus quod sequitur ·
quamuis rectum esse uideatur ⁊

Vide ergo ne lumen quod in te est ·
tenebrae sint ⁊ hoc est ne ipsa cor
dis intentio · quae lumen est animae ·
uitiorum caligine fuscetur · sedu
la discretione pepende iuxta
quod alibi praecipitur · omni custo
dia serua tuum cor · quo ex ipso
uita procedit ⁊ Si ergo corpus
tuum lucidum fuerit · non habens
aliquem partem tenebrarum erit
lucidum totum · & sicut lucerna
fulgoris inluminabitte · Totum
corpus nrm omnia opera nostra
dicit · quia & apostolus membra
nostra nuncupat quaedam opera
quae inprobat · & mortificanda
praecipit dicens ⁊ Mortificate
ergo membra ura quae sunt super
terram · fornicationem · inmundi

ciam · libidinem · & cetera talia ·

Si igitur ipse bonū bona intentione pa
trauerit · non habent in tua consci
entia aliquam partem tenebrosae
cogitationis · & iam si contigerit
aliquem proximorum tua bona
actione nocere · uerbi gratia aut
de pecunia quā ate indigens & pe
tens acceperat facere uel pati ali
quid mali · aut de uerbo exhortati
onis quo errantem corrigere uo
lebas forte perniciosius errare ·
tutamen protuo simplici & luci
do corde hic & in futuro lucis
gratia donaberis · Haec con
tra hipocrisin phariseorum sub
dole signa quaerentium specialiter
dicta · nos iuxta sensum moralem
generaliter instituant ·

Tcviii

ITEM SERMO BEATI HILARII EPI LEGENDUS IN SCI MARTINI VEL ALTERIUS CONFESSORIS ·

DOMINICUS SERMO
quem debemus omnes non
solum studiose · uerum
& iam sapienter audire ·
cui nos oportet humiliter · ac delec
tabiliter oboedire · moderationis
suae tenens ubique temperiem ·
ut nec ouibus desint pabula nec par
tibus alimenta · quaedam spe
cialiter solis praecepit nobis · quae
dam uero generaliter & nobis & uobis ·

Nobis namque id est seruis quos pater
ille familias rerum omnium dominus
ad hoc in sua magna domo constituit ·
ut populo eius uerbum gratiae mi
nistremus · specialiter iniungitur
sacae praedicationis officium · gene
raliter uero & nobis & uobis · salu
taris indicitur oboedientia manda
torum · Inquibus denuo mandatis
tamquam ditissimis ferculis · sic caele
stium deliciarū copia spiritalis & ubertas ·
ut in uerbo dī abundet & qd perfectus come
dat · abundet & ia qd paruulus sugat ·
Ibi est enim simul & lacteus potus
quo tenera fidelium nutriatur
infantia · & solidus cibus quo robusta
perfectorum iuuentus · spiritalia
sacae uirtutis accipiat incrementa ·
Ibi prorsus ad salutem consulitur
uniuersis · quos dnus saluare dignatur ·
Ibi est quod omni aetati congruat ·
ibi quod omni professioni conueniat ·
Ibi audimus praecepta quid faciamus ·
ibi cognoscimus pmia quae speremus ·
Ibi est iussio quae nos per litteram
doceat & instruat ad scientiam ·
ibi promissio quae per gratiam tra
hat & perducat ad gloriam ·

Seruorum igitur quos populo suo
praeposuit dnus speciale uolens offi
cium demonstrare aut quod ex euan
gelio modo audiuimus ·

Quis putas est fidelis dispensator &
prudens · quem constituit dnus supra

familiam suam · ut det illis in tem
pore tritici mensuram ⁊ Beatus
seruus ille quem cum uenerit
dnus · inuenerit ita facientem ⁊
Qui est iste dnus fratres · xpus sine du
bio qui suis discipulis ait ⁊ Vocatis
me magister & dne · & bene dicitis
sum · & enim ⁊ Quae est & iam hu
ius dni familia · nimirum illa est
quam ipse dnus de manu inimici re
demit · & suo dominio mancipauit ⁊
Haec sca familia est ecclesia catholi
ca · quae per orbem terrae copiosa
fertilitate diffunditur · & redemp
tam se pretioso sui dni sanguine
gloriatur ⁊ Filius enim hominis
sicut ipse ait · uenit non ministrari ·
sed ministrare · & dare animam su
am redemptionem pro multis ⁊
Ipse est & iam pastor bonus · qui am
mam suam posuit pro ouibus suis ⁊
Grex ergo bni pastoris · ipsa est fa
milia redemptoris ⁊ Dispensator
uero quisit quem opostet esse fide
lem pariter & prudentem · paulus
nobis ostendit apostolus · qui de su
isque sociis loquens ait ⁊
Sic nos existim & homo ut ministros
xpi · & dispensatores misteriorum di
hic iam quaeritur inter dispensato
res · ut fidelis quis inueniatur ⁊
Nequis autem nrm solos apostolos
dispensatores factos existim &
neglecto que militiae spiritalis

officio seruus piger infideliter
imprudenter que dormit & · ipse
beatus apostulus · episcopos quoq;
dispensatores esse ostendens ait ⁊
Oportet enim episcopum sine crimi
ne esse · sicut di dispensatorem ⁊
Serui autem patris familias sumus ·
dispensatores dni sumus · mensuram
tritici quam uobis erogemus acce
pimus ⁊ Quae uero sit ista men
sura tritici si queramus · ipsam
quoque nobis beatus paulus
apostolus ostendit dicens ⁊
Vnicuiq; sicut dns diuisit mensuram
fidei ⁊ Quam ergo mensuram
xpus nuncupat · ipsam mensuram
fidei paulus appellat ⁊
Vt agnoscamus non aliud esse spiri
tale triticum · quam xpianae
fidei uenerabile sacramentum ⁊
Huius tritici mensuram uobis inno
mine dni damus · quotiens in lu
minati dono gratiae spitalis · secun
du regulam uerae fidei disputamus ⁊
Et eandem tritici mensuram per do
minicos dispensatores accipitis ·
cum cotidie per di famulos
uerbum ueritatis auditis ⁊
De ipsa nunc ergo tritici mensura
loquimur · ex ipsa sicut dns di
uidit · uniuersi pascamur ⁊
Inde alimenta bonae uitae sumamus ·
ut aeternae uitae praemia
peruenire possimus ⁊ In illum

credenter: in illo speranter: illum
praeomnibus & in omnibus diligen
ter. qui se ipsum nobis & alimentum
prestat. ne deficiamus in uia. & pre
mium seruat ut gaudeamus in patria.

Xpi est enim alimentum nostrum.
xpi erit praemium nostrum.

Xpi est cibus & consolatio currenti
um uiatorum. ipse satietas & exul
tatio quiescentium beatorum.

Adipsam itaque tritici mensuram
festinet. quod dni sit. Vendite
quae possidetis: & date elemosinam.

Facite uobis sacculos qui non uete
rescunt. thesaurum non deficien
tem in caelis. quo fur non ad pro
piat. neque tinea corrumpit.

Magnum bonum est fratres kmi.
ualde congruum. ualde commo
dum. & maxime xpianis omnibus
appetendum. utinam quisq; defi
cere non delectetur in peius: sed om
proficere studeamus in melius.

Arbores sumus fri in agro dominico
constituti. dei est autem noster agri
cola. Ille nos compluit. ille colit.
ipse fecunditatem donat. ipse fructi
ficandi gratiam subministrat.

Pluuia dei est sermo scae praedicatio
nis. cultura dei est infusio gratiae
spitalis. Oi igitur praecepto
nos compluit. adiutorio colit.

Dum compluit. au fit a nobis igno
rantiae siccitatem. dum colit bene
uiuendi condonat ubertatem.

Dum pluit terram nostri cordis in
rigat. dum uero colit. de ipsa ter
ra spinas & tribulos mundanae
cupiditatis extirpat.

Debemus itaque fecundari caeleste
bus pluuiis. debemus itaque con
grua fructificatione manibus
superni respondere cultoris.

Et si non possunt omnes arbores
aequaliter fructus adferre. nulla
tamen deb& in agro dominico
sterilis permanere.

Multum metuenda nobis est fri
illa sententia comminantis
qua dicitur. Omnis arbor
quae non facit fructum bonum.
excidetur & in ignem mittetur.

Quod si sterilitas in ignem mittitur
rapacitas quid meretur?

Aut quid recipi& qui alienum tule
rit. si semper ardebit quid suo non
dederit? Et si iudicium sine mi
sericordia erit illi qui non fecit
misericordiam. quale iudicium
erit illi qui fecerit & rapinam?

Timeamus ergo fri. timeamus actus
nostros oboedientes xpo uendat
quae possidet & elemosinam d&.
ut de terra cor ad caelum leu&.
ut a uanitatem calc&. ut ad perfec
tionis culmen tota mentis intentio
ne festin&. Vt non sit sollicitus
quae sunt mundi. sed quae sunt dni.

ut mundum sibi crucifixum habe
at · seque mundo crucifixum exhi
beat ·⁊ Vt sit omnino pauper in
saeculo · & diues in xpo ·⁊ Quis ig
nor & boni huius magnitudinem ·⁊
Videmus autem non omnibus uen
dendarum rerum suarum messe
uisturem · unusquisque enim pro
prium hab& donum ex dō · alius
quidem sic · alius autem sic ·⁊
Ecce hoc tam magnum bonum im
plere pauci possunt · multi non pos
sunt ·⁊ Numquid quia paucis
donatur ista perfectio · propter
ea debent esse pessimi · quicumque
in bono nondum possunt esse per
fecti ·⁊ Numquid propter ea
xpianus deb& utio rapacitatis
insistere · quia foste nondum po
test omnes res suas pauperibus
erogare · aut ideo deb& aliena
concupiscere · quia propria nec
dum potest omnino contemnere ·⁊
Absit hoc fratres a bomnibus xpia
nis · auestat hoc dō a fidelib; suis ·⁊
Apostolus enim ueraciter dicit ·⁊
Quia neque auari · neque rapaces
regnum dī possidebunt ·⁊
Manifestum est autem quia omnes
quia a regno dī alienabuntur ·
ma eterno igne cum diabolo et
usque angelis damnabuntur ·⁊
Proinde dilectissimi si non omnes
possunt implere quod dns ait ·

uendite quae possidetis · illud
tamen quod adiecit dicens · da
te elemosinam · omnibus est pos
sibile · si adsit bona uolun
tas · omnibus facile · si non adsistat
dira cupiditas · omnibus salubre ·
si feruet caritas ·⁊ Cunctis er
go deb& esse commune · ut om
nibus detur aeterna felicitas ·⁊
Qui ergo tantam uirtutem acci
pit ad hō ut omnia quae in
mundo sunt caelestis regni amo
re contempnat · quae hab&
uendat & egenis expendat ·⁊
Qui uero tantae uisturis nondum
est · debis quae hab& · in quantum
hab& elemosinam faciat ·⁊
Tantum operetur bona uoluntas
quantum subpetit facultas ·⁊
Perfectus possideat primum uistu
tis locum · imperfectus saltem
peruenia t ad secundum ·⁊
Efficiatur ille gloriose dignus
sit ille laudabiliter largus ·⁊
Sit ille scae paupertatis arden
tissimus amator · sit iste scorum
pauperum piissimus consolator ·⁊
Habeat iste apud dm patronos
pauperes · quos ille se gaudet
uisturis habere consoles ·
Sit ille talis qui cum dno iudicatu
rus sedeat · sit iste talis qui ad dex
teram iudicandus adsistat ·⁊
Sit ille talis qui aeterna taberna

cula perpetuo iure possideat.
sit iste talis quem ille recipiat.
Ammonet enim dns nos dicens.
Facite uobis amicos de mamona
iniquitatis. qui uos recipiant in
aeterna tabernacula.
Hoc ergo fratres necessarium est om
nibus nobis. ut in bonis operibus
nemo sit segnis. nemo sit sterilis.
Nemo praesentium dilectione futura
contemnat. nemo aeterna despic
ens. sola temporalia puerilis aspiciat.
Nemo spiritalibus corporalia pre
ferat. nemo terrena caeles
tibus ante ponat.
Thesaurum nostrum fratres in cae
lis ponamus. ut etiam cor nostrum
in caelis habere possimus.
Necesse est enim. utquo praecesserit di
lectionis thesaurus. illuc etiam co
gitationis sequatur effectus.
Ideo uerissime ait. Vbi enim thesau
rus uester est. ibi et cor uri erit.
Vt ergo in caelis thesauri zemus.
caelestia diligamus.
Dis nosse ubi thesauri zas. atten
de quod amas. Vis nosse quod
amas. attende quod cogitas.
Ita fiet ut thesaurum tuum ex tuo
amore cognoscas. et amore tuum in
dicium tue cogitationis intellegas.
Ostendens autem dns quomodo in ce
lis thesauri zare possimus ait.
Sint lumbi uestri praecincti.
et lucernae ardentes.
Si istum dni sermonem secundum lit
teram uelimus accipere. nihil in eo com
modi spitalis possumus inuenire.
Quid enim proficit ad animae salutem.
si aliquis corporaliter. aut lumbos
suos pcingat. aut lucernam accendat.
Alia ergo in precinctis lumbis. et lu
cernis ardentibus quaerenda est
intellegentia spitalis: quae scilicet
diuino sit praecepto condigna.
quae nostrae saluti congrua
repperiatur et commoda.
Neque enim frustra quodam loco
ipse dns ait. Verba quae ego lo
cutus sum uobis. spis et uita sunt.
In lumbis itaq; concupiscentia carna
lis ostenditur. in lucernis uero. fides
et caritas xpiana monstratur.
Iubens igitur dns lumbos nostros
praecingi. concupiscentias carnis
sine dubio praecepit refrenari.
Imperans autem ut lucernas arden
tes habeamus. hoc utique iubet.
ut et lumine uerae fidei splendea
mus. et scae caritatis operib; ferueamus.
Iubens ut sint lumbi nri praecincti.
mandat ut mala desideria atque
opera fugiamus.
Iubens ut sint lucernae nrae ardentes.
monet ut bona diligamus atq; faciamus.
Ista quae de euangelio ppositimus. cum
prophetica sermonib; conferamus.
Vtrumque enim testamentum. dis

unus instituit · unus dnus dedit ·

Et sunt utriusque testamenti diuersa protemporibus sacramenta · concordat tamen in utroq; salutis humanae sententia quapraecipitur ut non peccemus · & iubetur ut bonis operibus insistamus ·

Praecepit itaq; dnus per beatum dauid dicens · Declina a malo & fac bonum ·

Per esaiam quoque omnes biis admonet uerbis · Auferte malum cogitationum uestrarum a boculis meis · quiescite agere peruersae · discite bene facere ·

Hoc ergo nunc dnus per seipsum precepit · quod nobis & iam per scos patriarchas prophetasq; mandauit ·

Quid est enim sint lumbi uri precincti nisi declinate a malo · quid est lucernae ardentes · nisi facite bonum ·

Quid est sint lumbi uestri precincti nisi quiescite agere peruersae · quid est sint lucernae ardentes · nisi discite bene facere ·

Praecinguntur igitur fidelium lumbi · dum concupiscentia mala conprimitur · dum iniqua cogitatio cohibetur · dum libidini resistit animus · dum lasciuiae denegatur effectus · dum calcatur luxuria · dum auaricia contemnitur · & rapina · dum proximi laesio deuitatur · dum superbia uincitur · dum inuidia superatur · Ardent uero lucernae fidelium · dum recte fidei regulam seruant · dum in sinu matris ecclesiae longanimiter perseuerant · dum terrena contemnunt · & caelestia concupiscunt · dum sollicite pacem custodiunt · dum se inuicem pure diligunt · dum mutuo se honore preueniunt · dum mansuetudine cordis & humilitate proficiunt · dum misericordiae opera libenter atq; hilaritter faciunt · dumq; in operibus bonis · non hominibus sed do placere contendunt ·

Omnis ergo xpianus praecinctos habeat lumbos · ut fugiat libidinem · ardentem habeat lucernam · ut custodiat castitatem ·

Praecinctos habeat lumbos · ut aliquid alienum · nec rapiat · nec furetur · ardentem habeat lucernam · ut de suo misericorditer operetur ·

Praecinctos habeat lumbos · ut minorem non opprimat · ardentem habeat lucernam · ut oppresso uelamen iustitiae dum taxat defensionis impendat ·

Praecinctos habeat lumbos · ut habenti non auferat cibum · ardentem habeat lucernam · ut esurienti tribuat alimentum ·

Praecinctos habeat lumbos · ut non expoli & uestitum · ardentem habeat lucernam · ut uestiat nudum ·

Praecinctos habeat lumbos · ut do

mum nullus inuadat · ardentem
habeat lucernam · ut peregrinos
xpi libenter excipiat ·,
Praecinctos habeat lumbos · ut fugi
at elationem · ardentem habeat
lucernam · ut seru & humilitatem ·,
Praecinctos habeat lumbos · ut ex
pellat a se inuidiam & liuorem ·
ardentem habeat lucernam · ut pu
ram cunctis exhibeat caritatem ·,
Praecinctos habeat lumbos · ut non
exhibeat membra sua arma in
quitatis peccato · ardentem ha
beat lucernam · ut exhibeat mem
bra sua arma iustitiae dō ·,
Haec est fratres catholicae fidei.
uera sanaque doctrina · haec est
mensura tritici · de qua dni redemp
toris est pascenda familia ·,
Ex hac uobis quantum dnis tribuit
damur · ipsumque dnm iugiter ex
oramus · ut & nos & uos intimore
gratiae suo pascere dignetur auxilio ·,
Auferat a nobis dominationem pra
uae cupiditatis · donet omnib; pro
fectum & perseuerantiam caritatis ·,
Lumbos nros ipse praecingat · lucer
nas nras ipse ardere faciat · ar
denterque custodiat · ut nec refri
gescat nostra caritas · nec aliqua
nobis dominetur iniquitas ·,
Sed dnis ac redemptor noster omni
bus gratiam tribuat · uniuersis
donum sce inluminationis ac uir
tutis infundat ·, Nobis don &
utquod a illo audi mus recte
intellegamus · sicut oportet & facia
mus · uobisq; faciendum sermone
sufficienti & congruo praedicemus ·,
Vobis quoque don & · utquod a illo
perseruos eius auditis · & corde in
tellegatis · & opere faciatis ·,
Ho c ergo diuina misericordia opere
tur in omnibus nobis · ut nos quos
uoluit esse dispensatores · fideles
faciat & prudentes ·, Vos quoq;
faciat oboedientes & humiles · ut
mensuram tritici dominici quam uo
bis damus · communem uobiscū salu
briter · atq; utiliter habeamus ·,

ITEM DE CONFESSORIB; LIC SCI IUA SIC LUCAM ·

In illo temp · Dixit ihs discipulis suis ·,
Sint lumbi uestri praecincti ·
& lucernae ardentes in manibus
uestris ·, Et reliqua ·,

OMIL BEATI GREGORII PP DE IAD LECTIONI · SCI EUANGELII

Scvm

Fratres kmi a pesta uobis
est lectio recitata · sed
ne aliquibus ipsa eius
planities alta fortasse
uideatur · eam subreuitate trans
curramus · quatenus eius expositio
ita nescientibus fiat cognita · ut ta
men scientib; non sit onerosa ·,
Quia uiris luxuria in lumbis sit · femi

nis in umbilico testatur dns quide
diabolo adbeatum iob loquitur di
cens. Virtus eius in lumbis eius. &
fortitudo illius in umbilico uentris eius.
A principali igitur sexu lumborum
nomine luxuria designatur. cum
dns dicit. Sint lumbi uri pcincti.
Lumbos enim praecingimus.
cum carnis luxuriam perconti
nentiam coartamus. Sed quia
minus est mala non agere nisi &iam
quisque studeat &bonis operibus
insudare. protinus additur.
Et lucerne ardentes in manib; uris.
Lucernas quippe ardentes in mani
bus tenemus. cūp bona opera proxi
mis nris lucis exempla monstramus.
O equibus profecto operibus dns di
cit. Luceat lux ura coram homi
nibus. ut uideant opera ura bona
&glorificent patrem urm qui in
caelis est. Quo autem sint quae
iubentur. &lumbos restringere
&lucernas tenere. Vt &mun
ditia sit castitatis in corpore. &
lumen ueritatis in operatione.
Redemptori &enim nro unum sine
altero placere nequaquam potest
Si aut is qui bona agit adhuc luxu
riae inquinamenta non deserit
aut is qui castitate praemin& nec
dum se per bona opera exerc&.
Nec castitas ergo magna est sine
bono opere. nec opus bonum est
aliquid sine castitate. Sed &si
utrumq; agitur restat utquisquis
ille est spe ad supernam patriam
tendat. nequaquam se utilis
pro mundi huius honestate conti
neat. quia &si quaedam bona
aliquando pro honestate inchoat
meius tamen intentione non deb&
permanere. nec per bona opera
praesentis mundi gloriam quae
rere sed totam spem in redempto
ris sui aduentu constituat.
Vnde &protinus subdit. Et uos
similes hominibus exspectantib;
dnm suum. quando reuertatur
a nuptiis. Ad nuptias quippe
dns abiit. quia resurgens a mor
tuis. ascendens in caelum super
nam sibi multitudinem angelo
rum. nouus homo copulauit.
Quis tunc reuestitus cum nobis iam
per iudicium manifestatur.
Bene autem deseruis exspectantib;
subditur. Vt cum uenerit &pul
sauerit confestim aperiant ei.
Venit quippe cum ad iudicium pro
perat. pulsat uero cum iam per
aegritudinis molestias esse mor
tem uicinam designat.
Cui confestim aperimus si hunc
cum amore suscipimus.
Aperire enim iudici pulsanti non
uult qui exire de corpore tre
pidat. &uidere eum quem con

tempsisse se meminit iudicem
formidat ·⁊ Quia autem de sua
spe & operatione securus est · pul
santi confestim aperit · quia lae
tus iudicem sustin&· & cum tem
pus propinque mortis agnouerit
de gloria retribu tionis hila
rescit ⁊ Vnde & protinus subditur ⁊
Beati sunt seruilli quos cum uene
rit dnus inuenerit uigilantes ·⁊
Vigilat qui ad aspectum ueri lu
minis mentis oculos apertos
ten& ·⁊ Vigilat qui seruat
operando quod credit ·⁊
Vigilat qui a se torporis & negli
gentiae tenebras repellit ·⁊
Hinc & enim paulus dicit ·⁊
Et uigilate iuste & nolite peccare ·⁊
Hinc rursus ait ⁊ Hora est iam nos
de somno surgere ·⁊ Sed ueni
ens dnus qui de uigilantibus seruis
exhibeat audiamus ·⁊ Amen
dico uobis: quod praecing& se
& faci& illos discumbere & tran
siens ministrabit illis ·⁊
Praecingit se: idest ad retributio
nem praeparat · faci& illos dis
cumbere · idest in aeterna quie
te foueri ·⁊ Discumbere quippe
nostrum · in regno quiescere est ·⁊
Vnde rursum dnus dicit ·⁊ Veni
ent & recumbent cum abraham
isaac · & iacob ⁊ Transiens autem
ministrat · qui a lucis suae in
lustratione nos satiat ·⁊
Transit uero dictum est de iudicio
ad regnum redit ·⁊ Vel certe
dnus nobis post iudicium transit ·
quia ab humanitatis forma · in
diuinitatis suae contemplatio
nem nos eleuat ·⁊ Et transire
[illegible] eius est in claritatis suae
[illegible] speculationem nos ducere ·
cum eum quem in humanitate
in iudicio: & iam in diuinitate
post iudicium uidemus ·⁊
A diuiudicium quippe uenienis in
forma serui omnibus apparet
quia scriptum est ·⁊ Videbunt
in quem transfixerunt ·⁊
Sed cum reprobi in supplicium cor
ruunt · iusti ad claritatis eius
gloriam pertrahuntur · sicut
scriptum est ·⁊ Tollatur impius ·
ne uideat gloriam dī ·⁊
Sed quid si serui in prima uigilia
negligenter & istant ⁊ prima
quippe uigilia prima aetatis
custodia est ·⁊ Sed neque sic
desperandum est & a bono opere
cessandum ·⁊ Nam longanimitatis
suae patientiam insinuans dnus
subdit ·⁊ Et si uenerit in secun
da uigilia · & si in tertia uigilia
uenerit · & ita inuenerit · beati
sunt seruilli ·⁊ Prima quippe
uigilia prim eium tempus est ·
idest puertia ·⁊ Secunda ad

ulescentia · uel iuuentus · quae
auctoritate sacri eloquii unum
sunt dicentur ·· Laetare iuuenis
in adulescentia tua ·· Tertia
autem senectus accipitur ··
Qui ergo uigilare in prima uigilia
noluit · custodiat uel secundam ··
Vt qui conuerti a prauitatibus suis
in puericia neglexit · adiuat
uitae saltem in tempore iuuen
tutis euigilet ·· Et qui uigilare
in secunda uigilia noluit · tertiae
uigiliae remedia non amittat ··
Vt qui in iuuentute adiuat uitae
non euigilat · saltem in senectute
resipiscat ·· Pensate fratres mi
quia condusit di pietas duritia
am nram · non est iam quid homo
excusationis inueniat ··
Or despicitur et expectat · contem
ni seuit et et reuocat ·· Iniuri
am de contemptu suo suscipit · et
tamen quandoque reuertenti
bus etiam praemia promittit ··
Sed nemo hanc eius longanimita
tem neglegat · quia tanto distric
tiorem iustitiam in iudicio exig et
quanto longiorem patientiam
ante iudicium praerogauit ··
hinc etenim paulus dicit ··
Ignorat quo benignitas di ad paeni
tentiam te adducit ·· Secundum
duritiam autem tuam et cor
impenitens · thesauizas tibi
iram in die irae et reuelationis
iusti iudicii di ·· Hinc psalmista
ait ·· Dr iudex iustus fortis
et longanimis ·· Dicitur ut quip
pe longanimem premisit iustum ··
Vt quem uider peccata delin
quentium diu patienter ferre ·
scias hunc quandoque etiam dis
tricte iudicare ·· Hinc per
quendam sapientem dicitur ··
Altissimus enim est patiens red
ditor ·· Patiens enim redditor
dicitur · quia peccata hominu
et patitur et reddet ··
Nam quos diu ut conuertantur
tolerat · non conuersos durius
damnat ·· Ad excutiendam
uero mentis nostrae desidiam ·
etiam exteriora damna persi
militudinem ad medium dedu
cuntur · ut per haec animus ad
suam custodiam suscitetur ··
Nam dicitur ·· Hoc autem scito
te quia si scit et pater familias
qua hora fur uenit et · uigilat et
utique et non sineret perfodi
domum suam ·· Ex qua prae
missa similitudine etiam exhor
tatio subinfertur cum dicatur ··
Et uos estote parati · quia qua ho
ra non putatis filius hominis
uenit et ·· Nescienti autem pa
tre familias fur domum perfo
dit · quia dum a sui custodia

spr dormit · inprouisa mors ueniens
carnis nrae habitaculum intrumpit ·
& eum quem dnm domus inue
nerit dormientem necat ·
Quia cum uentura damna spr mi
nime preuid& · hunc mors ad
supplicium nescientem rapit ·
Furi autem resister& · siuigila
r& · quia aduentum iudicis
qui occulte animam rapit pre
cauens ei paenitendo occurrer&
ne inpenitens peri r& ·
Horā uero ultimam dnis noster
idcirco nobis uoluit esse incog
nitam · ut semper possit esse suspec
ta · Vt dum illam praeuidere
non possumus ad illam sine inter
missione praeparemur ·
Proinde fratres mei in conditione
mortalitatis uestrae · mentis o
culos figite · uenienti uos iudici
perflebiles cotidie & lamenta
praeparate · Cum cesta mors
maneat omnibus · nolite detem
poralis uitae prouidentia in cer
ta cogitare · Terrenarum re
rum uos cura non adgrau& ·
Quantis lib& enim auri & argenti
monilibus circumdetur · quibus
lib& praeciosis uestibus indua
tur caro · quid est aliud nisi caro ·
Nolite ergo adtendere quid habe
tis · sed quid estis · Quid uero
estis propheta indicat dicens ·

Vere fenum est populus · Si enim
foenum populus non est · ubi sunt
illi quia quae hodie colimus
uobiscum transacto anno beati
felicis natalicia caelebrauerunt ·
O quanta & qualia de praesentis
uitae prouisione cogitabant sed
subripiente mortis articulo · re
pente inbis quae prouidere nole
bant inuenti sunt · & cuncta simul
temporalia quae congregata qua
si stabiliter tenere uidebantur
amiserunt · Si ergo transacta
multitudo generis humani perma
nuitatem uiruit in carne · per mor
tem ariuit inpuluere · uidelic&
faenum fuit · Quia igitur mo
mentis suis horae fugiunt · agite
fratres kmi · ut in boni operis mer
cede teneantur · Audite quid
sapiens salomon dicat ·
Quodcumque potest manus tua fa
cere instanter operare ·
Quia nec opus · nec ratio · nec scientia
nec sapientia est apud inferos
quo tu properas · Quia ergo
& uenturae mortis tempus igno
ramus · & post mortem operari
non possumus · superest ut ante
mortem tempora indulta rapia
mus · Sic enim sic mors ipsa
cum uenerit uincitur · si prius
quam ueniat semper timeatur

IN VIG VNV MART

LEC SCI IVA SEC MATHEV

Illo temp. dixit ihs discipulis suis. Nolite arbitrari quia ueni mittere pacem in terram. Non ueni mittere pacem. sed gladium. Et reliqua.

EX SERMONE EX COMMENTARIO BEATI HIERONIMI DE EAD LECTIONE.

Nolite arbitrari quia ueneram mittere pacem in terram. non ueni pacem mittere sed gladium. Supra dixerat quod dico uobis in tenebris. dicite in lumine. & quod in aure audistis praedicate super tecta. Nunc infert quid post praedicationem sequatur ad fidem xpi. Totus orbis contra se diuisus e. Vna quaq domus & infideles habuit & credentes. & propterea bellum missum est bonum. utrum peretur pax mala. Tale quid in genesi aduersus rebelles homines qui moti fuerant de oriente. & turrem extruere festinabant per quam caeli alta penetrarent fecisse scribitur dn. ut diuidere & linguas eorum. Vnde & in psalmo dauid praecatur. Dissipa dne gentes quae bella uolunt.

Veni enim separare hominem aduersus patrem suum. & filiam ad uersus matrem suam. & nurum aduersus socrum suam. & inimici hominis domestici eius. Hic locus prope eisdem uerbis in michea propheta scribitur. Et notandum ubicumque de ueteri instrumento testimonium ponitur. utrum sensus tantum an & sermo consentiat. Qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus. Et reliqua.

Qui ante praemiserat non ueni pacem mittere sed gladium. & diuidere homines aduersus patrem & matrem & socrum. ne quis pietatem religioni anteferret & subiecit dicens. Qui amat patrem aut matrem plus quam me. & in cantico legimus canticorum ordinate in me caritatem.

Hic ordo in omni affectu necessarius est. Ama post dm patrem. ama matrem. ama filios.

Si autem necessitas uenerit. uta mor parentum ac filiorum. di amore comparetur. & non possit utrumq seruari. odium in suos est. pietas in dm est. Non ergo prohibuit amari patrem aut matrem.

Signanter addidit. qui amat patrem aut matrem plus quam me. & qui non accipit crucem suam &

manet

sequitur me non est me dignus ⁊
In alio euangelio scribitur. qui
non accipit crucem suam cotidie ⁊
Ne semel putemur ardorem fidei
posse sufficere · semper crux por
tanda est · ut semper nos xpm
amare doceamur ⁊ Qui recipit
uos me recipit ⁊ Et qui me reci
pit · recipit eum qui me misit ⁊
Ordo pulcherrimus ad praedicatio
nem mittit · doc& pericula non
timenda · affectus subiecit reli
gioni ⁊ Aurum supra tulerat
aes de zona excusserat ⁊ Qua
euangelistarum conditio ⁊
Vnde ergo sumptus unde uictus
necessaria ⁊ Austeritatem man
datorum spe temperat promisso
rum ⁊ Qui recipit inquiens uos
me recipit · & qui me recipit reci
pit eum qui me misit ⁊ Vt in
suscipiendis apostolis · unus quisq
credentium xpm se suscipisse ar
bitraretur ⁊ Qui recipit prophe
tam in nomine prophetae · mer
cedem prophetae accipi&. Et ⁊
Qui prophetam recipit ut prophe
tam · & intellegit eum de futuris
loquentem · hic mercedem pro
phetae accipi& ⁊ Igitur iudei
carnaliter intellegentes pro
phetas · mercedem non accipient
prophetarum ⁊ Aliter ⁊
In omni professione · Zizanium

mixtum est tritico ⁊ Praemiserat ·
qui recipit uos · me recipit ⁊
Et qui me recipit · recipit eum qui
me misit ⁊ Ad susceptionem
magistrorum discipulos prouo
cauerat · poterat occulta esse
credentium responsio ⁊ Ergo
& pseudo prophetas & iudam
proditorem debemus recipere ·
& illis alimonia ministrare ⁊
Hoc dns ante praecuram non per bo
nas suscipiendas esse · sed nomina
& mercedem non perdere suscipientis · lic& indignus fuerit qui
susceptus sit ⁊ Et qui cum que
potum dederit uni ex minimis
istis calicem aquae frigidae
tantum in nomine discipuli · amen
dico uobis non perd& mercedem
suam ⁊ Legimus in propheta
dauid · ad excusandas excusati
ones in peccatis ⁊ Quod multi
peccatorum suorum quasi iustas
pretendant occasiones · ut quod
uoluntate delinquunt · uideantur necessitate peccare ⁊ Ons
scrutator cordis & renum · futu
ras cogitationes in singulis con
tuetur · Dixerat · qui recipit
uos · me recipit ⁊ Sed hoc precep
tum multi pseudo prophetae
& falsi praedicatores poterant
impedire · medicatus est huic
scandalo dicens ⁊ Qui recipit

iustum innomine iusti · merce
dem iusti accipi& · ⁊ Rursus
poterat alius causari &dicere · ⁊
Paupestate prohibeor tenuitas
me retin& · ut hospitalis esse
non possim · &hanc &cusationem
leuissimo praecepto diluit ·
ut calicem aquae frigidae to
to animo porrigamus · ⁊
Frigidae inquit aquae non cali
dae · ne &incalida pauperta
tis paenuria &lignorum oc
casio quaereretur · ⁊ Tale quid
ut ante iam diximus · ad galatas
praecipit · ⁊ Communic& is
qui catheciZatur · ei qui se ca
theciZat in omnibus bonis · ⁊
Et discipulos ad magistrorum re
frigeria cohostatur · quia pote
rat quilib& obtendere pauper
tatem &praeceptum eludere ·
priusquam ille proponat · immi
nentem soluit questionem dicens · ⁊
Nolite errare · dn̄ non irridetur · ⁊
Quae enim seminauerit homo
haec &metet · ⁊ Et est sensus · ⁊
Frustra causaris inopiam cum
aliut habeat conscientia · ⁊
Me poterit fallere cohostantem · sed
scito quod quantum cūq; semi
nauerit · tantum &metet ut sit · ⁊

ITEM IN NATALE VNI
US CONFARTVRIS ·
FC SCI FVA SEC MATH ·

In illo tempore · dixit ihs dis
cipulis suis · ⁊ Nihil opertum
quod non reuelabitur · &occul
tum quod non scietur · ⁊ Et rt · ⁊

Sexi SERMO EX COMMENTARIO
BEATI HIERONIMI DE EAD
LECTIONE ·

NIHIL ENIM
opertum est quod
non reuelabitur ·
&occultum quod
non scietur · ⁊
Et quomodo in
praesenti saeculo multorum
uitia nesciuntur · sed de futu
ro tempore scribitur quando
iudicabit dn̄s occulta hominū ·
&inluminabit latebras tene
brarum &manifesta faci&
consilia cordium · ⁊ Et est sen
sus · nolite timere persecuto
rum seuitiam &blasphemanti
um rabiem · quia uenit &
dies iudicii · in quo &uestra
iustus &eorum nequitia de
monstrabitur · ⁊ Quod dico
uobis in tenebris · dicite in lumi
ne · &quod in aure auditis
praedicate super tecta · ⁊
Quod auditis in misterio · aper
tius praedicate · ⁊ Quod di di
cistis abscondite · publice lo
quimini · ⁊ Quod uos erudiui
in paruulo iudeae loco · mum

uersis urbibus & in toto mundo audacter dicite.

Nolite timere eos qui occidunt corpus. animam autem non possunt occidere. Si qui corpus occidunt. animam non possunt occidere. ergo anima inuisibilis & incorporalis est. secundum crassiorem dico nri corporis substantiam. uel eo ceste tempore punietur & supplicia senti & quando pristinũ corpus receperit. utcum quo peccauit. cum ipso & puniatur.

Eum timete qui potest animam & corpus perdere in gehennam.

Nomen gehennae in ueteribus libris non inuenitur. sed primum a saluatore ponitur.

Quaeramus ergo quae sit sermonis huius occasio; Idolum baal fuisse iuxta hierusalem ad radices montis moria. in quibus siloa fluit non semel legimus. Haec uallis & parui campi planities inrigua erat & nemorosa plenaque deliciis. & lucus in ea idolo consecratus.

In tantam autem populus israhel dementiam uenerat. utde festa templi uicinia ibi hostias immolare. & rigorem religionis deliciae uincerent.

Filiosque suos incenderent de mon uel iniciarent. Et tap pellabatur locus ipse gehennon. idest uallis filiorum en non.

Hoc regum uolumen. & paralippomenon. & hieremias scribunt plenissime. Et comminatur dñs se locum ipsum impleturum cadaueribus mortuorum. utne quaquam uocetur. tofeth & baal. sed uocetur poliandrium. idest tumulus mortuorum.

Futura ergo supplicia & paenae perpetuae quibus peccatores cruciandi sunt. huius loci uocabulo denotantur.

Duplicem autem esse gehennam nimii ignis & frigoris in iob plenissime legimus. Nonne duo passeres asse uenunt. & unus ex illis non cad & super terram sine patre uro. Vestri autem & capilli capitis omn numerati sunt. nolite ergo timere multis passeribus pluris estis uos.

Haec & sibi sermo dominicus. & sequentia pendent ex prioribus.

Prudens lector caue semper superstitiosam intellegentiã ut non tuo sensui adtemperes scripturas. sed scripturis iungas sensum tuum. & intellegas quid sequatur.

Supra dixerat. nolite timere eos qui occidunt corpus. animam autem non possunt oc

cadere · nunc loquitur conse
quenter · nonne duo passeres
asse uenerunt & unus ex illis non
cadet super terram sine patre
uestro ·· Et est sensus ··
Si parua animalia & uilia absq
dō auctore non decidunt · & in
omnibus est prouidentia & quae
nobis per curasunt sine dī uolun
tate non pereunt · uos qui aeter
ni estis non debetis timere quod
absque dī uiuetis prouidentia ··
Iste sensus & supra dictus est ··
Respicite uolatilia caeli quō non
serunt neque metunt · neque
congregant in horrea sua · & pa
ter uester caelestis pascit illa ··
Nonne uos magis pluris estis illis ··
Ad eincepsi considerate lilia agri
quomodo crescunt · & reliqua ··
Si autem foenum agri quod hodie est
& cras in clibanum mittitur dī
sic uestit · quanto magis uos mi
nimae fidei ·· Quidam coacte
duos passeres animam interpre
tantur & corpus ·· Quinq; quoq;
passeres secundum lucam · qui duo
bus assibus uenerunt adsensus re
ferunt ·· Sed quomodo illa in
tellegentia toto euangelici ser
monis corpore coaptetur · non
parua difficultatis est ··
Vestri autem & capilli capitis numē
ratisunt · nolite ergo timere mul
tis passeribus meliores estis uos ··
Manifestius superior nostrae expo
sitionis sensus expressus est · quod
timere non debeant eos qui pos
sunt corpus occidere & animam
non possunt ·· Quō si sine dī sci
entia parua quoque animalia
non decidunt · quanto magis ho
mo qui apostolica futurus sit digni
tate ·· Quod autem ait · uestri
autem & capilli capitis omnes
numeratisunt · immensam dī erga
homines ostendit prouidentiam ·
& ineffabilem signat affectum ·
quod nihil nostrorum dm̄ lateat
& iam parua & otiosa dicta
eius scientiam non fugiant ··
Oerident intellegentiam ecclesias
ticam in hoc loco · qui carnis resur
rectionem negant · quasi nos
& capillos qui numeratisunt · &
a tonsore decisi · omnes dicamus
resurgere ·· Cum saluator non
dixerit · uī autem & capilli om
nes saluandi sunt · sed numeratisunt ··
Scientia numeri demonstratur ·
non eiusdem numeri conseruatio ··

Ptē in nat unius mar
Lic sci iua sic lucam

In illo tempore · Dixit ibī
turbis ·· Si quis uenit ad me &
non odit patrem suum · & matrem ·
& uxorem · & filios · & fratres · & so
rores · adhuc autem & animam

suam · nonpotest meus discipulus
esse · ⁊ Et reliqua · ⁊

cxii

Mēl BEATI GREGORII PP DE EĀD LECTIONE ·

SI CONSIDERE
mus fratres kārissimi · quae
& quanta sunt quae
nobis promittuntur
in caelis · uilescunt
animo omnia quae
habentur in terris ⁊
Terrena nāque substantia super
nae felicitati comparata · pon
dus est non subsidium ⁊ Tempo
ralis uita · aeternae uitae compa
rata · mors est potius dicenda
quam uita ⁊ Ipse enim cotidia
nus defectus corruptionis · quid
est aliud quam quaedam prolixi
tas mortis ⁊ Quae autem lingua
dicere · uel quis intellectus capere
sufficit · illa supernae ciuitatis
quanta sint gaudia ⁊ Angelo
rum choris interesse · cum beatis
simis spiritibus gloriae condito
ris adsistere · praesentem diuul
tum cernere · in circum scriptum
lumen uidere · nullo mortis
metu affici · incorruptionis per
petuae munere laetari ⁊
Sed ad haec audita · inardescit ani
mus · iamque illic cupit adsistere
ubi se sperat sine fine gaudere ⁊
Sed ad magna premia peruenire
non potest · nisi per magnos labo
res ⁊ Vnde & paulus egregius
praedicator dicit ⁊ Non coro
nabitur · nisi qui legitime certaue
rit ⁊ O delectat igitur mentem
magnitudo premiorum · sed non de
terreat certamen laborum ⁊
Vnde ad se uenientibus ueritas
dicit ⁊ Si quis uenit ad me &
non odit patrem suum · & matrem ·
& uxorem · & filios · & fratres · &
sorores · adhuc autem & animam
suam · non potest meus esse disci
pulus ⁊ Sed per cuncta ri lib &
quomodo parentes · & carnaliter
propinquos praecipimur odisse ·
qui iubemur & inimicos diligere ⁊
Et de se de uxore ueritas dicit ⁊
Quod dēus iunxit · homo non separet ⁊
Et paulus ait ⁊ Viri diligite uxo
res uras · sicut & xpūs ecclesiam ⁊
Ecce discipulus uxorem diligendam
praedicat · cum magister dicat ·
qui uxorem non odit · non potest
esse meus discipulus ⁊ Numquid
aliud iudex nuntiat · aliud preco
clamat? an simul & odisse possu
mus & diligere? ⁊ Sed si uim prae
cepti perpendimus · utrumque
agere per discretionem ualemus ·
uteos quos nobis carnis cognatione
coniunctos sunt · & quos proximos
nouimus diligamus · & quos aduer
sarios inuia dei patimur · odiendo

&fugiendo nesciamus.
Quasi enim perodium diligitur
qui carnaliter sapiens. dum pra
ua nobis ingerit non oditur.
Vt autem dns demonstrar& hoc
erga proximos odium non dem
affectione procedere. sed de cari
tate. addidit protinus dicens.
Adhuc autem &animam suam.
Odisse itaque praecipimur proxi
mos. odisse &animam nostram.
Constat ergo quia amando deb&
odisse proximum. quisic eum
odit sicut semet ipsum.
Tunc &enim bene nrām animam
odimus. cum eius carnalibus
desideriis non adquiescimus. cum
eius appetitum frangimus. ei
us uoluptatibus reluctamur.
Quae ergo contempta ad melius
ducitur. quasi perodium ama
tur. Sic sic nimirum exhibere
proximis nostri odii discretio
nem debemus. ut ineis &diliga
mus quod sunt. &habeamus
odio quod in dī nobis tinere ob
sistunt. Ceste dum paulus
hierosolimam perger&. prophe
ta agabus. Zonam illius ad pre
hendit. suisque pedibus alliga
ut dicens. Virum cuius haec
Zona est. sic alligabunt in hieru
salem. Sed is qui animam su
am perfecte oderat. dicebat.
Ego non solum alligari. sed &mori
in hierusalem paratus sum pro
nomine dni ihu. nec facio animam
meam preciosiorem quam me.
Ecce quomodo amando animam
suam oderat. immo odiens a
mabat. quam cupiebat pro ihu
mosti tradere ut hanc ad uitam
de peccati moste suscitar&.
Ab hac discretione ergo odii ni
trahamus formam ad odium
proximi. Am&ur quilib&
in hoc mundo aduersarius. sed
in uia dī contrarius non am&ur
&iam propinquus. Quis
quis enim iam aeterna concu
piscit. in ea quam adgreditur
causa dī extra patrem. &extra ma
trem. extra uxorem. &extra filios. extra
cognatos. extra sem&ipsum fieri
deb&. ut eo ueius cognoscat
dm. qui in eius causa neminem
recognoscit. Multum namq;
est quod carnales affectus in
tentionem mentis diuerberant.
eiusque aciem obscurant. quos
tamen nequaquam noxios pa
timur. si eos premendo teneamus.
Amandi ergo sunt proximi. in
pendenda caritas omnibus &
propinquis &extraneis. nec tamen
pea dem caritate ad dī amore
flectendum. Scimus autem
cum de terra philistim arca dni

adterram israhelitarum redir&
plaustro super inpositaest. &
uaccae plaustro subiunctaesunt
quae facte fuisse memorantur.
quarum filios clauserunt domi;
Et scriptumest; ibant autem in
directum uaccae peruiam quae
ducit b&hsamis.; Vno itinere
gradiebantur pergentes &mu
gientes. &nondeclinabant ne
que addexteram neque adsi
nistram.; Quidigitur uaccae
nisi fideles quosque meccleslia
designant. quidum sacri elo
quii praecepta considerant.
quasi super inpositam dni ar
cam postant.; O equibus hocest
&iam notandum quodfuisse
facte memorantur.; Quiaple
rique qui muia di intrinsecus
positi. foris carnalibus affecti
bus ligantur nondeclinant
arecto itinere. quiarcamdi
postant inmente.; Ecce &
enim uaccae b&hsamis pergunt;
B&hsamis quippe dicitur domus
solis.; Etpropheta ait.;
Vobis autem qui timetis dnm.
orietur sol iustitiae.; Sigi
tur ad. eterni solis habitatio
nem tendimus. dignum profec
toest. utdedi itinere procarnali
bus affectibus nondeclinemus.;
Tota enim uistute pensandumest
quoduaccae di plaustro suppo
sitae pergunt &gemunt. dant
abintimis mugitus. &tamen
detinere nondeflectunt gressus.;
Sicnimirum praedicatores di. sic
fideles quique esse intra scam
ecclesiam debent. utcon pati
antur proximis percaritatem.
&tamen deuia di nonexorbitent
per compassionem.; Hocipsum
uero animae odium qualiter
exhiberi debeat. uerittas sub
dendo manifestat dicens.;
Quinonbaiulat crucem suam &
uenit postme. nonpotest meus
esse discipulus.; Crux quippe
acruciatu dicitur.; Etduob;
modis crucem dni baiulamus;
cum aut per abstinentiam car
nem afficimus. aut percon
passionem proximi necessita
tem illius nostram putamus.;
Quienim dolorem &chib&inali
ena necessitate crucem postat
inmente.; Sciendum uero est
quodsunt nonnulli quicarnis
abstinentiam nonpro do sed
proinani gloria exhibent. &
sunt plerique quicompassio
nem proximo nonspiritiliter
sedcarnaliter impendunt. utei
non aduistutem sedquasi mi
serendo adculpas faueant.;
Hitaque crucem quidem uidentur

ferre · sed dnm non sequuntur ·
Vnde recte haec eadem ueritas
dicit · Qui non baiulat crucem
suam & uenit post me · non po
test meus discipulus esse ·
Baiulare enim crucem & post
dnm ire est · uel carnis abstinen
tiam uel con passionem proxi
mo pro studio aeternae intenti
onis exhibere · Nam quis
quis haec pro temporali inten
tione exhib & · crucem quidem
baiulat · sed ire post dnm
recusat · Qui a uero sublimia
praecepta data sunt · protinus
comparatio aedificandae subli
mitatis adiungitur cum dicitur ·
Quis enim ex uobis uolens tur
rem aedificare · non prius se
dens computat sumptus qui
necessarii sunt · si habeat ad per
ficiendum · ne post ea quam po
suerit fundamentum & non po
tuerit perficere · omnes qui
uiderint incipiant inludere
ei dicentes · Quia hic homo
coepit aedificare & non potuit
consummare · Omne quod
agimus preuenire per studium
considerationis debemus ·
Ecce enim iuxta ueritatis uocem ·
qui turrem aedificat · prius
aedificii sumptus parat ·
Si igitur humilitatis turrem
construere cupimus · prius nos
praeparare ad aduersa huius
saeculi debemus · Hoc enim
inter terrenum & caeleste ae
dificium distat · quod terrenum
aedificium expensas colligen
do construitur · caeleste uero
aedificium expensas dispergendo ·
Ad illud sumptus facimus · si non
habita colligamus · ad istud
sumptus facimus · si & habita
relinquamus · Istos sumptus
diues ille habere non potuit ·
qui multas possessiones possidens
magistrum requisiuit dicens ·
Magister bonae quid faciens uitam
aeternam possidebo · Qui
cum praecepta relinquendi om
nia audisset & tristis abscessit ·
& inde est angustatus in mente ·
unde foris fuit latior in posses
sione · Quia enim in hac uita
amabat sumptus celsitudinis
tendendo ad aeternam patri
am habere noluit sumptus hu
militatis · Considerandum uero
quod dicitur · omnes qui uiderint
incipiant inludere ei · Quia
iuxta pauli uocem spectaculum
facti sumus · mundo angelis &
hominibus · Et ino omne quod
agimus considerare occultos
nostros aduersarios debemus ·
qui semper nostris operibus in

sistunt · semper exnro defectu
gratulantur · Quos propheta
inuenisset · Os meus inconfi
do non erubescam · Neque inri
deant me inimici mei ·
In bonis enim operibus intenti ·
nisi contra malignos spis sollicite
uigilemus · ipsos inrisoris pati
mur quos ad malum persuaso
res habemus · Sed quia de con
struendo aedificio comparatio
data est · nunc exminori ad ma
ius similitudo subditur · ut exte
bus minimis maiora pensentur ·
Nam sequitur · Aut quis rex itu
rus committere bellum aduer
sus alium regem · nonne sedens
prius cogitat si possit cum decem
milibus occurrere ei qui cum ui
ginti milibus uenit ad se ·
Alioquin adhuc illo longe agente
mittens rogat ea quae pacis sunt ·
Rex contra regem ex aequo uenit
ad proelium · & tamen sise perpen
dit non posse sufficere · legatio
nem mittit & ea quae pacis sunt
postulat · Quibus ergo nos
lacrimis speraré ueniam debemus ·
qui illo tremendo examine
cum rege nostro ex aequo adiu
dicium non uenimus · Quos m
irum conditio infirmitas &
causa inferiores exhib& ·
Sed fortasse iam mali operis cul
pas abscidimus · iam prauaque
exterius declinamus · numquid
ad reddendam rationem cogita
tionis nostrae sufficimus ·
Nam cum uiginti milibus uenire
dicatur · is contra quem minime
sufficit iste qui cum decem mili
bus uenit · Decem milia quip
pe ad uiginti milia simplum ad
duplum sunt · Nos autem simul
tum proficimus · uix exteriora
nra opera in rectitudine seruia
mus · Nam & si iam luxuria car
nis abscisa est · tamen adhuc a cor
de funditus abscisa non est ·
Ille autem qui iudicaturus uenit
exteriora simul & interiora iu
dicat · facta partter & cogitatio
nes pensat · Cum duplo ergo
exercitu contra simplum uenit ·
quinos uix in solo opere prepara
tos simul de opere & cogitatione
discutit · Quid ergo agendum
est fratres · nisi ut dum nos cum sim
plo exercitu contra duplum illi
us sufficere non posse conspicimus ·
dum adhuc longe est legationem
mittamus · rogemus ea quae pa
cis sunt · Longe enim esse dici
tur · quia adhuc presens per iudi
cium non uidetur · Mittamus
ad hunc legationem lacrimas
nostras · mittamus misericordiae
opera · Mactemus in ara eius

hostias placationis. cognoscamus
nos cum eo in iudicio non posse con
tendere. Pensemus uirtutem eius
fortitudinis. rogemus ea quae pa
cissunt. Haec est nostra Legatio
quae regem uenientem placat.
Pensate fratres quam benignum sit.
quod is qui suo aduentu ual&
opprimere. tardat uenire.
Mittamus ad hunc ut diximus lega
tionem nostram. flendo. tribu
endo. sacras hostias offerendo.
Singulariter namque absolutio
nem nr̃am. oblata cum lacrimis
& benignitate mentis sacri alta
ris hostia suffragatur. quia is
qui in se surgens amo stuit. iam
non moritur. adhuc per hanc in suo
mysterio pro nobis iterum patitur.
Nam quotiens ei hostiam suae pas
sionis offerimus. totiens nobis
ad absolutionem nr̃am passionē illius
reparamus. Multos ut arbitror
ur̃m fratres k̃m contigit nosse
hoc quoduolo ad memoriam
uestram narrando reuocare.
Non longe anr̃is festus temporibus
factum. quod quidam ab hosti
bus captus longe transductus est.
Cumque diu teneretur in uinca
lis eum uxor sua cum ex eadem
captiuitate non recipere&.
extinctum putauit. Pro quo
iam uelut mortuo hostias eb
domadibus singulis curabat of
ferre. Cuius totiens uincula
soluebantur in captiuitate.
quotiens abeius coniuge obla
te fuissent hostiae pro animae
eius absolutione. Nam longa
post tempora reuersus admi
ransualde suae indicauit uxori
quod diebus certis ebdomadib;
singulis eius uincula soluebam
tur. Quos uidelic& dies eius
uxor atq; horas discutiens. tunc
eum recognouit absolutum. cum
pro eo sacrificium meminerat
oblatum. Hinc ergo fratres
k̃m. hinc cesta consideratione
colligite. oblata a nobis sacra
hostia quantum in nobis soluere
ualeat ligaturam cordis. si obla
ta ab altero. potuit in altero sol
uere uincula corporis.
Multi ur̃m fratres k̃m cassium
narniensis urbis ep̃m nouerunt.
cui mos erat cotidianas dō hosti
as offerre. ita ut penae nullus
dies uitae ei abscederet. quo non
omni potenti dn̄o hostiam placa
tionis immolaret. Cui cum
sacrificio ualde & iam concorda
bat uita. Nam cuncta quae
habebat in elemosinis tribuens.
cum ad horam offerendi sacrificii
uenisset. uelut totus in lacri
mis defluens semet ipsum cum

magna cordis contritione mac
tabat. Cuius & uitam & exi
tum aquodam uenerabilis ui
tae diacono qui abeo fuerat
nutritus referente cognoui.
Aiebat enim quod quadam nocte
eius presbitero peruisum dns
adstitit dicens. Vade & die
epo. Age quod agis operare
quod operaris. non cess & pes tuus
non cess & manus tua natale a
postolorum uenies ad me & re
tribuo tibi mercedem tuam.
Surrexit presbiter sed quia euicino
apostolorum natalicius dies im
minebat. tam propinqui & ritus
diem epo nuntiare pertimuit.
Alia nocte dns redit eiusque in
oboedientiam uehementer in
crepauit. atque eadem iussionis
suae uerba retexuit. Tunc
prbr surrexit ut perger & sed
rursus infirmitas cordis impe
dimento facta est indicandae
reuelationis. ad ammonitio
nem quoque tertie iussionis
obduruit pergere & quae uiderat
manifestare neglexit.
Sed quia magnam mansu & udi
nem contemptae gratiae ma
ior se quisol & ira uindictae.
uisione testia dns apparenr
iam uerbis addidit uerbera.
& tam districta caedae macta
tus est. ut ineo duritiam cordis
emollirent uulnera corporis.
Surrexit ergo eruditus exuerbe
re perrexit ad epm eumque
iam ex more iuxta beati iuuena
lis mastiris sepulchrum ad offe
rendum sacrificium consistentem
reperit. secretum ac circumstan
tibus petit. seque eius pedibus
straut. Cum q. eum ubestim
flentem epus uix ad se leuare po
tuisset & lacrimarum causas cog
noscere studuit. Ille uero re
laturus ordinem uisionis prius
uestimento & humeris deuoluto
detexit. plagas corporis ut ita
dicam testes ueritatis & culpae
monstrauit. Quanta animad
uersione districtionis membra
illius accepta uerbera liuore
inflicto sulcauerant. Quae
mox ut epus uidit exhorruit.
& quis sibi talia facere presump
sisset. cum magna obstupefacti
onis uocibus inquisiuit.
At ille respondit. haec se pro ipso
fuisse perpessum. Excreuit
cum terrore ammiratio. sed nul
lam prb inquisitioni eius
moras adicient. secretum reue
lationis aperuit. eique iussionis
dominicae per ea quae audierat
uerba narrauit dicens. Age
quod agis. operare quod operaris.

non cessa manus tua · non cessa
pes tuus. Natale apostolorum
veniens ad me & retribuo tibi mer
cedem tuam ·. Quibus auditis
eps in oratione se cum magna cor
dis contritione prostravit · & qui
oblaturus sacrificium ad horam
testam venerat · hoc pro exten
sae orationis magnitudine ad ho
ram nonam usque protelavit ·.
Atque ex illo iam die magis ma
gisque ei auctasunt lucra pie
tatis · factusque est tam fortis in
opere quam cestus exmunere ·.
Quippe quicum cuiipse debitor fue
rat · ex promissione iam coeperat
habere debitorem ·. Huic au
tem consuetudo fuerat · annis sin
gulis natalicio apostolorum die
romam venire · iamque ex hac
revelatione suspectus venire
iuxta morem noluit ·. Eodem
ergo tempore sollicitus fuit · se
cundo quoque anno vel tertio in
mostis suae expectatione suspen
sus · quasto quinto que & sexto si
militer ·. Qui desperare iam de
veritate revelationis poterat · si
verbis fidem verbera non fecissent ·.
Cum ecce anno septimo usq· ad ex
pectati natalis sacras vigilias
incolomis peruenit ·. Sed lenis
hunc in vigiliis calor adtigit · atq·
ipso die natalicio filius suis respec
tantibus missarum sollemnia
implere se posse recusavit ·.
Illi vero qui adesus erant pariter
egressionem suspecti · simul ad
eum omnes venerunt · sese un a
nimiter adstringentes · ut die eo
dem nequaquam adquiescerent
missarum sollemnia celebrare ·
nisi prius apud dm̃ isdem antistis
suus intercessor accederet ·.
Tunc ille conpulsus in episcopii ora
torio missas fecit · & manu sua
corpus dominicum pacemque
omnibus tribuit ·. Qui cuncto
ministerio oblati sacrificii per
acto ad lectulum redit · Ibique
iacens dum sacerdotes suos ac mi
nistros circum stetisse cerneret ·
quasi vale ultimum dicens · de
seruando eos vinculo caritatis
ammonebat · & quanta debuis
sent concordia inter se uniri pre
dicabat ·. Cum subito inter ipsa
scae exhostationis verba voce ter
ribili clamavit dicens ·. Hora est ·.
Moxque adsistentibus ipse suis ma
nibus linteum dedit · quod ex more
morientium sibi contra faciem
tenderetur ·. Quo tenso spm̃ emi
sit ·. Sicque sca illa anima ad
gaudia eterna peruenient a car
nis corruptione soluta est ·.
Quem fratres kmi [illegible] quem
uis iste in moste sua imitatus est ·

nisi eum quem inuita sua fuerat
contemplatus. ⁊ Dicens enim.
hora est. de corpore exiit. ⁊
Quia & ihs peractis omnibus cum
dixisset & consummatum est. incli
nato capite tradidit spm. ⁊
Quod igitur dns fecit expotestate
hoc egit famulus exuocatione. ⁊
Ecce cotidianae hostiae illa cum
elemosinis & lacrimis missa lega
tio. quantum cum rege uenien
te gratiae pacem fecit. ⁊
Relinquat ergo omnia quipotest.
quiautem relinquere omnia non
potest cum adhuc rex longe est.
legationem mittat lacrimarum.
elemosinarum. hostiarum mune
ra offerat. ⁊ Vult enim placari
precibus. quiscit quia postari
non possit iratus. ⁊ Quod adhuc
moram facit uenire. legationem
pacis sustin&. ⁊ Venisset iam
namque siuell&. & cunctos suos
aduersarios trucidar&. ⁊
Sed & quam terribilis ueniat in
dicat. & tamen adueniendum
tardat. quia nonnulli inuenire
quos puniat. Reatum nobis
contemptus nostri denuntiat
dicens. ⁊ Si ergo omnis quinon
renuntiat omnibus quae pos
sidet non potest meus dis
cipu lus esse. ⁊ Et tamen
sperandae salutis remedium
confest. quia quiperiram non
potest ferri. per postulatae pacis
uult legationem placari. ⁊
Lauate ergo fres kmi lacrimis ma
culas peccatorum. elemosinis ter
gite sacris hostiis expiate. ⁊
Nolite possidere per desiderium.
quae adhuc per usum minime
reliquistis. ⁊ Spem in solo redemp
tore figite ad aeternam patriam
mente transite. ⁊ Si enim nihil
in hoc mundo amando possidetis.
& iam possidendo cuncta reli
quistis. ⁊ Ipse nobis gaudia desi
derata concedat. qui nobis de
ternae pacis remedia contulit.
ihs xps dns noster. qui uiuit & reg
nat cum patre in unitate spsci
ds per omnia saecula saeculorum. Am.

INCIPIT SERMO BEATI AUGUSTINI EPISCOPI

CXIII

Psalmus qui
cantatur dno. uide
tur scis mastris;
conuenire. Sed si
membra xpi sumus sicut
esse debemus. ad omnes nos
pertinere intellegamus. ⁊
Qui seminant in lacrimis in
gaudio metent. euntes ibant
& flebant mittentes semina
sua. uenientes autem uenient

in exultatione tollentes manipu
los suos. Quo euntes. & unde ue
nientes. quid seminantes in lacri
mis. quae sunt semina. qui mani
puli. Eunt enim nos flentes. ueni
entes autem nos flentes. Eunt nascen
do. uenientes resurgendo.
Seminantes bona opera. metentes
mercedem aeternam. Semina
ergo sunt nostra. quicquid boni
fecerimus. Manipuli nostri.
quod in fine recipiemus.
Si ergo bona sunt semina bona ope
ra. quare cum lacrimis. cum bila
rem datorem diligit dr̄.
Hic primum uidete karissimi
quomodo maxime ad beatos mar
tires uerba ista pertineant.
Nulli enim tantum inpenderunt
quam illi qui se ipsos inpenderunt
Sicut dicit apostolus paulus.
Et ipse inpendar pro animabus uras
Inpenderunt enim se ipsos confi
tendo xp̄m. & implendo in eius
adiutorio quod dictum est.
Ad mensam magnam sedisti. sciro
quo talia te oportet preparare
Quae est mensa magna nisi unde
accipimus corpus xp̄i & sanguinem
Quid est sciro quo talia te oportet
preparare. nisi quod beatus iohan
nes exponit. Sicut xp̄s pro
nobis animam posuit sic & nos de
bemus animas pro fratribus po
nere. Ecce quantum inpende
runt. sed num quid perierunt.
quando securitatem ad ño & iam
de capillo acceperunt. Perit manus.
ubi ñ perit pilus. Perit caput. ubi
ñ perit capillus. Vbi ñ perit palpebra perit
oculus. Hac ergo magna ac
cepta securitate inpenderunt se
ipsos. Operibus ergo bonis se
minemus cum tempus est. di
cente apostolo. Qui parce se
minat parce & metet.
Infatigabiles inquit cum tempus
habemus operemur bonum ad
omnes. maxime autem ad do
mesticos fidei. Et iterum.
Bonum inquit facientes non defi
ciamus. tempore enim suo mete
mus. Qui defecerit in semine.
non gaudebit in messe. Quare
ergo in lacrimis. cum omnia bona
opera nostra habere debeant
hilaritatem. & quidem de mar
tiribus dici potest. quia cum la
crimis seminauerunt.
Fortiter enim certauerunt. & in
magnis tribulationibus fuerunt.
Nam uteorum lacrimas xp̄s conso
laretur. transtulit eos & trans
figurauit eos. & dixit.
Tristis est anima mea usq ad mor
tem. Verum tamen fr̄s mei
uidetur mihi quod caput nr̄m
infirmioribus suis membris con

passum est. ne se foste membra
infirma desperarent.
Sicut est humana fragilitas.
moste propinquante pertur-
barentur & dicerent. non se
addm̃ pertinere. Nam si per
tinerent gauderent. ¶ deo
prius xp̃s dixit. tristis est anima
mea usque ad mortem.
Pater si fieri potest transeat ame
calix iste. Quis hoc dicit?
quae potestas? quae infirmitas?
audite quid dicit. Potestatem
habeo ponendi animam meam
& potestatem habeo iterum sumen
di eam. Nemo eam toll& ame
sed ego pono eam. & iterum sumo
eam. Haec potestas tristis erat
quando faciebat quod non face
ret nisi uoluisset. Potestate enim
fecit non conditione. quia ipse
uoluit. non quia iudaeus potuit.
Transfigurauit ergo in se infir
ma membra corporis sui. & foste
de illis dictum est. qui seminant
in lacrimis in gaudio metent.
Id est de infirmioribus. Non
enim in lacrimis seminabat ille
ipsius xp̃i magnus preco quan
do dicebat. Ego enim iam immo
lor & tempus meae resolutionis
instat. bonum certamen certaui
cursum consummaui fidem
seruaui. de cetero superest mihi
corona iustitiae. Corona de
manipulis super est inquit mihi
corona iustitiae. quam redd&
mihi dn̄s in illa die iustus iudex.
Quasi dicer& redd& mihi messem.
cuime ipsum impendo sementem.
Haec uerba quantum intelligi
mus fratres. exultantissunt
non plorantis. numquid quan
do ista dicebat. in lacrimis erat.
Nonne similis erat hilari datori
quem diligit dn̄s? Ad infirmos
ergo referamus haec uerba.
ut nec ipsi desperent qui in lacri
mis seminarunt. Quia & si
seminarunt in lacrimis. transi
& dolor & gemitus. transit tristi
tia cum fine & uenit laetitia sine
fine. Verum tamen k̃m̃ ecce
quomodo mihi uidetur ad om
nes pertinere quod dictum est.
qui seminant in lacrimis in gau
dio metent. euntes ibant & fle
bant mittentes semina sua. ue
nientes autem uenient in exul
tatione tollentes manipulos suos.
Audite si adiuuante dn̄o explica
re potuero. quemadmodum
ad omnes pertineat. euntes ibant
& flebant. Ex quo nascimur
imus. Quis enim stat? quis non
ex quo uiam intrauit cogitur
ambulare? Infans natus est
crescendo ambulat. Mors

finiſeſt. indie iam ueniendum
eſt. ſed cum exultatione. ⁊
Quiſenim nonhic plorat inuia
iſta mala. quando ipſe infans
inde incipit. ⁊ Vtique infans
quando naſcitur deanguſtiis
uteri inhuiuſmundi latitu
dinem funditur. decenebris
procedit adlucem. ⁊ Et ta
men decenebris ueniens ad
lucem plorare poteſt. ridere
nonpoteſt. ⁊ Et rident homi
nes. &plorant homines. ⁊
Et qd rideſt homines plorandum
eſt. ⁊ Sed plorat aliuſ dam
num ſuum. plorat aliuſ preſ
ſuram ſuam quia incarcere eſt
conſtitutuſ. plorat aliuſ quod
amiſerit mortuum aliquem
cariſſimorum ſuorum. ⁊
Ille hinc. ille hinc. ⁊ Juſtuſ inde.
primo debit omnibuſ. ⁊ Juſtuſ
enim plorat ueracciter. ploran
tes ſteriliter. ⁊ Plorat ploran
tes. plorat ridentes. ⁊ Quia
&qui plorat derebuſ uaniſ in
aniter plorat. &qui rident
derebuſ uaniſ malo ſuo rident. ⁊
Ille ubique plorat. pluſ ergo
ipſe plorat. ⁊ Seduenient
cum exultatione poſtantes
manipuloſ ſuoſ. ⁊ Videſ ergo
hominem iuſtum cum facit o
puſ bonum hilarem eſſe. ita
plane hilareſcit. ⁊ Hilarem
enim datorem diligit dñ. ⁊
Quando ergo plorat. quando bo
na opera ſua orando commen
dat. ⁊ Orationeſ ſcorum uoluit
commendare pſalmuſ. oratio
neſ peregrinantium. orationeſ
inhac uia laborantium. oratio
neſ amantium. orationeſ ge
mentium. orationeſ aeternae
patriae ſuſpirantium. donec
ea uiſa faciantur. quinunc in
mero reſiunt conſtituti. ⁊
Et enim fratreſ mei quamdiu
ſumuſ incorpore. peregrina
muraddno. ⁊ Non deſiderat
patriam peregrinatio ſine la
crima. ⁊ Si deſideraſ quod
nonhabeſ. funde lacrimaſ. ⁊
Nam unde dicturuſ ſi dō. poſu
iſti lacrimaſ meaſ inconſpectu
tuo. ⁊ Vnde dicturuſ ſi dō.
facta ſunt mihi lacrime meae
panes die ac nocte. ⁊ Panes
mihi facta ſunt. conſolata ſunt.
eſurientem. pauerunt gemen
tem. ⁊ Facta ſunt mihi lacri
me meae panes die ac nocte.
unde dum dicitur mihi cotidie
ubieſ dñ tuuſ. ⁊ Quiſ iuſtuſ non
habuit iſtaſ lacrimaſ. quinon
habuit peregrinum ſe eſſe non
doluit. ⁊ Qua fronte adpatri
am uenit. quinon abſent ſuſpi

rauit? Nonne cotidie nobis
dicitur. ubi est dr̄ tuus?
O israte fr̄ mei. disrite de paucis
esse. bene uiuite ambulate ui
am dī. & uidete quia auditis
ubi est dr̄ tuus. Felices eritis
cum hoc audieritis infelices si
dixeritis. Quando enim de
fendimus fidem xp̄ianam. &
respond&tur nobis &ce predica
tur ubique nomen xp̄i quare
abundant mala? quid aliud
dicitur nisi ubi est dr̄ tuus.
Qui audit gemit. qui a qui dicit
perit. Sunt lacrimae piorum
sunt lacrimae sc̄orum. quas
indicant orationes eorum.
Bene operatur & hilaris est. &
plorat ut bene operetur.
Plorat quia bene operatus est.
plorando exigit bonum opus.
plorando commendat bonum
opus quod fecit. Crebrae
ergo sunt lacrimae iustorum
sed in ista uita. numquid in pa
tria? Quare non in patria?
quia uenientes uenient in ex
ultatione portantes manipulos
suos. Felicitas uenit. num
quid lacrima redit? Porro
autem illi qui hic maniter plo
rant. maniter rident. cupidi
tatibus suis dissipati quando
fraudantur gemunt. quando
fraudant exultant. Plorant
& ipsi in uia ista. plorant & ipsi
sed non exultatione. Uenien
tes autem uenient in exultatio
ne portantes manipulos suos.
Quid colligunt quid nihil semina
uerunt? Immo colligunt sed
quod seminauerunt. Qui a spi
nas seminauerunt. ignem colli
gunt. Et eunt non de fletu.
ad risum. sicut sc̄i euntes ibant
& flebant mittentes semina sua.
uenientes autem uenient in ex
ultatione. Illi a fletu ad fle
tum. a fl&tu cum risu. ad fl&tum
sine risu. Quid enim illis fi&?
quo eunt quando resurrexerint?
quid nisi quod dn̄s dixit. ligate
illis manus & pedes & proicite
illos in tenebras exteriores.
Age quid postea tenebrae erunt
& dolor non erit? foste palpabunt
sed non dolebunt? non uidebunt.
sed non crucia buntur? absit.
Non solae tenebrae erunt non eis
sola tollitur species quas gaude
bant. sed datur & iam quod in
aeternum gemant. Nec con
temneres enim tenebras o quis
quis es flagitiosus. quisquis prop
ter tua mala facta & propter
lasciuia adulteria. non solum
tenebras non horrere sed que
re re. Quisquis plus gaudere

quando lucerna extinguitur.
nontales tenebras habebis. ubi
gaudebis. ubi lacaeris. ubi te
voluptatibus carnis oblectes.
Nonsicerunt ipsae tenebrae. sed
quomodo erunt? Ibierit &
fletus & stridor dentium.
Tortor sine defectu. tostus sine
defectu. nec quitorqu& fatiga
tur. nec quitorquetur mortuus.
Ergo erunt aeternae lacrimae
illis quisic vixerunt. erunt
aeterna gaudia scorum.
quando venientes venient in
exultatione portantes manipu
los suos. Vicent enim messis
tempore domino suo.
Onne adiuuante te fecimus quod
iussisti. redde quod promisis
ti in aeternum.

ITEM IN FESTIVITATE MARTYRUM.

LEC SCI EUA SEC LUCAM.

In illo temp. Descendens ihc de
monte stetit in loco campestri.
Et turba

SERMO VENERABILIS BEDAE PRBI DE EADEM LECTIONE

ET IPSE ELEVA
vit oculos in discipu
los suos dicebat. beati pauperes
quia vestrum est regnum di.
Et si generaliter omnibus loqui
tur. specialiter tamen oculos
saluator in discipulos leuat.
ut his quiuerbum intenta cor
dis aure percipiunt. latius sa
poris intimi lumen aperiat.
Cui simile est quod matheus ait.
Et cum sedisset accesserunt ad
eum discipuli eius. & aperiens
os suum docebat eos dicens.
Beati pauperes spu. Nam qui
bus os in monte sedens aperit
ut magna sublimiter audiant.
meos oculos stans in campo diri
git. ut audita pat enter intelle
gant. Beati itaque pauperes.
non utique omnes. sed illi tantum
modo quiomne praesentis saeculi
tam & si altum videatur prom
bilo culmen ducunt. Quime
rito regni caelestis perhibentur
munere digni. quia delectati
onis humanae probantur cupi
ditate nudati. Qualem se
rex dauid pauperiem sustinu
isse declarans ait. Ego vero
egenus & pauperum. Et alibi
non modo terrestria sed & ipsa
prodno super caelestia parui
pendens dicens q. quid enim mihi
restat in caelo. & a te quid volui
super terram. Mox ubi spes

suae fixisset & anchoram subdendo
manifestat · mihi autem adhere
re dō bonum est ponere in dnō
dō spem meam ·· Alioquin non
nulli miserrima conditione
paupestatis · & hic saeculi gau
dius abinopia rerum · & ibi reg
nodī obmeritorum nequitiam
carent ·· Beati quinunc esuri
tis quia satura bimini ··
Quid esurire beati quid sitire de
beant · matheus & ponit · uidelicet
iustitiam ·· Apestissime nos in
stituens · numquamnos satis iu
stos aestimare debere · sed coti
dianum iustitiae semper amare
immo ardere profectum ··
Cuius perfectam saturitatem non
in hoc saeculo sed in futuro posse
prouenire · supernorum deside
rio psalmista flagans osten
dit · quiait ·· Ego autem cum
iustitia apparebo inconspectu
tuo · satiabor dum manifestabi
tur gloria tua ·· Potest sim
pliciter accipi beati quinunc
esuritis · quicastigatis corpus
uestrum & seruituti subicitis ·
quinfame & sitiuerbo operam
datis · quia caelestium tunc gau
diorum habebitis ubestate pfrui ··
Beati quinūc fletis quiaridebi
tis ·· Non temporalium dam
na commodorum · sed uirtutum
detrimenta spiritalium quiflent ·
aeterna beatitudine consola
buntur ·· Vbi non nra solum
sed & proximi iubemur commis
sa deflere ·· Quem si utnos dili
gimus consequenter illius & pro
fectu nos gratulari · & defectu
necesse est tribulari ·· Nec solum
tribulari uerum ad lacrimas
usque succendi ·· Si enim samu
hel & dauid peccatum saulis & in
ceritum lugent ·· Sic peccatri
cem dnī ipse fleuit super ciuita
tem · & mestis conpassus sororib;
lazarum quem diuina erat ma
iestate resuscitaturus humana
prius miseratione deflebat ··
Mistice significans eos quipeccati
moste sopiuntur · utreuiuiscere
queant · eproximis esse plangendos ··
Quod autem nunc flentes risuros
esse promittit · nonpueriliter
accipiendum est · sed scripturae
more risus nomine mentis & cul
tatio & affectus quidam laeti
or intellegendum est esse desig
natus sicut sa ra risum inquit
mihi fecit ds ·· Etimiob dic
tum est · os autem ueracium
plebit risu ·· Per quae ut dixi
nomina gaudium animae fi
guratur interius ·· Beati en
tis cum uos oderint homines ·
& cum separauerint uos & expro

brauerint. Quipropter di
uitiar hereditatis xpi inscis propter panem uitae aeterne ppter
que spem caelestium gaudiorũ
flectus esuriem paupertatem q
pati desiderat. beatus est.
Multo autem beatior quias in
ter aduersa uiftuter seruare
non trepidat; quia odiant lic
hominer corde nefando. dilec
tum xpo cor ledere neq; unt
separent. & sinagoga depellant
xpi inuenit & confirmat.
Exprobrent nomen crucifixi. ipse
conmo stuos sibi conresuscitat.
& consedere facit in caelestibus.
Et eiecerint nomen urm tamquã
malum propter filium hominis.
Nomen urm quod dicit. nomen
xpianorum significat. quod a
gentibus iudaeisque saepissime
quantum ad ipsos memoriae
abrasum. & ab hominibus est
eiectum. nulla iam existente
causa odii nisi propter filium
hominis. Quia uidelic nomen
xpi credentes suum uoluerint
facere cognomen. Atq; ideo
nominis summi persecutores ho
minum non immerito nomine no
tantur. Beati inquit estis cum
uos oderint homines. O oceans
eos ab hominibus insectandos
sed ultra homines esse beandos.

Gaudete in illa die & exultate.
ecce enim merces uã multa in caelo.
Non hoc aquolib patiente. sed
abeo quisupernae tantum mer
cedis in uitu patitur praecep
tum potest impleri. Vtilic
inter odia cordium. inter probra
linguarum. inter ipsas persequen
tium manus. aequali immo
laetiori adhuc corde uersetur.
Non ad hoc nri similes ualent.
sed eorum quibant gaudenter
a conspectu concilii. quo digni
habitisunt pro nomine ibu con
tumelia pati. Quiergo multa
interris pro xpo sustin aduer
sa. multa in caelis pro xpo reci
pi dona. Ceterum quanta
abbelia uerborum iacula falsi
sustinuere prophetae. quos de
ridens aiebat; clamate uoce
maiore. dr enim est babal. & for
sitan loquitur. aut in diuerso
rio est. aut in itinere. aut ceste
dormit ut excitetur. Quan
tam dedere stragem. qui octin
genti simul & quinquaginta sunt
inter empti. Verum quia
baal & non xpi in causa erat.
nec inrisi gaudebant. nec occisi
palmam sed poenam meruere
perennem. Secundum haec
enim faciebant prophetis patres
eorum. Bene exemplo adhor

tatuiest. quia uera dicentes
solent persecutionem pati. nec
tamen ideo prophetae antiqui
timore persecutionis auertita
tis praedicatione defecerunt.

Notandum sane quia sicut ma
theus perocto quas posuit bea
titudines. octauam spei nostrae
perfectionem quae resurrectio
nis gloria dedicatur insinuat.
ita lucas perquattuor. uirtutes
amplectitur cardinales.

Beati enim pauperes. quipertem
perantiam. amundi refrenantur
inlecebris. Beati esurientes.
quisua fame commonitti esuri
entibus esse miserendum. & ipsi
per iustitiam miserentur uitua
lent. Nam elemosinam quam
xpo nonnra donamus sed sua
reddimus. iustitiam recte dici
testatur psalmista quait.

Oispersit dedit pauperibus iusti
tia eius man& inseculum seti.

Iustitia est enim quasua cuique
tribuimus. nemini quicquam
debentes nisi utinuicem diligam.

Beati quiperprudentiam inter
bonum dinoscentes & malum.
occidua flere & adaeterna no
runt anhelare. Beati quiper
fortitudinem fidei. omnia ua
lent molesta tolerare. Igitur
quinecdum consummate uirtu
tis arcem conscendere ualent.
generalis interim perfectionis
sunt beatitudine perfouendi.
quatenus abonis paulatim
admeliora progressi. dumcon
sistentē inplantatie dnm liben
ter auscultant. adhunc quan
doque inmonte sedentem sub
limiter ascendant. Nam
quorum adhucedomandis in
struendisq; cordibus insistit
bos quasi stans qui situsest la
borantis affatur. Quos uero
longo studii spiritalis exercitio
promptor iam iamq; ac dociles
inuenit. his libertate ac digni
tate magistri. quasi quietus
saluator residens. mystica
quaeque desupernis intimat.

Quae spiritalium differentia
profectuum. in israhelitica ple
bis est habitu pulcherrimis ex
pressa figuris. ubi uulgus om
ne quibus lib& uestibus utens.
in quattuor angulis palliorum
hiacintinas sibi fimbrias est
facere praeceptum. sacerdotes
quattuor habere uestes totidem
mysticis coloribus mira uarie
tate distinctas. pontifices & ea
quae sacerdotes & alia quat
tuor indumenti genera. colo
rum quidem eorundem sed
sublimioris gratia dignitatis

[illegible] intermicante coruscat.
[illegible] archarum atq· ipsius
dñi nomine redimita gestare.
Quae per singula uel exponere
uel solum proponere · propriu
industriam spectat operis.

ITEM IN NATAL PLURI
MORŪ MARTYRUM ·
LEC SCI EVA SEC MATHEŪ.

IN illo tempore. Dixit ihs
discipulis suis. Ecce ego mit
to uos sicut oues in medio
luporum. Et reliqua.

CXV SERMO BEATI AMBROSII
EPI DE EADEM LECTIONE SE
CUNDŪ LUCAM

ECCE EGO
mitto uos sicut
agnos inter lupos.
Contraria sunt
ista sibi animalia
ut alia a balis deuorentur.
Sed bonus pastor lupos gregi suo
timere nonnouit. Ideo que
isti discipuli non in predam · sed
ad gratiam diriguntur. Solli
citudo enim pastoris boni effi
cit · ut lupi in agnos audere
nihil possint. Lupi quid signi
ficare uidentur · debemus ad
uertere. Bestiae nempe sunt
quae insidiantur ouilibus · circa
pastorales uersantur casas · ha
bitacula domorum intrare non
audent · sonum canum · absenti
am aut desidiam pastoris explo
rant. O uium guttur inuadunt.
ut cito strangulent. Ferra
paces · idemque natura corpo
ris rigidioris · ut se facile non
possint inflectere · impetu quo
dam suo feruntur · & ideo saepe
luduntur. Tum praeter ea
si quem priores hominem uide
rint · uocem eius quadam na
turae ui feruntur eripere;
si autem homo prius eos uide
rit · exagitari memorantur.
Et ideo cauendum mihi est · ne si
in hodierno tractatu spiritua
lium mysteriorum gratia non
potuerit refulgere · lupi me
prius uidisse credantur · & sol
lemne uocis extorsisse suffra
gium. Nonne lupis istis he
retici comparandi sunt · quin
sidiantur ouilibus xpi · fremunt
circa caulas · nocturno magis
tempore quam diurno.
Semper enim perfidis nox est · qui
lucem xpi · sue nebulis inter
praetationis obducere · & quan
tum in pisis est · fuscare conantur.
Versantur ergo circa caulas ·
stabula tamen xpi intrare non
audent. Et ideo non sanan
tur · quia in stabulum suum
non uult eos xpi inducere.

inquo curatus est ille qui de hie
rusalem descendit & incidit in
latrones. quem uulneribus
alligatis infuso oleo & uino.
imponens iniumentum suum
samaritanus ille dixit in stabu
lum. & sanandum stabulario
dereliquit.; Non accipiunt
ergo medicinam. qui medicum
non requirunt.; Si enim re
quirerent. non derogarent.;
Exploranti pastoris absentiam.
& ideo pastores ecclesiarum
uel necare uel in exilium agere
contendunt. quia praesentibus
pastoribus. oues xpi incursari
non possunt.; Spoliare ergo
gregem dni raptores conantur.
qui corporea quadam mentis
intentione duri ac rigidi.
nequaquam solent a suo errore
deflectere.; Et ideo apostolus
ait.; Hereticum hominem.
post unam correptionem deuita.
Sciens quia subuersus est qui
eiusmodi est.; Hos scripturae
uerus interpres xps inludit.
utinam ex suo in uanum effun
dant impetus. & nocere non
possint.; Qui siquem uestra
disputationis suae circumscrip
tione praeuenerint. faciunt
obmutescere.; Mutus est enim.
qui uerbum di non eadem qua
est gloria confitetur.;
Caue ergo ne tibi uocem tollat
hereticus. si prior eum non ip
se deprehenderis. serpit enim.
dum latet eius perfidia.;
Si autem commenta impietatis
eius agnoueris. iacturam pie
uocis timere non poteris.;
Caue igitur uersutae disputa
tionis uenena animam pecunt.
guttur inuadunt. uitalibus
uulnus adfigunt.; Grauissimi
morsus hereticorum. quippe
grauiores & rapaciores bestiis.
nullum auaritiae finem impi
etatisque nouerunt.;
Ne uos moueat. quod formam
praetendere uidentur humanam;
& si foris homo cernitur.
intus bestia fremit.; Et ideo
eos lupos esse non dubium est.
iuxta dni ihu diuinam senten
tiam qua ait.; Attendite uo
bis a falsis prophetis. qui uen
iunt ad uos in uestitu ouium. in
tus autem sunt lupi rapaces;
ex fructibus eorum. cognoscetis eos.;
Si quis ergo specie mouetur. fructu
interroget.; Audis aliquem.
sacerdotem dici. uestitum ouis
habere. facta predonis.;
Foris ouis. intus lupus est.;
Quimodum non habet rapina
rum. quitamquam in nocte

ferthico membra duratur gelu.
cruentur ora circumuolat quae
rens quem deuor&.

Nonne uobis uidetur lupus. qui
humanae necis insaturabilis
crudelitate. fidelium moste po
pulorum rabiem suam desidera
uit explere. Vlulat iste non
tractat quinegat uocis auctO
rem. & sacrilego sermone bestia
le murmur inter strepit.

Quinon confitetur dnm ibm ae
ternae praesulem uitae.

Audiuimus eius ululatus cumin
orbem gladius mitteretur.

Oenter asperos oratumida prae
ferebat. & putabat quod uocem
omnibus abstulisset quamso
lus amiserat. Et ideo uthos
lupos effugere possimus. doc&
dnis quid sequamur dicens.

Nolite postare sacculum. neque
peram. neque calciamenta.

Quid sit sacculum non esse postan
dum. alibi euidenter expressit.

Scripsit enim matheus quo dix
it ad discipulos dnis. nolite
possidere aurum neque
argentum. Si prohibemur
aurum possidere. quid eripere
quid auferre conamur.

Si quod habeas donare precipe
ris. quem ammodum congeris
quod non habeas. Qui praedi
cas non furandum. furaris. qu
dicis non moechandum. moe
charis. qui execraris idola
sacrilegium facis. Qui in leg
gloriaris. per praeuaricatio
nem legis dm inhonoras. no
men enim di per uos blasphe
matur. Non sic apostolus pe
trus. qui primus dominicae
executor sententiae. uto sten
der& non inuacuum dni effu
mandata cum posceretur apa
pere uti aliquid pecuniae lar
giretur ait. Argentum atq
aurum non habeo. Ille glori
atur quod non habeat argen
tum atq aurum. uobis pudor
est minus adhuc habere quam
cupitis. Est ergo & pauperi
es gloriosa quia est & beata
paupertas. sicut scriptum est.
beati pauperes spu. Tamen
non tam hoc gloriatur petrus
quod argentum & aurum non
habeat. quam quod seru& dni
mandatum qui praecepit. no
lite aurum possidere.

Hoc est dicere. uideme xpi esse
discipulum & aurum ame re
quiris. Aliud nobis multo
praetiosius auro donauit. ut
in nomine eius operemur.

Itaque non habeo quod non de
dit. sed quod dedit habeo.

nnomine dni ihu surge & ambula ·⁊ Sicut ergo qui horrea uult congerendi ⁊ aedificare frumenta ⁊ dominicae sententiae auctoritate repraehendi tur. ita qui sacculum uult auro parare condendo · neuum reprehensionis incurrit ·⁊ Non peram neque calcamenta; utrūq· decoro mostui animantis conficiso & ·⁊ Nihil autem in nobis dnis ihs mostale uult esse ·⁊ Deniq· admorsen dicit ·⁊ Solue calciamentum pedum tuorum · locus enim in quo stas terra sca est ·⁊ Mostale itaque & terrenum calciamentum iubetur soluere · cum mittereretur ad populum liberandum ·⁊ Huius enim minister muneris timere nil debet. nec a suscepto officio mostis periculo retardari ·⁊ Ipse enim cum defensionem fratrum · hoc est iudeorum uoluntarius recepisset · calumniae terrore reuocatus est ab incepto · & fugit ex aegipto ·⁊ Et ideo cum dnis affectum eius probasset · conditionem autem uidisset infirmam · animi eius mentisque uestigium · mostalibus uinculis censuit exuendum ·⁊ Quod si quem mou & quaratione in aegipto calciati iubentur edere agnum.

apostoli autem sine calciamentis ad praedicandum euangelium diriguntur · is considerare deb & · qui a in aegipto positus deb & adhuc mossus cauere serpentis ·⁊ Multa enim uenena in aegipto · & qui in ipo parcha celebrat · patere potest uulneri ·⁊ Qui autem minister est uertatis hebetat uenena non trepidat ·⁊ Oeniq· mo mordit paulum uipera in mélita insula · & uidentes pendentem de manu eius uipera incolae loci illius · putabant eum esse morituru · sed ubi in offensum stare uiderunt · dm esse dicebant cui uenenum nocere non poterat ·⁊ Et ut scias hoc uerum esse · ipse dnis ait ·⁊ Ecce potestatem dedi uobis calcandi supra serpentes & scorpiones & supra omnem uisturem inimici & nihil uobis nocebunt ·⁊ Non uirgas in manu iubentur tollere apostoli · sic enim matheus scribendum putauit ·⁊ Quid est uirga · nisi praeferendae potestatis insigne · & ulcis cendi instrumentum doloris ·⁊ Ergo humilis dni · in humilitate enim iudicium eius sublatum est ·⁊ Humilis inquam dni praeceptum discipuli eius humilitatis officia exsecuntur ·⁊ Eos enim mi

sit adseminandam fidem qui
non cogerent sed docerent ·
Nec uim potestatis exercerent ·
sed doctrinam humilitatis at
tollerent · Quo loco humili
tati putauit &iam patientiam
copulandam · quia ipse quoque
iuxta testimonium petri cum
maledicereturur non remale
dixit · cum perciteretur non re
percussit · Hoc est ergo dicere
imitatores mei estote · ultionis
studia deponite · Insolentia
uerberantium non iniuriae re
latione sed magna nimitate
patientiae uerberate ·
Nemo ipse deb& quod in alio re
prehendit imitari · Graiiora
contumacibus mansuetudo
uulnera refert · Hoc pugno
repercussit dn̄s uerberantem
dicendo · quite percutit in
maxillam · prebe ei &alteram ·
Fit enim ut iudicio suo ipse sedam
n& · &quodam stimulo sui con
pungatur affectus · qui rela
tam sibi sedulitatem pro iniuria
quam fecit aduestere ·
Hab& tamen quos &cum uirga
apostolos misit · sicut paulus
testificatur dicens · Quid uul
tis in uirga uenian aduos an
in caritate spū q· mansuetudinis ·
hanc uirgam &iam timotheo de
dit apostolus dicens · Argue
obsecra · increpa · Aut fortas
se ante passionem dn̄i que nu
tantium populorum corda
firmauit · necessaria sola fue
rit mansuetudo post passionem
correptio · Cet emulceat dn̄s
increp& paulus · suadeat qui
potest &iam pectora dura
mollire · arguat qui non potes
uniuersa suadere · Virgam
igitur paulus &doctrina le
gis assumpserat · Legerat
enim qui parcit baculo odit
filium suum · Legerat &iam
quia agnum manducantes ba
culum in manibus habere pre
cepto prophetico iubebantur ·
&ideo dn̄s in uetere testamen
to ait · Visitabo in uirga in
quitates eorum · In nouo au
tem seipsum obtulit ut ignos
cer& uniuersis dicens ·
Sine quaeritis sinite hos abire
Et alibi habes quia cum aposto
li ignem de caelo petere uel
lent · ut consumer& samarita
nos · qui ibm dnm intra ciuita
tem suam recipere noluerunt
conuersus increpauit illos &
ait · Nescitis cuius spr estis ·
Filius enim hominis non uenit ·
animas hominum perdere
sed saluas facere · Perfectio

re ergo sine uirga diriguntur.
infirmiores cum baculo man
ducabant. ⁊ Sed & paulus
uirgam quidem minatur sed
in spu mansuetudinis uisitat
delinquentes. ⁊ Denique ut
scias mitem esse doctorem eo
rum ipsorum quos arguit con
sulit uoluntatem. quid uul
tis inquit in uirga ueniam ad
uos an in caritate spuq; man
suetudinis. ⁊ Semel uirgam
dixit. bis mitiora subiecit.
adiciens mansuetudinem ca
ritati. ⁊ Prius tamen mina
tus est sed exhibuit mansue
tudinem. ⁊ Nam in secunda
epistola ad eosdem corinthi
os scribens ait. ⁊ Testem dm
inuoco in animam meam quod
parcens uobis non ueni co
rinthum. ⁊ Audi quam ratione
putauerit esse parcendum
neterum inquit in tristitia
uenirem ad uos. ⁊ Abiecit uir
gam. & affectum caritatis as
sumpsit. ⁊ Et neminem salu
tauerit in uia. ⁊ Fortasse
quibusdam hoc durum & su
perbum. nec mansuetudi. nec
humilis dni praecepto conue
nire uidetur. quod ille qui
etiam accubitionis loco prae
cepit esse cedendum. hoc loco
mand& discipulis neminem sa
lutaueritis in uia. ⁊ Cum iste
communis sit usus gratiae.
sic inferiores superiorum sibi
fauorem conciliare consuerunt.
Gentiles quoque cum xpianis
habent huiusmodi officiorum
commestia. ⁊ Quomodo dns
hunc usum humanitatis auellit.
Sed considera non hoc solum esse
neminem salutaueritis sed
non frustra additum in uia.
Denique & heliseus cum mitter&
seruum suum ut baculum eius
ponere& supra corpus pueruli
defuncti. mandauit ei neminem
aliquem salutare& ⁊ Festina
to enim iubebat eum contende
re ut celebrandae resurrectio
nis exequeretur officium. ne
confabulatione alicuius obui
mandato reflecteretur a mu
nere. ⁊ Ergo & hic non saluta
tionis officium sedulitas au
fertur. sed obstaculum impedi
endae deuotionis abolet ur.
utquando diuina mandantur.
paulus persequens trentur hu
mana. ⁊ Pulcra est salutatio.
sed pulchrior quoma tilor & ce
cutio diuinorum quae per mo
ram saepe traxit offensam.
Ideo autem & honestas prohibentur.
ne sollemnis gratia obrepat of

ficii · & impediat ministerium
cuius mora culpa sit · ⁊ Iam iam
illam oratia illud uiatur alia
ne de domo ad domum quis uaga
facilitate demigret · ut seruemur
& iam hospitali in amore
constantiam · nec coalitam ami
citiae necessitudinem facile
resoluamus · pacis p̄ feramus
nuntium · ut ipse primus ingres
sus pacis benedictione celebret
cibo potq̄ oblato opostere nos
esse contentos · & illa fidei non
praemenda & regni caelestis e
uangelium praedicandum · ⁊
Examinandum de pedibus puluere
rem · si quis recipiendos ciuitatis
hospitio non putauerit · doc &
& iam grauiori poene obnoxios
fore · qui euangelium non sequen
dum · quam quilegem iudica
uerint esse soluendam · ⁊
Eo quod tritus & sidon sitamta
operationum caelestium uidis
sent miracula · non despexissent
remedium paenitentiae · istam
quoque uel affluentiam uel in
solentiam saecularem · neque
caelesti munere comparandam
neque rursus sine remedio dere
linqui · cum unicuique sit subsi
dium paenitendi · ⁊

ITEM IN NATALE PLURIMO
RUM MARTYRUM ·

LEC SCI EVA SEC LVCAM ·

IN illo temp · Dixit ihs̄ discipu
lis suis · ⁊ Cum audieritis proe
lia & seditiones · nolite terreri · ⁊
O postet primum haec fieri sed
non statim finis · ⁊ Et reliqua · ⁊

TCXVI OMELIA BEATI GREGORII
PAPAE DE EADEM
LECTIONE ·

QVIALONCIVS
a urbe digressi
sumus · ne ad re
uertendum nos
tardior hora
praepediat ·
necesse est ut
expositionē sci
euangelii breuior sermo
transcurrat · ⁊ Onis ac redemp
tor noster perituri mundi prae
currentia mala denuntiat ·
ut eo minus perturbent uenien
tia · quo fuerint praescita · ⁊
Minus enim iacula feriunt quae
praeuidentur · ⁊ Et nos tolera
biliur mundi mala suscipimus ·
si contra haec per praescientiae
clippeum munimur · ⁊ Ecce &
enim dicit · ⁊ Cum audieritis
proelia & seditiones · nolite ter
reri · ⁊ O postet & primum haec
fieri sed nondum statim finis · ⁊
Pensandae sunt uerba redempto
ris nostri · per quae nos aliud

interius. aliud exterius passu
ros de nuntiat ⁊ Bella
quippe adhostes festinent · se
ditiones adeuen ⁊ Vt nos ergo
indic& interius exteriusque
turbari · aliud nos fatetur ab
hostibus · aliud a fratribus per
peti ⁊ Sed his malis praeuen
entibus quia non statim finis
sequatur adiungit ⁊

Surgit gens supra gentem · &
regnum aduersus regnum · &
terraemotus magni per loca ·
& pestilentiae & fames terro
resque de caelo & signa magna
erunt ⁊ Vel sicut in quib; dam
codicibus inuenitur terroresq;
de caelo & tempestates · atque
post subditur · & signa magna
erunt ⁊ Vltima tribulatio
multis tribulationibus prae
uenitur ⁊ Et per crebra mala
quae praeuenium · indicantur
mala perpetua quae subsecuntur ·
Et ideo post bella & seditiones
non statim finis · quia multa
debent mala praecurrere · ut
malum ualeant sine fine nun
tiare ⁊ Sed cum tot signa
perturbationis dicta sint · o
posteri uteorum consideratio
nem breuiter per singula per
stringamus ⁊ Quia necesse
est ut alia e caelo · alia e terra ·
alia ab elementis · alia ab homi
nibus patiamur ⁊ Ait enim ⁊

Surgit gens contra gentem · ecce
perturbatio hominum ⁊
Erunt terrae motus magni per
locc · ecce respectus irae de super ⁊
Erunt pestilentiae · & ecce inaequa
litates corporum ⁊ Erit fames ·
& ecce sterilitas terrae ⁊ Terro
resque de caelo & tempestates ·
ecce inaequalitas aeris ⁊

Quia ergo omnia consummanda
sunt · ante consummationem
omnia perturbantur · & quin
cunctis delinquimus · in cunctis
ferimur · ut impleatur quod dic
tum · pugnaut pro eo orbis terra
rum contra insensatos ⁊

Omnia namq; quae ad usum uitae
accepimus · ad usum conuertimus
culpae ⁊ Sed cuncta quae ad u
sum praui tatis infleximus · adu
sum nobis uertuntur ultionis ⁊
Tranquillitatem quippe humanae
pacis · ad usum uertimus uanae
securitatis ⁊ Peregrinationem
terrae pro habitatione dileximus
patriae ⁊ Salutem corporum ·
redigimus in usum uitiorum ⁊
Vbertatis abundantiam · non ad
necessitatem carnis · sed ad per
uersitatem intorsimus uoluptatis ·
Ipsa serena aeris · ad amorem nobis
seruire coegimus terrene delec

blandimenta

tationis. Iure igitur restat
utsimul nos omnia feriant.
quaesimul omnia utitur nris
male subacta seruiebant.
Vtquot prius in mundo incolo
mes habuimus gaudia. tot de
ipso post modum cogamur sen
tire tormenta. Notandum
uero quod dicitur. terrores
de caelo & tempestates.
Cum tempestates hiemales ue
nire ex ordine temporum sole
ant. cur hoc loco tempestates
uenire in perditionis signo prae
dicuntur. nisi quod eas tempes
tates dns uenire denuntiat.
quae nequaquam ordinem
temporum seruant. Quae
enim ordinate ueniunt sig
num non sunt. Sed tempesta
tes in signo sunt. quae ipsa quo
que temporum statuta con
fundunt. Quod nos quo que
nuper experti sumus. quia esti
uum tempus omne conuersum
in pluuias hiemalibus uidimus
Quia autem cuncta haec non de
iniustitia ferientissunt sed de
merito mundi patientis facta
prauorum hominum praemit
tuntur cum dicitur. Sed ante
haec omnia incipiunt uobis ma
nus suas iniicere. & persequen
tur & tradent uos in synagogis

ducentes ad reges & praesides
propter nomen meum.
Acsi apeste dicat. Prius
corda hominum & post
elementa tur bantur.
Vt cum rerum ordo confundatur.
ex qua iam retributione uem
at. demonstretur. Nam quā
uis finis mundi ex ipso suo or
dine pendeat peruersiores
tamen quosq; inuenient qui
digne ruinis illius opprimen
tur. in notescit & subditur.
O ducentes ad reges & praesides prop
ter nomen meum. Contin
gent haec uobis in testimonium.
In testimonium uidelicet quorum
nisi eorum qui aut persequen
do nostes inferunt. aut iuden
do non imitantur. Mors
quippe iustorum bonis in adiu
torium est. malis in testimoniū.
Vt inde peruersi sine excusatio
ne pereant unde electi ex
emplum capiunt utuiuant.
Sed auditis tot terroribus tur
bari poterant infirmorum cor
da atq; ideo consolatio adiun
gitur. cum protinus subinfertur.
Ponite ergo in cordibus uestris
non praemeditari quem admo
dum respondeatis. Ego enim
dabo uobis os & sapientiam.
cui non poterunt resistere & con

tra dicere omnes aduersarii
uestri .⁊ Acsi apeste membris
suis infirmantibus dicat .⁊
Nolite terreri . nolite per
timescere . uos adcestamen ac
cedite sedego proelior .⁊
Vos uerba edite sedegosum qui
loquor .⁊ Sequitur .⁊ Trade
mini autem aparentibus &fra
tribus &cognatis &amicis.
&moste afficient ex uobis .⁊
Minorem dolorem mala ingerunt
quae ab extraneis inferuntur.
pluruero innobis eatormenta
saeuiunt . quae abillis patimur
dequorum mentibus presume
bamur . quia cumdamno corpo
ris malanos cruciant amissae
caritatis .⁊ Hinc est enim quod
deiuda traditore suo per psal
mistam dñs dicit .⁊ Etquidem
si inimicus meus maledixisset&
mihi suppostassem utique .⁊
Etsiis quioderatme super me
magna locutus fuisset& abscon
dissemme utique abeo .⁊
Tuuero homo unanimis dux mis
&notus meus . quisimul mecum
dulces capiebas cibos indo
mo dni ambulauimus cumcon
sensu .⁊ Etrursum . homo
pacis meae inquo sperabam
quiedebat panes meos ampli
auit aduersumme supplanta
tionem .⁊ Acsi detraditore suo
apestis uocibus dicat .⁊ Trans
gressionem eius tanto grauius
pertuli . quanto hanc abeo
quimeus esse uidebatur sensi .⁊
Omnes ergo electi quia summi
capitis membra sunt . caput
quoque suum inpassionibus
sequuntur . utipsos aduersari
os insua moste sentiant . de
quorum uita praesumebant:
&tanto eis crescat merces ope
ris . quanto eis uistitis lucrum
proficit &alienae damno ca
ritatis .⁊ Sedquia dura sunt
quaepraedicuntur deafflictio
ne mostis . protinus consolatio
subditur degaudio resurrec
tionis cumdicitur .⁊
Capillus decapite uro nonperibit .⁊
Scimus fratres quiacaro incisa
dol& . capillus incisus nondol& .⁊
Ut ergo mastis ribus suis . capil
lus decapite uro nonperibit .⁊
Videlic& aperte dicens .⁊ Cur
timetis nepereat quodincisum
dol& . quando &illud innobis
perire nonpotest quodincisum
nondol& .⁊ Sequitur .⁊
Inpatientia ura possidebitis ani
mas uras .⁊ Idcirco possessio ani
mae inuistitis pa tientiae poni
tur . quiaradix omnium custos
que uistitum . patientia est .⁊

Per patientiam uero possidemus
animas nras quadum nobis
ipsis dominari discimus. hoc
ipsum incipimus possidere
quod sumus. Patientia uero
est aliena mala aequanimiter
perpeti. contra eum quoque
qui mala inrogat. nullo dolo
re morderi. Nam qui sic proxi
mi mala postat. uttamen ta
citus doleat. & tempus dignae
retributionis quaerat. patien
tiam non exhib& sed ostendit.
Scriptum quippe est. Caritas
patiens est. benigna est.
Patiens namque est ut aliena
mala toler& benigna uero
est ut ipsos &iam quos postat
am&. Hinc namque perse
m&ipsam ueritas dicit.
O iligite inimicos uros benefa
cite his qui uos oderunt.
Orate pro persequentibus & calum
niantibus uobis. Virtus
itaq; est coram hominibus ad
uersarios tolerare. sed uistus
coram dō diligere. Quia hoc so
lum dō sacrificium accipit.
quod ante eius oculos in altari
boni operis flamma caritatis
incendit. Sciendum uero
quod plerumq; ideo patienter
uidemur. quia retribuere ma
la non possumus. Sed qui
ideirco malum non retribuit
qui a nequaquam ual&. procul
dubio ut praediximus patiens
non est. quia patientia non in
ostensione inquiritur. sed in corde.
Per impatientiae autem uitium
ipsa uistutum nutrix doctrina
dissipatur. Scriptum nam
que est. O doctrina uiri per
patientiam noscitur. Tanto
ergo quisq; minus ostenditur
doctus. quanto conuincitur
minus patiens. Neque enim
potest ueraciter bona docendo
impendere. si uiuendo nesciat
aequanimiter aliena mala tole
rare. Quanto enim culmine
uistus patientiae polleat. rur
sum salomon indicat dicens.
Melior est patiens uiro forte. &
qui dominatur animosio &pug
natore urbium. Minores ergo
victoria urbes expugnare. quia
&tra sunt quae eum cuntur.
Maius autem est quod per patien
tiam uincitur. quia ipse a se
animus superatur. &sem&ip
sum sibim& ipsi subicit. quando
eum patientia in humilitate to
lerantiae sternit. Sciendum
uero est quod plerumq; euenire
patientibus sol& uno quidem
tempore quo d uersa patiuntur
uel contumelias audiunt. nullo

dolore pulsentur. & sic patien
tiam exhibeant. ut custodire
etiam cordis innocentiam cu
rent. ⁊ Sed cum post paululum
haec ipsa quae pertulerint ad
memoriam reuocant. igne
uehementissimi doloris insti
gantur. argumenta ultionis
inquirunt. & mansuetudinem
quam tolerantes habuerunt.
in retractatione sua sem & ipsos
diiudicantes perdunt. ⁊

Callidus namq; aduersarius
bellum contra duos mouet. u
num uidelicet inflammans ut
contumeliam prior inferat. al
terum uero prouocans ut con
tumeliam lesus reddat. ⁊

Sed quia eius iam uictor extitit.
quem ad proferendas contume
lias commouit. contra illum
acrius dolet. quem ad redden
das iniurias commouere non
potuit. ⁊ Vnde fit ut tota se
uirtute contra eum erigat. quē
contumeliam fortiter pertulis
se considerat. ⁊ Quem quia
commouere in ipsa iniuriarum
iaculatione non potuit. aba
pesto certamine interim rece
dens. in secreta cogitatione
deceptionis tempus inquirit. ⁊

Et qui publico bello perdidit.
ad exhibendas occulte insidias
exardescit. ⁊ Qui & si nam que
iam tempore aduictoris ani
mum redit. & uel damnarum
uel iniuriarum iacula ad me
moriam reducit. cuncta q; quae
sibi illata sunt uehementer
exaggerant. fuisse intolerabi
lia ostendit. ⁊ Et quiescen
tis animum tanto furore con
turbat. ut plerumq; uir pati
ens. illa se aequanimiter to
lerasse. & iam post victoriam
captiuus erubescat. seque non
reddidisse contumeliam doleat
& deteriora rependere si occa
sio prebeatur quaerat. ⁊

Quibus ergo isti sunt similes. nisi
hi qui per fortitudinem in cam
po uictores sunt. sed per ne
glegentiam post modum intra
urbis claustra capiuntur. ⁊

Quibus isti sunt similes. nisi hi
quos in ruent graues languo
ra uita non subtrahit. sed leniter
uenient recidiua febris occidit.

Ille ergo uere patientiam
seruat. qui & ad tempus ali
ena mala sine dolore tole
rat. & haec eadem retractans
pertulisse se talia gaudet. ne
bonum patientiae qui & si tem
pore pereat. quod in turbatio
nibus custoditur. ⁊ Sed quia
natalem magistri hodierna

die colimus fratres mei · nequa
quam nos a uirtute eius
patientiae & istimare extra
neos debemus · ⁊ Si enim ad
iuuante nos dno uistutem pa
tientiae seruare contendi
mus · & in pace & clesiae uiui
mus · & tamen mastirii pal
mam tenemus · ⁊ Duo quippe
sunt mastirii genera · unum
in publico · aliud in mente si
mul & actione · ⁊ Itaq; esse
mastirer possumus · & iam si
nullo ferro percutientiem
trucidemur · ⁊ Mori quippe
aper sequente · mastirium
in apesto opere est · ferre uero
contumelias · odientem dilige
re · mastirium est in occulta
cogitatione · ⁊ Nam quia duo
sint mastirii genera · unum
in occulto opere · aliud in pu
blico · testatur ueritas quae
zebedei filios requirit dicens ·
Potestis bibere calicem quem
ego bibitur ussum · ⁊ Cui cum
protinus responderent · possu
mus · ilico dnis respondit dicens ·
Calicem quidem meum bibetis ·
Quidenim per calicem nisi dolo
rem passionis accipimus · de
quo alias dicit · ⁊ Pater si
fieri potest transeat ame ca
lix iste · ⁊ Zebedei filii id est
iacobus & iohannes · non u
terq; per mastirium oc
cubuit · & tamen quod uterq;
calice biber & audiuit · ⁊
Iohannes namq; nequaquam
per mastirium uitam fini
uit · sed tamen mastir extitit ·
quia passionem quam non sus
cepit in corpore seruauit in
mente · ⁊ Et nos ergo hoc
exemplo sine ferro mastires po
sum · si patientiam ueraciter
in animo custodimus · ⁊
Non abre arbitror fratres kmi
siunum uobis exemplum ser
uandae patientiae ad aedi
ficationem loquor · ⁊
Fuit quidam diebus nris ste
phanus nomine pater monas
terii iuxta reatine urbis moe
nia constituti · uir ualde ser
patientiae uistute singularis ·
Et super sunt multi qui illum
nouerunt · eiusq; uel uitam
uel obitum narrant · ⁊ Erat
autem huius lingua rustica
sed docta uita · ⁊ Hic pro amo
re caelestis patriae cuncta
despexerat · possidere aliquid
in hoc mundo fugiebat · ⁊ Tu
multus deuitabat hominum
crebris ac prolixioribus ora
tionibus intentus erat · ⁊
Vistus tamen patientiae in eo

uehementer & creuerat ita
uteum sibi amicum creder &
quisibi molestae aliquid intro
gasset & . Reddebat contume
lus gratias siquod in pra sua
inopia damnum fuisset & in latu .
hoc maximum lucrum puta
bat . Omnes suos aduersa
rios nil aliud quam adiutores aes
timabat . Hunc cum dies
mostis egredi de corpore ur
guet & . conuenerunt multi
ut tam scae animae de hoc mun
do recedenti suas animas com
mendarent . Cum q circa
l & cum illius hi quiconuene
rant omnes adsisterent .
alii corporeis oculis ingredi
entes angelos uiderunt .
sed dicere aliquid nullomodo
potuerunt . alii omnino ni
hil uiderunt . Sed omnes
qui aderant . ita uehementis
simus timor perculit . ut nul
lus egrediente illa sca anima
illic stare potuisset & . Et hi
ergo qui uiderant . & hi qui
omnino nil uiderant . uno
omnes timore perculsi & ter
riti fugierunt . nullusq illic
adsistere illo moriente potuit .
Pensate igit fratres . omis dis
qualiter terreat quando
districtus iudex uenturus est .
sic sic adsistentes terruit quan
do gratus & remunerans uenit .
Aut qualiter timeri potest
cum uideri potuerit . sic men
tes praesentium straunt &
quando uideri non potuit .
Ecce fratres km seruata illa
& in ecclesiastica pace patien
tia ad quantum hunc retribu
tionis culmen euexit . quid
huic suus conditor intus dedit
de quo nobis tantam gloriam
in die eius & ritus & foris innotuit .
Quibus hunc credamus nisi seis
mastribus sociatum . quem
attestantibus corporeis quoq
oculis abeatis spiritibus constat
esse susceptum . Nullo iste
gladio percussus occubuit .
& tamen coronam patientiae
quam in mente tenuit . in e
gressione percepit . Proba
mus cotidie uerum esse quod
antenos dictum est . quia sca
ecclesia electorum floribus
plena . hab & in pace lilia . in bello
rosas . Sciendum praeterea
est . quod tribus modis uistus
patientiae exercen sol & .
Alia namque sunt quae ad o .
alia quae ab antiquo aduer
sario . alia quae a proximo
sustinemus . A proximo nāq
persecutiones damna & con

tumeliar. abantiquo enim ad
uersario. temptamenta adō
autem flagella tolera mur.
Sed in omnibus tribus his modis
uigilanti oculo sem & ipsam
deb & mens circum spicere.
ne contra mala proximi per
trabatur ad retributionem
mali. ne contra temptamenta
aduersarii seducatur ad de
lectationē uel consensu delicti.
ne contra flagella opiniar ad
accessum prorupt murmura
tionis. Perfecte enim ad
uersarius uincitur. quando
mens nra & in temptamenta
eius. A delectatione atque
consensu. & inter contumeli
ar proximi custoditur a odio.
& in flagellad compescitur
a murmuratione. Nec haec
agenter retribui nobis prae
sentia bona requiramus.
Nam pro labore patientiae bo
na sperandasunt sequentis uite
Vt tunc praemium nri laboris
incipiat. quando omnis iam
labor funditus cessat.
Vnde & per psalmistam dicitur.
Non in fine obliuio erit paupe
rum. patientia pauperum non
peribit in fine. Quasi enim
periisse patientia pauperum
cernitur. cum nil pro illa in hac
uita humilibus recompensatur.
Sed patientia pauperum in fine
non perit. quia tunc eius glo
ria percipitur. cum simul om
nia laboriosa terminantur.
Seruate ergo fratres inmenso
patientiam. eamque dimres
&igit exercete in operatione.
Nullum urm ad odium proximi
contumeliosa uerba commoue
ant. nulla perturbarum rerum
damna perturbent.
Si enim fixamente mansura dam
na pertimescitur. damna re
rum transeuntium grauia non
putatur. Si aeternae retribu
tionis gloriam conspicitur. de
temporali iniuria non dol&is.
Tolerate ergo aduersarios uros:
sed utfrr diligite quos tolerat is.
Aeterna premia pro damnis
temporalibus quaerite. nec
quisquam urm sui se uiribus
hanc implere posse confidat.
sed optinete precibus utipse
hanc quim perat prestet.
Et scimus quia petentes libenter
exaudi &. quando hoc petitur
largiri quod iub &. Cum
continue pulsatur in prece.
concite opitulatur in tempta
tione. Per ihm xpm dnm nm
qui cum eo uiuit & regnat dr m
unitate spiritus sancti. Ct. Ct

Texvii

Ti in nat scorū mart. Sermo beati maximi episcopi.

SVFFICERE NOBIS debebant ad profectum salutis nrae mastirum exempla scorum. quipropter adipiscendam caelestem coronam. omnib; se mandatur dominicis subdiderunt. & ita cunctis deuinxerunt se legibus saluatoris. ut propter ante actam uitam mererentur adhanc mastirii gloriam peruenire.

Non enim illo intempore tantum perfecerunt praeceptum dni. quo confessionis supplicium pertulerunt. sed necesse est illos prius secundum euangelium uixisse xpi. ut xpi passionibus potirentur. Necesse est enim inquam. ut initia bona fuerint quorum finis est optimus subsecutus. Et mastires eos nonsolum fuisse cum passisunt. sed &iam mastires xpi fuisse cum uiuerent.

Mastir enim latine testis dicitur. Quotiens cumq; bonis actibus mandatum xpi facimus. toti enim [illegible] obtinemur

Vnde & crux dni nonillatantū dicitur quae passionis tempore. ligni adfixione construitur. sed illa quae totius uitae circulo. cunctarum disciplinarum uirtutibus coaptatur.

Oequa mihi uid&tur saluator dicere. Quiuult uenire post me. tollat crucem suam & sequatur me. Num quid enim omnes mastires quisecutisunt dmm. crucifixisunt? num quid omnes uirgines quae iuxta apocalipsin secuntur agnum di. crucifixesunt ut sequantur? numquid paulus apostolus crucifixus fuerat quidicit?

Mihi autem absit gloriari nisi incruce dni nostri ihū xpi. per quem mihi mundus crucifixus est & ego mundo. Hoc autem dicit. ut intellegas crucem. non ligni esse patibulum. sed uitae uirtutisque propositum.

Tota igitur uita xpiani hominis si secundum euangelium uiuat. crux est atq; mastirium.

Sed hoc est quod innobis difficile reperitur. ut omnes actus nri secundum euangelium dirigantur. Atq; ideo quotiens cumq; uoluptatibus uoluptamur. crucem saluatoris amittimus. Xs enim est

castitas. pax. veritas. mansuetudo. Quomodo ergo potest castitati testimoniu perhibere corruptus. Aut quomodo potest pacem praedicare. cuius animus semper in lite est. Quo pacto etiam veritatem mendax sequitur. Aut mansuetudinem qualiter seruabit inconstans. Quomodo inquam possumus ad mastrii gloriam peruenire. cum dicat dnr. nolite possidere aurum. Nor etiam aurita lenta recondimur. Nolite inquit possidere aurum. hoc aurum habentibus dicit. Vnde si habentibus aurum possidere prohibet. non habentium cupiditatem. quapoena condemnat. Et si qui propria retinent amittere iubentur. illi qui aliena diripiunt. quam graviter feriuntur. Sunt enim plerique fratres. qui cum humili loco geniti fuerint. et nullas apparentibus diuitias consecuti sint tanta auaritiae cupiditate iactantur. ut putent se sine causa natos. nisi aurum qq pacto possiderint. Existimantes enim sicut ait prophetia. uitam hominum compositam ad lucrum non dubitant unde licet et malo adquirere. atq. ita huiusmodi homines dum lucrum auri quaerunt. damnum salutis inueniunt. Requiramus fratres quotus quisq. est qui hoc non sit imbutus.

Pauci admodum sapientes. ab hac pestilentia se defendunt

Si negotiatorem cogites propter auaritiam primus inculpa est

Si militantem respicias. cupiditas est illi tota causa militiae.

Si officia singula perscrutetis. inuenies homines non honestate adduci ad obsequium. sed praeda uelut ad negotium prouocari. Omnes igitur paene lucris ac negotiis student. et cum primo surgunt di luculo non cogitant nisi ut aliquid unde cumque percipiant.

Quos si aut honestas conuicerit aut retuderit iudicantur auctoritas cur res alienas diripiant. damnum se fecisse querunt

Sine causa inquit militamus. sine causa laboramus hodie domum referre nil potui. iniquitas iudicis malene facere non permisit. Cunctos igitur paene homines agitat auaritia nullum debis quietum esse permittit. Hi enim qui nihil ha

bent · cupiditate torquentur.
illi quidiuitias possident · solli
citudine cruciantur. Nec
ipsis enim beneest quirecondito
auro incubant. immo ipsis
est grauius. Semper enim
sunt anxii · maesti sollicitii
neboc seruus auferat. nefur
effodiat. Atq· ideo retru
denter illud tenebris ita ab
scondunt · utomnium subter
fugiat notionem. nihil exeo
proferenter aliquando adu
sum · neapestio latebrarum
sit causa prodendi. Seruant
autem illud & nonutuntur.
seruant inquam. Custoder
ergo dixerim istor esse nondo
minos · & alienum attendere
diligenter · nonproprium con
uenienter expendere.

Quidigitur fratres putatis ha
bere aurum · esse diuitias?
Ego dixerim maiores esse auri
nonhabere diuitias. Praeti
osior enim mens est quae au
rum despicit · quam quae au
rum requirit. Maiores pla
nesunt diuitiae nonhabere
aurum · sedaurum habentib,
eminere. Quienim propriis
abundat bonis · saeculi thesau
ros nonrequirit. Bona enim
sunt propria · honestas · sobri & as.
misericordia · castitas.

Quaebona omni auro magissum
pretiosa. Utsciatis quiabis
ita uiliora sunt m & alla · auri
talenta emi possunt · argenti
uasa comparari possunt. ho
nestas sola nonpotest emi.

Honestas enim nonemitur sed
adquiritur · quianon constat
praetio seduistute. Tuigitur
quiaurum possides · siplac & bo
nanra inuicem conferamus.

Tucumperegre proficisceris · ther
auritui necessario domi rema
nent · quibus longe ate positis
semper trepidus · semp incestuses.
necum domum redieris · nonha
bear quodhabebas. Ita dum sem
per amissionem eorum m & uis.
apud conscientiam tuam nudus
& pauper es. Ego autem quo
cumq· iero · meae diuitiae me
sequuntur · n & separari ame por
sunt bona · quō nonterreno sp & u ·
sedther auro pectoris r & inentur.

Tucumsecedis esteculo relinquendo
tuas diuitias p di disti · ego autem
cummihi dehocmundo migrare
contingit · diuitias meas mecum
adparadisum ueho. Tuas diui
tias post mostem exemplo illius
purpurati diuitis ignis & tenebrae
subsequent · meas diuitias exemplo
Lazari · sinus abrahae & beatitudo
suscipiet.

INFESTIUITATE MARTYRUM :—

LEC SCI EVA SEC . math

IN illo tempore dixit ihs discipulis suis . ⁊ Si quis uult post me uenire abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me . ⁊ Et reliqua . ⁊

CXVIII HOMILIA BEATI GREGORII PAPAE DE EADEM LECTIONE :

QUIA DNS ACREdemptor noster nouus homo uenit in mundum . noua praecepta edidit mundo . ⁊ Vitae enim nrae ueteri inutilis enutritae . contrariam opposuit nouitatis suae . ⁊ Quid enim uetus quid carnalis homo nouerat . nisi sua retinere . aliena rapere si possit . concupiscere si non posset . ⁊ Sed caelestis medicus . singulis quibusque uitiis obuiantia adhibet medicamenta

Nam sicut aste medicinae . calida frigidis . frigida calidis curantur . ita dns noster contraria opposuit praedicamenta peccatis . ⁊ Vt lubricis continentiam . tenacibus largitatem . iracundis mansuetudinem . elatis precipere et humilitatem . ⁊ Cete eumse sequentibus noua mandata proponere et dixit . ⁊ Nisi quisque renuntiauerit omnibus quae possidet . non potest meus esse discipulus . ⁊ Ac si apeste dicat

Quis peruitam uetere alienam concupiscitis per nouae conuersationis studium . et cura largimini . ⁊ Quid uero in hac lectione dicat audiuimus .

Qui uult post me uenire abneget semetipsum . ⁊ Ibi dicitur ut abnegemus nra . hic dicitur ut abnegemus nos . et fortasse laboriosum non est homini relinquere sua . sed ualde laboriosum relinquere semetipsum . ⁊

Minus quippe est abnegare quod habet . ualde enim multum est abnegare quod est . ⁊ Ad se autem nobis uenientibus dns praecepit ut renuntiemus nostris . quia quisque ad fidei agonem uenimus . luctam contra malignos spos sumimus . ⁊

Nihil autem maligni spos in hoc mundo proprium possident . nudi ergo cum nudo luctari debemus . ⁊ Nam si uestitus quisque cum nudo luctatur citius ad terram deicitur . quia habet unde teneatur . ⁊

Quidenim sunt terrena omnia
nisi quaedam corporis indu
menta ⁊ Quiergo contra di
abolum adcestamen properat
uestimenta abiciat nesuccum
bat ⁊ Nil inhoc mundo aman
do possideat · nullas rerum la
bentium delectationes requi
rat · neunde aduotum tegitur
adcasum inde teneatur ⁊

Nectamen sufficit nsa relinque
re · nisi relinquamur &nos ⁊

Quidest quoddicimus relinqua
mus &nos ⁊ Siergo nos ipsos
relinquimus quoibimus extra
nos ⁊ uel quis est quiuadit sise
deseruit ⁊ Sedaliud sumus
per peccatum lapsi · aliud per
naturam conditi · aliud quod
fecimus · aliud quodfacti sumus ⁊

Relinquamus nos m&ipsos qua
ler peccando nos fecimus · &ma
neamus nos ipsi · qualer per
gratiam facti sumus ⁊ Ecce
&enim qui superbus fuit · sicon
uersus adxpm humilis factus
est · sem&ipsum reliquit ⁊

Siluxuriosus quisq· adcontinen
tiam uitam mutauit · abnega
uit utiq· quodfuit ⁊ Siauа
rus quisq· ambire iam desiit ·
&largiri didicit propria qui
prius aliena rapiebat · procul
dubio sem&ipsum reliquit ⁊

Ipse quidem est pernaturam ·
sednon est ipse permalitiam ⁊

Hincenim scriptum est · Uestes
impios &non erunt ⁊ Conuer
sinamque impii non erunt ·
nonquia omnino non erunt in
essentia · sedsicut &non erunt
inimpietatis culpa ⁊ Tunc ergo
nos m&ipsos relinquimus · tunc
nos ipsos abnegamus · cumuita
mus quodperu&ustatem fui
mus · &adhoc nitimur quodper
nouitatem uocamur ⁊ Pensa
mus quomodo se paulus abne
gauerat quidicebat ⁊ Uiuo
autem iam nonego ⁊ Extinc
tus quippe fuerat sensus ille
persecutor · &uiuere ceperat
praedicator pius ⁊ Sienim ipse
est& pius profecto nonest& ⁊

Sedquise uiuere denegat · dicat
undeest quodsca uerba per
doctrinam ueritatis clamat ⁊

Protinus subdit ⁊ Uiuit uero
inme xpus ⁊ Acsi apeste dicat ⁊

Ego quidem amem&ipso extinc
tussum quia carnaliter nonui
uo · sedtamen essentialiter mor
tuus nonsum · quia inxpo spi
taliter uiuo ⁊ Dic ergo
ueritas dicat ⁊ Siquis uult
post me uenire abneg& semet
ipsum ⁊ Quia nisi quis asem&
ipso deficiat · adeum quisuper

ipsum est. non adpropinquat.
Nec ual& adprahendere quod
ultra ipsum est. sine sciere mac
tare quod est. Sicholerum
plantae transponuntur ut pro
ficiant. atq ut ita dixerim
eradicantur ut crescant.
Sic rerum semina in terrae am
mixtione deficiunt. & in repa
ratione sui generis uberius
adsurgunt. Unde enim uiden
tur perdidisse quod erant. in
de accipiunt hoc apparere
quod non erant. Sed iam qui
se autem abnegat. & quiren
de eius uiscuerssum inquibus
crescat. Nam cum dictum
est. qui uult post me uenire ab
neg& seipsum. protinus addit.
tollat crucem suam cotidie &
sequatur me. Quob; & enim
modis crux tollitur cum aut
per abstinentiam afficitur cor
pus. aut per con passionem pxi
mi adfligitur animus.
Pensemus qualiter utroq mo
do paulus crucem suam tolerat.
qui dicebat. Castigo corpus
meum & in seruitutem redigo.
ne forte alius praedicans ipse re
probus efficiar. Ecce in af
flictione corporis audiuimus
crucem carnis. audiamus nunc
in con passione proximi crucem
mentis. Aut quis infirmatur
& ego non infirmor. quis can
dalizatur. & ego non uror.
Perfectus quippe praedicator
ut exemplum dar& abstinen
tiae. crucem postabat in cor
pore. Et quia in se trahe
bat damna infirmitatis alie
nae. crucem postabat in corde.
Sed quia ipsis uisuris; quaedam
uitia iuxta sunt. dicendum
nobis est. quo duritiam abstinen
tiam carnis. & quo obsideat
con passionem mentis.
Euicio nam q abstinentiam
carnis. non nunquam uana
gloria obsid&. quia dum te
nuitas in corpore. dum pallor
in uultu respicitur. uirtus
pate facta laudatur.
Et tanto se celerius foras fundit.
quanto ad humanos oculos
per ostensum pallorem exit.
Et plerumq fit ut quod causa di
agi creditur. pro solis humanis
fauoribus agatur. Quod be
ne simon ille significat quum
uentus intinere. crucem do
minicam in mangariam postat.
Aliena quippe onera in mangaria
postantur. quando per uani
tatis studium aliquid geritur.
Qui ergo per simonem designan
tur. nisi abstinenter & arrogan

ter. quiper abstinentiam
quidem carnem afficiunt.
sed fructum abstinentiae
interius non requirunt.
Crucem ergo dni mangariam
simon postat. quia cum ad
opus bonum ex bona uolun
tate non ducitur. rem iustitiae
sine fructu peccator operatur.
Vnde idem simon crucem por
tat sed non moritur. quia
abstinenter & arroganter
per abstinentiam quidem
corpus afficiunt. sed per desi
derium gloriae mundo ui
uunt. Conpassionem ue
ro animi plerumque laten
ter obsid& pietas falsa. ut
hanc nonnumquam usque
ad deseendendum uitii per
trahat. dum ad culpas quisq;
non debeat conpassione ex
ercere sed zelum. Conpas
sio quippe homini & recti
tudo uitii debetur. ut inu
no eodemque homine & di
ligamus bonum quod factus
est. & persequamur mala
quae fecit. Ne dum culpas
incaute remittimus non iam
per caritatem compati. sed
per neglegentiam conce
dere uideamur. Sequitur.
qui enim uoluerit animam
suam saluam facere perd&
eam. & qui perdiderit an
mam suam propter me. sal
uam eam faci&. Sic dicitur
fideli qui uoluerit animam
suam saluam facere perd&
eam. & qui perdiderit animā
suam propter me saluam eam
faci&. ac si agricolae dicatur.
Frumentum si seruas perder
si seminas renouas. Quis
enim nesciat quod frumen
tum cum in semine mittitur.
perit a oculis. in terra defecit.
sed unde putrescit in puluere.
inde uiridescit in renouatione.
Qui a uero sca ecclesia aliud tem
pus hab& persecutionis atq;
aliud pacis. redemptor noster
ipsa eius tempora distinguit
in praeceptis. Nam persecu
tionis tempore ponenda est
anima. pacis autem tempore
ea quae amplius dominari pos
sunt frangenda sunt desideria
terrena. Vnde & nunc dicitur.
Quid enim proficit homo si lu
cretur totum mundum se au
tem perdat. & detrimentum
sui faciat. Cum persecutio
a aduersariis deest. ualde
uigilantius cor custodiendum
est. Nam pacis tempore
qui alic& uiuere lib& & iam

ambire .. Quae profecto auaritia bene compescitur. si ipse statuis ambientis sollicite considerẽ. Nam cur instẽ adcolligendum. quando stare non potest ipse qui colligit? Cursum ergo suum quisque considerẽ. & cognoscit sibi posse sufficere parua quae habẽ. Sed fostasse metuit ne in huius uitae itinere sumptus desit. Longa nra desideria increpat uia breuis. Incassum multa postantur cum iuxta est quo pergitur. Plerumque autem & auaritiam uincimus: sed adhuc obstat quod uias rectitudinis minori tenemus custodia perfectionis. Nam saepe labentia cuncta despicimus. sed tamen adhuc humanae uerecundiae usu prepedimur. ut rectitudinem quam seruamus in mente. nondum exprimere ualeamus in uoce. Et tanto di faciem a diustitiae defensionem neglegimus. quanto humanas faciem contra iustitiam ueremur.

Sed huic quoque uulneri congruum subiungitur medicamentum. cum dnis dicit.

Quime erubuerit & meos sermoner. hunc filius hominis erubescit cum uenerit in maiestate sua & patris. & scorum angelorum. Sed ecce nunc a pudse homines dicunt. nos iam dnm & sermones eius noneru bescimur. quia apesta eum uoce profitemur. Quibus ego respondeo. quod in hac plebe xpiana sunt nonnulli qui xpm ideo confitentur. quia cunctos xpianos esse aspiciunt. Nam si nomen xpi in tanta hodie gloria non esset. tot professores xpi sca ecclesia non haberẽ. Non ergo ad probationem fidei uox sufficit professionis. quam defendit auerecundia professio generalitatis. Est tamen ubi sequisq; interrogẽ. ut in confessione xpi se ueraciter probẽ. si nonam nomen eius erubescit. si plenae uiste mentis hominum pudorem subdidit.

Ceste enim persecutionis tempore erubescere poterant fideles substantiis nudari. dedignitatibus deici. uerberibus affligi. Pacis autem tempore quia haec anris persecutionib; desunt. est aliud ubi ostendamur nobis. Veremur saepe aproximis despici. dedignamur iniurias uerbi tolerare. si con

tangat iurgium fortasse cum
proximo erubescimus prio
rem satisfacere. Cor quip
pe carnale dumbuius uitae
gloriam quaerit. humilita
tem respuit. Et plerumq;
ipse homo qui iracitur. dis
cordanti sibi reconciliari ap
petit. sed iratis faci
endum prior erubescit.

Pensemus facta ueritatis. ut
uideamus quo iaceant nrae
prauitatis actiones. Si enim
membra summi capitis sumus.
imitari eum cui conectimur
debemus. Quidnamq; ad
nrae eruditionis exemplum
paulus egregius praedicator
dicit. Pro xpo legatione
fungimur. tamquam dō ex
hortante per nos. obsecramus
pro xpo reconciliamini dō.

Ecce inter nos & dm discordia
peccando fecimus. & tamen
ad nos dr suos legatos prior
misit. ut nos ipsi qui peccaui
mus ad pacem dī rogati ueni
amus. Et rubescat ergo hu
mana superbia. confundatur
quisq; si non satis faciat
prior proximo. quando post
culpam nram ut ei reconcili
ari debeamus. & ipse quoq;
qui offensus est. legatis inter
uenientibus obsecrat dr.

Sequitur. Oico autem uobis
uere sunt hic aliqui stantes
qui non gustabunt mortem
donec uideant regnum dī.

Regnum dī fratres kmi non
semper in sacro eloquio ue
turum regnum dicitur. sed
nonnumquam praesens ecta
uocatur. Vnde scriptum
est. mittit filius hominis an
gelos suos & colligent de regno
eius omnia scandala.

In illo quippe regno scandala
non erunt. ubi profecto repro
bi non admittuntur.

Quo uidelicet exemplo colligi
tur. quod hoc loco regnum dī
praesens ecclesia uocatur.

Et quia nonnulli & discipulis
usq; adeo incorpore uicturi
erant. ut ecclesiam dī construc
tam conspicerent. & contra
mundi huius gloriam erectam
consolatoria promissione
nunc dicitur. Sunt quidam
de hic stantibus qui non gusta
bunt mortem donec uideant
regnum dī. Sed cum tanta
dnis subeundae mortis prae
cepta ceder & quid necessarium
fuit ut ad hanc subito promissi
onem uenir &. Quod si sup
tiliter adtendamus. quanta

dispensatione pietatis agatur
agnoscimus. ⁊ Discipulis enim
rudibus. &iam de praesenti vi
ta aliquid promittendum
fuit. ut possint robustius in fu
tura solidari. ⁊ Sic israhelico
populo ex aegypti terra libe
rando repromissionis terra
promittitur. & cum vocandus
est & ad dona caelestia. terre
nis promissionibus suadetur. ⁊
Cur hoc. ut dum est & aliquid
quod et iam per capere. Illud
iam fidelius credere. & quod de
longinquo audire potuisse.
Carnalis & enim populus si
parua non acciperet. magna
non crederet. ⁊ Omnipotens dr.
largiendo terrena suad &
ad caelestia. ut percipiens
quod uidet. & sperare discet &
quod minime uidebat. ⁊
Et tanto solidior de uisibili
bus fiet. quanto eum ad
spei cestitudinem uisibilia
promissa fulcirent. ⁊
Vnde recte quoque per psal
mistam dicitur. ⁊ Oedit eis
regiones gentium & laborem
populorum possederunt. ut
custodiant iustificationes eius
& legem eius exquirant. ⁊
Sic ergo hoc loco rudibus dis
cipulis uerissimus loquens.

uidendum regnum dī pro
mittit in terra. ut hoc abeis
fidelius in caelo praesumatur. ⁊
Ex ipso itaq; regno quod iam
uidemus in mundo esse subli
matum. speremus regnum
quod in caelo credimus per
cipiendum. ⁊ Nam sunt non
nulli qui xpianitatis nomine
censentur. sed xpianitatis
non habent fidem. ⁊ Sola
esse uisibilia estimant. in
uisibilia non appetunt. quia
necesse suspicantur. ⁊
Ad sōrum mastrrum corpora
consistimus fratres mei. num
quid isti carnem suam in mor
tem darent. nisi eis cestissime
constitisset esse uitam pro qua
mori debuissent. ⁊ Et ecce
quita crediderunt. miraculis
coruscant. ⁊ Ad ꝓxtincta nāq;
eorum corpora uiuentes egri
ueniunt. & sanantur. per iuri
ueniunt. & demonio uexantur.
demoniaci ueniānt. & liberan
tur. ⁊ Quomodo ergo ui
uunt illic ubi uiuunt. si tot
miraculis uiuunt hic ubi mor
tuisunt. ⁊ Rem dico fr̄
breuem uerbo. sed non paruam
merito. quam religiosis qui
burdam senioribus narrant
bus agnoui. ⁊ Gothorum

tempore matrona quaedam
fuit ualde religiosa quae
adhorum mastrrum eccles
am crebro uenebat ⁊
Quadam die dum exmore ad
orandum uenisset & egredient
duos stantes subperegrino
habitu monachos inuenit
peregrinos credidit dari
eis aliquid elemosinae prae
cepit sedpriusquam eius
erogator eis adlargiendam
elemosinam propinquasset &
adstiterunt illi uicinius &
dixerunt ⁊ Tunos modo ui
sitas nos te indiem iudicii
requirimus & quicquid pos
sumus prestamus tibi ⁊
Quo dicto aboculis eius abla
tisunt ⁊ Territa illa ado
randum redit se seque in la
crimis prolixius effudit ⁊
Et facta est post hoc tanto in
stantior inprece quanto cer
tior depromissione ⁊
Si autem iuxta pauli uocem
est fides sperandarum sub
stantia rerum argumentum
non apparentum nequaquā
iam dicimus futuenturam
uitam credatis quia ecce
ipsi quinilla uiuunt humā
nis optutibus uisibiliter prae
sentantur ⁊ Quodenim ui
deri potest melius dicitur scire
quam credi ⁊ Venturam ergo
uitam nos dnī magis uolunt
scire quam credere quieos
quos inuisibiliter recipit a
pud se uiuere nobis &iam uisi
biliter ostendit ⁊ Hos ergo
fratres kmī incausa uī exa
minis quam cum districto iu
dice habeāis patronos facite
hos indiem tanti terroris illius
defensores adhibete ⁊
Ceste si apud quendam mag
num iudicem causa quaelib&
ura esset & die crastino uentilan
da totus hodiernus dies in
cogitatione duceretur patro
num ura fraternitas quaeret &
magnisq; precibus ager & ut
apud tantum iudicem sibi de
fensor uenire ⁊ Ecce distric
tus iudex ibi uentu rus est
tanti illius angelorum archan
gelorumq; concilii terror ad
hibetur in illo conuentu cau
sa nra discutitur & tamen nos
patronos modo nonquerimus
quos tunc defensores habeamus
Adsunt defensores nri sci master
res rogari uolunt atq; ut ita
dixerim quaerunt utquaeran
tur ⁊ Hos ergo adiutores
ure operationis quaerite hos
protectores uī reatus inuenite

Quia ne punire peccatores de
beat · rogari uult · & ipse qui
iudicat · ⁊ Vnde & tam lon
go tempore comminatur iram
& tamen misericorditer expec
tat · ⁊ Sic autem nos & misseri
cordia eius refoueat · ut nullo
modo neglegenter reddat ·
sic peccata nra perturbent ·
ut mens in desperationem non
proruat · ⁊ Quia & si praesu
menter metuimus · & metu
enter speramus · aeternum
regnum eius adepturi sumus ·
per eum qui uiuit & regnat
dñ cum patre in unitate spiritsci
per oma scta seculorum · Am̄ ·

ITEM IN FESTIVITATE MARTYRUM · SERMO BEATI LEONIS PAPAE DE OCTO BEATITUDINIBUS ·

DRE DICANTE
dilectissimi dño
ihū xpo euange
lium regni · & di
uersos per totam
galileam curante languores ·
omnem firiam se uisturum
eius fama diffuderat · & mul
tae ex uniuersa iudea turbae
ad caelestem medicum conflu
ebant · ⁊ Quia enim tarda est
humanae ignorantiae fides
ad credenda quae non uid &
& sperandam quae nescit · opor
tebat diuina eruditione firman
dos corporeis beneficiis · & uis
ibilibus miraculis incitari · &
cuius tam benignam experie
bantur potentiam · non ambi
gerent salutarem esse doctri
nam · ⁊ Vt ergo exteriores me
de lis dñi ad remedia interi
ora transferret · & post sanita
tem corporum · curationem o
perteretur animarum · segre
gatur a circumstantibus turbis ·
secessum uicini montis ascendit ·
A duocatis apostolis quos sublimi
moribus institutis a dedito
mystice sedis imbuere ⁊ & ipsa
loci atq operis qualitate ·
significant se esse · qui mosen
quondam suo fuisse & dignatur
alloquio · ⁊ Illic quidem ter
ribiliore iustitia · hic autem
sacratiore clementia · ut im
pleretur quod fuerat prophe
tae hieremiae promissum di
centis · ⁊ Ecce dies ueniunt
dicit dñs · & disponam domum
israhel · post dies illos dicit dñs
dabo leges meas in sensu ipso
rum · & in corde ipsorum scri
bam eas · ⁊ Qui ergo locutus
fuerat mosi · locutus est & a
postolis · & in cordibus ipsorum

uelox scribentis uerbi manus.
nouitestamenti decreta con
debat. Nulla utquondam
circumfusa nubium crassitu
dine. neq; per terribiles so
nos atq; fulgores populo ab
accessu montis absterrito.
sed patente adaures circum
stantium tranquillitate con
loqui. utpergratiae len
tatem re mouereturlegis
asperitas. & spis adoptionis
au ferre & formidinem serui
tutis. Qualis igitur doc
trina sit xpi. sacrae ipsius sen
tentiae protestantur. utqui
ad aeternam beatitudinem
peruenire desiderant. gradus
felicissimae ascensionis agnos
cant. Beati inquit paupe
res spu. quoiporum est reg
num caelorum. O equibus
pauperibus ueritas loquer & cur
fosse est & ambiguum. si dicens
beati pauperes. nihil adder &
deintellegenda pauperum
qualitate; & sufficere uidere
tur ad promerendum regnu
caelorum. ea sola inopice
quam multi subdura & graui
necessitate patiuntur.
Sed cum ait. beati pauperes spu.
ostendit eis regnum caelorum
tribuendum. quos humilitas
commendat animorum. ma
gis quam indigentia facultatu
Dubitari autem non potest. quod
humilitatis istius bonum. fa
cilius pauperes quam diuites
adsequantur. dum & illis inte
nuitate amica est mansuetudo.
& istis in diuitiis familiaris ela
tio. Verum tamen & im
plerisq; diuitibus inuenitur
hic animus. qui abundantia
sua non ad tumorem super
biae. sed ad opera benignitatis
utatur. idq; prolucris maxi
mis numeris. quod ad rele
uandam miseriam alieni la
boris impenderit. Omni
generi atq; ordini hominum
datur in hac uiatute consoli
um. quia possunt esse proposito
pares. & in pares censu.
Nec interest quantum sint inter
rena facultate dissimiles. qui
in spiritalibus bonis inuenitu
tur aequales. Beata igitur
illa paupertas. quae rerum
temporalium amore non capi
tur. nec mundi opibus augeri
appetit. sed caelestibus bonis
ditescere concupiscit.
huius nobis magnanimae pau
pertatis exemplum primi post
dnm apostoli praebuerunt.
qui omnia sua. sine differentia

relinquenter. aduocem caelestis magistri. acaptura piscium
inpiscatores hominum alacri
conuersione mutati sunt.
Et multos sui similes. fidei suae
imitatione fecerunt. quando
illis primitiuis ecclesiae unum
cor omnium. & anima erat una
credentium. Quiuniuersis
rebus suis possessionibusque
distractis. per deuotissimam
paupertatem. bonis ditabantur
aeternis. Et ex apostolica
praedicatione gaudebant.
nihil habere de mundo. & om
nia possidere cum xpo.
Hinc beatus apostolus petrus.
cum ascendens ad templum
a claudo elemosinam poscere
tur. argentum inquit & au
rum non est mihi. quod autem
habeo hoc tibi do. In nomine
ihu xpi nazareni. surge & am
bula. Quid hac humilitate
sublimius? quid hac paupertate
locupletius? non habet prae
sidia pecuniae. sed habet dona
naturae. Quem debilem
edidit mater ex utero. sanum
pedes fecit ex uerbo. Et
qui imaginem caesaris in num
mo non dedit. imaginem xpi
in homine reformauit.
Huius autem thesauri opibus.

non solum ille adiutus est cui
gressus est redditus. sed etiam
quinque milia uirorum quae
tunc ad exhortationem apostoli. ob eiusdem curationis mi
rationisque miraculum credi
derunt. Et ille pauper
qui non habebat quod pendere
dare. tantam dedit diuinae
gratiae largitatem. utque
admodum unum hominem re
dintegrat impedibus. sic tot
milia credentium sanare in
cordibus. facere eos in xpo
alacres. quos in iudaica per
fidia inuenerat claudicantes.
Post praedicationem huius fe
licissime paupertatis addidit
dnus dicens. Beati qui lugent
quo ipsi consolabuntur.
Luctus hic dilectissimi cui conso
latio aeterna promittitur.
non est cum huius mundi affec
tione communis. Nec bea
tum quemquam faciunt ista
lamenta. quae totius humani
generis deploratione fundun
tur. Alia ratio est sorum
gemituum. alia beatorum cau
sa lacrimarum. Religiosa
tristitia. aut alienum peccatum
luget. aut proprium. Nec
de hoc dolet quod diuina iusti
tia agitur. sed de eo meret quod

humana iniquitate committi
tur. Vbi magis plangendur
est facientes maligna. quampa
tiens. Quia iniustum malitia
sua dimergit adpoenam. iu
tum autem tolerantia ducit
adgloriam. Oeinde ait dnr.
Beati miti. quoipsi heredita
te possidebunt terram.
Mitibus atq; mansuetis. humili
bus. ac modestis. et adomnium
iniuriarum tolerantiam prae
paratis. possidenda terra pro
mittitur. Nec parua aesti
manda est haec. aut uilis bere
ditas. tanquam acaelesti ha
bitatione discreta sit. cum reg
num caelorum nonalii intelle
gantur intrare. Terra ergo
promissa mitibus et inpossessio
nem danda mansuetis. caro
scorum est quae obhumilitatis
meritum. felici resurrectione
mutabitur. et inmortalitatis
gloria uestietur. innullo iam
spui futura contraria. et cum
uoluntate animi. perfecte uni
tatis habitura consensum.
Tunc enim exterior homo. inte
rioris hominis erit quieta et
intemerata possessio. Tunc
mens uiuendo do intenta. nul
lis corporeae infirmitatis inpe
dietur obstaculis. Nec iam
dici necesse erit. corpus quod
corrumpitur adgrauat animam
et terrena inhabitatio depri
mit sensum multa cogitante.
quo habitatori suo non reluc
tabitur tessa. nec inmoderatum
aliquid contra imperium sui
rectoris audebit. Possidebunt
enim illam miti pace perpe
tua. et nihil umquam decorum
iure minuetur. cum corrupti
bile hoc induerit inmortalita
tem. ut periculum uestatur in
premium. et quod fuit oneri sit
honori. Post haec dnr addidit
et dicit. Beati qui esuriunt
et sitiunt iustitiam. quoipsi sa
turabuntur. Nihil haec esu
ritio corporeum. nihil expeti
tis ista terrenum. sed iustitiae
bono desiderat saturari. et in
omnium occultorum intro duc
ta secretum. ipso dno optat im
pleri. Felix mens quae hunc
concupiscit cibum. et adtalem
aest uat potum. quem utiq;
non expetere et. si nihil deeiur
suauitate gustasset. Audi
endo autem dicentem sibi pro
pheticum spm. Gustate et ui
dete quam suauis est dnr. acce
pit quandam supernae dulcedinis
postionem. et inamorem castissi
me uoluntatis et arsit. ut spretis

omnibus temporalibus adeden
dam bibendamq iustitiam toto
accenderetur affectu & illius
primi mandati adprachende
r & uerritatem dicentis ⁊
O iliges dnm dm tuum ex toto cor
de tuo & ex tota mente tua
& ex tota uiftute tua ⁊
Quo nihil est aliud diligere dm
quam amare iustitiam ⁊
O eniq sicut illic dilectioni di
proximi cura subiungitur ita
& hic desiderio iustitiae uir
tus misericordiae copulatur.
& dicitur ⁊ Beati misericor
des quo ipsorum miserebitur
dr ⁊ Agnosce dignitatem xpi
anae sapientiae & qualium
disciplinarum astibus adque
praemia uoceris intellege ⁊
Misericordemte misericordia
iustum uult esse iustitia ut
in creatura sua creator appa
reat & in speculo cordis hu
mani per lineas imitationis
expressa di imago resplendeat ⁊
Secura esto operantium fides
aderunt tibi desideria tua.
& his quae amas sine fine poti
eris ⁊ Et quo tibi per elemo
sinam omnia munda sunt. ad
eam quoq beatitudinem quae
consequenter est promissa per
uenies. dicente dno ⁊

Beati mundo corde. quo ipsi
dm uidebunt ⁊ Magna feli
citas dilectissimi cui tantum
premium praeparatur ⁊
Quid ergo est habere cor mundu.
nisi eis quae supra dicta sunt
studere uiftutibus ⁊ Uidere
autem dm quanta sit beatitu
dinis quae mens concipere.
quae lingua ualeat explicare ⁊
Et tamen hoc consequetur cu
transformabitur humana na
tura. utnoniam per speculum
neq in enigmate sed facie ad
faciem ipsam quamnullus ho
minum uidere potuit sicuti est.
uideat ditatem ⁊ Et quod ocu
lus non uidit. nec auris audiuit.
nec in cor hominis ascendit. per
ineffabile gaudium aeternae
contemplationis obtineat ⁊
Merito haec beatitudo cordis
promittitur puritati. splen
dorem enim luminis ueri. sor
dens acies uidere non poterit.
& quod erit iocunditas mentib;
nitidis. hoc erit poena maculo
sis ⁊ O edinentur ergo terre
narum caligines uanitatum.
& ab omni squalore iniquitatis
interiores oculi tergeantur.
ut serenus intuitus tanta di ui
sione pascatur hoc enim
promerendum illud intellegimur

pertinere quod sequitur.

Beati pacifici. quo filii di uocabuntur. Beatitudo ista dilectissimi non uitur lib& consensionis. nec qualicumq; concordiae est. sed illius de qua apostolus dicit. Pacem habe& cum omnibus. & de qua dicit propheta dauid. Pax multa diligentibus nomen tuum. & non est illis scandalum.

Hanc pacem etiam artissima amicitiarum uincula. & indiscrete similitudines animorum nonnuncquam sibi uindicant sine cum di uoluntate concordant. Extra dignitatem pacis sunt. improbarum pari litate cupiditatum foedera scelerum. & pacta uitiorum.

Amor mundi cum di amore non congruit. nec ad societatem filiorum di peruenit. quise a carnali generatione non diuidit. Qui autem semper mente cum do sunt. sollicite seruare unitatem spiritus in uinculo pacis. nunquam ab aeterna lege dissentiunt. fideli oratione dicentes.

Fiat uoluntas tua sicut in caelo & in terra. His sunt pacifici habentes unanimes. scae; concordes. uocandi aeterno nomine filii di. cohaeredes xpi.

Quia hoc merebitur dilectio di & dilectio proximi. ut nullam iam aduersitatem sentiat. nulla scandala pertimescat. sed finito omnium temptationum certamine. in tranquillissima di pace requiescat.

Per dnm nrm ihm xpm. qui cum patre & spu sco uiuit. & regnat in saecula saeculorum. Am.

CXX ITEM IN FESTIVITATE MARTYRUM.

SERMO BEATI IOHANNIS EPI.

VIS CORUM merita religiosa caritate mirantur. quique iustorum gloriam frequenti laude conlocutur. eorum mores sanctorum atque iustitiam imitantur. Quo quem delectat sanctorum alicuius meritum. delectari debet. parcat cultum di obsequium.

Quare aut imitari debet si laudat. aut laudare non debet si imitari detractat. Vt qui alium laudat se laudabilem reddat. & quis eorum merita admiratur. mirabilis ipse uitae sanctitate reddatur. Nam si

propter ea iustor fidelesq; di
ligimur. quodinipsis iustitiam
fidemq; suscipimur. possumur
nos quoq; esse quodsunt. si fa
ciamus ipsi quodfaciunt.
Neq; enim difficile nobis est quod
abipsis geritur imitari. cum
sine praecedente exemplo. ab
antiquis talia gesta conspici
mus. utnonipsi aliorum ae
muli redderentur. sedaemu
landae uistutis seipsos nobis
praeberent exemplum.
Utdumnos exipsis. &exnobis
alii proficiunt. sicxpi mistus
semper inecclesiasca laudetur.
Unde aborigine mundi. inno
cens abel occiditur. enoch dō
placens transfertur. iustus noe
inuenitur. abraham fidelis
probatur. moyses mansuetus
dinoscitur. iesus castus. dauid
lenis. helias acceptus. danihel
ses. tres pueri victores red
duntur. Apostoli discipuli
xpi. credentium magistri ha
bentur. Equib; eruditi
confessores fortissimi pug
nant. martires perfecti tri
umphant. &xpiani semper
exercitus. diabolum dō armati
debellant. Christus semper
parer uiuitur. dissimiles pug
nae. gloriosae victoriae.

Unde tu xpianae delicatus es
miles. si putaste posse sine
pugna uincere. sine certami
ne triumphare. Exere
uiter. fortitudine dimica.
atrociter inproelio isto con
certa. Considera pactum
conditionem adtende. mili
tiam nosce. Pactum quod
spo pondisti. conditionem
qua accesisti. militiam cui no
men dedisti. Hoc enim pac
to quos miratis cuncti pug
narunt. hac conditione uni
uersi uicerunt. hac militia
triumpharunt. Oeniq;
considera praesente dō te cum
hoste pugnare. fau&ille
ut uincas. fau&dns ut obtineas.
Cum pugnas adest. cum dimi
cas praesens est. Tantum enim
uirtum deeius praesentia con
cipis. quantum inimico debili
tatis accedit. Tu erigeris
inuistutem. hostis incidit in
debilitatem. Tibi arma di
uinitus ministrantur. illi ma
litiae tela franguntur.
Tibi conspectus dī uirtum adhi
bet incrementa. hosti praesens
maiestas adimit nocendi ue
nena. Tibi angeli plaudent
illi formidinem adhibent.
Tibi fortitudo tributur. illius

malitia infirmatur.

Quibus tu fouéris. ille opprimitur. quibus tu erigeris. ille prosternitur. Intua pugna dñs congreditur. dñs dimicat. dñs proeliatur. & victoria tibi ascribitur. Certamen tuum dñi certamen est. proelium tuum. xpi est proelium. Quid tre pidas? quid formidas? quasi tua uirtute deuincas?

Prende arma. procede in bellū. fortiter dimica. ut dimicanti adsit ille qui uinci non nouit.

Non potest imperatorem promereri. qui hostem a se noluerit superari. Non potest regi esse acceptus. qui hosti fuerit lenocinatus. Nec enim hostem poterit uincere. nisi quia troci ter uoluerit dimicare.

Victoria militis peremptio est hostis. & peremptio hostis gloria est imperatoris. Oeniq; in certamine xpiano. aut superstes miles prostrato hoste beatus de proelio redit. aut hostem victor moriendo deuincit. Feliciter enim uincit. qui post victoriam uinci non nouit. Feliciter uincit. qui & diabolum & mundum post victoriam derelinquit.

Feliciter uincit. qui proficiscens emundo. diabolum quem in praesenti deuicit. in futuro cum dño iudicabit. Alios enim post unum certamen ad alias palmas dñs seruat. alios consummato martirio iam coronat. alios victores retinet in exemplum. alios iam perfectos transmittit ad caelum.

Alios frequenter desiderat uidere certantes. alios passione iam meritos imponit regnis caelestibus triumphantes. Vt imperatoris xpi a omnibus dignatio conlaudetur. qui in suis & semel & frequenter hostem deuincit. Et quem quomodo pugnare uiderit numerabit. tantum contra hostem exercitetur animus. exeratur uirtus. deuotio praeparetur. ut procedent miles ad bellum. uel primo proelio coronetur. uel frequentibus tropeis palmarum numero honoretur.

Sic dimicarunt quos diligere xpiane consuesti. sic proeliati sunt quos semper amasti.

Oeniq; tres pueri in caldea barbari regis dum terrores despiciunt. formidines calcant. minas contemnunt. sic eundem regem cum suis ignibus deuicerunt.

Daniel quoq; cultor di. amator

iustitiae · ueritatis defensor.
dum in adserendo dō regis edic
ta contemnit · sic & leonum ra
biem uicit · & de inimicorum in
tertiu exultauit ·. Petrus &
iohannes apostoli adorandum
dm̄ hora nona salomonis tem
plum ascendunt · claudum cu
rant · uiscitem faciunt · quinq;
milia hominum praedicando
adquirunt ·. Vnius cura mul
titudinis salus efficitur ·.

Un us enim curatur · & multi sal
uantur ·. Vnum membri uici
um in homine uno corrigitur ·
sed plurimorum utilitates ope
rante dnō reparantur ·.

Unius debilitas curatur · sed mul
torum salus adquiritur ·

U exato sanitas reddit ur · sed pra
uitas in obduratis corrigitur ·.

Ascendunt apostoli dnm̄ depreca
ri · sed preces claudi non poterant
aspernari ·. Preueniuntur
precibus preces · rogantem clau
dum · rogaturi ante audiunt
quam precentur ·. Nec permit
tit claudus orare illos quos pe
tit · nisi prius ipse accipere &
quod optauit ·. Vt ante abeis
quod uoluit impetraret · quam
ipsi adnō quod uolebant expe
terent ·. O gloriosum apostō
lorum meritum · qui ante in
templum operantur · quam ipsi
dnm̄ deprecentur ·. Ante uir
tus ostenditur · quam oratio
ad dnm̄ praemittatur ·.

Effectus preces praeueniunt ·
uisuter desideria ante cedunt ·
nec expectatur uiuota ad dnm̄
praemittantur · quia dnūs ipse
ante efficit quam rogetur ·.

Inter ea claudus aliud petit · &
aliud accipit · aliud postulat ·
& aliud impetrat · aliud cupit
accipere · & aliud adnō meruit
impetrare ·. Postulat elemo
sinam · & sanitatis accipit curam ·.

Petit aliquid aduictum accipere ·
& integritatem corporis meruit
recuperare ·. Quod p&g is inquit
p&g us non habeo · sed illud dabo
quo ex gratia xpi redundo ·.

Argentum quidem & aurum non est
mihi · quod aū habeo hoc do tibi
In nomine dni ihū xpi surge & am
bula sanus ·. Scilicet petrus
nihil sibi de facto · nihil de opere ·
nihil de uisitate adscribit · sed to
tum illi ad signat · per quem meruit
quod impleuit ·. Oeniq; cura
ut dixi unius claudi · negotium
geritur multitudini ·. Unus
sanus efficitur · & plurimorum
utilitati consulitur ·. Adeo mi
rantur cuncti uisitem · stupent
factum · honorant dm̄ · quinq;

milia hominum credunt in xpm.
ut & claudi desiderium. & apor
tolorum meritum. & benignita
tis xpi. in multorum salutem
probaretur exemplum.

IN NATALE VIR GINUM.

LEC SCI EVA SEC MATH.

IN illo tempore. Dixit ihs dis
cipulis suis. Simile est regnum
caelorum decem uirginibus.
quae accipientes lampades su
as. exierunt obuiam sponso &
sponsae. Et reliqua.

CXXI

OMELIA BEATI AUGUSTI EPISCOPI DE EAD LECTIONE

INTER PARABOLAS A DNO
dictas. solet quaerentes mul
tum exercere ista quae de decem
uirginibus posita est. Et
multi quidem hinc multa sen
serunt quae non sint praeter
fidem. sed quomodo pastib;
eius omnibus conueniat ex
positio id elaborandum est.
Legi & iam in quadam scriptu
ra exeatum genere quae a
pocriphae nominantur. quod
non sit contra catholicam fidem.
sed huic loco mihi minus congru
ere uisa est. considerauit omnes
huius similitudinis partes.
Quid autem mihi uideatur non
absurde de hoc loco accipi.
quantum potero breuiter & di
ligenter exponam. Interro
gatus igitur dns noster a disci
pulis de consummatione sae
culi. inter multa quae locu
tus est hoc quoq; dixit.
Tunc simile aestimabitur reg
num caelorum decem uirginib;
quae acceperunt lampades
suas & uenerunt obuiam sponso.
Quinq; autem exsiperant fatue.
& quinq; prudentes. Sed quinq;
fatuae acceptis lampadib; suis
non sumpserunt oleum secum.
Prudentes autem acceperunt
oleum secum in uasis cum lam
padibus suis. Tardante au
tem sponso dormierunt omes.
Media autem nocte clamor fac
tus est. ecce sponsus uenit. exite
obuiam ei. Tunc surrexerunt
omnes illae uirgines. & aptaue
runt lampades suas. Et
dixerunt illae stultae ad sapi
entes. Date nobis de oleo uro
quia lampades nae extingun
tur. Responderunt autem
sapientes dicentes. Ne forte
non sufficiat nobis. ite potius
ad uendentes & emite uobis.
Et dum eunt emere. uenit spon

sus. & quae parate erant intra
uerunt cum eo ad nuptias. &
clausa est ianua. Nouissime
autem uenerunt reliquae
uirgines dicentes. Dñe dñe
aperi nobis. At ille respon
dens. amen dico uobis quod
nescio uos. Vigilate ergo
quia nescitis diem neq; horam.

Decem itaq; uirginum quod
quinq; admittuntur quinq;
excludunturbonorum & ma
lorum discretionem significat.

Quapropter si uirginitatis no
men honorabile est. cur recep
tis exclusisq; commune est?

Oemde quid sibi uult numerus
utraq; parte quinarius?

Quicquid autem significat oleum
mirum uidetur quod sapientes
p&entibus non communicant.
cum & in uidere fas non sit. eas
que ita perfectae sunt ut absque
so recipiantur. Quo nomine
nullo dubitante dñs ihs xpus
significatur. Et misericor
de esse opostea ad praestan
dum ex eo quod habent. prae
scribente illa sententia eius
dem dñi dicentis. Omnipe
tenti te tribue. Quid est aut
quod posset & dando non suffice
re utrisq;. Haec maxime
augent questionis difficultatem.

quam quam & cetera diligen
ter considerata ut omnia in u
nam rationem concurrant.
nihil q; in unam partem dicatur
quod impediat aliam magna
cautio est adhibenda.

Uidentur itaq; mihi quinque
uirgines significare quinque peti
tam continentiam a carnalibus
illecebris. Continendus
est enim animi appetitus. a uo
luptate oculorum. a uolupta
te aurium. a uoluptate olfa
cendi. gustandi. tangendi.

Sed quia ista continentia par
tim coram deo fit. ut illi plece
atur interiore gaudio con
scientiae. partim coram hom
inibus tantum ut gloria hu
mana capiatur. quinq; dicun
tur sapientes. & quinq; stultae.

Utraeq; tamen uirgines. quia
utraq; continentia est. quam
uis diuerso fomite gaudeat.

Lampades autem sunt. quia
manibus portantur opera.
quae secundum istam continen
tiam fiunt. Dictum est au
luceant opera ura coram ho
minibus. Omnes uero ac
ceperunt lampades suas. &
uenerunt obuiam sponso.

Intellegendum est ergo xpi no
mine censeri de quib; agitur.

Nonenim possunt quixpiani
nonsunt sponso xpo uenire
obuiam ⁊ Sedquinq; fatuae
acceptis lampadibus suis non
sumpserunt oleum secum ⁊
Multi enim quamuis dexpi bom
tate plurimum sperent · gau
dium tamen nonhabent dum
continenter uiuunt nisi in lau
dibus hominum ⁊ Non ergo
habent oleum secum ⁊ Namip
sam laetitiam oleo significari
arbitror ⁊ Propterea in
quit unxitte dñ dñtuus oleo
laetitiae ⁊ Quiautem non
propter ea gaudet quiadō in
trinsecus placet · nonhabet
oleum secum ⁊ Prudenter au
tem acce perunt oleum secum
inuasis cum lampadibus suis ⁊
Idest laetitiam bonorum operū
incorde atq; conscientia posu
erunt ⁊ Sic &apostolus mon&
Probet autemse homo inquit ·
&tunc insem&ipso habebit glo
riam &non inaltero ⁊
Tardante autem sponso dormi
erunt omnes ⁊ Quiaexutroq;
genere continentium homi
num · siue eorum quicoram dō
exultant · siue eorum quim
laudibus hominum adquier
cunt · moriuntur hoc inter
uallo temporis donec sub ad
uentu dñi fiat resurrectio mor
tuorum ⁊ Media autem
nocte · idest nullo scientte
aut sperante quippe cumipse
dñs dicat ⁊ Oedie autem illa
&hora nemo scit · &apostolus
dicit ⁊ Oiesdñi tam quam
fur innocte ita uenit ⁊
Exquo significat · poenitus la
tere cumuenit ⁊ Clamor
factus est ecce sponsus uenit ·
surgite obuiam ei ⁊ Inictu
oculi innouissima tuba · om
nes resurgemus ⁊ Ergo sur
rexerunt omnes illae uirgines
&aptauerunt lampades suas ·
idest rationes reddendas o
perum suorum ⁊ Oposte&enim
nos exhiberi ante tribunal
xpi · utilli&recipiat unusquisq;
quodgessit incorpore · siue bo
num siue malum ⁊ Etdixe
runt stultae adsapientes ⁊
Date nobis deoleo uro quialam
pades nrae extinguntur ⁊
Quorum enim facta · aliena
laude fulciuntur · eadem
subtracta deficiunt · &decon
su&tudine id semper inquirit ·
unde gaudere animus sol& ⁊
Itaq; hominum quicordanon
uident · testimonium uolunt
habere apuddm · quicordis
inspector est ⁊ Sedquidre

sponderunt sapienter ne for
te non sufficiat nobis ·
Vnusquisq· enim prose ratio
nem redd& · Nec alieno
testimonio quisquam adiuua
tur apud dm̄ · cui secreta cor
dis apparent · Et uix sibi
quisq· sufficit · ut ei testimoni
um perhibeat conscientia sua ·
Quis enim gloriabitur mundū
se habere cor · Inde est quod
apostolus dicit mihi minimum
est ut a uobis iudicer · aut ab
humano die · sed neq· me ipsū
iudico · Qua propter cum
de se quisq· aut non omnino
aut uix possit uera m referre
sententiam · quomodo potest
de alio iudicare · cum sciat ne
mo quid agatur in homine
nisi spr̄ hominis · Ite magis
aduendenter & emite uobis ·
Non consilium dedisse putandae
sunt · sed crimen earum ex obli
quo commemorasse ·
Vendunt enim oleum adulato
ri quisiue falsa siue ignorata
laudando · in errorem animas
mittunt · & eis uana gaudia
tamquam fatuis concilianda
aliquam debis mercedem · siue
ciborum · siue pecuniae · siue
honoris · siue alicuius commodi
temporalis accipiunt · Non

intellegenter quod dictum est ·
quiuos felices dicunt in erro
rem uos mittunt · Melius
est autem obiurgari a iusto ·
quam a peccatore laudari ·
Emendauit me inquit iustus
in misericordia & argu& me ·
oleum autem peccatoris non
impingu& capud meum ·
Ite ergo aduendenter magis
& emite uobis · Id est uide a
mus nunc quid uos adiuuant
qui uobis lauder uendere con
suerunt · & uos in errorem in
ducere · ut non coram dō sed
ab hominibus gloriam quae
rer& is · Eumtibus autem
illis emere uenit sponsus ·
Id est inclinantibus se illis in ea
quae fortissimum · & solitis gaudius
quaerentibus · quia gaudia
interna non noueram · uenit
ille qui iudicat · & quae parata
erant · id est quibus bonum
coram dō testimonium consci
entia perhibebat · intrauerunt
cum eo in nuptias · Id est ubi
munda anima sempiterno di
uerbo secunda copulatur ·
Clausa est ianua · id est receptis
illis qui sunt in angelicam uitā
immutandi · omnes enim resur
gemus inquit · sed non omnes
immutabimur · Clausus est

at gaudere

aditur adregnum caelorum ⁊
Non enim post iudicium pat&
precum aut meritorum locus ⁊
Nouissime autem ueniunt re
lique uirgines dicentes. Dne
dne aperi nobis ⁊ Non dic
tum est quodemerent oleum.
&ideo intellegendae sunt. nul
lo iam remanente. de alieni
laudibus ⁊ gaudio. In angustis &magnis adflictatio
nibus redire adimploratio
nem di ⁊ Sed magna est eius
se uertitur post iudicium. cu
ius ante iudicium meffabilis
misericordia praerogata est ⁊
Itaq respondens ait ⁊ Amen
dico uobis quod nescio uos ⁊
Ex illa scilic& regula quam non
hab& ars di. hoc est sapientia di ⁊
Ut intrent in gaudium eius. qui
non coram do. sed ut placerent
hominibus uisi sunt aliquid se
cundum praecepta eius operari ⁊
Atq ita concludit ⁊ Uigilate
ergo quia nescitis diem neq
horam ⁊ Non modo illius ul
timi temporis quia uenturus
est sponsus sed suae quisq
dormitionis diem &horam nescit ⁊
Quis quis autem paratus est usq
ad somnum. id est usq ad mor
tem quae omnibus deb&tur.
paratus inuenietur &iam cum
illa uox media nocte sonuerit.
qua omnes euigilaturi sunt ⁊
Quod uero sponso dixit obuiam
uenire uirginem. sic intellegen
dum puto. ut ex ipsis uirginib;
consta& ea quae dicitur sponsa.
tamquam si omnibus xpianis
in ecclesiam concurrentibus.
filii ad matrem concurrere di
cantur. cum ipsis filius congre
gatis consta& ea quae dicitur
mater ⁊ Nunc enim desponsa
t est ecclesia. &uirgo est ad
nuptias perducenda. id est cum
se contin& a corruptione sae
culari ⁊ Illo autem tempore
nub& quo uniuersa mortali
tate praeter eunte. in mortali
coniunctione faetatur ⁊
O si ponsaui inquit uos uni uiro.
uirginem casta exhibere xpo ⁊
U os inquit uirginem. a plurali
ad singularem concludens. ideo
&uirgines dici possunt &uirgo ⁊
Cur autem quinq dictae sunt
ut mihi uidetur expositum est ⁊
Sed uidemus nunc in enigmate
tunc autem facie ad faciem ⁊
Et nunc ex parte. tunc autem
ex toto ⁊ Ipsum autem in e
nigmate &ex parte nunc inscrip
turis aliquid cernere. quod ta
men sit secundum catholicam
fidem. ex illo pignore contigit.
quod accepit uirgo ecclesia. hu

mili aduentu sponsi sui ·
Quae illo ultimo aduentu cum
ueni & in claritate nuptura
est · cum iam facie ad faciem
conuiuebitur · Qedit enim
nobis pignus spm · sicut dicit
apostolus · Et ideo ista ex
positio nihil certum intuetur ·
nisi ut secundum fidem sit · neq
alius praeiudicat · quenihil omi
nus secdm fidem esse poterit ·

ITEM OMELIA BEATI GREGORII PAPAE DE EADEM LECTIONE ·

SAEPE UOS
fratres kmi ad
moneo praua
opera fugere
mundi huius
inquinamenta
deuitare ·
Sed hodierna
sci euangelii lec
tione conpellor dicere · ut &
bona quae agitis cum magna
cautela timeatis · Ne per
hoc quod auobis rectum geri
tur · fauor aut gratia huma
na requiratur · Ne appeti
tur laudis subripiat · & quod
foris ostenditur · intus amer
cede uacuetur · Ecce enim
redemptoris uoce decem uir
gines · & omnes dicuntur uir
gines · & tamen intra beatitu
dinis ianuam non omnes recepte ·
Quia earum quaedam dum de
uirginitate sua gloriam foris
exp&unt · in uasis suis oleum
habere noluerunt · Sed
prius quaerendum nobis est ·
qui dsit caelorum regnum ·
aut cur decem uirginibus
comparetur · Quae & iam
uirgines prudentes & fatue
dicantur · Qum enim caelo
rum regnum constet & quia re
proborum nullus ingreditur ·
& iam fatuis uirginibus cur
simile esse perhib&tur ·
Sed sciendum est · quod repe in
sacro eloquio regnum caelo
rum · praesentis temporis
ecclesia dicitur · Qequo alio
loco dicit · Mittet & filius ho
minis angelos suos · & colligent
de regno eius omnia scandala ·
Neq enim in illo regno beatitu
dinis · in quo pax summa est ·
inueniri scandala poterunt
quae colligantur · Et unde
rursum dicitur · Quiergo
solu[er]it unum de mandatis istis
minimis & docuerit sic homines ·
minimus uoca tur in regno
caelorum · qui autem fece
rit & docuerit · hic magnus

uocabitur in regno caelorum ⁊
Mandatum quippe soluit & do
c& quando hoc quisq; uoce
praedicat · quod uiuendo non
impl& · ⁊ Sed ad regnum ae
·ternae beatitudinis peruenire
non ual& · qui non uult implere
opere quod doc& · ⁊ Quomo
do ergo meo minimus uocatur ·
qui ad hoc nullomodo intrare
permittitur · ⁊ Quid itaq; per
hanc sententiam · nisi praesens
ecclesia caelorum regnum di
citur · ⁊ In qua doctor qui
mandatum soluerit minimus
uocatur · quia cuius uita despi
citur · restat ut & praedicatio
contemnatur · ⁊ In quinq; au
tem corporis sensibus unus
quisq; subsistit · ⁊ Ceminatur
autem quinarius · denarium
perficit · ⁊ Et quia ex utroq;
sexu fidelium multitudo colli
gitur · sca ecclesia decem uirgi
nibus similis denuntiatur · ⁊
In qua quia mali cum bonis · &
reprobi cum electis admixti sunt ·
recte similis uirginibus pruden
tibus & fatuis esse perhib&tur · ⁊
Sunt namq; pleriq; continen
tes quia b exteriori se appeti
tu custodiunt · & spe ad interio
ra rapiuntur · carnem mace
rant · & toto desiderio ad su
pernam patriam anhelant ·
aeterna premia expetunt ·
pro laboribus suis recipere lau
der humanas nolunt · ⁊
Hi nimirum gloriam suam non
more hominum ponunt · sed in
·tra conscientiam contegunt · ⁊
Et sunt pleriq; qui corpus per
abstinentiam affligunt · sed
de pra sua abstinentia huma
nos fauores expetunt · ⁊
Doctrine inseruiunt · indigenti
bus multa largiuntur · ⁊
Sed fatuae profecto sunt uirgines
quia solam laudis transitoriae
retributionem quaerunt · ⁊
Vnde & apte subditur · ⁊
Quinq; fatuae non sumpserunt
oleum secum · prudentes autem
acceperunt oleum in uasis suis
cum lampadibus · ⁊ Per oleum
quippe nitor gloriae designatur · ⁊
Vasculum autem nrā sunt corda ·
in quibus ferimus cuncta quae
cogitamus · ⁊ Prudentes ergo
oleum in uasis habent · quia
nitorem gloriae intra conscien
tiam retinent · ⁊ Paulo at
testante qui ait · ⁊ Gloria nra
haec est · testimonium consci
entiae nrae · ⁊ Fatuae autem
uirgines oleum secum non su
munt · quia gloriam intra con
scientiam non habent · dum hanc

abore proximorum querunt ;
Notandum uero quodomnes
lampades habent · sedomnes
oleum nonhabent ; Quia
plerumq; bona inse opera cum
electis &reprobi ostendunt.
sedsoli adsponsum cum oleo ue
niunt · quidebis quaeforis ege
rint · intus gloriam quaerunt ;
Vnde per psalmistam quoq; de
sca electorum ecclesia dicitur ;
Omnis gloria eius · filiae regum
abintus ; Moram autem faci
ente sponso · dormitauerunt
omnes &dormierunt ;
Quia dum uenire iudex adextre
mum iudicium differt · electi
&reprobi inmostis somno sopi
untur ; Dormire &enim mo
ri est ; Ante somnum uero
dormitare est · ante mortem a
salute languescere ; quia per
pondus aegritudinis peruenit
ur adsomnum mortis ;
Media autem nocte clamor fac
tus est · ecce sponsus uenit · exi
te obuiamei ; Deaduentu
sponsi clamor media nocte fit ·
quia sic iudicii dies subrripit · ut
praeuideri nonualeat quando
uenit ; Unde scriptum est ;
Dies dni sicut fur innocte ita ue
ni& ; Tunc omnes uirgines
surgunt · quia &electi &reprobi
asomno suae mortis excitantur ;
Lampades ornant · quia suas se
cum opera numerant · proquib;
aeternam recipere beatitudi
nem expectant ; Sedlampa
des fatuarum uirginum ex
tinguntur · quia earum opera
quaeclara hominibus apparue
rant · inaduentu iudicis intus
obscurantur · &adō retributi
onem nominueniunt · quia
proeis receperunt abhominib;
laudes quas amauerunt ;
Quidest autem quodtunc apru
dentibus oleum petunt · nisi
quodinaduentu iudicis cum se
intus uacuas inuenerint · testi
monium foris quaerunt ;
Acsi asua fiducia deceptę proxi
mis dicant ; Quianos quasi
sine opere repelli conspicitis ·
dicite denris operibus quid
uidistis ; Sedprudenter uir
gines respondent dicentes ;
Nesforte non sufficiat nobis &uobis ;
Nullo enim die quodtamen de
quibusdam inpace ecclesiae
quiescentibus loquor · sibi m&
ipsi testimonium unius cuiusq;
uix sufficit · quanto minus &
sibi &proximo ; Vbi &protinus
per increpationem subdunt ;
Ite potius aduendentes · &emite
uobis ; Uenditores quippe

olei . adulatores sunt . ⁊
Qui enim accepta qualib& gra
tia uanissuis laudibus nito
rem gloriae offerunt . quasi
oleum uendunt . ⁊ O equo pro
fecto oleo psalmista ait . ⁊
Oleum autem peccatoris non in
pingu& caput meum . ⁊
Principale &enim nrm caput est . ⁊
Appellatione autem capitis ea
quae principatur corpori mens
uocatur . ⁊ Inpinguat ergo
caput oleum peccatoris . cum
demulc& mentem fauor adu
lantis . ⁊ Sed dum irent emere
uenit sponsus . ⁊ Quia cum
uitae suae testimonium aproxi
mis quaerunt iudex uenit .
qui non operum sed cordium
testis est . ⁊ Quae autem pa
ratae erant intrauerunt cum eo
ad nuptias . & clausa est ianua . ⁊
O si sapere in cordis palato possit
quid ammirationis hab&
quod dicitur . uenit sponsus .
quid dulcedinis . intrauerunt
cum eo ad nuptias . quid ama
ritudinis . & clausa est ianua . ⁊
Venit quippe ille . qui ad uentu
suo elementa concutit . In
cuius conspectu caelum & terra
contremescit . ⁊ Vnde etiam
per prophetam dicit . ⁊ Adhuc
semel & ego mouebo non solu
terram . sed &iam caelum . ⁊
A cuius examen omne humanu
genus deducitur . ⁊ Cui ad uin
dictam malorum remunera
tionem q bonorum . angeli .
archangeli . throni . principa
tus & dominationes obsecun
tur . ⁊ Pensate fratres km
ad conspectum tanti iudicis .
qui in illo die terror erit . quan
do iam in poena remedium
non erit . ⁊ Quae illa confusio
cui reatus suo exigente . contin
git in conuentu omnium homi
num angelorumq erubescere . ⁊
Qui pauor eum quem &tran quil
lum mens humana capere non
ual& . & iam iratum uidere . ⁊
Quam diem propheta intuens ait .
O ira dies illa . ⁊ O dies tribu
lationis & angustiae . dies ca
lamitatis & miseriae . dies te
nebrarum & caliginis . dies ne
bulae & turbinis . dies tubae
& clangoris . ⁊ Pensate ergo
fratres extremi diem iudicii
super corda reproborum qua
asperitate propheta uidit ama
rescere . quem tot appellatio
nibus non ualet explicare . ⁊
Quanta uero tunc erit electorum
laetitia . qui dei merentur
uisione gaudere . de cuius con
spectu uident & elementa

contremescere. ⁊ Cum eo
simul adnuptias intrare. qui
& insponsi nuptiis gaudent.
& tamen ipsi sunt sponsa. ⁊
Quia in illo aeterni regni thala
mo. uisioni nrae dñi coniungitur. ⁊
Quae scilicet & uisio numquam iam
in perpetuum a bamorissui
amplexibus euellatur. ⁊
Tunc regni ianua lugentibus
clauditur. quaemodo cotidie
penitentibus aperitur. ⁊
Erit namq; & tunc paenitentia.
sed fructuosa non erit. quia
nequaquam tunc ueniam in
uenit. qui modo aptum uenie
tempus perdit. ⁊ Hinc & enim
paulus dicit. ⁊ Ecce nunc
tempus acceptabile. ecce nunc
dies salutis. ⁊ Hinc propheta
ait. ⁊ Quaerite dnm dum in
ueniri potest. inuocate eum
dum prope est. ⁊ Vnde & ea
dem fatuas uirgines inuocan
tes non audit. quia inter clau
sa regni ianua. quinunc per ex
auditionem prope est. prope
iam non erit. ⁊ Nam subditur. ⁊
Nouissime ueniunt & reliquae
uirgines dicentes. ⁊ O ñe dñe
aperi nobis. ⁊ At ille respon
dens ait. ⁊ Amen dico uobis
nescio uos. ⁊ Ibi iam ad ño non
potest mereri quod petit. qui
hic noluit audire quod iussit. ⁊
Quia quia tempus congruae pe
nitentiae perdit. frustra
ante regni ianuam cum pre
cibus uenit. ⁊ Hinc est enim
quod per salomonem dñs dicit. ⁊
Vocaui & renuistis. extendi
manum meam & non fuit qui
aspiceret. ⁊ Despexistis omne
consilium meum & increpatio
nes meas neglexistis. ⁊
Ego quoq; in interitu uro ride
bo. & subsannabo cum uobis
quod timebatis euenerit. ⁊
Cum inruerit repentina cala
mitas. & interitus quasi tem
pestas ingruerit. ⁊ Quando
uenerit super uos tribulatio
& angustia. ⁊ Tunc inuocabunt
me & non exaudiam. mane
consurgent. & non inuenient me. ⁊
Ecce aperi clamant. & repulsio
nis suae dolore compulsae. ap
pellationem dominationis in
geminant dicentes. ⁊ O ñe
dñe aperi nobis. ⁊ Preces of
ferunt sed nescuntur. quia
tunc uelut incognitos dñs deserit.
quos modo suos per uitae meri
tum non agnoscit. ⁊ Vbi apte
quoq; generalis ad discipulos
exhortatio subinfertur cum di
citur. ⁊ Vigilate itaq; quia
nescitis diem neq; horam. ⁊

Quia post peccata dr̄ pēnitentiam
suscipit; siscit & quisq; de
praesenti saeculo quotempo
re exit &. aliud tempus uo
luptatibus. atq; aliud pēniten
tiae aptare potuisset &.
Sed qui paenitenti ueniam
spo pondit. peccanti diem
crastinum nonpromisit.
Semper ego extremum diem de
bemus metuere. quem num
quam possumus preuidere.
Ecce hunc ipsum diem inquo lo
quimur. adindutias conuersio
nis accepimus. & tamen mala
quae fecimus flere recusamus.
Nonsolum commissa nonplangi
mus. sed & iam quae deflean
tur augemus. Ac si aliqua
nos aegritudo corripiat. si
signa aegritudinis uicinam
mortem denuntient. indutias
uiuendi quaerimus. ut peccata
nr̄a defleamus. & eas cum ag
no aestu desideri petimus.
quas acceptas modo pro nihi
lo habemus. Rem fratres
refero quam si intente audire
uelit caritas ur̄a exconsidera
tione illius uehementer instru
atur. Quidam uir nobilis in
ualeria prouincia nomine
chrisaurius fuit. quem lingua
rustica populus criserium
uocabat. Uir ualde idoneus
sed tantum plenus uitiis. quan
tum rebus. Superbia tumi
dus. carnis suae uoluptatibus
subditus. in adquirendis reb.
auaritiae facib. accensus.
Sed cum tot malis dnō finem pone
re decreuisset &. sicut religioso
quodam qui nunc super est pro
pinquo illius didici. corporis
languore percussus est. Quod
extremum uenienis eadem hora
qua iam de corpore erat exituris.
apestis oculis uidit terror & ni
gerrimos spūs coram se adsiste
re. & uehementer inminere ut
ad inferni claustra se raperent.
Coepit tremere pallescere su
dare. & magnis uocibus indutias
petere. Filium q; suum no
mine maximum. quem ipse iam
monachus monachum uidi. ni
mis & turbatis clamoribus uo
care dicens. Maxime carissime.
numquam tibi mali aliquid feci.
in fide tua me suscipe. Turba
tus mox maximus adfuit. lugent
& perstrepent familia conuenit.
Eorum quos ille insistenter sibi
grauiter tolerabat. ipsi malig
nos spūs uidere nonpoterant.
Sed eorum presentiam inconfu
sione & pallore ac tremore il
lius quis habebatur uidebant.

Pauore autem terre. eorum imaginis. huc illucq; uestebatur in lectulo. Iacebat in sinistro latere. aspectum eorum ferre non poterat. Uestebatur ad parietem. ibi aderant.

Cumq; districtus nimis relaxari se iam posse desperaret. coepit magnis uocibus clamare dicens. Indutias uel usq; mane. indutias uel usq; mane. Sed cum haec clamaret. in ipsis suis uocibus de habitaculo suae carnis euulsus est. O equo nimirum constat quia pro nobis ista. non prosit uidere. utetur uisio nobis proficiat. quo adhuc diuina patientia longanimiter expectat. Nam illi terror spiritus ante mortem uidisse. & induciar petisse quid profuit. qui easdem induciar quas petiit non accepit. Nos ergo fratres karissimi. nos sollicite ista cogitemus. ne nobis in uacuum tempora pereant. & tunc quaeramus ad bene agendum uiuere. cum iam compellimur de corpore exire.

Memento te quid uertitur dicit.

Orate ne fiat fuga uestra hieme uel sabbato. Perlegis quippe mandatum. ambulare longius sabbato non licet. Hiems quoq; ad ambulandum impedimento est. qui agressus ambulantium corpora frigoris adstringit. Ait ergo.

Orate ne fiat fuga uestra hieme uel sabbato. Aeci aperte dicat.

Videte ne tunc quaeratis peccata uestra fugere. quando iam non licet ambulare. Illud ergo tempus quo fugere non licet. modo debet cogitari dum licet.

Illa est hora nostri exitus semper intuenda. ista redemptoris ammonitio ante mentis oculos semper ponenda. qua ait.

Vigilate itaq; quia nescitis diem neque horam.

ITEM IN NATALI UIRGINIS LECTIO SCI IUA SEC MATHEUM.

In illo tempore. Dixit ihs discipulis suis. Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro. Et reliqua.

cxxiii HOMILIA BEATI GREGORII PAPAE DE EADEM LECTIONE.

Caelorum regnum fratres karissimi idcirco terrenis rebus simile dicitur. ut exhibeat quae animus non uidet. surgat ad incognita quae non nouit. Quatenus exemplo uisibilium. se ad inuisibilia rapiat.

&per ea quae usu didicit.
quasi confricatur incalescat.
ut per hoc quod scit notum di
ligere. discat &incognita a
mare. Ecce enim regnum
caelorum thesauro abscondito
in agro comparatur. quem qui
inuenit homo abscondit. &pre
gaudio illius uadit &uendit
uniuersa quaeha b& &emit
agrum illum. Quamre hoc
quoq; notandum est. quod in
uenitur thesaurus abscondit ur
ut seruetur. quia studium caeles
tis desiderii amalignis spiritib;
custodire non sufficit. qui hoc
ab humanis laudibus non ab
scondit. In praesenti &enim
uita quasi inuia sumus. qua ad
patriam pergimus. Maligni
autem spiritus iter nrm quasi
quidam latrunculi obsident.
O epredari ergo desiderant. qui
thesaurum publice postat in
uia. Hoc aū dicit non ut prae
mi opera nra non uideant. cum
scriptum sit. uideant opera
ura bona &glorificent patrem
urm. sed ut per hoc quod agi
mus. lauder exterius non quae
ramus. Sic autem sit opus in
publico. quatenus intentio ma
neat in occulto. Vt &de bono
opere proximis prebeamus
exemplum. &tamen per intentio
nem quado soli placere quae
rimus. semper optemus secreū.
Thesaurus autem. caeleste est
desiderium. Ager uero in quo
thesaurus abscondit ur. disci
plina studii caelestis. Quem
profecto agrum uendit ur om
nibus comparat. qui uoluptatib;
carnis renuntiant cuncta sua
terrena desideria. per discipli
nae caelestis custodiam calcat.
Vt nil iam quod caro blandit ur
libeat. nihil quod carnalem
uitam trucidat. spiritus perhor
rescat. Rursum caeleste reg
num negotiatori homini simile
dicitur. qui bonas margaritas
quaerit. sed unam pretiosam
inuenit. Quam uidelic&in
uentam omnia uendens emit.
quia qui caelestis uitae dulcedi
nem in quantum possibilitas
admittit perfecte cognouerit.
ea quae in terris amauerat.
libenter cuncta derelinquit.
In comparatione eius uilescunt
omnia. deserit habita congre
gata dispergit. In ardescit in
caelestibus animus. nil interre
nis lib&. deforme conspicitur.
quicquid de terrenae rei place
bat specie. quia sola pretiosae
margaritae claritas fulg& in me

O ecuius dilectione recte per sa
lomonem dicitur. ⁊ Fortis est
ut mors dilectio. ⁊ Quia uide
lic& sicut mors corpus interimit
sic abamore rerum corporalium
aeternae uitae caritas occidit. ⁊
Nam quem perfecte absorbuerit
ad terrena fortis desideria ue
lut insensibilem reddit. ⁊ Neq;
enim sca haec cuius hodie natali
cia celebramus. mori prodno po
tuisset incorpore. si prius aterre
nis desideriis mortua non fuisset
in mente. ⁊ Erectus namq;
in uisitatis culmine animus. tor
menta deristi. Premia calca
uit. ante armatos reges &pre
sides ducta stetit. feriente robur
tior. iudicante sublimior. ⁊
Quid inter haec nos barbari &de
biles dicimur. quibus ad regna
caelestia puellas perferrum
uidemur. ⁊ Quos ira superat.
superbia inflat. ambitio pertur
bat. luxuria inquinat. ⁊
Quis adipisci regna caelorum
per bella persecutionum non por
sumus. hoc ipsum nobis turpe sit.
quod dm nolumus saltim per pa
cem sequi. ⁊ Ecce nulli nrm hoc
tempore dicit dr. prome morere.
sed inlicita tantummodo inte
desideria occide. ⁊ Quiergo in
pace subicere carnis desideria
nolumus. quando in bello ip
sam carnem prodno daremus.
Rursum simile regnum celorum sage
nae in mare missae dicitur.
ex omni genere piscium congre
ganti. ⁊ Quae impleta adlitus
educitur. & in uasis boni pisces
eliguntur. mali autem proiciun
tur foras. ⁊ Sca ecclesia sagene
comparatur. quia &piscatoribus
est commissa. &per eam quisq;
ad aeternum regnum apraesentis
seculi fluctibus trahitur. nei nae
ternae mortis profunda merga
tur. ⁊ Quae ex omni genere pis
cium congregat. quia ad peccato
rum ueniam. sapientes &fatuos.
liberos &seruos. diuites &pau
peres. fortes &infirmos uocat. ⁊
Unde &per psalmistam dō dicitur.
Adte omnis caro ueni&. ⁊ Quae
sagena scilic& ecclesia tunc u
niuersaliter repletur. cum in
fine suo humani generis suma
concludetur. ⁊ Quam educunt
&secus litus sedent. quia sicut
mare saeculum. ita seculi finem
significat litus maris. ⁊ In quo
scilic& fine. boni pisces in uasis
eliguntur. mali proiciuntur fo
ras. quia &electi quiq; &inta
bernacula aeterna recipiuntur
&in terni regni luce perdita ad
exteriores tenebras reprobi per

trahuntur. Nunc enim bonor
malorq· communiter quasi
permixtor piscer fidei sagena
nos contin&· sed litus indicat·
sagena scae ecclesiae quidtra
hebat. Et quidem piscer qui
capti fuerint mutari non possun.
Nos autem mali capimur· sed in bo
nitatem permutamur. Cogi
temur igitur in captione· ne di
uidamur in litore. Ecce quam
grata uobis est hodierna solle
nitas· ita ut se non modicum
addicat· sicui ex hoc conuentu
uro deesse contingat.

Quidergo in illa die acturus est
quia conspectu iudicis rapitur·
ab electorum societate separatur
qui tenebrescit alumine· cruci
atur aeterna conbustione.

Vnde & hanc eadem compara
tionem dnr subtexuitate aperit
cum subiungit. Sic erit in con
summatione saeculi. Ex i
bunt angeli & separabunt
malos de medio iustorum
& mittent eos in caminum ig
nis· ibi erit fletus & stridor
dentium. Hoc iam fratres
kmi timendum est magis quam
exponendum. Apesta & enim
uoce· tormenta peccantium
dicta sunt· ne quis adignorantiam
ae suae excusationem recurre
r&· si quid de aeterno supplicio
obscure diceretur. Unde & sub
ditur. Intellexistis haec omnia?
Dicunt ei. Utiq· dne. Atq· in
conclusione subiungitur.
Ideo omnis scriba doctus in reg
no caelorum· similis est homini
patri familias proferenti de
thesauro suo noua & uetera.
Si per nouum & uetus quod dici
tur· utrumq· testamentum
accipimus. Abraham doctu
fuisse denegamus· qui noui &
ueteris testamenti· & si facta
nouit· minime uerba nuncu
auit. Moysen quoq· docto
patri familias conparare non
possumus· qui & si testamentum
u&us edocuit· nouitamen ter
tamenti dicta non protulit.
Sed ineo quod uerius dicit· om
nis scriba doctus in regno caelo
rum similis est patri familias·
intellegi ual&· qui a non debis
qui fuerunt· sed debis quiesse
in ecclesia poterant loquebatur.
Qui tunc noua & uetera profe
runt· cum utriusq· testamenti
praedicamenta· uocibus & mo
ribus locuuntur. Quod ta
men intellegi & aliter potest.
Vetustum quippe humani gene
ris fuit ad inferni claustra
discendere· pro peccatis suis

supplicia aeterna tolerare. cui
per mediatoris aduentum no
uum aliquid accessit. ut sibi c
recte studeat uiuere. caelorū
ualeat regna penetrare.
Et homo in terra editus a corrup
tibili uita moriatur in caelo con
locandus. Et tu&ius itaq; est
ut proculpa humanum genus
in aeterna poena intereat.
& nouum ut conuersus in regno
uiuat. Quo dergo in conclusi
one locutionis suae dnus subdidit.
hoc est utiq; quod premisit.
Prius enim de regni similitudine.
thesaurum inuentum ac bonā
margaritam protulit. post mo
dum uero inferni poenas. dema
lorum combustione enarrauit.
atq; in conclusione subiungit.
Ideo doctus scriba in regno cae
lorum similis est patri famili
as. proferenti de thesauro suo
noua & uetera. Acsi aperte
diceretur. ille in sta ecclesia
doctus predicator est. qui & no
uasit proferre de suauitate
regni. & uetusta dicere de terro
re supplicii. Vtuel poene
terreant. quos premia non inui
tant. Audiet de regno quod
am &. audiat de supplicio unus
quisq; quod timeat. ut corpen
tem animum & terrae uehemen
ter inherentem. si amor ad reg
num non trahit. timor min&.
Ecce enim de gehennae exprer
sione dicitur. Ibi erit fletus
& stridor dentium. Sed quia
presentia gaudia secuntur
perpetua lamenta. hic fr̄s kmi
uanam laetitiam fugite. si illic
flere formidatis. Nemo &
enim potest & hic gaudere cum
saeculo. & illic regnare cum dō.
Temporalis itaq; laetitiae fluxa
re stringite. carnis uoluptates
edomate. Quicquid animo
ex presenti seculo arid&. ex con
sideratione aeterni ignis ama
rescat. Quic quid in mente pu
eriliter hilarescit. hoc disciplī
nae iuuenalis sensus coherceat.
ut dum sponte temporalia fugitis.
& erna gaudia sine labore capiatis.

ITEM IN NAT SCE FELI
CITATIS SEU ETALIAR
SCARUM.
LEC SCI IUA SEC MATH.

In illo tempore. Loquente ibū
adturbas. ecce mater eius &
fratres stabant foris. quaeren
tes loqui ei. Et reliqua.

CXXIIII

SEQ MELIA BEATI
GREGORII PAP
DE EAD LECTION.

SCI EVANGE
LII FRR KMI breuis

est lectio recitata · sed magnis
misteriorum ponderibus gra
uida .·. Ihs enim conditor
& redemptor noster matrem
se nosse dissimulat · & quae e
mater sit · qui propinqui · non
per cognationem carnis · sed per con
iunctionem spis designat dicens ·.
Quae est mater mea · & qui sunt
fratres mei ?·. Qui cum q; fece
rit uoluntatem patris mei qui
in caelis est · ipse meus frater so
ror & mater est ·.· Quib; nobis
uerbis quid aliud innuit · nisi
quod obsequenter iussionibus
suis multos ex gentilitate col
ligit · & iudeam ex cuius carne
est genitus non agnoscit ·.·
Vnde & mater eius cum quasi
non agnoscitur · foris stare per
hibetur ·.· Quia uidelicet sina
goga id circo ab auctore suo
non recognoscitur · qui a legis ob
seruationem tenens · spiritalem
intellectum perdidit · & sese ad
custodiam literae foris fixit ·.·
Sed dum is qui uoluntatem pa
tris fecerit · soror & frater dni
dicitur propter utrumq; sex
um qui ad fidem colligitur ·
mirum non est · mirandum ue
ro ual de est · quomodo & iam
mater dicatur ·.· Fidele ergo
discipulos fratres uocare dig

natus est dicens ·.· Ite nunti
ate fratribus meis ·.· Quis er
go frater dni fieri ad fidem
ueniendo potuerit · quae
rendum est quomodo esse & iam
mater possit ·.· Sed sciendum
nobis est · qui a qui xpi frater
& soror est credendo · mater
efficitur praedicando ·.·
Quasi enim parit dnm · quem cor
di audientis infuderit · & ma
ter eius efficitur · si per eius uo
cem · amor dni in proximi mente
generatur ·.· Ad quam rem no
bis idonee confirmandam · ad est beata felicitas · cuius ho
die natalicia celebramus · quae
credendo extitit ancilla xpi · &
praedicando facta est mater xpi ·.·
Septem quippe filios sicut inger
tis eius emendationibus legitur ·
sic post se timuit uiuos in carne
relinquere · sicut carnales pa
rentes solent metuere · ne mor
tuos premittant ·.· In persecu
tionis enim labore deprehensa ·
filiorum corda in amorem supne
patriae praedicando roborauit ·
Et pasturium spu · quos carne
pepererat · ut predicatione pare
ret do · quos carne pepererat
mundo ·.· Considerate fratres
kmi in femineo corpore · uirile
pectus ·.· Ad mostem stetit in

per territa amittere se insilit
lumen ueritatis timuit · sinon
fuisset orbata · ⁊ Numquid
ego hanc feminam mastiram
dixerim? ⁊ Ceste dnis cum de
iohanne loquitur dixit · ⁊
Quid existis uidere in deserto pro
phetam? utiq; dico uobis & plus
quam propheta · ⁊ Et iohannes
ipse requisitus · respondit dicens · ⁊
Non sum propheta · ⁊ Quia enim
se plus quam prophetam nouerat
esse se prophetam negabat · ⁊
Quid circo plus quam propheta
dicitur · quia prophetae est offi
cium uentura prenuntiare · non
&iam ostendere · ⁊ Iohannes
uero plus quam propheta est
quia quem uerbo dixit · digito
ostendit · ⁊ Non ergo hanc fe
minam mastiram sed plus quam
mastiram dixerim · quae sep
tem pignoribus ad regnum prae
missis · totiens ante se mortua
adpoenas prima uenit · sed per
uenit octaua · ⁊ Aspexit mater
&cruciata & inperterrita fili
orum mortem · spei gaudium ad
hibuit · dolorem naturae timuit
uiuentibus · gauisa est morien
tibus · ⁊ Optauit nullum post se
relinquere · nesi quem haberet
superstitem · non posset habere
consortem · ⁊ Nemo ergo exuo

bis fratres kmi existim& · quod
eius cor morientibus filius & iam
carnalis affectus minime pulsa
uit · ⁊ Neq; enim filios quos
carnem suam esse nouerat · sine
dolore poterat morientes ui
dere · sed erat uis amoris inte
rior · quae dolorem uincet & car
nis · ⁊ Unde & passuro petro dici
tur · ⁊ Cum senueris extendes
manus tuas · & alius te cing&
& duc& quo tu non uis · ⁊ Neq;
enim si plenissime petrus noll&
pro xpo pati potuisset · ⁊ Sed mar
tirium quod per infirmitatem
carnis noluit · per uirtutem spis
amauit · ⁊ Quidum per carnem
ad poenas trepidat · per spm ad
gloriam exultat · ⁊ Actum est
ut cruciatum mastiri nolendo
uoluisset · sicut nos quoq; cum
gaudium quaerimus salutis ·
amarum poculum sumimus pur
gationis · ⁊ Amaritudo quippe
in poculo displicet · sed restitui
enda per amaritudinem salus
placet · ⁊ Amauit ergo iuxta
carnem felicitas filios · sed prae
more caelestis patriae · mori co
ram se uoluit quos amauit · ⁊
Ipsa eorum uulnera accepit · sed
ipsa meis dem ad regnum pre
uenientibus excreuit · ⁊ Recte
ergo hanc feminam ultra mas

tiram dixerim · quae & totiens
infiliis est desiderabiliter ex
tincta · dum multiplex mastri
rium optinuit · ipsa quoq; mar
tirii palmam uicit ·· Festur
apud uetteres mos fuisse · utquis
quis consul exister & · iuxta or
dinem temporum honorissui lo
cum tener & ·· Si quis poste
rior ad consolatum uenient ·
consul non semel sed bis fostasse
aut tesio fier & · & iam illos lau
de & honore transcenderet · qui
non plus quam semel consules
exstitissent ·· Uicit ergo beata
felicitas mastritas · quae tot an
te se morientibus filiis · pro xpo
frequenter occubuit · quia ad
amorem illius · sola sua mors mi
nime sufficit ·· Consideremur
fratres hanc feminam · conside
remur nos qui membris corporis
uiri sumus · in eius conparatione
quid existimabimur ·· Sepe
namq; agenda aliqua bona pro
ponimus · sed ūnus contra nos le
uissimus sermo ab ore inriden
tis eruperit · ab intentione ac
tionis nrae fracti protinus & con
fusi resilemus ·· Ecce nos ple
rumq; a bono opere uerba reuo
cant · felicitatem uero ysca inten
tione frangere nec tormenta
potuerunt ·· Nos in aura male
dictionis impingimur · haec ad
regnum & iam per ferrum exit
nihilq; esse quod obsistebat existi
mabat ·· Nos ad precepta domi
nica largiri nra saltim super
flua nolumus · haec non solum
dō suam substantiam contulit ·
sed pro illo & iam propriam car
nem dedit ·· Nos cum ex diuina
iussione filios amittimus · sine
consolatione lugemus · haec eos
uelut mostuos planger & si non
optulisses ·· Cum ergo ad illud
terribile examen districtus
iudex uenerit · quid nos uiri di
cemur · cum eius femine glori
am uiderimus de debilitate
mentis suae · quae tunc erit no
bis uiris excusatio · quando h &
ostend & tur · quae cum saeculo
& sexum uicit ·· Sequamur
ergo fratres kmi districtam
& asperam redemptoris uiam ·
usu quippe uisutum · ita plana
facta est · ut per eam feminis
libeat ambulare ·· O espicia
mus cuncta praesentia · nulla
sunt & enim · quae transire non
possint · turpe est diligere · quod
constat citius perire ·· Nonne
terrenarum rerum amor super
& · non superbia insl & · non
ira dilani & · non luxuria pollu
at · non inuidia consumat ··

Amore nro fratres kmi redemp
tor noster occubuit. & nos
amore eius discamus uincere
nos m & ipsos. Quodsi perfec
te agimus: non solum inminen
tes poenas euadimus. sed com
muni cum martyribus gloria
remuneramur. Nam quamuis
occasio persecutionis deest. ha
b & tamen & pax nra martyriu
suum. Quia & si carnis colla
ferro non subdimus. spitalita
men gladio. carnalia deside
ria inmente trucidamus.

INDEDICTON
ECCLESIAE:
LEC SCI EVA SEC LUCAM:

In illo tempore. Dixit ihs dis
cipulis suis. Non est arbor
bona quae facit fructus ma
los. neq. arbor mala facien
fructum bonum. Et reliq.

OMEL UENER BED PRBI DE EADEM LECTIONE.

Gvia propitia diui
nitate fratres
karissimi sol lemnia
dedicati
onis ecclesiae celebramus. de
bemus congruere sollemnita
ti quam colimus. Utricut
ornatur studiosius eiusdem
ecclesiae parietibus pluribus
accensis luminaribus. amplifi
cato numero lectionum. ad
dita psalmorum melodia. lae
tis noctem uigilius & more
transegimus. ita & iam penetra
lia cordium nrorum. semper
necessarius bonorum operum
decoremur ornatibus. Semper
in nobis flamma diuinae pa
ritter. & fraternae caritatis
augescat. Semper in scuario
pectoris nri caelestium memo
ria preceptorum. & angelicae
dominationis dulcedo sea re
sonet. Hisum enim fructus
boni arboris. hi boni thesauri
cordis. haec fundamenta sapi
entis architecti. quae nobis
hodierna sci euangelii lectio
commendat. Non nos for
mam solummodo. sed uistutem
potius habere pietatis. Quod
& iam mystica ueteris instru
menti nobis historia diligenter
insinuat. quando uel moyses
tabernaculum. uel templum
dno salomon in scae ecclesiae
typum condidit. Vtraq. enim
domus firmiter fundata esse

refertur; tabernaculum qui
dem· quia conpactor detabu
lis habebat parietes super
bases argenteas; templum au
tem super lapides quadros subpo
sitos·⁊ Ligna quoq· erant inpu
tribilia· equibus &tabernacu
lum omne factum· &templum
intus ornatum· ac desuper tec
tum fulgebat·⁊ Aurum &iam
de ber auro bono· optimum pro
ferebatur· de quo &tabernacu
li parietes intus ac foris uesti
ti· &templi non tantum parie
tes· uerum &iam laquearia
trabes· ostia· postes· &pauimen
ta· erant cooperta·⁊ Sed&
uasa uel utensilia domus utri
usq· cuncta pene aurea·⁊
Neq· haec nisi de auro purissimo
fieri licebat·⁊ Fructus &iam
arborum quin domum dni of
ferebantur· purissimi &exqui
siti esse iubebantur·⁊ Hoc est
uiti· oliuae· turis· mirrae· uel
stacte· &ceterarum huiusmodi·
Quae uidelic& cuncta spiritali
ter intellecta· ueram nrae fi
dei &operationis sinceritatem
denuntiant·⁊ Omnis namq·
utraq· uidiximus· uniuersalis
ecclesiae figuram premonstrat
Neq· incongruum quis arbitre
tur· quod duae sunt domus dni
in mysterio factae· cum unam
xpi domum esse ecclesiam nullus
fidelis ambigat·⁊ Quae &enim
sunt condite domus· ob significa
tionem utriusq· populi in
eandem fidem uenturi· iudaei
scilic& &gentilis·⁊ Vnde bene
tabernaculum sola plebs ebrea
condidit in heremo·⁊ Templi
autem structuram· proselitis
idest aduenae degentib; quot
quot in populo israhel tunc in
uenirri poterant· deuota fide
compleuerunt·⁊ Sed &rex po
tentissimus· tyri conductis ma
lomone commodatis artificib
&lignis gratantissime iuuit·⁊
Quia nimirum ante incarnatio
nem dominicam· notus tantum
erat in iudaea dn. at post quam
ille in ea quanatus &passus est
carne resuscitatus amor tuus·
&exaltatus est super caelos dn.
super omnem continuo terram
nominis eius gloria refulsit· or
bisq· uniuersus ad aedificatio
nem domus illius accepta ab eo
promissione donorum caelestiu
um gaudens accurrit·⁊
Quid ergo ipse conditor &redem
tor noster de constructione nrae
domus· quae nos sumus· in ea
quae nobis modo recitata est lec
tione sci euangelii dicat audiamus·

Non est arbor bona quae facit
fructus malos. neq. arbor ma
la faciens fructum bonum. ⁊
Bonas ergo arbores & bonos baru
fructus in constructionem sui
templi rex patiens quaerit. ⁊
At uero male arbores quisq. finis.
idem alibi doc& dicens. ⁊
Omnis arbor quae non facit fructu
bonu. excidetur & in ignem mitte
tur. ⁊ Arbores namq. hominis.
fructus autem operis dicit ipso
rum. ⁊ Vultis enim nosse quae
sunt arbores bonae quimali
fructus apostolus doc& dicens. ⁊
Manifesta autem sunt opera car
nis. ⁊ Quae sunt. fornicatio.
inmunditia. luxuria. idolorum
seruitus. ueneficia. inimicitiae.
contentiones. emulationes. ⁊
Irae. rixae. dissensiones. hereses.
inuidiae. ⁊ Homicidia. ebrieta
tes. comessationes. & his similia. ⁊
Vultis audire an arbores quaeta
les fructus faciunt. ad aeterni
regis templum caeleste pertine
ant. ⁊ subiungit apostolus
dicens. ⁊ Quae predico uobis.
sicut praedixi. quo quitalia a
gunt regnum di non consequentur.
Bone quoq. arboris fructus sub
sequenter enumerat cum ait. ⁊
Fructus autem spi est. caritas.
gaudium. pax. patientia. boni
tas. benignitas. fides. mansue
tudo. continentia. ⁊ O equis.
& aliis ammonens ait. ⁊ Ut
filii lucis ambulate. ⁊ Fructus
enim lucis est. in omni bonitate
& iustitia & ueritate. ⁊ Quis mi
rum fructus cum arboribus
equibus prodeunt. & hic addo
mum fidei. & illic ad habitationē
superne beatitudinis ueracites
pertinent. ⁊ Audiamus denique
arborem bonam. de bonorum fruc
tuum prouentu laetantem. ⁊
Ego autem sicut oliua fructifera
in domo dni speraui in misericor
dia di mei in aeternum & in sdm
saeculi. ⁊ Fructus quippe oliuae
lucidum est opus misericordiae. ⁊
Et ideo iure in misericordia di spe
rat in templo aeternitatis. quin
domo di preterita misericordiae
gratia resplend&. ⁊ Iure se talis
ad templum magni regis pertinere
confidens alibi dicit. ⁊ Et mise
ricordia tua subsequ&tur me om
nibus diebus uitae meae. ut inha
bitem in domo dni in longitudi
nem dierum. ⁊ At contra mala
arbor uideamus quales ferat
fructus. & tales ipsi ferre uite
mur. ⁊ Dicit propheta hieremias. ⁊
Maledictus homo qui confidit in
homine. & ponit carnem brachi
um suum. & a dno recedit cor eius.

erit enim quasi mirice in deserto.
Mirice namq; est infructuosa ar
bor & humilis. gustu nimis ama
ra. omniq; humana cultura
prorsus indigna. ac propter ea
fructificans in deserto; cui meri
to comparatur is qui a diuino
timore & amore recedens ab
hominibus regnum uel diuitias
sperat. Qui quantum a deco
re domus dei sit extorris iudican
dus. propheta subdendo mani
festat. Et non uidebit cum uene
rit bonum. sed habitabit inde
serto in siccitate. in terra salsugi
nis & inhabitabili. Nemo ergo
sibi fratrem mei male in occulto
uiuens. de fauore uulgi quasi bo
nus sit blandiatur. quia & si folia
uerborum perpulchra. si florem fame
gignit odoriferum. non est arbor
bona quae facit fructus malos.
Nemo cum recto corde bona que
ual & operatur. de sua salute
desperet. quia non est arbor ma
la quae facit fructum bonum.
Vna quaeq; enim arbor. de fruc
tu suo cognoscitur. haec cog
nitio de apestis solum modo ui
tus siue uisuris, accipienda est.
qualia superius ex apostoli sen
tentia commemorauimus.
Namq; sunt nonnulla quae quo
animo gerantur. ignorantur
aproximis. Vnde & in utramq;
partem possunt interpretari.
Sed ambigua quaeq; iustius abhis
quibona diligunt interpretan
tur in bonum. ut impleatur illud
apostoli. nolite ante tempus iu
dicare. Neq; enim de spinis
colligunt ficus. neq; de rubo uin
demiant uuam. Spine & rubus
plene aculeis arbores. illorum
corda designant. quiuel luxu
riae. inuidiae. concupiscentiae.
stimulis ipsis faedantur: uel ceste
iracundiae detractionis. odii su
perbiae. & amaritudinis aspe
ritatibus insuaues proximis. &
quasi intractabiles existunt.
Ficus autem dulcem regni caelestis
memoriam: uua flagrantiam
dominicae dilectionis significat.
Non ergo de spinis colligunt ficus
neq; de rubo uindemiant uuam.
quia quicumq; adhuc uitiorum
aculeis sordent. exempla uel
doctrinam uisuum ministrare
proximis nequaquam digne
preualent. Bonus homo de
bono thesauro cordis sui pro
fert bonum. & malus homo de
malo profert malum. Ther
aurus cordis intentio est cogita
tionis. ex qua prouentum ope
ris internus arbiter iudicat.
Vnde fit plerumq; ut minora bona

nonnulli maiori caelestis grati
ae mercede operentur uidelicet
propter intentionem cordis.
quamaiora uoluerant patrare
bona si possent. Et alii maio
ra uisuum opera ostentanter.
obiecuriam cordis tepidi. mino
ra adno premia sostiantur.
Denique opus uiduae quaeduos
nummos detulit ad templum.
innumeris diuitum donaris
abinterno cordium scrutatore
prefertur. Ex abundantia
enim cordis os loquitur. hu
manum quidem iudicium sepe
fallit. quia cor proximi nescit.
nisi ex ore & opere pensare.
Onis autem ipsum opus & sermo
nem nros ex cordis radice per
pendit. Illi ergo ex abundan
tia cordis os loquitur. qui ex
qua intentione promantur.
uerba noni gnorat. Quod
& iam subsequenter astruit.
manifeste ostendens. qui alo
quio bona absq operum ad
testatione nil omnino prosit.
Quid autem uocatis me inquit
dne dne. & non facitis quae dico.
Omnem namq uocare. boni donum
thesauri. bonae uidetur esse
fructus arboris. omnis enim
quicumq inuocauerit nomen
dni saluus erit. Sed sis qui

nomen dni inuocat. precep
tis dni per se uiuendo repug
nat. profecto patet quia de
bono cordis thesauro prola
tum non fuit bonum quod lin
gua sonuit. Nec talis fructum
confessionis fici radix sed spine
hoc est horrida uitis. & non mul
titudine dominicae dulcedinis
onusta conscientia procreauit.
Quae aut sit uera fructuum bo
norum malorumq discretio
dnis subalia figura subdendo
designat. Omnis qui uenit
ad me & audit sermones meos
& facit eos. ostendam uobis cui
similis est. Similis est homini
aedificanti domum. Homo
autem hic domum aedificans
ipse est mediator di & hominum
homo xpus. qui dilectam sibi
domum scam uidelicet ecclam
in qua perpetuo maneret.
aedificare & consecrare dig
natus est. Qui fodit in al
tum & posuit fundamenta
supra petram. qui in corde
suorum fidelium quic quid
terrenae intentionis inuenit.
funditus exstirpare studuit.
quatenus erecta rpuisce con
suetudinis ruderib. & cogita
tionibus superfluis. stabilem
in eis ipse & in concussam mansio

nem possit habere ⁊ Ipsest
enim petra supra quam huius
cemodi domus fundamenta
locauit ⁊ Nam sicut in do
mo aedificanda nil petre
cui fundamentum inponatur
ante sestur · ita sca ecclesia
petram suam uidelicet xpm
imo habet in corde recondita
neq; aliquid fidei illius ac
dilectioni preponit ⁊ Adeo
ut probat etiam mortem pa
ti non dubitet ⁊ Cui nimi
rum petre princepi ecclesiae
quia firmissime adhaesit ·
ab ea nomen accepit · quan
do audiuit ⁊ Quia tu es pe
trus et super hanc petram ae
dificabo ecclesiam meam ⁊
Inundatione autem facta inlisum
est flumen domui illi et non
potuit eam mouere fundata
enim erat supra petram ⁊
Patet expositio quia pulsata
est sepe pressuris ecclesia
nec deiecta ⁊ Quosqui cre
dentium malis uicti cesserunt
ad hanc utiq; domum non per
tinebant · quia si super petram
fidei et non potuit super ha
renam perfidie uel leuitatis
fundati consisterent labefac
tari nunquam prorsus uale
rent ⁊ Notandum autem
quod haec inundatio tempta
tionum tribus modis ecclam
impugnat ⁊ Nam uel a sua
concupiscentia temptatur ·
quisq; abstractus et in lectus ·
uel falsorum fratrum improbitate fatigatur · uel a pestiferis
ribus externorum appetitur
insidiis ⁊ Quae uidelicet
temptamenta dni alibi postas
inferi nuncupat ⁊ Et merito · quia nimirum si uicerint
in aeternum trahunt interitu ⁊
Et super hanc petram inquit
aedificabo ecclesiam meam ·
et portae inferi non praeualebunt aduersus eam ⁊ Et si
ergo pulsant · non tamen deiciunt ecclesiam xpi porte diaboli
et si inruit inundatio perfidie
non subruit domum fidei ⁊
Quae enim adiutorio suo ueraciter dicere potest · dum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me · non debellatur ab extraneis quia rabiem persequentum infidelium · cum corona
martirii patiendo superat ⁊
Non corrumpitur a falsis fratribus
quia et hereticorum dogmata
recte credendo refutat · et uitiosa quorundam catholicorum
exempla · sobrie et iuste et pie
uiuendo deuitat · non obtectatur

sumo propriae cupiditatis.
quia feru& interius solo ardo
re dominicae caritatis.
Huic autem homini. idest redēp
tori nro. qui ecclesiam sibi uni
uersalem inuincibili mentis
fortitudine copulauit. pro mo
do suo quiq; similantur electi.
quando quodipse in tota ec
clesia generaliter facit. hoc il
li in suis singuli cordibus agere
specialiter curant. Nam
quasi in altum fodiendo suam
uigilanter conscientiam discu
tiunt. ne quid in eo ordidum la
teat sollecite inquirunt. cunc
tas a fundo cordis super uacu
orum cogitatuum latebras
manu sedulae discretionis &
hauriunt. quatenus firmam
insequie tamq; sedem. petrae
illi fortissimae hoc est xpo pre
parent. Fit q; ut per eius pre
sentiam insuperabiles inter
saeculi terrentur aduersa si
mul & prospera blandientur
perdurent. Haec iuuante
dno fr̄is kmi de euangelicę lec
tionis expositione transcurri
mus. sed uid&tur congruum
sollemnitati quam colimus. de
aedificio templi aliqua com
memorare. & quam decenter
ornatur illius ecclesiae signifi
cationi conueniat indagare.

Narrat ergo scriptura quia cepert
salomon ut tollerent lapides
grandes. lapides pretiosos in
fundamentum templi & qua
drarent eos. Lapides autem
grandes & pretiosi qui in fun
damento locati. totum onus
templi sibi super inpositum
portant. & imios scae ecclesię
doctores insinuant. grandes
nimirum excellentia merito
rum. pretiosos claritate sig
norum. quia ab ipso dno uer
bum audientes totam crescen
tis ecclesiae fabricam sua prae
dicatione genuerunt.

Quando enim in scripturis funda
menta plurali numero dicun
tur. uel praedicatores eorum. uel
firmas iustorum cogitationes
significant. Vnde est illud
psalmistae. Fundamenta eius
in montibus sancis. At cum singu
lari numero fundamentum
ponitur. ipsum sepius auctorem
bonorum omnium indicat. de
quo apostolus ait. Funda
mentum enim aliud nemo po
test ponere praeter id quod
positum est. qui est xpus ihs.
Et de quo rursus ad credentes.
sed estis inquit ciues sanctorum
& domestici di. super aedificati

super fundamentum apostolo
rum & prophetarum ·
In hoc ergo fundamento lapides
grandes & pretiosi quitemplum
omne gestarent sunt positi ·
quia per ipsum ad propagandam
toto orbe ecclesiam & prius
patri archae ac prophetae · &
post modum sunt apostoli in
structi · Qui quo astiuscitur
amori inherebant · eo fosti
us sectatores suos in aedificio
caelesti sustentabant ·
Quos uidelicet lapides rex qua
drare precepit · ut magistros
ecclesiae compositos moribus
& inmobiles animo esse debere
significat · Sicut enim qua
dratum quacumque uestitur sta
bit · ita nimirum uita perfectorum
quae aduersitatis lineam sollicite
directa est · nullis temptationum
impulsibus · a sua nouit stabili
tate deici · Erat autem tem
plum de marmore pario · quem
lapis albus exstructum · ut can
dorem ecclesiasticae castitatis
exprimeret · De quo in amo
re cantico dicit · Sicut lili
um inter spinas · sic amica mea
inter filias · Habebat uero
sexaginta cubitos in longi
tudine · & uiginti cubitos in
latitudine · & triginta cubitos
in altitudine · Longitudo
ergo templi fidem sanctae eccle
designat · per quam longanimi
ter inter opera sua bona pra
uorum aduersa tolerat ·
Latitudo caritatem · qua ipsa
intus per uiscera pietatis spa
tiatur · Altitudo spem · qua
propter bona quae per cari
tatem operatur · caelestis vi
tae premia expectat ·
Et bene longitudo sexagintae est
cubitorum · Senario enim
numero bonorum operum
sol & perfectio designari ·
Quia & dnus sex diebus mundi
ornatum perfecit & sex sunt
huius saeculi aetates · in quibus
sancta ecclesia pro aeterna requie
piis actibus instat · Bene
uiginti sunt cubiti latitudinis ·
quia geminum est preceptum
caritatis · quo ecclesia inter
bulatione dilatatur · quan
do perfectus quisque & condito
rem ex toto corde · tota ani
ma · tota uiribus · & proximum
tamquam seipsum diligere
probatur · Bene triginta
in altitudine sunt cubiti · quia
omnis electorum spes ad uisio
nem sanctae trinitatis quantum
ual & se exercendo & purifi
cando preparat · Sex igitur

adfidei longanimitatem · tria
adcelsitudinem spei · duo per
tinent adlatitudinem amoris ·,
Quibus tribus uistutum insig
nibus · totum scae ecclesiae
statum constat perfici · ⁊
Quod autem per denarium qui
perfectus est numerus singula
haec multiplicantur · multi
plex eiusdem perfectionis
augmentum figurate denun
tiat · ⁊ Notandum sane quod
triginta cubiti altitudinis
nonusq· adsummum templi
fastigium · sedusq· adlaquea
ria pertingebant · ⁊ Oeinde
adlaquearia medii cenaculi
alii triginta cubiti altitudi
nis adsurgebant · ⁊ Porro
testium caenaculum quod su
per erat sexaginta habebat
cubitos in altitudine · ac sic
omnis altitudo domus incen
tum uiginti erat cubitos ex
tenta · ⁊ Prima igitur domus
triginta cubitis in altitudine
surgit · quia presentis ecclesia
aduidendam speciem scae tri
nitatis · tota intentione sus
penditur · ⁊ Superior domus
triginta sq· cubitos se in altum
adtollit · quia solute corpori
bus animae perfectorum · usq·
addiem uniuersalis iudicii ·
eiusdem beatae & indiuiduae
trinitatis presenti uisione
fruuntur · ⁊ Suprema domus
bis tricenis altaest cubitis ·
quia resuscitati amor tuis
omnes electi in contemplacio
ne eiusdem sui conditoris qui
in tribus personis unus est dr̄.
aeterna spe simul & carnis
in mortalitate gaudebunt · ⁊
Factus est autem medius paries
in templo de tabulatis cedrinis ·
uiginti cubitorum altitudinis
quidiuider & oraculum · id est
sem scorum a priore parte tem
pli · ⁊ Habebatq· oraculum
xx cubitos longitudinis · & xx
cubitos altitudinis · ⁊ Porro
ipsum templum pro foribus ora
culi xl cubitorum erat · ⁊
In quo erant mensae & can de
labra de auro · sed & altare au
reum propeostium oraculi · qua
tenus incenso in eo thimiamate
uapor fumi ascendens operiret
oraculum · ubi erat arca testa
menti · superq· eam cherubim
gloriae obumbrantia propitia
torium · ⁊ Prior ergo domus
presentis ecclesiae statum · in
terior uitae caelestis ingres
sum designat · ⁊ Vnde recte
in priori mensae & candelabra
sunt facta · quia nimirum · in

hac uita lumine scarum scrip
turarum & sacramentorum
caelestium refectione opus ha
bemus ·· Infuturo autem ta
libus nonegemus subsidius. ubi
iuxta psalmistae uocem · qui
cumq; apparuerint cum iusti
tia · satiabuntur manifestata
gloria xpi ·· Inhac quoq; iu
ta corda iustorum quasi altare
incensi aureum splendida ful
gent per munditiam scitatis.
aromatibus sunt refecta desi
deriorum spiritalium · incendio
flagrant amoris continui · &
quasi inproximo caelestis intro
itus posita · suauissimum suae
orationis uaporem · intra sca
scorum superna emittunt · ubi
xpi est indextera di sedens ··

Quem aptissime arca testamenti
· quae erat intra uelum designat
inqua urna erat aurea habens
manna · & uirga aaron quae
fronduerat · & tabulae testamen
ti ·· Ipsa namq; arca natu
ram humanitatis eius; urna
mannae · plenitudinem diuini
tatis · uirga aaron · potentiam
sacerdotii eius inuiolabilem ·
tabulae testamenti designant ·
quia ipse est quilegem dedit
quiq; & iam benedictionem his
qui legem faciunt dabit ··

Bene autem templum proforibus
oraculi · xl cubitorum erat lon
gitudinis · quo inhac adhuc uita
ieiunius & continentia nos cas
tigari oportet · ut adinterne
dulcedinis sacietatem peruenire
mereamur ·· Namq; hoc nu
mero · castigationem uitae pre
sentis significari intellegit om
nis · qui quadragenarium mos
si · uel heliae · uel ipsius dni ieiu
nium recte intellegere nouit ··

Bene ipsum oraculum inquo arca
percherubim gloriae tegebatur
xx cubitos longitudinis · latitu
dinis · & altitudinis habebat ·
quinumerus perfectionem ut
diximus geminae dilectionis
insinuat ·· Quia quicquid in
hac peregrinatione prodo geri
tur · totum hoc inilla mansione
patriae perennis · ubi magnifi
centia eius continua beatorum
spiritum laudatione sustollitur ·
insola dilectionis amplitudine
perficitur ·· Erat & postis cus
ante templum xx cubitorum
longitudinis · iuxta mensuram
latitudinis templi · & x cubito
rum latitudinis habens ostium
contra hostium templi aboriente ··

Quae uidelic& postis cus illam sae
ecclesiae plebem designat · quae
dominicae incarnationis tem

pora precesserit · nec tamen abeiusdem incarnationis fide uacua remansit ·· Hoc est enim ostium posticum contra ostium templi esse ad ostum solis · fidem populi prioris dexpō eandem esse quae sequentur eodemque gratiae orientis lumine cunctorum fidelium corda inlustrari ·· Vnde bene in eadem postica duae columnae aereae maximi & mirandi operis circa ostium templi narrantur esse statutae · & his capitella quasi opere lilii super imposita ·· Columnae enim stant ante ostium templi · quia aduentum redemptoris nri qui ait · Ego sum ostium per me si quis introierit saluabitur · precesserunt doctores egregii · de quibus dicit apostolus ·· Iacobus & cephas & iohannes qui uidebantur columnae esse · qui eidem eius aduentui testimonium perhiberent ·· Una enim ad extrinsecus ostii alia stabat a sinistris ·· Quia & populo israhel quitunc diuina fide & caritate calebat · incarnationem sui redemptoris futuram praecinebant · & non minus gentib; quae adhuc quasi ad aquilonem positae perfidiae frigore torpebant · eiusdem redemptionis ingressum praedicabant esse p andendum ·· Quod uero capitella columnarum quasi opere lilii fabricata erant · significat quia tota praedicationis eorum summa · de claritate perpetuae beatitudinis insonuit · eiusq· uidendam gloriam suis auditoribus promisit · quia aeternus ante saecula dr̄ existens · homo factus est in fine saeculorum · utquasi flos lilii interius colorem aurosum exterius habet & candidum ··

Quidnamq· auri rōbor in candore nisi fulgōr est diuinitatis in homine ·· Quem uidelicet & hominem & prius uisuribus clarum ostendit · & post mortem niueo incorruptionis splendore uestiuit ·· Haec nos km̄i in presentis festi nri gaudio de factura templi pauca & pluribus fraternitati urae exposuisse libuit · quatenus & miranda terrestris domus dn̄i fabrica [illegible] auditum · & haec e[illegible] ter intellecta · men[illegible] dentur ad amorem [illegible] habitationis erige[illegible] gamus igitur fr̄m[illegible] decorem domus aet[illegible] ex dō habemus in ca[illegible] loco tabernaculi g[illegible]

sedulo cogitare · ac nos alter
utrum admonere curemur ·
Unum ante omnia petamus abeo
& hoc infatigabili intentione que
ramus ut inhabitare mereamur
in domo eius omnibus diebus uitae
nrae · hoc est per enni uita ac
luce felices · Non autem spernit
neq; despicit precem pauperum
quando hoc quod diligit ipse pre
camur · sed clementer exaudient ·
donabit nos uidere bona sua in
terra uiuentium · Ihs xpus dnus
noster qui uiuit & regnat cum
patre in unitate spiritus dni · per
omnia saecula saeculorum · Am ·

ITEM IN DEDICAT BASIL·
LIC SCI IVA SEC IOHANN ·

IN illo tempore · Facta sunt
encenia in hierosolimis & hi
em erat · Et ambulabat
ihs in templo in porticu salo
monis · Et reliqua ·

(cxxvi) OMELIA VENERABILIS
BEDAE PRBI DE EADEM
CTIONE : —

IIMUS EX LEC
e euangelica frater
i · quia facta sunt en
nia in hierosolimis ·
Encenia autem uo
cabantur sollemnia
dedicationis tem
pli · que populus
di ex antiqua patrum traditio
ne per annos singulos celebrare
consueuerat · Quorum uesti
gia nos hodie iuxta morem xpi
ani orbis sequenter · annuam
dedicationis ecclesiae nrae diem
diuinis laudibus & uigiliis stu
duimus agere sollemnem ·
Et hanc nos festiuitatem eo maio
re deuotione celebrare oportet ·
quo eam redemptori nro gratis
simam esse cognouimus ·
Adeo ut in illa templum ipse ingre
di · & sermonem facere ad popu
lum · ac diuinitatis suae sacra
menta pandere dignatus sit ·
Facta sunt inquit encenia in hie
rosolimis & hiems erat ·
Et ambulabat ihs in templo · in
porticu salomonis · Si ergo am
bulare uoluit in templo in quo
caro & sanguis brutorum ani
malium offerebatur · multo ma
gis nram orationis domum ·
ubi carnis ipsius ac sanguinis sa
cramenta celebrantur uisitare
gaudebit · Si per ambulare
non despexit porticum in qua
rex quondam mortalis ac terre
nus · quamuis potentissimus ac
sapientissimus adorandum sta
re solebat · quanto magis pene
tralia cordium nostrorum in
uisere atq; inlustrare desiderat ·

Sitamen ea postica mente salo
monis. hoc est si ea timorem su
um quod est initium sapientię
habere perspexerit. ⁊ Neq;
enim putandum est quia do
mus solummodo in qua ad o
randum. uel ad mysteria cele
branda conuenimus templum
dni sit & non ipsi qui in nomine dni
conuenimus multo amplius tem
plum eius & appellemur & simus
cum manifeste dicat apostolus. ⁊
Vos estis enim templum di uiui. ⁊
Sicut dicit dr. inhabitabo in eis
& inter illos ambulabo. ⁊
Si ergo templum di sumus: cure
mus sollester & bonis sataga
mus actibus. ut in eodem suo
templo sepius ipse & uenire &
mansionem facere dignetur.
Caueamus hiemis exemplum.
ne uidelic & corda nra dni ad
uenient. a caritatis ardore
torpentia reperiat. ideoq;
ea citius auersatus relinquat. ⁊
Quid enim pertinuit ad euange
listam hiemis tempus comme
morare. nisi quia duritiam per
fidię iudaeorum. per asperita
tem aurarum uoluit designare
brumalium. ⁊ Et quia pluri
mis eorum quos tunc in templo
inuenit congrueba sermo que
dixit. & quo abundabit mi
quitas. refrigescet & caritas
multorum. ⁊ Sicut & iam sub
requenter apostolus denuntiat di
cens. ⁊ Circumdederunt ergo
eum iudaei & dicebant. ⁊
Quo usq; animam nram tollis.
si tu es xps dic nobis palam. ⁊
Non enim haec ueritatem fidei
quaerendo. sed illi quem inter
rogabant insidiando & calum
niam struendo dicebant. ⁊
Xps namq; quem fides orthodoxa
uerum dm. uerum confitetur
& hominem. illi purum tan
tummodo hominem futurum.
non autem & dm esse crede
bant. ⁊ Memores uidelic &
quia de humanitate illius. iura
uit dns dauid de fructu uentris
eius sedere super sedem suam.
sed obliti quod ipse de sua diui
nitate per eundem dauid decantat dicens.
Dns dixit ad me filius meus es tu
Credebant ergo xpm de stirpe
dauid nascituru. & regem
cęteris omnibus excellentio
rem esse ueniturum. ⁊
Quia & iam dementia posteri
eorum usq; in presentem & donec
anti xpm pro xpo suscipiant
errare non cessant. ⁊ Et si se
dns ihs xpm esse respondet &
cogitabant eum tradere po
testati presidis punendum.

quasi contra angustum repug
nant: inlicitum sibi usur par &
imperium. Sed ipse nrae salu
ti consulent. propter quorb&
scribenda erant. ita responsum
temperauit suum. ut & calum
niatorum ora conclude r &.
& quia xpr est. fidelibus aper
ta uoce proder &. Illi enim
de homine xpo querebant.
ipse autem diuinitatis suae qua
equalis est patri palam mirste
ria narrauit. Circumdemus
ergo & nos km̄ eum. non sicut
iudaei insidis appetendo. sed
ut fidelissima domus eius: placi
dam illi in nobis sedem parando.
O equibus merito dicatur.
Sāificauit tabernaculum suū
altissimus. dn̄s in medio eius
non commouebitur. P&a
mus eum non ut illi u erami
endo. quousq animam nram
tollis. si tu es xpr dic nobis pa
lam. Quid enim uerami
quam ut magistrum uerita ut
ideo sibi animam tollere quae
rerentur. qui a non est incredu
lis & contra dicentibus. apeste
suae maiestatis arcana resera
uit. Sed ut scriptura ad mon&.
sentiendo de illo in bonitate. & in
simplicitate cordis quaerendo
illum. Quo inuenitur abbis

qui non temptant illum. appa
r& autem eis qui fidem habent
in illum. O i camus ei subpli
ces qui a tuet xpr. te filium di
unigenitum patri & spūi sco
coaeternum esse & consubstanti
alem in diuinitate. te nrae
substantiae participem ex tem
pore factum esse cognouimus.
da ut quod interim pia fide
ueneramur. plena in futuro
uisione speculemur. Haec
est & enim unica animae nrae
salus & uita. tuum perpetuo
uultum tuam cernere lucem.
Nec dubitandum quia roganter
exaudiat nos. quando quod
ipse precepit rogamus. quod
dare ipse desiderat intenta
mente poscimus. Quomodo
enim piae supplicantibus fa
mulis negare credendus est do
na. quae & iam rebellib; ultra
quam petebant aperire non
renuit. Quicum illum an
homo xpr esset interrogarent.
ipse eis non hominem tantum
sed & iam dn̄m xpm̄ & di filium se
esse non tacuit. Respondit
enim eis dicens. Loquor uobis
& non creditis. Opera quae
ego facio in nomine patris mei
haec testimonium perhibent
de me. Sed uos non creditis

quia nonestis & ouibus meis.
Qui ergo se in nomine patris
opera sua facere testatur. pro
facto quia filius dixit credendus
insinuat.. Sed illi duplici rea
tu tenentur obnoxii. qui nec
uerbis qui locutus est. nec factis
quibus ueritatem uerborum
adstruebat adfidem. poterant
mutari.. Merito q ex ouibus
eius non esse dicuntur. qui non
ouina simplicitate pastorem
bonum sequi. sed ferina potius
rabie satagebant persequi..
Verum quia sunt nonnulli qui
fidem uerbo tenus obseruant
& habitu ouium beluina corda
praetexunt. subsequenter ipse
pastor. quae ouium suarum ui
ta. quae sit merces edoc&..
Ouis meae uocem meam audiunt
& ego cognosco eas & sequuntur
me.. Et ego uitam aeternam
doeis. & non peribunt in & ernũ..
Quicumq ergo aeternum decli
nare interitum. ac uitam deside
rat uidere perpetuam. uocem
xpi necesse est. non solum audi
endo & credendo. sed & bene
uiuendo sequatur.. Quod au
tem se ouis suas cognoscere di
cit. eligere utiq & ad regnum
caeleste praedistinare significat.
Vnde salomon ait.. Viae enim
quae ad extrisunt nouit dnr..
Et e contrario de reprobis apos
tolus. qui autem ignorat inquit
ignorabitur.. Pulchre autem
debis qui audirent uocem suam
& se sequerentur ait.. Et ego
uitam aeternam doeis. & non
peribunt in aeternum..
Visisunt namq mastires oculis
insipientium mori. uisisunt pe
rire. cum mortalem uitam diuer
sis paenarum generibus subac
tam amittierent.. Sed non peribunt
in aeternum. non uidebunt mor
tem in aeternum. quimox soluti
carcere carnis debita sua cesta
mini premia sostiuntur..
O equibus adhuc apte subditur..
Non rapi & eas quisquam dema
numea.. Nitebantur quippe
persecutores impii. rapere pios
xpi confessores de manu eius.
quando uel eos ad negandam
fidem tormentis cogebant
ut animas eorum alienas red
derent xpo. uel amorientib;
uicti. nihil ominus ex anima
eorum corpora. aut in aqua
dissoluenda. aut in igne con
burenda iactabant. utquasi
xpo resuscitandi ea facultatem
tollerent.. Sed nemo rapit eos
de manu eius. cui sicut ipse alibi
ait. omnia traditasunt a patre..

Quia & cessamus ut iuncam
adiuuat. & victores uiperpe
tuo regnem coronat. & eisdem
& iam carnem inqua cessaue
rum. inmortalem suo tempore
reddit.; Quibus uerbis eorum
quoq; temeritatem quisibi la
queos mortis parabant redar
guit; manifeste insinuans. quia
stultissime de eius perditione
dolus agerent. quiuitam dare
posset & inmortalem. cui nemo
raper & aliquem debis quos
suos esse ante sta prenosset.;
Sed ne haec loquendo suam uide
retur gloriam quaerere. to
tam suam potentiam adpatris
gloriam refert cum subiungit.;
Pater meus quod dedit mihi.
maius omnibus est.; Maius
autem omnibus quod media
tori di & hominum. homini
ihu xpo pater dedit. hoc est
ut sit unigenitus eius filius. in
nullo signenti uel natura dis
similis. uel uirtute inferior.
uel tempore posterior.;
Quam uidelic & aequalitatem
ipse dnis in diuinitate habuit.
priusquam mundus esset & apud
patrem. ipse in humanitate ex
tempore incarnationis accepit.;
Et nemo potest rapere de manu
patris mei.; Supra de oui bus
suis dicit. non rapiet eas quis
quam de manu mea. & nunc
subiungit. & nemo potest rape
re de manu patris mei.;
A peste dans intelligi unam atq;
indissimilem esse manum. hoc
est uirtutem suam & patris. atq;
ideo xpm esse credendum.
qui non sicut ceteri sanctificatus
per gratiam extempore. sed ue
rus semper & unicus filius di.;
Quod & iam sequente sententia
luce clarius aperit dicens.;
Ego & pater unum sumus.;
Vnum inquit sumus. una nobis
substantia. una est diuinitas.
una aeternitas. perfecta aequa
litas. dissimilitudo nulla.;
Quibus profecto uerbis non pre
sentem solum modo iudaeorum
questionem. qua a ipse esset
xpi interrogabant explicauit.
sed & iam hereticorum perfidi
am quam futuram prae uidit.
quantum sit execranda mon
strauit.; Protinus enim dicit.;
Xpi homo est tantum. dni non est.;
At cum ipse dicat. ego & pater u
num sumus. manifeste pat &
qui a unum cum do patre sub
stantialiter homo purus esse
non potest.; Et quia xpi idem
quod pater est. cauenda est
hereses fotini quae hunc credi

dm̃ prohib& . ⁊ Arrius autem
xp̃r inquit factura dō · non ex
dō natura est · & ideo minor pa
tre credendus . ⁊ Cui contra
dicens ipse · ego inquit & pater
unum sumus . ⁊ Quis enim
non facere uidetur · quia nul
la creatura unum cum illo
qui omnia creauit · naturali
ter & esse potest . ⁊ Et quia
xp̃r naturaliter unum cum pa
tre est · damnanda est arri
peruicacia · quae illum esse
creaturam adfirmat . ⁊
Porro sabellius non sunt in
quit duae personae patris
& filii confitendae · sed ipse
pater quando uult pater est .
quando uult filius est · idem
tamen unus est . ⁊ Quem me
morata sententia fidelius
ipse condemnat . ⁊ Constat
namq; quia ego & pater de
una persona dici non potuit ;
sumus de uno dici non congruit . ⁊
Quapropter & iam sabellii erro
re cum cæteris abiecto · sequen
da est nobis apostolica beati
p&ri fides quadnm confessio
nis . ⁊ Tuer xp̃r filius dī uiui ⁊
Hæc de lectione euangelica
prout dn̄r donauit explanan
do transcurrimus · sed lib&
adhuc de enceniorum sollem
nitate · quam & tunc hierosō
lymitis . & nos hodie celebra
mus · fraternitate uræ latius
disserere . ⁊ Hoc autem impri
mis notandum est · quod encæ
nia quae in lectione euange
lica facta cognouimus · non
ad primam templi dedicatio
nem · sed ad ultimam pertinent . ⁊
Quod ex eo facile colligitur
quia hieme facta referuntur . ⁊
Prima siquidem eius dedicatio
a salomone . tempore autumni ·
media a zorobabel & iesu sa
cerdote tempore ueris · ulti
ma a iuda machabeo tempo
re hiemis est facta . ⁊ Quan
do specialiter constitutum
esse legitur · ut eadem dedica
tio per omnes annos in memo
riam sollemnibus reuocare
tur officiis · iuxta quod ad
tempus usq; dominicae in
carnationis obseruatum fuisse .
modo cum euangelium legere
tur audiuimus . ⁊ Haec autem
fuit causa secundae & festiuae
dedicationis · quia salomon
quidem templi opus quod a dno
condidit · septem annis perfecit ;
hoc autem octauo anno deci
ma die mensis septimi · qui
a nobis october appellatur ·
in magna gloria dedicauit . ⁊

Quae uidelicet dies & antea per legem erat statuta sollemnis. ita ut mea tabernaculum omne. per singulos annos maoribus hostis expiari deberet.

Denique zacharias pater beati baptiste iohannis. eisdem expiationibus adaltare deseruiens. adueniente angelo de dominicae misterio nativitatis. gaudioque humanae salutionis instruitur.

Sed hoc templum post annos quadringentos triginta incenderunt chaldei. & hierosolimorum urbe destructa populum israhel in babilonia abduxere captiuum.

Qui post annos septuaginta regnantibus persis patriam remissus. rursusque edificatum est templum per annos quadraginta sex. & festia diem mensis duodecimi. quem nos uocamus mastium. opus ad finem usque perductum.

Cui uidelicet tunc operi praefuerunt duces plebis strenuissimi iudiximus. zorobabel de regio genere. & hiesus sacerdos magnus. sed & prophete aggeus. & zacharias. adiuuantes eos. atque aduersus insidias impedientium opus ostium. cor populi corroborantes.

Inde post annos ferme trecentos. & quinquaginta sex. rex nefandissimus graecorum antiochus fraude capta hierusalem. templum idem sordibus idolorum profanauit.

Auferens inde & confringens altare dni aureum. mensam propositionis. candelabrum luminis. & cetera uasa templi aurea. quae inuenire potuit. sed & in templo iouis simulacrum statuens. populumque tormentis ad sacrificandum idolis cogens.

Qua persecutione multi de populo prodiuine legis custodia trucidati sunt. Inter quos & mater illa septem filiorum merito famosa. nobilissimam pro dno cum sobole martirii coronam meruit. Sed iudas machabeus cum esset de genere sacerdotali. collecto exercitu iustorum. aduersus antiochi ducis arma corripiens. eosque de iudea expellens. persecutionis seuissimae finem imposuit. ac templum abidolorum imaginibus emundans. noua rursus altaria. & cetera uasa. uel ornamenta faciens. atque in templo reponens dedicauit ea simul cum templo quod purificauit & renouauit. xxma. v. ta

die mensis nom. quia apud nos appellatur december. & ad hiemem pertinere nulli dubium constat. Statuitq; decretum ut praediximus annis omnibus: diem encenorum idest innouationis ac dedicationis templi festa deuotione celebrari. Quae profecto omnia sicut apostolus doc& in figura facta sunt nri. & propter nos utiq; scripta. ideoq; nobis sollestius spirituali ratione discutienda.

Salomon quippe rex quum interpretatur pacificus. ipsum redemptorem nrm typice designat. de quo isaias ait.

Multiplicabitur eius imperium & pacis non erit finis. Templum quod edificauit catholica eius ecclesia est. quam de uniuersis per orbem credentibus quasi deuius lapidibus in una sua fidei & caritatis conpagem adgregat.

Quod autem septem annis edificatum est templum. significat quia per totum huius seculi tempus quod septem diebus euoluitur. sae structura ecclesiae crescere numquam desinit.

Quod octauo anno dedicatum est. & celeberrima illa ac maxima sollemnitas a salomone rege cuncti filii israhel tempore completę dedicationis exhibita insinuat mystice quia perfecto in fine mundi numero electorum. diu desideratę in mortalitatis est securitas festiuitas.

Et per acto uniuersalis resurrectionis miraculo. mox omnes qui ad pacifici regis ueri scilicet salomonis regnum pertinent. aeterna cum eo gaudia patriae caelestis intrabunt.

Nam quia dns noster octaua die idest post septimam sabbati resurgere a morte uoluit. recte numeris octonarius. nrae quoq; resurrectionis festa uentura designat. Quod templum abhostibus incensum rursum dno miserante construitur quod a idolatris coinquinatum. denuo superne pietatis auxilio mundatur. uarios ecclesiae insinuat euentus. quę nunc infidelium persecutione premitur. nunc a persecutionib; reddita liberior. tranquilla dno seruitute famulatur. nunc in quibusdam suis membris horis antiqui periclitatur insidiis. nunc instante sollestia doctorum fidelium. quos ad horam perdere uidebatur. per paem

tentiam iam castigator reci
pit ⁊ Quoduero templum
secundo quadraginta & sex
annis edificatumest · adsig
nificationem dominici corpo
ris quoddeuirgine adsump
sit · specialiter respicit ⁊
O equoipse iudaeis · solute in
quit templum hoc & intribus
diebus excitabo illud ⁊
Quia uidelic& solutum passione
corpussuum · ipse die tertia
resuscitauit aduitam ⁊
Ferunt siquidem quia corpus
hominis quadragesimo sexto
die post conceptionis initium
inmembrorum distinctione
form&tur ⁊ Atq ideo nonca
sugestum seddiuinitus procu
ratumest · uteo annorum nu
mero templum edificaretur.
quo dierum numero corpus
dominicum · quodper tem
plum figurabatur · inutero
uirginali perfici opostebat ⁊
Quod autem encenia per omnes
annos celebrari sancitumest ·
hoc profecto nos ammon& ut
memoriam & dominicae resur
r&tionis quam iam factam
credimus · & nrae quamfutu
ram speramus · semper animo
retineamus · taliterq nos aga
mus · utnon aduudicium · sedri
cut dnis his quibona egerint
promisit resurgere mereamur
aduitam ⁊ Necsine discussi
one praeter eundum · quodde
dicanis templum salomon · ubi
conpleuit preces · descendit ig
nis ecaelo & deuorauit holo
causta & uictimas ⁊ holo
causta namq & uictimae ueri
salomonis nos sumus · holocau
sta & uictimae summi regis
omnes electi eiussum dequi
bus ait apostolus petrus ⁊
Quia & xpis semel propeccatis
mostuus est iustus promiustis
uenos offer& do · mostificatos
carne uiuificatos autem spu ⁊
Ignis autem caelestis feruos est
eximiae dilectionis quasuper
nae ciues patriae & insua alteri
utrum beatitudine · & sui con
ditoris conspecta claritate
semper ardere laetantur ⁊
hincest enim quodquedam cae
lestium uisuum agmina · que
exsingulari propinquitate con
ditoris sui inconparabili ardent
amore · speciali nomine seraphim
idest ardentes uel incendentes
uocantur ⁊ Conpl&ta ergo
dedicatione templi · ignis ecelo
descendens oblata dno hostias
deuorat · quia expleto tempo
re nrae resurrectionis · cumin

troierint ingaudium dni sui
fideles serui · flagrantia ueri
amoris quonunc angelicae
uisiones inflammantur · eorum
quoq; mentes uisa specie sui
redemptoris absorbe & ·
Qua quidem face dilectionis
& iam nunc plurimos electorũ
insuperna illa ciuitate plene
absorptos esse nondubium est ·
Sed tunc nimirum hoc multo
perfectius adimplebitur · cum
receptas sua carne inmortali ·
receptis in eandem beatitudi
nem conseruissuis & fratribus
cunctis quos adhuc interris ·
cessare conspiciunt · non habe
bunt ultra quo intuitum cogi
tationis suae foras · uel admo
dicum mittant · Habentes
secum interdm · decuius uisio
ne sempiterna gaudeant · ha
bentes & proximos · quorum
felicitati sempiterne congaude
ant · Vbi illud primum &
maximum dni mandatum ad
integrum perficietur · ad cuius
perfectionem in hac uita iusti
prosuis quiq; uiribus accingun
tur · Diliges dnm dm tuum
ex toto corde tuo · & ex tota
anima tua · & in tota mente tua
& diliges proximum tuum sicut
te ipsum · Quia quo uicinius

praesentem di uultum cernunt ·
eo se ardentius eius dilectio
ni totos impendunt ·
Quo proximos suos omnes esse
electos ac dõ dilectos agnos
cunt · quo corda illorum non
minus quam sua sincero amo
re refecta perspiciunt · eo illos
ipsi non minus quam se ipsos
amare delectantur · Sed &
hoc notandum quia exposita
dedicatione ac festiuitate sub
secuta ita conclusit scriptura ·
Et dimisit salomon populos ·
Quibenedicentes regi profecti
sunt in tabernacula sua l & an
ter · & alacri corde super om
nibus bonis quae fecerat dns
dauid seruo suo & israhel po
pulo suo · Dimittit enim
peracto resurrectionis mune
re dns electos suos in aeterna
tabernacula laetantes · non
eos utiq; ulterius a sua prae
sentia remouens · sed adiscri
mine iudicii · quod in aere fu
turum apostolo docente noui
mus · ad inhabitatione patriae
caelestis immittens · ut prosuis
quiq; meritis promissam regni
sedem percipiat · Quo enim
hic populi in tabernacula sua
profecti esse dicuntur · hoc est
profecto quod in euangelio dnus ait ·

Multae mansiones sunt in do
mo patris mei . ⁊ Bene autem
dictum . quia benedicentes re
gi profecti sunt in tabernacula sua . quia haec est nimi
rum sola actio quietissima
ac felicissima ciuium superno
rum . hrminos gratiarum suo
dicere conditori . ⁊ Hinc &
enim scriptum est . ⁊ Beati
qui habitant in domo tua . in
saeculum saeculi laudabunt te .
Hinc idem propheta ultimos
septem psalmos . in laudis di
uinae suauitate compleuit . ⁊
Porro octauum ante finem
psalterii . deuictoria pugnae
quagigantem straueraat dnm
benedicendo confecit . ⁊
Vbi apeste indicat quia omnes
qui hic maligni hostis certami
na superant illic in requie uera
laudem sui redemptoris & ad
iutoris decantant . ⁊ Benedi
centes inquit regi . profecti sunt
in tabernacula sua laetantes
& alacri corde . super omnibus
bonis quae fecerat dns dauid
seruo suo & israhel populo suo .
Laetantes quippe iusti super bo
nis quae a dno accipiunt . ta
bernacula introeunt caelesti
um mansionum . quia quamuis
grauer huius saeculi . quamuis
longi fuerint labores . breue mi
nimum uidetur & leue totum
quicquid aeterna beatitudine
finitur . ⁊ Vnde oportet & km
utin aedificatione domus di .
unus quisq; nrm exhortando .
obsecrando . increpando . in se pur
actibus deludando quantum
ual & insistat . ⁊ Nesi quem
piam rex caelestis nunc desiden
in opere sui templi conspexerit .
hunc in tempore futurae dedi
cationis . magnae suae sol
lemnitatis reddat exhortem . ⁊
Satagamus mutuo caritatis auxi
lio . ut omnes nos alacri corde .
& inde fessos in operibus quae
ipse praecepit inuenient . om
nes ad premia quae promisit
perpetuae suae uisionis intro
ducat . ⁊ Ihs xps dns noster . qui cum
ut & regnat cum patre . & in u
nitate spsci . per omnia sae
cula saeculorum . ⁊ Amen .

CXXVII SERMO IN DEDICATIONE BASILICAE BEATI AUGUSTINI EPI.

VOTIENS cumq; fratres km
altaris uel templi
festiuitatem coli
mus . si fidelter
& diligenter
adtendimus . &

scae ac iuste uiuimus. quic
quid intemplis manu fiunt
agitur. totum in nobis spi
tali aedificatione complectur.
Non enim mentitus est ille qui
dixit. Templum enim di
ei est quod estis uos.
Et iterum. Nescitis quia
corpora ura templum est
spiritus. Quibus meritis
nisi per gratiam di meruimus
fieri templum di. quantum
possumus eum ipsius adiuto
rio laboremus. ne dis noster
in templo suo. hoc est in nobis
ipsis inueniat. quo oculos
suae maiestatis offendat.
Sed habitaculum cordis nri eua
cuetur uitiis. & in sui tribus re
plebitur. Claudatur diabo
lo. & aperiatur xpo.
Et ita laboremus ut in nobis bono
rum operum claui bus ianu
am regni caelestis aperire pos
simus. Sicut enim malis o
peribus quasi quibusdam re
ris acuectibus uitae nostra
nua claditur. ita absq; du
bio bonis operibus aperitur.
Et ideo fris kmi unusquisq; con
sideret conscientiam suam. &
quando se aliquo crimine uul
neratum esse cognouerit.
prius orationibus ieiuniis. uel
elemosinis. studeat mundare
conscientiam suam. & sic eu
charistiam praesumat accipere.
Si enim agnoscens reatum su
um. ipse se adhuno altari sub
duxerit. cito ad indulgenti
am diuinae misericordiae
peruenit. Quia sicut qui
se exaltat humiliabitur. ita
e contrario qui se humiliat
exaltabitur. Qui enim si
cut dixi agnoscens reatum su
um ipse se humiliter ab altari
ecclesiae proemendatione
uitae remouere uoluerit.
ab aeterno illo & caelesti con
uiuio excommunicari pen
sus nonnunquam. Rogo uos
fratres dilligenter adtendite.
si admensam cuiuscumq; po
tentis hominis nemo presumit
cum uestibus consciis & in
quinatis accedere. quanto
magis ad conuiuio aeterni re
gis. id est ad altare dni debet
se unus quisq; in uidie. uel
odii ueneno percussus. ira
cundiae furore replectus cum
reuerentia & humilitate
subtrahere. propter illud
quod scriptum est. Vade
prius reconciliare fratri tuo.
& tunc ueniens offeres munus
tuum. Et iterum.

Amice quomodo huc intrasti
non habens uestem nuptialem ⁊
Hoc enim habet textus euange
licae lectionis. quod quidam
fecerit nuptias filio suo. & in
trauerit uiuidere & simul re
cumbentes. & uidens hom
nem non habentem uestem
nuptialem. dixit ad eum. ⁊
Amice quomodo huc intrasti
non habens uestem nuptialem. ⁊
Et illo obmutiscente. dixit mi
nistris. ⁊ Ligate illi manus &
pedes & proicite eum in tene
bras exteriores. ibi erit fletus
& stridor dentium. ⁊ Ecce
qualem sententiam merebi
tur audire. qui ad conuiuium
nuptiale id est ad altare dni
aut ebriosus. aut adulter.
aut odium in corde retinens.
praesumit accedere. ⁊ Auer
tat hoc a nobis dns fratres kmi.
& concedat ut mala ista aut
num quam uelimus admittere.
aut si admissa fuerint. sine ul
la mora paenitentia uel pace
studeamus sanare. & largioribus
elemosinis festinemus abluere. ⁊
Ne forte sicut peccatorum uulne
ribus ante tribunal aeterni
iudicis ueneritur. a illa ae
terna ecclesia. & a illa caeles
ti hierusalem perpetua excom
municatione separemur. ⁊
Haec ergo cogitantes fratres kmi.
tam casti. & tam sobrii. & tam
pacifici. ad istud altare do
auxiliante studeamus accede
re. ut a illo aeterno altari
non mereamur excludi. ⁊
Qui enim ad istud altare casto
corpore & mundo corde.
cum secura & munda conscien
tia uenerit. ad illud altare
quod in caelis est. felici tran
migratione peruenit. ⁊

[cxxviii] TIMUNDI SUPRA SER
MO BEATI AUGUSTINI
EPISCOPI.

Recte festa
ecclesiae colunt. qui
se ecclesiae filios esse
cognoscunt. ⁊ Haec
enim omnium
credentium ma
ter est. quae
natos ad
mortem regenerat ad salutem. ⁊
Haec est post synagogam quidem
uocata. sed ante synagogam
promissa. ⁊ Haec enim iam in
primo homine praefigurata est. ⁊
Nam sicut ex adae latere fabrica
ta est eua. ita ex xpi corpore
& uulnere. redempta creuit
ecclesia. ⁊ Haec intra arcam
diluuio exundante seruata.

crucis beneficium & baptisma
tis mysterium praesignauit ⁊
Hanc sara sterilis & desperata
in senectute unico pignore fecun
da praecaecinit ⁊ Ecclesia
enim unicum · idest dilectissi
mum dō populum · saeculo iam
senescente progenuit ⁊ Haec est
regina illa de qua ad dnm dicitur ⁊
Adstitit regina a dextris tuis in
uestitu deaurato · circum amic
ta uarietate · Idest diuersa
rum circum data pretioso deco
re institutum ⁊ Haec est illa re
gina quae uenit a pastibus ae
thiopiae audire sapientiam
salomonis ⁊ Sed haec non tam
ex una regione · quam ex uniuer
sis mundi pastibus reges pari
tura conuenit · Sic & iam
euangelista commemorat ⁊
Regina austri uenit a finib; terre
audire sapientiam salomonis ⁊
Venit ecclesia ad redemptorem
& eruditorem suum · ut de stulti
tia erroris · doctrinam percipe
re & ueritatis ⁊ O equa pleniur
sicut audiuimus regnorum scri
bit historia · ita dicens ⁊ Et in
gressa regina hierusalem cum
multo comitatu & diuitiis · cum
camelis portantibus aromata ·
& aurum infinitum nimis · & gem
mas pretiosas · uenit ad salomo
nem & locuta est ei uniuersa que
habebat in corde suo ⁊ Ergo
in figura reginae huius ecclesia
uenit ex gentibus & a finib; terre ·
imponens finem cupiditatibus
utriusq; terrenis · ut audiret & sa
pientiam salomonis ⁊ Idest uri
pacifici dni nostri ihū xpi · qui fe
cit utraq; unum · soluens inimi
citias inter dm & hominem in
carne sua ⁊ Venit post uete
res & profanas superstitiones ·
audire & discere de fidei illu
minatione & iudicio futuro · de
animae immortalitate · despe
resurrectionis & gloria ⁊
Venit ergo in hierusalem cum
multo comitatu · idest non iam
cum una tantum gente iudeo
rum sicut prius synagoga so
lo habuit hebreos · sed totius
mundi gentibus diuersisq; na
tionibus uenit · exhibens mune
ra digna xpo · aurum & gemmas
pretiosas ⁊ Et hoc camelis
portantibus · idest ex gentili
populo uenientibus · qui prius
fuerant utiorum feditate dis
tortis · & malorum onere curui ·
ac peccatorum prauitate defor
mes ⁊ Cumbis tamquam mu
neribus regina haec ingreditur
ad pacificum regem xpm · exhi
bens secum fidei aurum puri

tatis · incensa pretiosa splen
doresq· gemmarum · morum
scilicet insignia & ornamenta
institutum · ⁊ Et locuta est ei u
niuersa quae habebat in cor
de suo · idest aperuit ei cor suum ·
manifestauit ei occulta consci
entiae suae · in confessione & pe
nitudine praecedentium delic
torum · ⁊ Videamus quid agat
haec regina : uidens in quam re
gina saba omnem sapientiam
salomonis · & domun quam ae
dificauerat · & cibos mensae eius ·
& holocausta quae offerebat in
domo dni · non habebat ultra spi
ritum · ⁊ Quid erat rationis
ut prae potens regina domum
expensas · & cibos regios tantope
re miraretur · ⁊ Ergo hoc loco
aliquam aiorano s opos t & inqui
rere · ⁊ Vidit ergo ecclesia ex
gentibus congregata sapienti
am xpi · idest post carnalia
instituta gentilium · post huma
nam & animalem doctrinam
philosophorum · accepit intel
lectum salutis & uitae · inspexit
spiritalium mirabilia bonorum ·
agnouit uerum fabricatorem
caeli aeternae · & potentissimum
humani generis conditorem ·
decuius sapientia dicitur · ⁊
Omnia in mensura & pondere
& numero constituisti · ⁊ Vidit
& domum quam aedificauerat ·
idest incarnationem hominis
adsumpti · in quo habitat omnis
plenitudo diuinitatis corpora
liter · ⁊ Vidit & cibos salomonis ·
idest uel illos de quibus dicebat ·
meus cibus est ut faciam uolun
tatem eius qui me misit patris · ⁊
Cibus enim xpi est salus nra · ⁊
Reficitur caelestibus aepulis · pro
fectibus nris · ⁊ Cibus eius sumus ·
dum ad quisti ecclesiae inmem
bra eius corpusq· transimus · ⁊
Vel cibos eius altaris sacramenta
caelestia de quibus dicitur · ⁊
Panem caeli dedit eis · panem an
gelorum manducauit homo · ⁊
Vidit & holocausta eius · oratio
nem sine dubio supplicationum
que mysteria & obstupuit · ubi ui
dit inestimabiles diuitias dni
sui · dixitq· ad regem · ⁊ Verus
est sermo quem audieram inter
ra mea super sermonibus tuis ·
super sapientia tua · & non
credebam narrantibus donec
ipsa uenit & uidit oculis meis · &
probaui quod media pars nunti
ata mihi non fuisset · ⁊ Maiora
sunt sapientia & operatiua · quam
rumor quem audiui · ⁊ Cum er
go peruenerit regina haec · siue
ecclesia · siue quaeq· animasca

cumper uenerit inaeternam
hierusalem · idest uisionem pa
cis · & ingressa fuerit beatam
requiem & gloriam caelestium
promissorum · multo plura &
magnificentiora perspici &.
quam essunt inhac terra pere
gra eloquia per prophetas atq;
apostolos nuntiata · ⁊ Nunc
enim tamquam inspeculo & in
enigmate · tunc autem oculis
suis uidebit · idest facie ad faci
em · ⁊ Tunc beata & inlustris
anima inter stupendas remu
neratoris sui constituta diui
tias ineffabiliburs regine huius
uerbis uti addm poterit dicens ⁊
Verus est sermo quem audiui in
terra mea super sermonib; tuis ⁊
Maiora sunt operatua quam ru
mor quem audiui ⁊ Et reuera
id quod parat dr diligentibus se.
fide non comprehendit ur · spe
non adtingitur · caritate non ca
pitur · desideria & uota trans
greditur · ⁊ Adquiri potest ·
aestimari non potest ⁊ Habebit
de perceptione fructum · non
habebit de satietate fastidium ⁊
Adque uos bona perducat · quiui
uit & regnat in secta sctorum · am ⁊

ITEM IN DEDICATIO
NE ECCLESIAE ·
LIC SCI IVA SIC LVCAM

IN illo tempore · Egressus ihs
per ambulabat hiericho ⁊
Et ecce uir nomine Zacheus ⁊ Et c.

CXXVIII SERMO BEDAE DE HADE
LECTIONI

ETINGRES
sus per ambula
bat hiericho ·
& ecce uir nomi
ne Zacheus · &
hic erat prin
ceps publica
norum & ipse
diues ⁊ Et querebat uidere
ihm quis esset & · & non poterat
uidere praeturba quia statu
ra pusillus erat ⁊ Et prae
currens ascendit in arborem
sicomorum ut uideret illum ·
quia inde erat transitus ⁊
Quae impossibilia sunt apud ho
minem · possibilia sunt apud dm ⁊
Ecce enim camelus deposita gibbi
sarcina perforamen acus tran
sit · hoc est diues & publicanus ·
relicto onere diuitiarum ·
contempto censu fraud um ·
angustam postam astam q;
uiam quae ad uitam ducit
ascendit ⁊ Quumira deuo
tione fidei · aduidendum sal
uatorem · quod natura minus
habuerat · ascensu suppl &
arboris ⁊ Atq; ideo iuste

quamuis ipse rogare non au
deat. benedictionem domini
cae susceptionis quam deside
rabat accepit. Mystice au
tem Zacheus quinter prae
tur iustificatur. credentem
ex gentibus populum significat.
Qui quanto curis saecularibus
occupatior. tanto flagitiis
deprimentibus erat factus hu
milior. Sed ablutus est. sed
sanificatus. sed iustificatus. in no
mine dni nri ihu xpi & in spu
di nri. Quintrantem hieri
cho saluatorem uidere quae
rebat. sed praeturba non pote
rat. quia gratiae fidei. quam
mundo saluator attulit. par
ticipare cupiebat. sed inolita
uitiorum consuetudo ne ad
uotum pestinere obstiterat.
Eadem namq; turba noxiae
consuetudinis. quae supra cae
cum damantem ne lumen pe
ter increpabat. etiam suspi
cientem publicanum ne ihm
uideat tardat. Sed sicut ce
cus turbarum uocem magis ac
magis damando deuicit. ita
pusillus necesse est turbae no
centis obstaculum altiora pe
tendo transcendat. terrena
relinquat. arborem crucis
ascendat. Sycomorus namq;
quae est arbor foliis moro similis.
sed altitudine praestans. unde
& latinis celsa nuncupatur.
ficus fatua dicitur. Et eadem
dominica crux credentes alit
uficus. ab incredulis inridetur
ut fatua. Nos autem praedica
mus inquit apostolus. xpm cru
cifixum. iudaeis quidem scan
dalum. gentib: autem stultitiam.
Ipsis uero uocatis iudaeis atq;
gentibus. xpm di uirtutem. &
di sapientiam. Quam uide
lic& arborem pusillus statura
Zacheus quo exaltari possit as
cendit. dum quilib& humilis
& propriae conscius infirmita
tis. confidens in dno proclamat.
Mihi autem absit gloriari. nisi
in cruce dni nostri ihu xpi.
Ascensa autem sycomoro tran
seuntem prope dm cernit. quia
per hanc laudabilem fatuita
tem. & sine cudum uitest solide
iam tamen raptim & quasi in
transitu luci sapientiae caelestis
intendit. Et cum uenisset ad
locum suspiciens ibi uidit illum.
Perambulans hiericho saluator
uenit ad locum ubi praecurrens
Zacheus sycomorum conscende
rat. quia missis per mundum
sui uerbi praeconibus. in quibus
ipse nimirum & loquebatur & ibat.

uenit adpopulum nationum
quipassionis eius fide iam sub
limis existens. & iam diuinita
tis eius ardebat agnita facie
beari. ⁊ Suspiciens uidit illum
quia pergratiam fidei aeterne
nis cupiditatibus eleuatum.
turbisq; infidelium super emi
nentem elegit. ⁊ Videre enim
dñi eligere uel amare est. ⁊
Vnde est illud. ⁊ Oculi dñi super
iustos. ⁊ Nam & nos quae ama
mus uidere. abhis quae execra
mur intuitum festinamus auer
tere. ⁊ Vidit ergo ihs uidentem
se. quia elegit eligentem se. &
amauit amantem. ⁊ Hunc sane
ordinem proficiendi. hoc est per
fidem dominicae incarnationis
ad cogitationem diuinitatis per
ueniendi. quasi per sycomorum
ihu faciem speculandi. doctor
egregius ostendit cum ait. ⁊
Non enim iudicauit scire me aliquid
inter uos. nisi xpm ihm & hunc
crucifixum. ⁊ Item q; alis expro
brans. facti estis inquit. quibus
lacte opus est. non solido cibo. ⁊
Lac infirma temporalis dispensa
tionis. solidum cibum ardua
perpetuae maiestatis appellans.
Et dixit ad eum. ⁊ Zachee festi
nans descende. quia hodie in do
mo tua oportet me manere. ⁊

Et festinans descendit. & excepit
illum gaudens. ⁊ Manebat ali
quando dñs in domo principis
phariseorum. hoc est in iudeorum
synagoga docebat. ⁊ Sed quia
non baptizatum ante prandium.
sabbato curantem publicanos
& peccatores recipientem. con
tra iniquitatem disputantem.
& cetera digna do gerentem lingua
uenenata carpebant. per tesus
eorum facinora discessit & au
fugit dicens. ⁊ Relinquetur
uobis domus ura deserta. ⁊
Hodie autem in domo pusilli Za
chei oportet me manere. hoc est
nouae lucis gratia coruscante.
in humili credentium nationum
corde quiescere. ⁊ Quod au
tem descendere de sycomoro Za
cheus & sic in domo sua xpo man
sionem praeparare iubetur.
hoc est quod apostolus ait. ⁊
Quia & si cognouimus secundum
carnem xpm. sed iam nunc non
nouimus. ⁊ Et si enim mostu
us est ex infirmitate. seduuit
ex iustitia dei. ⁊ Et cum uiderent
omnes murmurabant dicentes.
quod ad hominem peccatorem
diuertisset. ⁊ Manifestum est
iudaeos semper gentium odisse
salutem. ⁊ Scriptum est enim. ⁊
Sequenti uero sabbato poene

uniuersa ciuitas conuenit au
dire uerbum dī ·· Videntes
autem turbas iudaei repleti sunt
zelo · & contra dicebant his que
a paulo dicebantur ·· Et alibi
fideles & iam fratres aduersus
apostolorum principem discep
tabant dicentes ·· Quare intro
isti aduiros praeputium haben
tes · & manducasti cum illis ··
Stans autem zacheus dixit ad
dnm ·· Ecce dimidium bono
rum meorum dne do pauperib;
& si quid aliquem defraudaui
reddo quadruplum ··
Alius calumniantibus hominem
peccatorem · ipse zacheus stans ·
id est in ea quam ceperat fidei
uertate persistens · non solum se
ex peccatore conuersum · sed & iam
inter perfectos probat esse con
uersatum ·· Dicente enim dno ·
si uis perfectus esse uade uende
omnia quae habes & da pauperi
bus · qui quis ante conuersi
onem innocenter uixit · om
nia conuersus potest dare pau
peribus ·· At qui aliqua fraude
sustulit · primo haec iuxta legem
reddere · deinde quod sibi reman
serit deb & dare pauperibus ··
Ac sic & ipse quia sibi nihil retin &
omnia sua dispergit & dat pau
peribus · iustitia eius man & in
saeculum saeculi ·· Et haec est
sapientia illa stultitia quam des
comoro publicanus quasi fruc
tum uitae legerat · rapta uidelicet
& reddere · propria relinquere ·
uisibilia contemnere · promui
sibilibus & iam mori desiderare ··
Se ipsum abnegare · & eius qui nec
dum uideatur dni uestigia sequi
concupiscere ·· Ait ihs ad eum ··
Quia hodie salus domui huic fac
ta est · eo quod & ipse filius sit
abrahae ·· Filius abrahae di
citur zacheus · non quia de eius
stirpe generatus · sed quia eius
est fidem imitatus ·· Ut sicut
abraham terram · cognationem ·
domum q· paternam · obspem
futurae hereditatis dno iubente
deseruit · ita & ille quit heraurum
in caelis adquirere & · bona sua
pauperibus patienda relinquere &
Et pulchre dicit & ipse · ut non so
lum eos qui iusti perseuerant ·
sed & eos qui ab iniustitia resipis
cunt · ad filios promissionis pertis
nere declarat & ·· Aliter ··
Salus quae olim iudaeorum do
mum implebat · hodie populo na
tionum inluxit · eo quod & ipse
populus filius sit abrahae creden
do in eum de quo dicit apostolus ··
Si autem uos xpi · ergo abrahae se
men estis ·· Et sicut alibi dicit ·

quodipse abraham sit pater cir
cumcisionis · nonbis tantum qui
sunt excircumcisione · sedhisunt
quisec tantur uestigia quaest
inpraeputio fidei patris nri abra
hae · ⁊ Venit enim filius homi
nis quaerere · & saluare quodpe
rierat · ⁊ Hoc est quod alibi dicit ·
Nonueni uocare iustos · sedpecca
tores · ⁊ Piussane magister qui
murmurantibus turbis suamis
teria nondedignatur exponere ·
adeo scilicet peccatorum pe
nitentiam · nonesse respuendam ·
utipse di filius obhanc maxime
quaerendam · sit destinatus ad
terras · ⁊ Quiutpietatis suae no
bis dispensationem inculcat
sepissime se filium hominis appel
lat · commendans sollicite nobis ·
quodfactus est benigne pronobis · ⁊

INLETANIA

QUANDO VOLUERIS · SCR
BEATI IOHAN DE IEIUNIO
NINIUITAR ·

SLEMEN
TISSIMUS OMPS
dis pietate
misericordia
semper largis
simus · delin
quentibus po
pulis & submostis peccato iacen
tibus · indulgentiae suae reme
dium per prophetam ingerit dicens · ⁊

Conuestimini adme & penite
mini · & quare moriemini do
mus israhel · ⁊ Et iterum dicit · ⁊
Conuestimini adme & agite pe
nitentiam · & nonerit uobis ini
quitas inruinam · ⁊ Sic namq;
nineuitarum urbem scaten
tem populo studiisq; scelerum
sine modo feruentem · per io
nam scissimum uatem prae
cepit conueniri iub & prae
dicare · ⁊ Inqua urbe tanta
immanitas creuerat peccato
rum · utd amor malitiae per
uenisset & ad caelos · ⁊ Iactat se
uastum per populos crimen ·
diuinas aures studium diuer
sorum criminum pulsat · & ne
ultra suum morem aliquando
pietas facit · ma uult recipere
preconis aduitam reducere ·
quam iratus funditus extirpare · ⁊
Vade inquit dns adionam inni
neuem ciuitatem magnam &
praedica inea quo ascendit da
mor malitiae eius adme & dices · ⁊
Triduo & nineue subuertetur · ⁊
Cuius indulgentia habuit tem
pus · habuit & remedium · ⁊
Quipoenam distulerat · iam mi
sericordiam cogitabat · ⁊
Et quispatium fletibus dabat ·
poenitentiam expectabat · ⁊
Nam sicet & dispositio puniendi
eos & perdendi merito pecca

torer quodurgu& proficisci
prophetam potius destinar& ad
uindictam . ⁊ Vade inquit
dñi ionae & praedica in eum.⁊
Nolentem ferire non prouocent
& inuitum punire non cogant .⁊
Oesinant peccare nec extorque
ant nolenti sententiam desti
nare districtus est gla diur.
sed percutere me exterpidat
manus .⁊ Sciant interim de
lictis suis iam pendere suppli
cium ruinam suis ceruicibus
imminere uniuersi condis
cant .⁊ Perge ergo & festi
na urbem ingredere . quae
mandatus es nuntia .⁊
Triduo expect& peruicax po
pulus & unus omnino omnes
delebit interitus .⁊ Audient
haec propheta seiusmodi uario
statim consiliorum suggestu
concutitur . & quanto exceius
facto datur intellegi . multa
secum animo deliberat dicens .⁊
Heu me quid agam nescio .⁊
Omn scio misericordem magna
nimitatem & patientiam eius
ultra ceteros noui . uix inter
dum aptatur ut punias .⁊
Comminatur irascitur pecca
tori . & optat audire peccatori .⁊
Nisi uell& defendere non me
mitter& praedicare .⁊
Quid si conuenti conuestantur . &
redeant . penitentiam & fleant .
ille semper hoc optat . hoc cupit
hoc delectatur .⁊ Mutat repen
te sententiam . nec ullus apud
eum ualebit interitus . ubi amari
intercesserint fletus .⁊ Oignabi
tur ipse peccatoribus misereri .
& ego incipio tanquam prophe
ta falsidicus iudicari .⁊ Melius
est iubentis imperium fugiendo
dedinare . quam apud hominem
mendacii culpam incurrere .⁊
Tunc descendit in oppen inuenit
nauem euntem in tharsis dedit
naulum eius & ascendit ut fuge
ret in tharsis a facie dñi .⁊
Oemãtatur locus quasi in tharsis
noneratur dñ .⁊ Quid agis uene
rabilis uates? credis quia poter
delitescere?⁊ Frustra disponis
tantos labores adire .⁊ Nam
latere non poterit terrificam
maiestatem . nuda & aperta
reperiuntur oculis eius omnia .⁊
Tu uero quo fugis a facie eius?⁊
Anteriorem tuum non audisti pro
phetam dicentem? Quo ibo a spi
tuo & cetera quae sequuntur .⁊
Nam illic manus tua deduc& me
& tenebit me dextera tua .⁊
Et tu cogitas fugere in terra aliena?
Et enim cum nauigat & prospero
cursu mare placidum sulcat . su
bito furentium uentorum ui
& placidi aequoris facies immu

tatur. & motum funditur mare
spumosas undas nubibus uenti
labat. erectisq; in caelum fluc
tibus. curuato gurgite altis cer
uicibus dependebat. ⁊ Quibus
igitur nauis illa fluctibus exa
gitari poterat quae dei fugitiuũ
portabat? ⁊ Stetit unda pastu
rient animas miserorum. in des
peratione salutis. ⁊ Nemo iac
turam timebat omnem sarcinam
pelago obiecerunt. maius onus
secum ferentes. ⁊ Oeinde omnes
nautae simul & ephipatae deserebi
inuicem delictorum suorum
exigunt causas & inuicem sor
tem mittentes. auctor periculi
quiquaerebatur. ionas inuen
tus est. ⁊ Et dixerunt ad eum. ⁊
Indica nobis quid est opus tuum
quae terra tua est. uel de quo po
pulo. aut ex qua tribu es tu. ⁊
Et dixit ad eos. ⁊ Hebreus ego sum
& a facie dni ego fugio. qui fecit
mare & aridam. ⁊ Causa ergo
sum tempestatis me ista requi
runt. & ut omnes uiuatis me
solum carete. ⁊ Et tulerunt
ionam & miserunt eum in mare.
& stetit mare a feruore suo. ⁊
Hominem igitur in maris ima de
iectum. continuo di imperio pe
lagi monstrum squame a terga
spumeis fatigata uesticibus
admouens. sui corporis mo
lem adplicabat ad nauem.
auidis faucibus ionam deglu
tire festinans. ⁊ Adeuius fau
ces euasit propheta feliciores
naufraugus portas oris aperuit.
tradidit tuenda membra uis
ceribus. facta est hominis ipsa
praeda custodia. ⁊ Ibat bel
ua per omnem pelagum ui
uentem uirum feta pasturi
ens. & quem nauis tueri non
poterat. praedonis uiscera
gubernabant. ⁊ Natabat io
nas uiribus alienis. nullum
naufragium metuens salute
defensus aliena. ⁊ Metuebat
belua ne quid ionae procella
nocuisset. & inter medios fluc
tus uentris sui metuens dam
num. felicioribus lapsibus
pernatabat. ⁊ Laetabatur
coetus quasi inuenerit quod
manducet. & nesciebat quia
pleno uentre habuit ieiunare.
Igitur ex domicilis uisceruum
commendatam. non post mul
tos ibi dies ac noctes sicut li
toribus integram iubetur red
dere praedam. ⁊ Iacuit ecce
in litore coetus pleno uentre
ieiunus. & apesto ore in lesum
ionam euomuit in aridam. ⁊
Cui loquitur dns dicens. ⁊

O ionas ubi fugiebas a facie
mea. nescis quia praesentia
mea impleo caelum & terram.
uel modo cognoscis quia imma
nu mea sunt. & mors & uita.
& mihi uniuersa seruiant ele
menta. ⁊ Vade & praedica
nineuitis quod antea praedi
care nolebas. ⁊ Tunc ionas
diuini mandati sumens legati
onem ingreditur urbem. & al
to praeconio futurum ciuitatis
excidium praedicat dicens. ⁊
Adhuc triduum & nineue sub
uertetur. his auditis nineuite
rex uniuersae dignitates. comi
tes. senatores. principales.
abiecta purpura & byrso indu
tisunt cilicio. ⁊ Delicate quoq;
& inlustres femine deposito bo
nestatis cultu. debaccato capi
tis ornamento. cinere uultib;
defedatis omnes adpeniten
tiam conuolarunt. ⁊ Teneri
adhuc infantes & ignari peri
culis. abuberib; matris seperan
tur. ut fierent inpenitentia
consortes. qui non fuerant in
peccato participes. ⁊ Animalia
quoq; cum dominis seruare ie
iunia. flentes longa pecudum
& munda praesepia. & quibus
natura preces denegabat. suis
tamen mugitibus penitentiū

lacrimas adiuuabant. ⁊ Nemi
nem licuit esse felicem. ciuitatis
interitum planxit. & iam qui
non timuit. ⁊ Iusti orabant. ut
peccatores liberarentur. peccato
res orabant. ut iusti exaudiri
mererentur. ⁊ Omnis omnino
utriusq; sexus aetates. in cilicio
& cinere uolutabant. claman
tes & dicentes. ⁊ Quis scit si mi
serebitur dnus & auertetur a ira
furoris sui & non peribimus. ⁊
Et quia dnus nunquam iratus est
lacrimis. misericordia motus
paenitentium praeces audiuit.
sententiam mutauit. & ueniam
peccata deflentibus condonauit.
Illorum in gaudium conuersa sunt
lacrimae. praeconio ionae futu
ra calamitas conuertitur in sa
lutem. ⁊ Prosecuta ergo clemen
tia iratus est ionas. quod praeco
nium suum minime fuisset im
pletum. & dum iniuriam suam
anxius tractans iuxta ciuitatem
sedet & obdormiuit. ⁊ Et ecce
subito recentis cucurbitae amoe
nitas memorosa siluescens. bra
chis longe latequ; diffusis torridi
solis dormienti suspendit ardo
rem. & aestuantia prophetae uisce
ra recreauit. ⁊ Sed cum repente
opacitatis umbras miratur & lau
dat. subito dei imperio uenenis

quibusdam matutini uermi
culi morsu ac duri dentis sig
nata cicatrice uitatur. & emor
tuo uirore pallescens. languidis
adgrauata ponderibus. laxata
folia demisit interram. cituis
pertitura quamnata. ⁊ Oedolu
it iona cucurbitę uirorem. quinondo
luerat ciuitatem & ait. ⁊
Meliusest mihimori quamuiuere.
Cui dnis ait. ⁊ Sicuualde irasceris
super cucurbita. ⁊ Et dixit iona.
Ooleo ego usq. admostem. ⁊ Et ait
dnis. ⁊ Iona irasceris quia cum pec
catoribus nonperdidi ciuitatem.
inhac cucurbita propositam tibi
agnosce similitudinem. ⁊
Tumisericorses inopere alieno.
& meuis crudelem facere inopere
meo. ⁊ Oigniquidem erant pro
peccatis suis perire. sedsi abini
quitate noluissent redire. ⁊
Nunc uero soluerunt iramme am
flebiles planctus. reuocauit
paenitentia quodprouocauerat
culpa. ⁊ Uicerunt me fletibus
suis. quos punire disposueram
propeccatis suis. ⁊ Penitentia
ergo fratres kmi refrigerium est
animae. Fornax peccatorum
conflans hominem. nonexurens.
purificans animas. nonincendio
cremans. ⁊ Ibimossi prouocatur.
uincuntur inferi. interitur deficit. ⁊

Paenitentia languentium ma
ter est infirmorum adiutrix.
negotiatrix delinquentium. ⁊
Quodperierat inuenit. quod
fratrum fuerat reficit. ⁊
Cuius interuentu gaudent pec
catores. exultant triumphat
& laetatur omnipotens. quireg
nat insaecula saeculorum. Am

CXXXI

In die depositionis anniversario cuius voluieris defuncti fidelis. Sir. Bea Aug Epi.

Tempus quoo
inter hominis mostem
& ultimam resur
rectionem interposi
tum est. animas abdi
tis receptaculis con
tinet. sicut unaquaeq.
digna uel requie uel
erumna proeo quodsostitaest
incarne cumuiuet &. ⁊ Neq.
negandum est defunctorum ani
mas. pietate suorum uiuenti
um reuelari. cumproillis sacri
ficium mediatoris offertur.
uel elemosinae inecclesia fiunt.
sedhaec eis prosunt. quicum ui
uerent haecsibi inpostea por
sent prodesse meruerunt. ⁊
Est enim quidam uiuendi mo
dus. nectam bonus utnonsquirat

ista post mortem · nec tam ma
lis ut ei non prosint ista p̄
mortem · ⁊ Est uero talis in
bono ut his non indigeat · ⁊
Et rest sursus talis in malo ut nec
his ualeat cum haec cuncta tran
sierit adiuuari · ⁊ Quo certa
hic omne meritum comparatur.
quo possit post hanc uitam re
leuari quispiam uel grauari ·
Nemo autem praeparet quod
hic neglexit cum abierit dnm
promereri · ⁊ Non igitur ista
quae prodefuncti commen
dandi frequentat ecclesia · il
li apostolicae sunt adiecta
sententiae quadictum est ·
Omnes enim adstabimus ante
tribunal xpi · uteferat unus
quisq; secundum ea quae per
corpus gessit siue bonum siue
malum · ⁊ Quia &iam hoc
metu sibi quisq; cum in cor
pore uiuet & comparauit · ut
ei possint ista prodesse · ⁊
Non enim omnibus prosunt · ⁊
Et quare non omnibus prosunt
nisi propter differentiam uitae
quamquisq; gessit in corpore · ⁊
Cum ergo sacrificia siue altaris
siue quarumq; elemosinarum
prodefuncti baptizati omni
bus offeruntur · pro ualde bo
nis gratiarum actione sunt · ⁊
Pro non ualde malis propitiatio
nes sunt · ⁊ Pro ualde malis &iam
si nulla sunt adiumenta mortuo
rum · qualescumq; uiuorum con
solationes sunt · ⁊ Quibus autem
prosunt · aut ad hoc prosunt ut sit
plena remissio · aut ceste ut tole
rabilior fiat ipsa damnatio · ⁊
Post resurrectionem uero facto
uniuerso completoq; iudicio ·
suos fines habebunt ciuitates
duae una xpi altera diaboli · ⁊
Una bonorum · altera malorum ·
Utraq; tamen &angelorum & ho
minum · ⁊ Istis uoluntas illis
facultas non poterit ulla esse
peccandi · uel ulla condicio mo
riendi · ⁊ Istis aeterna uita uere
feliciter q; uiuentibus · illis infe
liciter in aeterna morte sine mo
riendi potestate duranti bus · ⁊
Quo utrisq; sine fine · sed in beati
tudine istis alius alio prestabilius.
in miseric uero illis alius alio
tollerabilius permanebunt · ⁊

CXXXII

UNDE SUPRA

TAM UERO DE RESURREC
tione carnis non sicut quidam
reuixerunt iterumq; sunt
mortui · sed in eternam uitam
sicut xpi resurrexit · quemad
modum possim breuiter dispu
tare · & omnibus questionibus
quae de hac re moueri solent

suur facere. non inuenio. ⁊
Resurrecturam tamen carnem
omnium quicumq; natus sunt
hominum atq; nascentur &
mortuus sunt atq; morientur. nul
lo modo deb& dubitare xpia
nus. ⁊ Vnde primo occurrit
de abortiuis fiet hic quaestio.
quia quidem natus sunt inu
teris matrum. sed non dum ita
uiam possint renasci. ⁊ Si enim
re surrecturos eos dixerimus.
debis quia iam formatus sunt.
tolerari potest utcumq; quod
dicitur. ⁊ Informes uero a
bortus. quis non pro diuinis pe
rire arbitretur. sicut semina
quae concepta non fuerint. ⁊
Sed quis negare audeat. & si
adfirmare non audeat. idac
turam resurrectionem. utquic
quid formae deest. implea
tur. atq; ita non desit perfec
tio quae accessura erat tempore.
quem admodum non erunt
uitia quae accesserant temp.
Vtneq; in eo quod aptum & con
gruum diei allaturi fuerant
natura fraudetur. neq; in eo
quod aduersum atq; contrari
um diei attulerant natura
turpetur. sed integretur
quod non dum erat integrum.
sicut instaurabitur quod fue
rat uitiatum. ⁊ Ac per hoc
scrupulosissime quidem inter
doctissimos queri. ac disputa
ri potest. quod utrum ab ho
mine inueniri possit ignoro.
quando incipiat homo inte
ro uiuere. ⁊ Utrum sit quae
dam uita & occulta quae non
dum motibus uiuentis appa
reat: nam negare uixisse pu
erperi a quae propter ea
membratim exsecantur & eici
untur ex uteris pregnantium.
nem atrer quoq; si mortua ibi
relinquantur occidant. in pu
denia nimia uidetur. ⁊
Ex quo autem homo incipit ui
uere. & illo utq; mori iam potest.
Mortuus uero ubicumq; illi mors
potuit euenire. quomodo
ad resurrectionem non pesti
neat mortuorum reperire
non possum. ⁊ Neq; enim &
monstra quae nascuntur & ui
uunt. quamlib& cito mori
antur. aut resurrectura nega
buntur. aut ita resurrectura
credenda sunt. ac non potius
correcta emendataq; natura. ⁊
Absit enim ut illum bimembrem
quinuper natus est moriente
de quo & fr̃es fidelissimi quod
eum uiderint retulerunt.
& ꝓbae memoriae hieronim̃ prbr

scriptum reliquit. Absit
inquam ut unum hominem
deplicem aeronpotiur duor
quod futurum fuerat sige
mini nascerentur resurrec
turor & estimemur. Ita ce
tera quae singuli quique par
tur uel ampliur uel minur ali
quid habendo uel quadam
nimia deformitate monstra
dicuntur ad humanae naturae
figuram resurrectione reuo
cabuntur. Ita ut singulae ani
mae singulas sua corpora op
tineant. nullis coherentibus
&iam quaecumque coherentia
nata fuerant. sed seorsum sibi
singulis sua membra gestan
tib. quibus humani corporis
copul&ur integritas.

Non autem peri do terrena
materies de qua mortalium
creatur caro. sed inquem lib&
puluerem cinerem ue solua
tur. in quor lib& altur au
rarq diffugiat. in quacumq
aliorum corporum substan
tia uel in ipsa elementa uesta
tur. in quorum cumq animа
lium &iam hominum cibum
cedat. carnemque mutetur.
illi animae humanae puncto
temporis redit. quae illa pri
mitus ut homo fier& crescer&
uiuer& animaur. Ipsa
itaq terrena mater ceteraque
discedente anima fit cadaver.
nonita resurrectione repa
rabitur. ut ea quae dilabun
tur. & in aliar atq aliar ali
arum rerum species for
marq uertuntur. quamur
ad corpus redeant unde di
lapsarum. ad easdem quoq
corporis pater ubi fueram
redire necesse sit. Alio
quin si capillis redit quod
tam crebra tonsura detraxit
siungibus quod totient demp
sit exsectio. immoderata &in
decens cogitantibus. & ideo
resurrectionem carnis non
credentibus occurrit infirmi
tas. Sed quemadmodum
si statua auri lib& solubilis
metalli: aut igne liqu esterc&
aut contereretur in puluerem.
aut confunderetur in massam
&eam uell& artifex rursus
ex illius materiei quantitate
reparare. nihil interesse adei
us integritatem quae particula
materiae cuiq membro sta
tuae redderetur. dum tamen
totum ex quo constituta fu
erat. restituta resumer&.

Ita dr mirabiliter atq ineffabi
liter artifex de toto quod caro

LXV. Innat sci laurentii sermo beati maximi epi.

LXVI. Ite cuius supra decadem die.

LXVII. Ite decode die euang secund ioh. Dixit ihe discipulis suis. Amen amen dico uobis. nisi granum frumenti cadens interra.

LXVIII. Omelia lectionis eusde beati augustini epi.
Dominica prima post sci laurentii. euang secund mareu. Exiens ihe definib tyri.

LXVIII. Omelia bedae prbi decade lectione.
Inad sumptione scae mariae. euang secund luca. Intrauit ihe inquorda castellu.

LXX. Omelia venerab bedae prbi lection eusde.

LXXI. Indecollatione sci iohannis baptistae sermo beati iohannis epi.

LXXII. Ite decade festiuitate cuius supra.

LXXIII. Ite decade festiuitate. euang secd math. Audiuit herodes tetracha famam ihu.

LXXIIII. Omelia lectionis eusde. venerab bede prbi
Dominica. II. p sci laurentii. Euang secd luca. & factu ÷ dum iret inhierusalem.

LXXV. Sermo uenerab bedae prbi decade lectione.
Dominica. III. p sem laurentii. euang secd math. dixihe discipulis suis. Nemo potest duobus dominis seruire.

LXXVI. Sermo uenerab bedae prbi decad lectione.
Dominica. IIII. p sem laurentii. Euang secd luca. & factu ÷ demcepsibat ihe inci uitate que uocatur naim.

LXXVII. Sermo uenerab bedae prbi decade lectione.

LXXVIII. Innatiuitate scae mariae. euang secd luca. Exsurgens maria abiit inmontana.
Omelia bede prbi eusde lectionis require retro ebdomada ante natale dni.
Ite sermo beati ambrosii epi decad lectione.

LXXVIIII. Innat sci cypriani sermo beati maximi epi
Ite innatale sci cypriani cuius supra.

LXXX. Dominica. V. p sci laurentii. euang secd luca & factu ÷ cum intraret ihe indomum cuiusda principis phariseorx.
Sermo uenerab bedae prbi decade lectione.

LXXXI. Mense septimo. feria. IIII. sermo beati leonis pape.
Ite inede. feria. IIII. euang secd mareu.
Respondens unus detur ba dixit [illegible]

LXXXII. Sermo uenerabilis bede prbi decade lectione.

LXXXIII. Mensis septimi. feria. VI. sermo beati leonis pape.
Ite decade die. euang secd luca. factu ÷ inuna dierx.

LXXXIIII. Sermo uenerab bede prbi. decade lectione.

LXXXV. Ite inede mense die sabb. sermo beati pape leonis.
Ite inede die sabb. mensis. VII. euang secd luca.
Dicebat ihe turbis similitudine hanc. homo qda arbore fic.

LXXXVI. Omelia beati gregorii papae decade lectione
Dominica sequenti euang secd math. Accesser ad ihm saducei.

LXXXVII. Sermo venerabilis bedae prbi decade lectione.
Insci angeli. euang secd math. Accesser discipuli adihm dicentes. quis putas maior ÷ inregno celorx.

LXXXVIII. Sermo beati maximi epi decade lectione.
Dominica prima. p sci angeli. euang secundu math. Ascendente ihu innauicula.

LXXXVIIII. Sermo beati iohannis epi decade lectione.
Dominica. II. p sancti angeli. euang secd mareu.
Interrogauit unus deseribis. quia videbat.

XC. Sermo beati iohannis epi decade lectione.
Dominica. III. p sci angeli.

XCI. Sermo beati iohannis epi demisericordia.
Ite decade dominica. euang secd math. dixihe discipul suis parabola hanc. Simile factu est regnu celorx homini qui seminauit bonu semen

XCII· Sermo beati hieronimi decadem lectione·

Dominica IIII· post sci angeli·

XCIII· Sermo beati augustini· decoquoddns

dixit in euangelio· si peccauerit inte fr tuus·

Item decadem dominica· euang sedm math

dixit ihc discip suis parabolā hanc· simile

est regnum caelorum homini regi qui uolui

rationem ponere cum seruis suis

XCIIII Sermo beati hieronimi decadem lectione·

Dominica· V· p sancti angeli· euang sedmath·

Abeuntes pharisei consilium inierunt ut caperent eum·

XCV· Sermo uenerab bedae prbi sed euang lucae·

decade lectione·

Dominica VI· p sci angeli· euang sed matheum·

loquente ihu ad turbas ecce princeps unus accessit·

XCVI· Sermo uenerab bedae prbi· sed euang lucae

decade lectione·

In uigil sci andreae· euang sed ioh·

Stabat iohannes cum discip eius duo·

XCVII Omelia uenerab bedae prbi decade lectione·

In nat sci andreae· euang sed math· Ambula

bat ihc iuxta mare galileae· uidit duos frres·

XCVIII Omelia beati gregorii papae decade lectione·

In sci mathei apli· euang sed math· Vidit ihc

hominem sedentem ad telonium·

XCVIIII Omelia venerab bedae prbi decade lectione·

In uigilia unius apli euang sed ioh· dixit ihc

discipulis suis ego sum uitis uera·

Omelia beati augustini epi· decade lectione·

In nat unius apli· euang sed ioh· dixit ihc discip

suis· hoc est praeceptum meum·

Omelia beati gregorii papae decade lectione·

Item decade lectione· sermo beati augustini epi·

Item in nat unius apli euang sed iohannem·

Dixit ihc discip suis· haec mando uobis ut diligā

C·III· Omelia augustini epi decade lectione·

In nat unius sacerdotis· euang sed math· Dixit ihc

discip suis parab hanc· Homo qdam peregre pficiscens·

C·IIII· Omelia beati gregorii papae decade lectione·

C·V· Item sermo beati maximi epi· quibene congruit

festiuitate beati hilarii· siue etiam paulini·

treuerensis· Nec non & eusebii episcopi·

C·VI· Item eiusdem· Omelia de confessoribus·

beati maximi epi·

Item in depositione unius confessoris euang

sed luca· dixit ihc discip suis· Nemo accendit lucernam·

C·VII· Commentum uenerab bedae prbi decade lectione

C·VIII· Item sermo beati fulgentii epi legendus in sci

martini· uel alterius confessoris·

Item de confessorib· euang sed luca· dixit ihc

discip suis· Sint lumbi uri praecincti·

C·VIIII· Omelia beati gregorii papae· decade lectione·

In uigilia unius martyris· euang sed math·

dixit ihc discip suis· nolite arbitrari quia

uenim mittere pace in terra· lectione·

C·X· Sermo ex commentario beati hieronimi· decade

Item in nat unius martyris· euang sed math·

dixit ihc discip suis· nihil est opertum qd non reuelabit·

C·XI· Sermo ex commentario beati hieronimi·

decadem lectione·

Item in nat unius martyris· euang sed luca·

Dixit ihc turbis· Si quis uenit ad me & non odit patrem·

C·XII· Omelia beati gregorii papae· decade lectione·

In natale plurimorum martyrum·

C·XIIII· Sermo beati augustini epi

Item in festiuitate martyrum· euang sed

math· Videns ihc turbas· ascendit

in montem· & cum sedisset·

CXIIII· Sermo uenerabilis bedae prbi in euang
secd luca· de eadem lectione·
Ite in nat plurimorum martyrum· euang
secd math· dixit ihc discipulis suis·
Ecce ego mitto uos· sicut oues in medio·
CXV· Sermo beati ambrosii de eade lectione·
secundum lucam·
Ite in nat plurimorum martyrum· euang
secd luca· dixit ihc discipulis suis·
Cum audieritis proelia & seditiones·
CXVI· Omelia beati gregorii papae de ead lect·
CXVII Ite in nat sororum martyrum· sermo beati
maximi epi·
In festiuitate martyrum· euang secd luca
Dixit ihc discip suis· Siquis uult post me uenire·
CXVIII· Omelia beati gregorii pp de eadem lect
CXVIIII Ite in festiuitate martyrum sermo leonis
papae de octo beatitudinibus·
CXX· Item in festiuitate martyrum sermo
beati iohannis epi·
In natale uirginum euangelium secd
matheum· Dixit ihc discipulis suis·
Simile est regnum caelorum decem
uirginibus quae acceperunt es·
CXXI· Omelia beati augustini epi de eado
lectione·
CXXII· Item omelia beati gregorii papae de
eadem lectione·
Ite in natale uirginum· euang secd math·
Dixit ihc discipulis suis· Simile est regni
caelorum· thesauro abscondito in agro·
CXXIII Omelia beati gregorii papae· de eade lect
Ite in natale· scae felicitatis· seu aliarum
sanctarum uirginum· euang secd math·
loquente ihu ad turbas· ecce mater eius·
CXXIIII· Omelia beati gregorii papae· de eade lectione·
In dedicatione ecclesiae· euang secd luca·
Non est arbor bona quae facit fructus malos·
CXXV· Omelia uenerab bedae prbi de eade lectione·
Ite in dedicatione basilicae· euang secd ioh·
Facta sunt enaenia in hierosolimis & hiemps erat·
CXXVI· Omelia uenerab bedae prbi· de eade lectione·
CXXVII· Sermo in dedicatione basilicae· sci aug epi·
CXXVIII· Ite unde supra· sermo beati augustini epi·
Ite in dedicatione ecclesiae· euang secd luca·
CXXVIIII· Egressus ihc perambulabat hiericho·
Sermo bedae prbi· de eade lectione·
CXXX· In laetania quando uolueris· Sermo beati
iohannis· de ieiunio nineuitarum·
CXXXI· In die depositionis anniuersario cuius uo
lueris defuncti fidelis· Sermo beati
augustini epi
CXXXII· Item unde supra· papae·
CXXXIII· In ieiunio decimi mensis· Sermo beati leonis
CXXXIIII· Ite alius sermo· de eode ieiunio·

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

C 5.
XIX

renoviert Jan. 1964 R. Hr.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

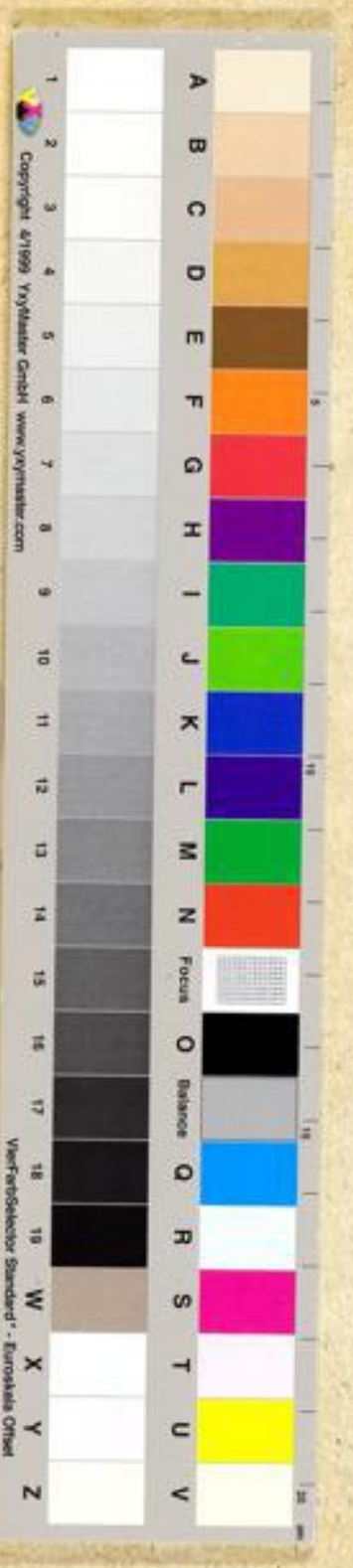

Q 2J.

XIX

renoviert Jan. 1964 R. Hr.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg